

K
A
R
A
V
A
N
A

MILAN FERKO

PIRÁTŠTÍ KRÁLOVÉ A KRÁLOVŠTÍ PIRÁTI

26

7 Kč

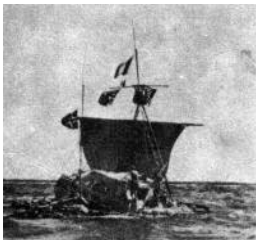

UVNITŘ NAJDETE TĚŽ: Pravdivé vyprávění o tom, kdo to byli VÍRINGOVÉ a proč se upli
ve svých starých příbězích: s Červenomodrým Matuzalémem a cestovatelem Eltixem

NORSKO

Rozloha: 324 000 km² Počet obyvatelstva: 3 700 000 Hlavní město: Oslo – 480 000 obyv. Orná půda: 4 % Lesy: 24% Hory, ledovce, jezera, pustiny: 72 % Délka země: 1750 km Šířka země: od 6 do 430 km Nejvyšší hora: Galdhopiggen, 2469 m Nejvyšší vodopád: Mardólafooss, 292 m Největší jezero: Mjosa, 366 km2 Nejdelsí řeka: Glomma, 600 km Největší ostrov: Hinnoy, 2200 km2 Zámorské oblasti: Svalbard (asi 62 000 km² včetně Špicberků), Jan Mayen Hlavní obory zaměstnání: průmysl (40 % obyvatel); zemědělství a lesnictví (20 % obyvatel); obchod, námořní doprava, rybnářství, velrybnářství Osobitým norským stavebním projevem je kostel z dřevěných destiček („stavkirke“), který se běžně vyskytoval ve středověku přibližně od roku 1100. Podle odhadu bylo kdysi v Norsku minimálně 750 takových staveb, dnes je jich jen 25. Jsou vybudovány pouze ze dřeva a jsou projevem ojedinělého architektonického stylu. Dřevěný kostelík v Borgundu, který ukazuje tento snímek, patří k nejcharakterističtějším stavbám tohoto druhu.

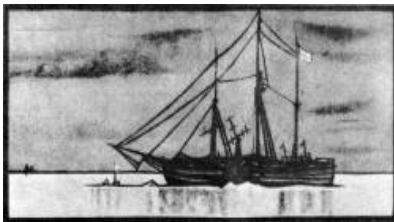

MILAN FERKO (nar. 1929)
právník
redaktor (Směna, Mladá tvorba, od r. 1960
šéfredaktor slovenského literárního měsíčníku Slovenské pohľady)
tajemník Svazu slovenských spisovatelů, v r. 1965

tajemník SČS v Praze

básník (Svet na dlani, Sněhový strom, Rovnováha, básně pro děti Robí robot robotu, Tajomstvo hračiek – český První film)

překladatel

NA TOMTO proslulém plavidlu podnikl koncem 19. stol. polární expedici známý norský cestovatel a vědec F. Nansen. Lodi, jež se v mimořádných podmínkách severské zimy tak osvědčila, použila pak ještě výprava O. Sverdrupa v letech 1898–1902, která zkoumala rozsáhlé polární oblasti na sever od Ameriky, a konečně i výprava R. Amundseny, směřující v letech 1910–1912 k Jižnímu pólu.

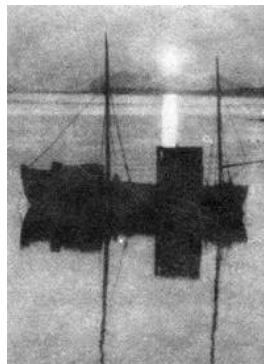
(1299–1319). Od 14. do 19. století bylo Norsko spojeno v rámci unií se Švédskem a Dánskem, nezávislé Norské království bylo obnoveno roku 1905. Dnešní ústava Norska je jedna z nejstarších v Evropě, vznikla v roce 1814. Dnes vládně v Norsku Olaf V. (od r. 1957).

V ROCE 1947 přeplul balzový vor „Kon-Tiki“ Tichý oceán z Peru k ostrovu Raroia v Polynézii. Za 101 den překonal vzdálenost 8000 km. Expedice Nora Thora Heyerdahla si kladla za cíl prozkoumat, zdali bylo prakticky možné, aby původní domorodé obyvatelstvo Peru, Inkové a jejich předchůdci, osídlilo vzdálené tichomořské ostrovy. Vor je nyní ve své původní podobě vystaven v Norsku, kde bylo pro tento účel vybudováno v r. 1957 zvláštní muzeum v hlavním městě Oslo.

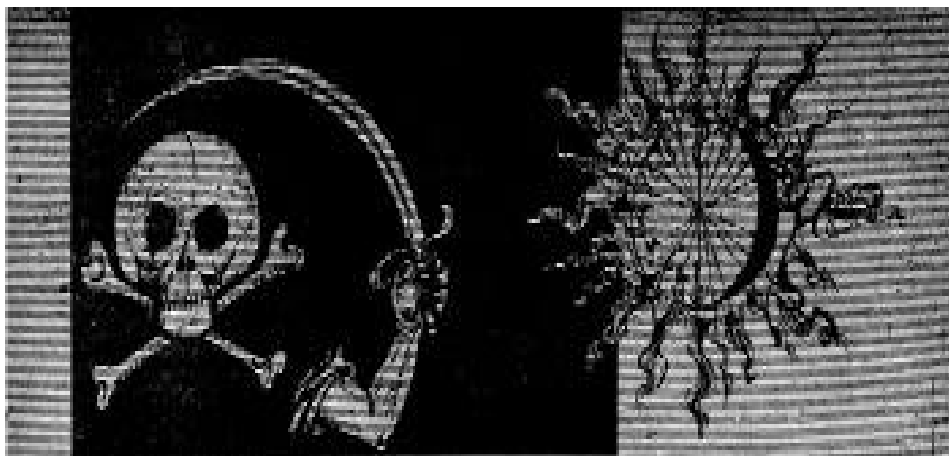
spisovatel (Ieporela Čarovné bubliny, Deň plný slnka, Dobrodružství s kolieskom – též film odměněný stříbrnou medailí v San Sebastianu)

Polární kruh protíná zemi téměř uprostřed. Teplá voda Gólfského proudu ohřívá pobřeží, takže norské přístavy, dokonce i na nejzajším severu, nezamrzají a jsou po celý rok volné.

NORSKO JE „země půlnocního slunce“. V severních oblastech zůstává slunce v létě po celé týdny pod obzorem. Na Severním mysu je možno vidět půlnocní slunce od poloviny května do konce července. V zimě zůstává sluneční kotouč pod obzorem od poloviny listopadu do konce ledna.

MILAN PIRÁTŠTÍ KRÁLOVÉ FERKO A KRÁLOVŠTÍ PIRÁTI

BLUDNÝ VIKING

.. a furore normanorum liber a nos, Dominef

... od řádění normanského vysvobod' nás, Pane!

Litanie z X. století

Falešná sága

Na návrších vzplály ohně.

V osadách si zpočátku mysleli, že je to již na počest Baldura, boha ohně. Jaro však bylo ještě za horami. V údolích se držela spousta sněhu a od moře vál studený vítr.

Pak, když se krajem rozběhli běžci, mysleli si lidé, že se svolává vojenská výprava. Ale poslové nenesli hořící válečné šípy s vyřezanými tajnými znaky vyzývajícími Thora, aby dopřál vítězství.

Svolával se thing, lidové shromáždění.

„Bude se volit nový konung!“ hlásali poslové. Napili se skyru, soleného kyselého mléka, vzali do ruky kus šunky a běželi dál. Dřevorubci a solivarníci, rybáři a lovci, rolníci a uhlíři celého fylku odložili své starosti s dobyt看em, zdravím a mořem. Začali hovořit jen o tom, kdo bude náčelníkem,

Zasáhne do volby panovník, jak už to učinil v několika případech? Nebo nechá volnou ruku Sigtrygovi? A co, bude-li se o místo ucházet Ivar, syn Holriho? A co když se Holri vrátí?

Potulný zpěvák přinesl zvěst, že Holri zahynul ve vyhnanství při lovu mrožů. Když se to dozvěděl Ivar, jako víchř přiletěl za příchozím.

„Řekni, skalde, je pravda, co říkáš o Holrim, mém otci?“

„Skald je tu pro pravdu tak, jako jeho ústa pro píseň. Tvůj otec zahynul ve vyhnanství. Kupci Torgilovi, který mi to řekl, věří nejen tu, ale ve všech zálivech ... A já mám pochybovat?“ přešel si dlaní po bílé bradě a zpod vlněné, hrubě pletené haleny vytáhl ostrý mroží kel. „A když se to stalo,“ pokračoval zvýšeným hlasem, „šel mu přítel na pomoc. Kdo rychle dává, dvakrát dává. Ale co zmůžeme proti osudu? Mrož převrhl loďku tvého otce a rozpáral mu břicho. Padl i ten mořský zloduch, život však nevrátíš. Kel toho mrože máš dostat ty – přání umírajícího se musí splnit. Nos ho na krku a nezapomínej na otcovu smrt...“

Ivar vzal veliký mroží zub, potěžkal ho v dlaní, zkusil hrot. Poklonil se skaldovi a pomalu, s očima zabodnutýma do země, odcházel oznámit smutnou zvěst matce.

Skald vytáhl nástroj, několikrát brnkl do strun, začal zpívat:

*„Poslouchejte, lidé i hory,
píseň mou o vrahovi“.*

Lidé se rozcházelí. Nevěřili, že Sigtrygova syna zabil Holri. Ale vyslovit třeba jen slovo proti Sigtrygovi – to se neodvážili. Dobře si pamatovali, jak Erikovi, který Holriho na thingu hájil, nečekaně uhynulo všech dvacet vepřů a jeho dvěma koním někdo namíchal do obroku jakousi jedovatinu. Z Erika se stal do rána žebrák. Ale na tom nebylo dost. Druhého dne ho začal pokoušet Sigtrygův prvorozenec Floki-Placatý nos. Blýskal mu kolem dveří širokou sekerou, blýskal, až Erik vyměnil dům i pole za člun, naložil do něho ženu, děti a odplul neznámo kam ...

Shromáždění bylo, jako obyčejně, na konci zálivu na volném palouku. Uprostřed stál posvátný kamenný sloup zakončený býčími rohy. Lidé ze širokého okolí se scházeli už od časného rána. Sigtryg nechal zabít několik beranů a selat, přivalit díže s ječným kvasem a rozestavit džbány. Služky rozdávaly opečené maso a kalné pivo napravo nalevo:

„Sigtryg je bohatý, Sigtryg je štedrý..“

Postupné provolávání sláblo. Možná že neodolali vůni, možná hladu. Sigtrygova čeleď nemívala takových dobrot nazbyt.

Skald seděl na kameni pokrytém ovčí kůží a zpíval o nešťastné lásce bohyně Ran a Aegira. Lidé se zájmem poslouchali dojemnou píseň o vzniku

moře. Když však skald skončil a chtěl začít znovu o tom vrahovi, mládenci odkudsi vytáhli dudáka a donutili ho hrát rázné a svižné nápěvy. Děvčata a chlapce nebylo třeba pobízet. Za chvíli se roztančilo velké kolo.

Třebaže bylo zvykem začínat shromáždění hned zrána, tentokrát se nějak opožděovalo.

„Snad se nezdržujeme kvůli těm hopsajícím větroplachům?“

„To tak! Čeká se Sigtryg-Sobolí hřbet ..

Mládeži a ženám to nebylo nijak proti mysli. Jen muži tušili nějaký nejasný záměr. Zvyky se mají dodržovat. I když je pravda, že za poslední zimy se toho hodně změnilo. Kdo ví, jestli k lepšímu . . . Asi sotva, když si už obyčejného sedláka přestávají vážít konungové, ale i jarlové, sedláci-zemané ... I ten Sigtryg. Bere čím dál víc do rukou meč místo pluhu ..

Sigtryg přišel pomalým, důstojným krokem. Za ním, ale jen o půl kroku, syn Floki-Placatý nos a jim v patách čeled'. Pacholci, pastýři a pomocníci neměli sice za opaskem sekery, ale haleny se jim vpředu jaksi divně vzdouvaly. To by tak ještě chybělo, aby přišli na thing ozbrojeni! Hotový konec světa! Sigtryg se však tvářil velmi přívětivě a mile. Přes ramena měl přehozen nový plášť lemovaný drahou sobolinou. Takovou vzácnost, to jsme tu ještě neviděli. A ta těžká spona vpředu bude jistě ze stříbra. A jak se mu opasek třpytí. Jak je široký – jako chlapecká dlaň, zrovna jak slanina z dobrého vepře.

Sigtryg měl beranici posazenu nízko do čela a zpod ní čouhaly dlouhé, šedivé vlasy. Úzké oči byly chladné.

Stařešina podřezal jehně. Krev vypustil do dřevěné misky a se zařikáním vyil do ohně pod posvátným sloupem. Vzápětí na to hodil do plamenů tři hrsti rozmělněných voňavých bylin a živice. Palouk zaplavila slavnostní vůně. Pak stařešina předlouho vzýval Odina, aby přál jejich rozhodování, aby jim ze srdcí vyhnal veškerá protivenství a vnukl spravedlivá rozhodnutí.

Po stařešinovi přistoupil ke sloupu Sigtryg. Položil na něj dlaň, odkašlal si:

„Hm .. nejdříve by se měl zvolit nový konung ... Když umíral starý náčelník, byl jsem u jeho smrtelného lože ... společně s Kettilem," ukázal na malého rudovlasého muže. Kettil – Bláznivá hlava slavnostně přikývl.

„Nechci vás však ovlivňovat jeho poslední vůlí". pokračoval Sigtryg. „Oznámím vám ji, až vyslovíte své návrhy."

Sigtryg se znovu vrátil na své místo. Stařešina chtěl – jak se slušelo – přistoupit ke sloupu první a přednést svůj návrh. Kettil ho předběhl:

„Sigtryg ... on ať je náš nový konung . .

„Taková byla také vůle starého náčelníka" vyhrkl Sigtryg, zmateně se rozhlédl kolem sebe a dodal: „I panovník je pro tuto volbu ..."

„Co nám má panovník rozkazovat!"

„My jsme svobodní lidé! A ne poddaní!"

„Sami si stanovíme zákony, sami podle nich soudíme a sami si také volíme náčelníka!"

„Všichni jsme si rovni!"

„Nastaly takové časy!" zasáhl výsměšně Floki – Placatý nos. „Buď se podřídíte, vy žebroři, nebo táhněte!"

Stařešina se už nenechal předběhnout dalším řečníkem. Ukázal k moři a silným hlasem zvolal:

„Ten ať je naším konungem . . .“

Lidé se ohlédlí k zálivu a nechápavě se na sebe podívali. Koho stařešina myslí? Ivara, který přichází od moře? Je ještě příliš mladý.. . Nebo někoho v tom člunu, který se rychle blíží ke břehu?

„Kdo je pro Sigtryga, ať se postaví sem!“ vykřikl Kettill a postavil se vpravo od posvátného sloupu. Hned se k němu hrnula dobrá polovina mužů.

„Počkejme s volbou! Možná že člun nese nějakou novinu!“

„Možná že zprávu od panovníka!“

„I opozdilci ještě přicházejí!“

To volala druhá polovina shromáždění a nehýbala se.

„Není třeba čekat!“ zrudl Sigtryg. „Panovníkovu vůli už znáte ... Na opozdilce se nikdy nečekalo! To je proti obyčejům!“

„Obyčeje jsou dobré jen tehdy, když vyhovují tobě!“

Mužští se nerozhodně otáčeli, opravdu se s volbou mělo počkat. Všichni hleděli na blížící se člun. Ivar stál vedle stařešiny. Chvilí hleděl na něj a chvilí na moře. Stařešina měl vznešenou, kamennou tvář, ani brvou nehnul.

V člunu byl jediný muž. Už zdáli bylo vidět jeho krásnou bílou bradu. Ale jen co přirazil ke břehu a vyskočil na písek, poznali, kdo to je:

„Holri Krásnobradý! On je živí!“

Když odešel před třemi roky do vyhnanství, měl krásnou zlatavě rusou bradu i vlasy. Asi se mu nevedlo nejlépe, když tak zbělel. Dlouhé vlasy mu splyývaly až na ramena ve dvou proudech, zasunutých do dlouhých bronzových trubiček.

Ivar se rozběhl k otci a vroucně ho objal.

„Ať odloží sekeru!“ vykřikl Floki – Placatý nos.

Holri ji poslušně hodil do člunu. Ivar se probral z radostného překvapení a přiskočil ke skaldovi. Ještě nestačil utéci.

„Řekni, co je pravda!“ křičel Ivar a zvedal ostrý kámen. „Řekni, kdo ti zaplatil za tu lež, řekni, nebo ti roztřísknu hlavu“

Skald nesrozumitelně blábolil. Jednou rukou se kryl a druhou zastavoval rozzuřeného mladíka. Sigtrygoví pacholci rychle přiskočili k Ivarovi, vytrhli mu kámen z rukou a odstrčili ho nazpět k otci.

„To nemusíš,“ uklidňoval ho otec, „co chceš vědět od skalda, to ti může říct i Sigtryg – Sobolí hřbet. . . nebo syn Floki – Placatý nos... A možná že to ještě lépe ví jejich věrný pomocník Kettill.. .“

„Vrah!“ zahučel Sigtryg a zaťal pěsti.

„Já ti povím, kdo je vrah!“ vykročil Ivar vpřed. „A najdu ti i svědka proti němu! Kdyby byl můj otec vinen, určitě byste ho neodsoudili jen na tři roky do vyhnanství . .“

Strhl se ruch a vřava.

„Lidé!“ ozval se stařešina. „Nejprve konejme povinnost, ke které jsme se sešli. Holri si svůj trest odpykal, ba vrátil se o sedm nocí později, než jak mu bylo přikázáno, má tedy právo tu být a my máme právo ho volit. Kdo je pro Holriho, ať se postav! sem“.

Stařešina si stoupl vlevo od posvátného sloupu.

Vedle něho Ivar, jeho přítel Alf a muži, co zatím byli stranou. Od Sigtrygovy skupiny se nerozhodně oddělili čtyři mladíci, Ivarovi vrstevníci. Jednoho pacholci zadrželi, ale ostatní se nedali. Když sedláci v Sigtrygově skupině viděli, jak si pacholci počínají, začali sebou vrtět, ošívát se a několik jich přešlo na Holriho stranu.

Sigtryg mrkl na své čeledíny. Ti hned začali rozdávat voličům mosazné spony, střevice, opasky, rybářské šňůry, stříbrem vykládané rohy na kvas, ba i malé kožešiny.

„Naloupené se snadno rozdává!“ vykřikl Ivar.

Nikdo mu neodpověděl. Sigtrygovi se podařilo odvábit od Holriho šest mužů. A pak ještě deset. Ale i tak byl výsledek stále ještě nejasný. Sigtryg viděl, že tu pomůže jen rázný zákrok. Vykročil vpřed:

„Vrah mého syna má být mým náčelníkem? Nikdy!“ vytrhl ze záhadří nůž.

Pacholci vytáhli sekery, nože, hole a vrhli se proti Holriho stoupencům. Ti popadli klacky, kameny, hořící polena, i rozně, na kterých se peklo maso, a začali se bránit. Ženy zděšeně výskaly. Děti s vřiskem utíkaly do polí. Výrostci, kteří ještě neměli na palouk přístup, házeli z dálky kamení a hroudy. Na zemi se začaly převalovat dvojice. Haleny se barvily krví. Když nejběsilejší Sigtrygův pacholek srazil hřbetem sekery bezbranného stařešinu a Ivar ho těžkým dřevákem zasáhl do rozkroku – Holri skočil k posvátnému sloupu, vztáhl obě ruce k nebi a vzkřikl divokýrn hlasem:

„Ve jménu Odina vás zaklínám! Zadržte! Taková je rada bohů:

*S rodnými žij bez falše a
svorně; pomsty se odříkej, i
když se ti křivda děje, sváry
jenom smrti slouží ..*

Slyšíte, proklatci, sváry jenom smrti slouží.. .!“

Holriho bílá brada vlála ve větru. Dým, který se kolem něj převaloval, způsobil, že vypadal jako nebeské zjevení. Boj ustal.

„Nejenže bych nedokázal být konungem,“ pokračoval Holri o něco tišším hlasem, „ale nedokázal bych ani žít tam, kde se lež odívá do roucha pravdy, kde násilí má podobu svobody a rozum nahradilo ostří sekery!“

Holri pohlédl na své stoupence a pak už docela potichu ukončil:

„Abych se nestal příčinou krveprolévání, odejdu i s rodinou . . . Pro nás dva, Sigtrygu-Sobolí hřbete, je tato země malá . .

Dvojhlavý drak

Ivar hladil krásného vlčáka a zálibně se díval na loď. Otec musel vyměnit dům, pole, dobytek, kožešiny – všechno, co měl – za potřebné dřevo, lana, plachty a hřeby. Čím mohli přispět, přispěli i otcovi společníci. Hlavně prací.

Nebylo pro ně jiného východiska. Sigtryg by byl ožebračil i je. Bude lépe zmizet mu z očí. Bude lépe hledat štěstí jinde . . . jak už to udělalo mnoho jiných.

Dva měsíce od úsvitu po soumrak bušily sekery v malém, pokojném zálivu nad osadou. Ivar byl zvyklý tvrdě pracovat. Hlavně po otcově odchodu, kdy musel živit celou rodinu. Ale tohle bylo i na něj příliš. Nechodil domů ani spát. Večer se svalil pod košatý dub nebo pod hotová žebra lodice a spal, spal, dokud ho otec neprobudil – vždy stejnou škádlivou větou:

„Vstávej, vikingu, moře ti uteče . .

Ted', když se díval na nový drakkar, necítil Ivar nijakou únavu. Loď byla dlouhá takřka padesát loktů a široká na deset. Postavil-li se muž na dno, nebylo ho vidět. Dlouhé dubové pláty se ohýbaly ve vařící vodě. Do spár natloukli koudel a spoje zevnitř i zvenčí zalili smolou. Přesně ze středu vyrůstal vysoký jedlový stěžň upevněný v dubovém čepu. Jenom zde se chodilo přímo po dně drakkaru. Od stěžně na obě strany byla položena podlaha ze sosnových prken. Na zadní straně byly čtyři ohrádky, přichystané pro koně a dobytek. Skoro celým drakkarem vedla ve výši zvednuté paže pevná tyč. Z ní bude vždy přes noc a za deště splývat na obě strany juchtová stříška, připevňená k ozdobně vyřezávaným hlavicím brlení, Z ráhna visela veselá žlutočervená čtvercová plachta a v jejím středu zářící modré slunce. Smrková vesla, o něco delší, než byla šíře drakkaru, ležela volně na hladině. Netrpělivě čekala, kdy každé z nich uchopí dva páry silných chlapských rukou. Kormidlové veslo, upevněné vzadu na pravoboku vrbovými houžvemi, se kolébalo jako mávající dlaň. A dvojhlavý drak, zakončující vysokou příď, vzhlížel červenýma očima do modré mořské dálky, jako by ji chtěl všechnu zhltnout. . .

Ivar podřimoval v sladkém zamyšlení. Už zítra, už zítra . . . Trochu ho mrzelo, že se Floki vydal dolů na jih se svou družinou už před týdnem.

Otec mu po volbách nedal ani chvíli pokoj.

„Ivar odchází, určitě získá bohatou kořist. A ty sedíš jako stará bába . . Vezmi si můj nejlepší snékar a hned se vydej na cestu. V osadě by! vždy ve všem první, ted' máš jedinečnou příležitost. . .“

Tak mluvil Sigtryg-Sobolí hřbet, ale myslel něco jiného. Budu raději, když se mi ztratíš z očí. Nějak moc brzo vystrkuješ růžky. Získáváš si čeleď a rozkazuješ víc než já. Na očích ti vidím, že chceš být hospodářem. To by mi tak ještě chybělo, abys něco vyvedl! Ted', když jsem se stal náčelníkem. Nejdřív se zbavit otce a pak získat náčelnickou hůl ... Kdepak, můj mazaný synáčku, kdepak. Raději se zbavím já tebe . .

„Dobrá,“ souhlasil konečně Floki. Svěsil z trámu friský meč, který Sigtryg přinesl z nedávné výpravy, „ale odjedu jen tehdy, když se mnou půjde i Kettil. .

„Nevím, proč ti na něm tak záleží, ale ať je po tvém . .

Ivarovi to všechno řekla Heidi, Flokiho sestra. Moc často se mu pletla do cesty a dívala se na něj hlubokýma modrýma očima. Ivar její vzdechy nechápal. Až jednou, když jí u něho přistihl Floki a vrhl se na ni pěstmi – pochopil. Rozbil Flokimu nos na placku. Odenkrát mu začali říkat Placatý.

Pleskot vesel a volání vyrušilo Ivara ze sladkého lenošení. Prudce se posadil. Myslel, že se vrací otec. Byl dopravit matku a dvě malé sestry k příteli, s nímž byl ve vyhnanství. Zůstanou tam, dokud se výprava nevrátí. A pak? Pak se

uvidí. Buď se odstěhují na jih, nebo si tu někde koupí kus země, půl tuctu pacholků a budou hospodařit.

Nebyl to otec, nebyl to jeho člun. V zátoce se objevila bachratá obchodní lodice. Ostatně – otec by se sem s člunem neplavil. Zakotvil by v osadě, aby vrátil vypůjčený člun.

„Hej, hochu, pojd' nám pomoci!“ volal tlustý plešatý kupec v dlouhém šedém kaftanu, přepásaném širokým koženým opaskem.

Stejně nemám co na práci, pomůžu jim. Aspoň se dozvím, co nového ve světě. Vlčák zakňučel.

„Čekej, Lupe,“ přikázal mu Ivar. Pes se poslušně posadil. „Hlídej drakkar, hlídej ...“

Skočil do malé loďky, odstrčil se dlouhým bidlem a rychle vesloval. Rukama se zachytil za okraj kupecké lodi a přehoupl se dovnitř.

„Klidné moře a dobrý vítr vám, poutníci ...“

„I tobě, chlapče, i tobě,“ přikývl tlustoch.

„Co vás postihlo?“

„Víš, taková zvláštní nehoda,“ škrábal se břicháč na pleši. „To je vaše loď, ten krásný drakkar?“

Ivar se obrátil. Zálibně spočinul očima na své pýše. Takhle od moře ještě drakkar neviděl. Opravdu je krásný? Z osady se blížil žebřiňák. Asi přivázejí smůlu, vosk, med, pivo a jantar na obchod. A určitě i štíty. Jak jen bude nádherný, až jimi obloží okraje drakkaru!

„Náš, náš drakkar je to... Že je krásný?“ těžko odtrhával pohled od lodě.

„Jistě, jistě!“ zaslechl tlustocha těsně za sebou. Vzápětí ucítil strašný úder do hlavy a propadl se do tmy tmoucí. Neviděl, jak ho hledají na břehu. Neslyšel, jak ho volají, jak smutně vyje Lup, jak se kupci spokojeně chechtají, jak poskakuje karabáč po sehnutých hřbetech veslařů, přikovaných k žebřům člunu.

Ivar se probral až na širém moři, když mu do tváře vchrstli putnu vody. Olízl si se rtů slané kapky, otevřel oči. Rukou si ohmatal bolavý, nateklý zátylek a sbíral se. Chtěl vykročit ke stěžni, ale strhl ho zpět řetěz, kterým byl přikován k dubové přičce. Vtom z boku narazila větší vlna a Ivar se znovu octl na dně.

Kupci se hihňali.

„Maminka nenaučila chlapečka chodit?“ šklebil se kormidelník.

„Nebo se strachem počúral?“ protáhl pisklavě břicháč a posádka se rozřehtala. Jen veslaři byli zticha. Strnule hleděli a bez zájmu zabírali těžkými vesly.

„Vstávej, ty postrachu Severního moře,“ šťouchl ho další holí. „A hybaj k veslu . . .“

„ . . . než tě prodáme Arabům,“ znovu se zazubil břicháč. „Víš ty, jakou kupu peněz za tebe dostaneme ? Za Normany platí nejlépe . . .“

Kupci byli odvážní – plavili se i v noci. Drželi se sice stále blízko břehu, ale chtěli využít severního větru. Veslaři si v noci odpočinou a druhého dne budou ještě lépe zabírat.

Ivara bolel hřbet od galejnické práce I od kupeckého, karabáče. V žaludku mu hladem kručelo, v očích mu ležel bezmocný vztek. První příležitost, první příležitost .. Kdy se naskytne?

Jednou večer se na obzoru nečekaně vynořily dvě rychlé plachetnice. Využívající příznivého větru chystaly se zkřížit cestu kupeckému člunu. Kupci zjevně zneklidněli. Pobíhali z přídě na zád, poháněli veslaře a vyděšeně hleděli k pobřeží.

„Piráti!“ křičel břicháč a zděšeně se chystal za hlavu. Ivar si ho měřil opovržlivým úsměvem. On by věděl, co dělat, on by si nezoufal. Břicháč jako by četl Ivarovy myšlenky. Přiskočil k němu.

„Poslouchej, vikingu, vy jste dobří námořníci a bojovníci, porad', zachraň nás, dáme ti svobodu!"

Ivarovi zazářily oči. Konečně vyhlížená příležitost! Kdyby člun zajali, prodali by ho společně s kupci. Když pirátům unikne, má slíbenou svobodu . . .

Očima ukázal na okovy. Břicháč s hlasitým funěním a třesoucími prsty mu je odepjal. Ivar vstal, zamnul si ruce a zavelel:

„Kaftany dolů!"

Kupci na něj koukali s ústy dokořán. Ivar nečekal, až pochopí. Rozepjal břicháčovi opasek a strhl s něho plášť.

„Honem, honem,, ostatní taky! Upevněte kaftany provazy na spodní ráhno, aby se navzájem překrývaly!"

Kupcům konečně svitlo. V okamžení splnili rozkaz. Vítr se teď opíral i do plášťů jako do pomocné plachty. Rychlost lodi se zvýšila, ale kupci bez kaftanů se začali zimomřivě ošívát.

„K veslům! Ať se zahřejete!"

Ivar skočil ke kormidelnímu veslu, odstrčil kormidelníka a otočil loď – k pobřežnímu ostrůvku. Začal udávat veslařům rychlejší tempo. Galejníkům to bylo jedno. Nikdy není tak zle, aby nemohlo být hůř. Kupci funěli, nadouvali se a pot z nich řinul. Ale vzdálenost mezi lodíci a pirátskými plachetnicemi se zvětšovala.

Když se lodice ocitla za ostrůvkem, ztratili se piráti z dohledu. Takto kryt, zamířil Ivar ke břehu, porostlému vysokými borovicemi a rozeklanému desítkami malých ostrůvků, průlivů, zátok a úžin. Za pomoci větru vedl lodici do bezpečí, do mrtvého ramene velké řeky, do jeho zákrut, porostlých rákosím. Tam nařídil skasat plachtu, sklopit stěžeň a zakotvit. Plavčíka poslal na vysokou sosnu. Pak spustil na vodu malý člun, ve kterém bylo několik silných koží, klubko lan a sekera.

Plavčík hlásil, že obě pirátské lodě směřují mezi ostrůvky dál na jih. Kupci si oddechli.

„A teď, když jsi vykonal svou práci, zpátky k veslu!" vykřikl najednou kormidelník s kapuci na hlavě a s mečem v ruce.

Ivar byl připraven.

Chytil zlomené veslo a praštil jím kupce přes ruku. Prudkými rozmachy zahnal všechny na příď. Nakonec po nich mrštil zbytkem vesla, skočil do připravené loďky a rychle se vzdaloval. Snadno se vyhnul klackům a kamenům, které po něm kupci házeli.

Když se dostal do hlavního ramene, nedal se po proudu. Vesloval u břehu proti toku řeky až do setmění. Pod starým tisem přirazil ke břehu a vytáhl loďku do křoví. Převrátil ji dnem vzhůru, ale nelehl si pod ni. Co kdyby ho přece jen kupci šli hledat? Vzal jednu kůži, našel opodál mezi skálami vhodné místo a tam se uložil.

Ráno vstal ještě před východem slunce. Vykoupal se v studené vodě, rozkřesal oheň a zamyšleně opékal dvě ryby. Přemýšlel, co dělat. Řeka se v dálce rozdvjovala a vytvářela úzký dlouhý ostrov. Je-li to ostrov, o kterém mu říkal otec, pak by tam měl mít svou výheň kovář Dufnal. Kovář byl otcovým

přítelem, mohl tedy k němu jít s důvěrou. Nad stromy se táhl slaboučký proužek dýmu ...

Půjdu se k Dufnalovi najíst a dám si ukovat pořádný meč! Vždyť prý je to mistr nad mistry.

„Není to žádné tajemství," ochotně vysvětloval Dufnal zvědavému Ivarovi, když zkrucoval pletenec rozžhavených železných prutů. „Deset zim jsem kovářil na severu, tam jsem se to naučil Odtamtud mi také vozí surovinu," ukázal na hromádky železných hrud, zaprášených, ale nerezavých. „Drobounké kousky železa obalím do těsta a nacpu jimi housery a kačery."

„A husy ne?"

„Kdepak husy! Meč je chlapecká práce. Má-li mít železo sílu, musí projít jen samčími žaludky. Pak z něj vykovám pruty, spletu, zakovám do nich tyhle ty šupiny a nakonec – uvidíš – několikrát meč kalím v odvaru ze zázračných bylin "

„Jaké jsou to byliny? "

„Jarní i podzimní, zralé i nezralé, jedovaté i neškodné – prostě – všelijaké, " usmál se Dufnal,

Lišák! Nechce své tajemství prozradit.

„Ech, jenže se mi měchy rozpadají, nové kůže bych potřeboval ..."

Ivar skočil do loďky a donesl dvě velké kravské juchty.

„A ty se ještě ptáš, jak se mi za meč odměníš! Když chceš, ukovám ti třeba dva."

„Nač by mi dva byly, to raději pořádný štít."

Dufnal mlčky dokončil práci. Když meč nabrousil na kamenném brusku, vytrhl si z brady dlouhý vous a přejel jím po čepeli. Vous se rozdvojil.

„Co já s vousem – ty se svým nepřítelem," řekl Dufnal a podal meč Ivarovi.

„Nádherný!" sekal viking kolem sebe, „Skvostný!"

Dufnal vyšel ze své kovárny a vrátil se se starým, vyuzeným, černožlutým kulatým štítem. Sahal mu málem až do pasu.

„Tu máš, bude-li ti dobrý... Dělají je z lipového dřeva, ale tenhle je z jaksepatří hustého smrku ... Podívej, držadlo je jako stvořené pro tvou dlaň ... A tu máš i sekeru," podával mu stříbrem vykládanou zbraň na dlouhém topůrku. „Jaký by to byl viking bez sekery! Kdysi jsem s ní chodil na výpravy, teď už nebudu," v Dufnalově hlase se ozval stesk. „Ten štít pořádně natři lojem, aby po něm šípy dobře klouzaly a barvy byly jasnější. ..."

Zvenčí se ozvalo pleskání vody a vesel.

„Hohó," zešířila se usmál Dufnal, „dnes je tu nějak" rušno."

Snad to nejsou ti kupci? Ivar se skrčil za pohozené kůže a jeho ruka si zvykala na chladnou rukojeť nového meče.

„Nechť ti Baldur udržuje dobrý oheň!" pozdravil příchozí. Ivar vyskočil:

„Alfe. Kde se tu bereš?"

„Ivare! Buď pochválen, Odine! On žije!" ~

„A cos myslel, že mě snad polednice unesla?"

Přátelé se objali. Alf vysvětloval, jak se hned druhého dne po jeho únosu nalodila otcova družina na nový drakkar, jak po Ivarovi pátrali, jak se otec plavil na jih kolem pobřeží, jak se všude vyptával, jak Alfa poslal na výzvědy ke kovářovi Dufnalovi.

„I psa jsem ti přivezl. ..“

Ivar zahvízdal a mokrý vlčák vrazil jako víchr do kovárny.

„Musíme se okamžitě vydat na cestu!“ hladil Ivar psa, „Alfův člun ti nechám, Dufnale, může se ti hodit. . .“

Dufnal, kterého na stará kolena trápila záducha, se rozkašlal. Rozpačitě si hladil koženou zástěru, na mnoha místech propálenou. Nikdo se u něho nezdrží, nikdo mu nezpříjemní samotu. . .

„Mnoho štěstí, mládenci! A ať se Holri ještě ukáže ... než umřu ...“

„To má ještě sto let času!“ ozval se vesele Ivar z loďky.

„A ty, Holriho synu, Ivare Zádumčivý, nezapomeň:

*Zbraně svoje venku
neodkládej: střež je jako
oko v hlavě, neboť člověk
nikdy neví, kdy, kde mu
bude meče zapotřebí ...“*

Dufnal sevřel pěsti, podepřel se jimi v bok a teskně hleděl za vzdalující se loďkou ...

Podivný bard

Plavili se podél pobřeží několik dní. V úzké zátoce přečkali prudké vlnobití, které se – jako obvykle – zvedlo při úplňku a nedovolovalo vyplout na moře. Loďka postupovala pomalu, veslování bylo úmorné. Po drakkaru však ani vidu ani slechu. Za celou dobu potkali jen konvoj obchodních lodí.

Až za několik dní, poté, co si na loďce postavili jednoduchý stěžeň, napjali na něj kůži, aby se plavili rychleji, uviděli u břehu snékar. Zdáli svítil žlutočernou řadou štítů.

„Asi bude nejlépe, když ho nejdřív prozkoumáme od pevniny,“ navrhl Ivar. Zamířili ke břehu, loďku ukryli mezi skalisky. Plazili se za křovinami a houštím. Lup divoce věřil. Ivar ho musel stále tišit, aby se nerozštěkal. Podařilo se jim přiblížit ke snékaru, co by ^kamenem dohodil.

Flokiho snékar! Co tu dělá? A co ti lidé kolem něho? To přece nejsou Normané! Ivar pohlédl na Alfa. Snékar byl vytažen ha písek a dva neznámí muži kolem něj kladli slámu a roští. Opodál se pásł osedlaný kůň. Muž s přilbou právě rozkřesal oheň, sláma vzplála.

„Nesmí nám utéct,“ zašeptal Alf se sekerou v ruce. Vyrázil po vyšlapané cestičce, aby jim nemohli uklouznout. Ivar pustil Lupův obojek a s vytaseným mečem se pustil za psem.

Na štěkot psa se oba muži ohlédlí a ten v přilbě se rozběhl ke koni. Lup byl rychlejší. Vyhnul se úderu meče, chňapl ozbrojence za rukáv haleny a strhl ho k zemi. Druhého srazil Ivar. Zatímco je Alf svazoval, Ivar hasil oheň. Prkna ještě nestačila chytit.

„Kde jsou lidé z tohoto snékaru?“

„Na hradě," hodil voják neochotně hlavou směrem do vnitrozemí.

„Komu patří ten hrad?"

„Náš pán je Kamban a po křesťansku přijímá každého, kdo k němu přichází s dobrým úmyslem ..."

„A proč vám rozkázal zapálit tento snékar?"

„Protože plavci z něho vstoupili do služeb našeho pána. Usadí se tu a už se nevrátí domů ..."

Ivar pozorně sledoval vojákovu tvář. Lže, nebo nelže ? Vikingové se často zachovali tak, jak říkal voják. Ale spokojil by se Floki-Placatý nos s tím, že by měl bojovat za někoho jiného ? Nebo dokonce orat nebo rubat dříví ? Vy-loučeno!

„Vikingové si už vybrali i děvčata, zítra má být společná svatba ..."

Ať to vypadalo sebevěrohodněji, Ivar byl na pochybách. Nakonec odvedl Alfa stranou, aby ti dva neslyšeli:

„Zdá se, že se musíme mít na pozor. Já půjdu do hradu a ty tu zůstaň i s Lupem a hlídej snékar i zajatce ... Když se zvedne příliv, snaž se dostat loď na moře. Čekej raději v zátoce, kde jsme přistáli s naší loďkou ..."

Ivar se vyšvihl na koně a odcválal. Cestou si uvědomil, že by nebylo rozumné přijít na hrad s mečem. Když v dálce spatřil dřevěnou baštu, odbočil řídkým bořím až za hrad. Tam seskočil s koně, pečlivě ho uvázal ke stromu, rozcuchal si vlasy, vyválel se v prachu, aby vypadal jako poutník přicházející zdaleka, a vykročil k bráně.

„Hej, smělí vojáci vznešeného krále!" volal pod branou hradu. „Má váš pán u stolu místo pro jednoho barda, který by mu zazpíval o hrdinských činech podobných vznešených pánů, jako je on?"

Brána se skřípavě otevřela.

„Tak pojď, pojď, ty pěvče zlatoústý," ozval se velitel stráže. „Náš pán umírá zvědavostí, aby tě co nejdřív přijal..."

Ivar zpozorněl. Po takovém přivítání se nedalo čekat nic dobrého.

„Takhle oblečený k našemu pánovi nemůžeš," zachmuřil se velitel. Za Ivarem se objevil chlap, hotový obr, s provazem v ruce. „Musíme ti přichystat pořádný šat... jako ostatním!" vyštěkl velitel. Obr s provazem v ruce skočil k Ivarovi.

Když mě tenhle chňapne – sbohem. Ivar obra prudce kopl. Ten vyjel, pustil provaz z ruky a přiklekl na zem. Vtom vyskočil proti Ivarovi další hromotluk. Ivar ho přetáhl přes tvář stočeným provazem a uskočil k palisádě, aby měl aspoň chráněná záda. Velitel stráže se rozehnal a vzduchem zasvištělo těžké kopí. Ivar se sehnul. Kopí mu proletělo nad hlavou tak těsně, že mu přicvaklo pár vlasů ke sloupu. Ivar trhl hlavou, chomáč vlasů zůstal namotán kolem zabodnutého kopí. Velitel stráže se na něj vyřítíl s mečem a za ním v půlkruhu ostatní ozbrojenci. Ivar nečekal, jednou nohou stoupl na kopí, z něho se vyšvihl na vrch palisády a seskočil.

Když se obrátil, stál tváří v tvář černovousému muži v nádherně vyšíváném plášti. Spona na pravém rameni se třpytila drahým kamenem. Na hlavě měl široký baret ze stejné látky jako plášť a v ní zabodnuté sokolí pero. Pod pláštěm prosvítal zlatem protkávaný opasek, z něhož na levém boku visel krátký meč.

„Vznešený králi," ozval se úlisně Ivar, když viděl, že silou už nic nezmuže, „doufám, že nebudeš svou pohostinnost přehánět tak jako tvoji lidé a pozveš ke svému stolu barda, který ti chce vypovědět novinky tohoto světa a zazpívat nové hrdinské zpěvy ..."

„Pojď, zpěváku," vyzval ho velmož. Ani na okamžik neopustil jeho vráscitou tvář zachmuřený výraz. „Můj hrad je ti otevřen... následuj mne..."

Ivar se octl ve velké dvoraně. Velmož přikázal přinést maso, sýr a víno. Posadil se do čela dubového stolu a hostovi pokynul na nízkou lavici proti sobě. Pak nechal zažehnout příčně pruhovanou červenožlutou svíci. Po dobu jídla ze sebe nespouštěl oči. Ivar si před jídlem—jak tam bylo zvykem — opláchl ruce i obličej ve velké bronzové míse. Smyl se sebe patinu prachu a zazářilo celé jeho mládí. Cítil na sobě zkoumavý pohled, obnažující ho až na kost. A všimal si, že velmož občas upírá zrak na svíci, odměřující čas. Snažil se ho bavit veselými, většinou vymyšlenými příhodami. Velmož se však ani neusmál. „Řekni mi, cizince," přerušil ho najednou, když na svíče dohořel žlutý pruh. Odstrčil bokem těžký kamenný svícen. „Co tě ke mně přivádí? Jaké je tvé poslání?"

„Vím, vznešený králi, že vypadám na barda příliš mladý. Pochop však, že každý, i bard musí někdy začít... A můj děd, který byl dlouho žrcem ve svatyni boha Fosite, mi vyprávěl tolik pověstí a hrdinských zpěvů, že mi ke všemu chybí už jen opěvovat tvé boje a hrdinské skutky, vznešený králi, neboť..."

„Myslíš, že mě obalamutíš a opiješ jedem svých slov?" „Pane, čím si zasloužil ubohý básník takovou nedůvěru ?"

„Pěkný básník!" vykřikl velmož a vyskočil ze stolice. „Tys viking. Tvé oči, tvé vlasy a tvá bojovnost tě prozradily! Viděl jsem, jak jsi zametal dvůr s mými zbrojnoši, těmi hlupáky... Ano, tys viking, jeden z těch, co mi uloupili všechno mé zlato a můj poklad nad poklady — mou krásnou dceru Salmu!"

„Pane, mýlíš se... já přišel..." snažil se Ivar uchlácholit velmože.

Velmož neposlouchal. Udeřil cínovým džbánem do stolu, „Strážte! Doufám, že teď už si poradíte s tím záludným zpěvákem..."

Do dvorany se vhrnuli vojáci. Ivar si už předtím připomněl otcovu moudrost:

*Dřív než vstoupíš, východu
všech hled' si povšimnout,
hled' žádný nepominout,
neboť nevíš, nepřítel zda
v domě nesedí dřív, než
přišels ...*

Už během jídla zpozoroval, že v dřevěné stěně za velmožem jsou dveře. Vrhł se k nim. Velmož mu skočil do cesty, ale Ivar ho odrazil dubovou lavicí

„Za ním!"

Dvoranu rozvlnil dupot kroků, řinkot zbraní. Ivar vyrazil dveře a zjistil, že je na schodech vedoucích kamsi vzhůru. To byl spíš let než běh, jak se po nich vyřítit. Nahmatal rukama padací dveře, nadzvedl je a vyšvihl se dovnitř. V poslední chvíli! Kolem nohou mu zasvištěla kopí. Padací dveře se daly svrchu

zajistit silným břevnem, které se nad nimi provlékalo dvěma železnými oky. Unikl jim!

„Břídilové! Doneste sekery a palice!“ vztekal se velmož.

Ivar věděl, že je to jen chvilková záchrana. Neklidně se ohlížel. U dřevěné stěny stál dlouhý žebřík. Bystře se po něm vyšplhal. Octl se ve strážné věži. Posadil se nerozhodně na tlustý trám. Odtud nebylo žádného východiska. Zdola se ozvalo bušení seker. Dveře jsou okované železem, ale nevydrží věčně. Něco musí udělat, proti takové přesile se nedá jít jen s holými pěsti. Skočit? Podíval se dolů na střechu, pokrytou, zpola šindelem, zpola slámou. Zpřeláme si hnáty. Uštvaně přebíhal očima z místa na místo. Jeho pohled se zarazil na děravém kameni, vedle kterého ležela hůl. Zvedl ji – měla křemenný násadec! Převrátil kámen – byl pod ním chomáč koudele a kus troudu! Dík tobě, Thore! Ty vždy pomáháš těm, kteří si také dovedou pomoci sami a neztrácejí hlavu!

Odmotal řemínek, kterým měl podkasanou halenu, a začal jím roztáčet hůl s křemenem, zasazeným do kamene. Bušení seker ho pohánělo. Po chvíli se koudel vzňala. Strhl ze střechy bašty dvě či tři slaměná povřísla, zapálil je a hodil na protější střechu. Nejdřív se zdálo, že se oheň nerozhoří. Ale za několik okamžiků sláma chytila a střechu zachvátily plameny.

Ivar seběhl dolů, přivolán praskotem lámaného dřeva. Když se padací dveře rozletěly, vrazil do otvoru dlouhý žebřík.

„Hrad hoří! Oheň! Hasit!“ ozvaly se zděšené hlasy a ozbrojenci dupali přes dvoranu pryč.

Ivar se ozbrojil klackem a opatrně sestoupil dolů. Pod schody byly odhozené štíty, meče, sekery, mlaty. Jinak ani živé duše. Jenom odněkud zdola se ozývaly jakési podivné výkřiky a šum většího počtu lidí. Ivar zvedl nejbližší sekeru. Seběhl po sklepních schodech. Ať do mě hrom – to je řeč našinců! Napříč přes těžké dubové dveře – jako u těch padacích – bylo navlečeno břevno, na obou koncích opatřené těžkými zámky.

Určitě temnice. Začal sekat do dveří poblíž zámku. Křik za zdí ustal, změnil se v hukot. Za lvarem se začal plazit štiplavý dým. Oháněl se proto sekerou čím dál prudčeji a rychleji. Konečně se mu podařilo odštípnout a urazit jeden zámek. Když usekl i druhý, dveře se prudce rozletěly a z nich se vyvalili – vikingové!

„Ivare Zádumčivý, zachránče!“

Ivar nechápavě hleděl na lidi ze Sigtrygovy družiny a jeho čeledíny.

„Kde je ten zákeřný berserk, zabiják Placatý nos? A Bláznivá hlava?“

„Ať je Thor ztrestán!“ zvolal nejstarší. „Ukradli velmožovi zlato a unesli mu dceru. Velmož se za to pomstil nám, posadil nás do temnice. Zítřka nás měli soudit, a nebýt tebe, asi by nás všechny popravili..“

„A otec ... nevíte, kde je?“

„Ne, Floki nás vedl rovnou sem a sliboval velkou kořist ...“

Ivar se už dál nevyptával. Střecha hrozivě praštěla, pro dým se už skoro nedalo dýchat. Pokynul Vikingům. Chopili se odhozených zbraní a štítů. Dýmem a plameny se hnali ven. Byl nejvyšší čas! Strop dvorany se s rachotem provalil.

Ocitli se však tváří v tvář jinému nebezpečí. Před nimi stáli hradní ozbrojenci, připravení zničit konečně hrstku vyhladovělých Normanů.

Ivar v okamžiku odhadl jejich postavení. Vykročil před hradního pána:

„Dřív než dáš rozkaz, aby nás pobili – vyslechni mne.“

Nevyčkal ani na odpověď a rozhodným hlasem pokračoval:

„Ten, kdo ti ukradl zlato a tvůj největší poklad – tvou dceru Salmu, ten je i mým nepřítelem! Je to tak, druhové?“ „Je to tak!“ zahučeli muži.“

„I u tebe jsem hledal jeho, a ne kořist. Pro jeho křivé svědectví byl můj otec tři roky ve vyhnanství. Když se vrátil, ten zloduch a jeho rodina překazili, aby se můj otec stal dle vůle většiny novým náčelníkem. Tito muži byli v jeho družině, ale už mu nikdy nebudou sloužit!“

„Nikdy!“ zahučeli vikingové.

„Vidíš tedy, že jsme nevinní. Propust' nás a já slibuji, že Flokiho najdeme, vrátíme ti dceru i zlato a jeho vydáme tvému soudu.“

„Vím,“ kul Ivar železo, dokud bylo žhavé, „že jsem ti způsobil škodu. Abys viděl mé dobré úmysly, nechám ti tu část našich lidí jako rukojmí, aby ti pomohli – až se zotaví – opravit vše, co je poškozené... Zvolíš-li však místo dcery a klidu boj – přijde ti to draho. Sám ses přesvědčil, že se dovedeme bít. Nikdo nemá vítězství jisté před bojem, ani ty...“

Vikingové souhlasně přikyvovali. Hradní ozbrojenci, kteří měli ještě v čerstvě paměti Ivarovu odvahu a pověstnou bojovnost Normanů, začali zastrkávat meče do pochev. Velmož to viděl. Ale ještě uvažoval. Rozhodne-li se pro boj, zbídačelé vikingy pobije. Ale za jakou cenu? Kolik svých ztratí? Jestliže Ivara a část lidí propustí, stále mu zbývá naděje... Nakonec se rozhodl.

„Deset mi jich tu necháš... Otevřte bránu!“

Ivar v lese odvázal koně, vzal štít a meč, který ještě nepáchl lidskou krví. Vikingové ho poslušně následovali. On je zachránil před smrtí, on bude jejich náčelníkem.

„Over svan banel!“ zavelel Ivar. „Vpřed, cestou labutí!“

Když se snékar začal vzdalovat od břehu, Ivarův kůň, uvázaný v ohradce, zaržál. Ivar se ohlédl. K pobřeží cválal jezdec. Podle rozevlátého pláště Ivar poznal, že je to hradní pán.

„Všechno zlato si můžeš nechat, když m i . . . když mi dovezeš dceru,“ volal černovousý zachmuřený jezdec.

„I za ženu mi ji dáš?“ odpověděl vesele Ivar a mával mu modrým štítem míru.

Jezdec němě stál, koni šplíchaly vlny až po hrud' a Lup šťastně kničel u nohou svého pána.

Krvavá lidská oběť

Snékar klouzal po vlnách jako racek. Plachta byla napjatá, vesla odpočívala. V prvních chvílích byli vikingové uneseni snadno získanou svobodou a nemysleli na nic jiného. Zakrátko se však ozvala žízeň a hlad. Nahlédli do soudků – prázdné. Podívali se do díže – na dně běhala hladová myška.

„Vydržte, lidé!" ozval se stařešina. „Pokud vím, blížíme se k místu, kde mají naše družiny ve zvyku nechávat zásoby prosa a soli..."

Plavili se hodinu, dvě, a to místo stále ještě neviděli. Jen nějaká obchodní lodice se proti nim vynořila. Zdálo se, že její posádka z toho nemá radost – kupecká loď začala odbočovat.

„Hahó!" zajásal Ivar. „Chce nám utéct, ale neuteče! Chlapci, pomozte větru!"

To nemusel říkat dvakrát. Muži se chopili vesel, dřevo zaskřípělo o dřevo, voda zašplíchala a snékar se rozletěl jako drak. Tři hadí hlavy na špici a mávající vesla tak opravdu vypadaly. Ivar si mimoděk narovnával opasek s mečem a v duchu si opakoval staré pořekadlo:

*Z toho dub roste, oč jiné obral –
každý jen sám sobě přej.*

Když se snékar přiblížil k bachraté lodi na dostřel šípu, Ivarovi připadlo, že u kormidla vidí nějakého povědomého člověka. V kupeckém kaftanu ... A ten vedle ... to je přece břicháč!

„Rychleji!" rozjařil se Ivar a vytasil meč. „To jsou fríšti kupci, kteří mě odvěkli a chtěli mě prodat. Jen šťastnou náhodou jsem jim vyklouzl. Na ně!"

Vikingové zabrali naposledy, složili vesla a chopili se seker. Kormidelník vedl snékar přesně k boku lodice. Na útočníky se snesl déšť šípů. Ale vikiny ukryté za štíty, které byly zastrkány po celém obvodu snékaru, nezasáhl ani jeden. Jak vidno – kupci si najali obránce. Ivar čekal, až snékar přirazí úplně k lodici. Stalo se. Kupecká loď se zachvěla, zapraštěla a Ivar na ni skočil se starodávným pokřikem:

„Thore, Thore, pomoz!"

Boj byl krátký. Ozbrojenci, kteří uměli plavat, naskákali do vody, aby zachránili aspoň holé životy. Když se Ivarův blyštivý meč zaťal do ramene břicháče, rozhánějícího se sekerou, kormidelník zapištěl:

„Vzdáváme se!"

Kupci odhodili zbraně a smutně se dívali na své zboží. Ivar přistoupil k břicháčovi a vytrhl mu z opasku plný měšec. Pečetidlo, které měl v pouzdře vedle opasku a jímž byly označeny všechny pytle, štučky a sudy – to mu nechal.

„To je odměna, kterou jste mi zapomněli vyplatit za to, že jsem vám zachránil životy ... Dnes vám ho daruji každému ještě jednou, ale příště..." zahrozil Ivar a mávl na vikiny, aby zboží přenesli na snékar.

Kořist se jim vyplatila! Kupci vezli tlusté štučky anglického sukna, drahocenného hedvábí a hromadu vzácných rouch. Liščí, medvědí i vzácné sobolí kožešiny. Mosazné a stříbrné nádoby. Provazy a hřeby. Sušené maso, sůl, proso a mouku. Dokonce i čtyři sudy vína. Vikingové nenechali kupcům ani sud s pitnou vodou, ani plachtu.

„Vždyť jsem vás naučil, jak si vypomoci, když plachta nestačí nebo když prostě není!" zakřičel posměšně Ivar ze vzdalujícího se snékaru. Kupci, zelení vztekem, se vrhli na zbabělé ozbrojence, kteří už stačili povylézat z vody. Ti jim, samozřejmě, začali hned odplácet...

Kupecká loď se kymácela jako opilý.

K večeru se vikingové připravili k místu, o kterém se zmiňoval stařešina. Ted' už nebylo proč zastavovat, ale Ivar byl jiného názoru:

„Otec mě učil zachovávat starý dobrý vikinský zákon:

*Nechej vždy za sebou něco pro ty, kdo
přijdou po tobě ...”*

Když se dostali na úroveň kamenného sloupu na pobřeží, hodili dvouramennou železnou kotvu a vyšli na písek. Ve směru čar na sloupu udělali potřebný počet kroků do vnitrozemí a našli velký placatý balvan. Osm mužů ho muselo zvedat. Objevila se hluboká, kameny vyložená jáma. Prázdná.

„Vždyť ani nic nepotřebujeme,” mávl rukou Ivar. Poručil, aby do jámy uložili díži prosa, koš hřebíků, několik seker a váček soli. Pak jámu znovu zavalili těžkým balvanem a začali rozdělovat oheň, aby si připravili královské hody ...

Ranní slunce našlo vikingsy svěží a veselé. Mají šikovného náčelníka! Jestli to tak půjde dál...

Ivar byl zachmuřený. Jestli to tak půjde dál, Floki mu dočista unikne. A otec bude hledat jeho a on otce a mohou se minout... navždy. Musí učinit něco rozhodnějšího.

Po dvou dnech plavby se dostali k ústí velké řeky. Ze břehu na ně mával člověk červeným vikinským štítem. To znamená – vikingové bojují, je třeba jim pomoci. A co otec? A co Floki?

„Možná že tam aspoň jednoho najdeme,” řekl mlčenlivý Alf.

Viking na břehu oznámil, že obléhají velké město na řece, ohromně bohaté město, a potřebují pomoc. Ivar se ptal na drakkar svého otce.

„Ano, určitě tam je,” přisvědčoval viking.

Ivar poručil sednout k veslům a sám se chopil kormidla. Noc byla jasná, plavili se až do rána, třebaže veslaři už padali únavou.

„Vydržte” povzbuzoval Ivar. „Čeká nás velká kořist, tím dřív se budeme moci vrátit domů ...”

Plavili se dva dny.

Třetího dne zahlédli červenožluté čtverce plachet vikingských drakkarů a hradby města. Mezi sto padesáti drakkary Ivar otcovu loď nenašel. Ba, dozvěděl se, že ani Floki tam nebyl. Město je dobře opevněno. Už je obléháji šest měsíců, a ještě nenadělali žádnou škodu hradbám ani obráncům.

Ivar chtěl obrátit a plavit se dál.

Posádka snékaru byla jiného mínění. Město je bohaté, zámožné, kořist bude ohromná, zúčastníme se obléhání i my. I jarlové z obléhajících družin je žádali o pomoc. Při příchodu nečekané posily byli hned smělejší. Druhého dne za úsvitu si nasadili přílby s býčímí rohy a kryti silnými třtinovými stěny vyrazili k útoku. S hrozným rykem se vrhli na žebříky, ale obránci byli na svých místech. Útok zase ztroskotal.

Ivar doprovázený Lupem objel na koni hradby města. Byly pevné, vysoké, nedostupné. Jen co se nějaký viking objevil na dostřel, hned se musel krýt před drnčivými šípy. Ivar je zvědavě prohlížel. Obránci musí mít nějaké zvláštní luky,

když jejich šípy letí tak daleko a mají takový zvláštní zvuk. Nebylo by špatné nějaký ziskat.

V noci se s Alfem nepozorovaně připlazil k nejnižší hradbě – tu budou nejlépe hlídat. Alf začal bušit do hradby. Bedlivý strážce s lukem v rukou se nahnul nad cimbuří. Bylo tma, neviděl dobře, nahnul se ještě víc. Vtom se mu zapíchl do obličeje Ivarův šíp. Strážce zaúpěl, pustil luk z rukou a ten padl rovnou k nohám vikingů. Ivar ho chytil, a kryt svým velkým štítem, vrátil se s Alfem zpět na snékar.

Luk nebyl ze dřeva. Skládal se z několika kostěných destiček. Vnější byla nejdelší, každá následující o něco kratší. To dodávalo luku ohromnou pružnost. Tětiva nebyla z hovězích šlach, ale z vysušených, dobře namaštěných a ne příliš zkroucených ovčích střev.

Ráno si jarlové znovu nasadili býčí přílby. Ivar šel do útoku mezi prvními. Měl na sobě silnou, trojvrstvou halenu, ochranu proti šípům a kamenům. Věděl, že hradby nedobudou sekerami, meči a luky. Potřebovali by silné dřevěné berany na rozvalení bran, stroje na vrhání kamenů, kryté posuvné lešení, vrhače zápalných hrud – všechno, o čem mu vyprávěl otec. Vikingové však měli jen žebříky. Obránci je snadno shazovali bidly nebo je polévali vroucí smolou. Sám Ivar okusil, co to je za bolest. Ve chvíli, když už sahal na cimbuří, polili mu ruku žhavým proudem a vzápětí mu dlouhým bidlem odstrčili žebřík. Nebýt vodního příkopu, byl by Ivar skončil jako mnozí jiní vikingové – ve Valhale ...

„Méls pravdu,“ řekl v poledne stařešina a beze slova začal vytahovat kotvu. Konungové je chtěli zadržet, ale ranění vikingové je vztekle odehnali. Odpluli.

Na otevřeném moři potkali drakkar vysoko naložený bohatou kořistí. Úspěšní vikingové byli velmi sdílní. Ivar se jich vyptával na otce a na Flokiho-Placatý nos.

„Ano, samozřejmě jsme ho potkali... na pobřeží kamenných alejí. Měl dva drakkary ... a jeden byl úplně nový ...“

„Nový?“

„Ano, prostřed plachty měl velké modré slunce ...“

„Kdy jste ho potkali?“

„Včera večer, chystal se dál na jih ...“

Bylo pozdní odpoledne. Schylovalo se k večeru.

„Asi se šel dát oddat k těm křesťanským kněžím,“ ozval se posměšně střapatý bradáč. „V člunu měl nějakou krasavici ...“

Ivar skočil beze slova k veslu. Začal zuřivě zabírat. Ostatní se hned přidali a přizpůsobili se jeho rychlému tempu. Nikdo nepromluvil. Mužům stékal pot po tvářích potůčky, záda jim praštěla únavou. Ale veslovali. Stařešina pobřeží znal, nebylo se čeho obávat. Tady by provedl loď i se zavřenýma očima. Nepřestali, ani když padla noc. Přestávky mezi veslováním byly mnohem kratší, než bylo zvykem. Jen k sudu s pitnou vodou se chodilo častěji. Naběračka nestačila uschnout ...

Teprve se matně rozednívalo, když zpozorovali první menhiry, sloupy kamenných alejí. Směřovaly na východ, ztrácely se v borovém lese. Po drakkarech ani vidu.

„Pojedeme dál, nebo se dřív poptáme?“ zeptal se tiše Alf.

„Ke břehu!“ zavelel Ivar. Za chvíli snékar měkce klouzl po jemném písku.

„Já vím, kde je ta osada,“ nabídl se kormidelník. „Vezmu si několik mužů a zajdu tam ...“

S kormidelníkem odešlo dvacet mužů. Deseti pod Alfovým velením Ivar přikázal, aby hlídali snékar, dvanácti poručil připravit jídlo a přinést pitnou vodu a ostatní se stařešinou ho měli následovat. Sám vyskočil na koně – ukořistěný luk přes rameno – a sledován Lupem zamířil opačným směrem než kormidelník. Když vycválal na pahorek, uviděl před sebou pustou pláň, posetou velkými balvany. Zdálo se mu, že slyší troubení. Odkud? Na moři nebyla ani skvrnka. Osada je daleko. Lup věřil směrem k borovému lesíku. Ivar psa utišil a cvalem se pustil tím směrem.

Sosny rostly řídce. Na jejich vrcholcích se mohou každou chvílí zachytit první paprsky. Živice silně voněla a mísila se s jódovým mořským vánkem. Kůň vesele zafркаl. Asi cítil lidi. I Lup zneklidněl. Ivar pohlédl k menhirům a rychle strhl koně za křoví. Alejí se blížil dlouhý průvod. Ivar nechal koně na travnaté mýtině. Lupa chytil za obojek a začal se opatrně blížit k průvodu.

Docela vpředu šly postavy zahalené do dlouhých šedých plášťů, sepnutých trojřadovými lesklými řetízky. Přicházeli už na konec aleje. Tam bylo vidět kruh stojatých kamenů, kromlech. Uprostřed stál dolmen, velký kamenný stůl, a za ním starý, obrovitý, jmelím porostlý dub. Ivara víc než kamenné obludy zaujali lidé v průvodu. Byli navlečeni v pestrých halenách. Muži měli šedivé plátěné kalhoty, široké opasky, z kterých visely meče a krátké nože. Na nohou dřeváky. Ženy šly v plátěných šlapkách a mladší měly namalované tváře, ústa i obočí. Všichni kráčeli mlčky. Jen ti, co poháněli koně, zapřažené do dvou vozů, občas vykřikli nebo švihli pomalé tahouny. Ti vpředu – to budou určitě žreci, asi se chystají vykonat oběť svým bohům.

Ozvaly se duté, hluboké, chřaplavé hlasy trub. Lidé se nakupili a zakryli Ivarovi výhled. Aby mohl spatřit tajemné obřady, musel kromlech trochu obejít. Lup začínal vztekle kňučet, Ivar ho jen stěží uklidňoval. Z prvního vozu vykládali oběti. To přece nejsou zvířata, ale lidé! Ivar se připlazil ještě blíže. Hlavní žrec s dlouhou bílou bradou a vysokou špičatou čapkou, ověnčenou jmelím, přistoupil ke kamennému stolu. Když na stůl položili svázaného člověka, Lup sebou začal prudce trhat a svíjet se. Mezi sosnami probleskovaly první paprsky. Žrec se zpěvavým zvyzváním zvedl ruce proti slunci. Jeden po-

mocník držel poblíž svázaného člověka obětní zlatem zdobený kotlík. Druhý měl v obou natažených rukou podnos, na kterém se blýskal nůž ...

Z vozu, složili velkou košatinu, upletenou ve tvaru člověka. Postavili ji na břevna, položená na dvou kamenech, a začali do ní cpát spoutané nahé lidi. Vešlo se jich tam dvanáct.

Ivara zamrazilo. Má nečinně přihlížet, jak budou vraždit lidi? Prý se to kdysi dělalo i u nich, ale už za Ivarova praděda tenhle zvyk vymřel. A kdo jsou vlastně ti lidé? Jistě to nejsou zdejší. Určitě nějakí nepřátelé. Má se do toho míchat? Nebylo by lépe odejít? Konečně – co zmohou proti takové spoustě lidí? Každý má meč nebo sekeru. Dokonce i ženy mají v rukou hole. Ale ti zajatci mají plavé vlasy! Nejsou to vikingové?

Hlavní žrec se obrátil a vzal z podnosu nůž, Ivar se rozhodl. Sňal s ramene luk, sáhl do toulce, napjal tětivu. Vtom Lup s divokým vytím vyrazil jako blesk. Obyčejný luk by tak daleko nedonesl, ale tento ... Ranním vzduchem zasvištěl šíp.

Pozdě!

Zároveň se vzduchem mihla pravice hlavního žrece. Šíp ho zasáhl, ale smrtelný výkřik vyšel i z úst spoutaného a jeho krev vystříkla do připraveného kotlíku. Ivar ten hlas poznal! Proto sebou Lup tak lomcoval a tak kňučel ... ! Jako šilený se vrhl s taseným mečem ke kromlechu. Lup se s zuřivým štěkotem zakousl do nohy hlavního žrece, visícího bezvládně na své oběti. Ivar odhodil bezduchý trup.

„Otče!“

Otcovy oči byly kalné, dohasínaly, i když se zdálo, že vnímá synovu přítomnost.

Nebylo času na smutek.

Sedláci překonali první strach i překvapení a zaútočili na svatokrádežníka.

„Trhej, Lupe!“

Ivar si prorážel cestu k zajatcům. Shodil košatinu stranou od ohně a roztal pouta dvěma Vikingům.

„Osvobodte ostatní!“ křičel a srážel na zem útočící sedláky. Lup na ně skákal jak vyhladovělý vlk. Osvobození vikingové se chopili zbraní. Vzduchem začaly létat oštěpy a kameny. Rozzuření sedláci, povzbuzovaní ječícími žreci, začali tahovat kolem vikingů těsný kruh. Ivarovi krvácelo obočí a ruka. Z jednoho prstu mu zbýval už jen pahýl. Nebýt štítu, jistě by už ležel mrtev vedle otce.

„Thore, Thore, pomoz!“ volali zoufale vikingové. Už jich zbývala jen hrstka. Lup kulhal – šíp mu rozrazil pravou přední nohu. Ivar začal ustupovat ke koni.

Vtom se z aleje menhirů ozvaly bojové výkřiky. Do kromlechu vtrhl stařešina se svými lidmi. Sedláci se rozutekli. Ivar skočil na koně a pustil se za prchajícími žreci. Jednoho srazil plochou meče. Opřel mu hrot meče o prsa:

„Mluv... proč jste zavraždili mého otce?“

Z blábolu žrece vyrozuměl, že jim vikingové ukradli posvátné zlaté sošky bohů, kamenné desky zasazené v zlatých rámech a obětní kotlíky. Takovouto pohanu může podle jejich obvyklé smýšlení jen lidská oběť. A zločinci dopadení při činu jsou obětí bohům nejmilejší.

„A víš, kdo je ukradl? Vždyť to nemohli udělat všichni!"

„Takový jednooký s placatým nosem říkal, že ten, kterého jsme chtěli obětovat... Ale on sám v noci ujel..

„Lodí?"

„Ne. .. Loď je v zátoce, u osady ... On asi utekl do vnitrozemí, podél řeky ... Ivar zasunul meč do pochvy. Vrátil se do kromlechu. Kolem jeho otce a ostatních mrtvých druhů stáli zamlklí vikingové.

„Víte, čím je to dílo?" ukázal prstem na mrtvolu. „Floki i ...

„Zdá se mi, že je tu někde Kettil-Bláznivá hlava ...

Z hloučku vikingů se jeden oddělil a dal se mezi stromy na útěk do lesa.

„Stůj, nebo tě stihne smrt!" houkl Ivar. Viking se nezastavil. Vtom ho však zaskočil stařešina a pěstí ho udeřil do prsou. Viking padl na znak.

„Co tu děláš, darebáku!"

„Milost! Smiluj se!" žebronil Kettil-Bláznivá hlava.

„Slitujte se, všechno vám vysvětlím ... Floki svalil krádež na tvého otce, Ivare ... a pak v noci potají zmizel na člunu i se Salmou ... a mne tu nechal. .

„Abys tu našel jako jeho pomocník smrt!" vytasil Ivar meč. „Ale před smrtí ještě řekni, kdo zavraždil Floki ho bratra? Tys jediný svědek ..

„Řeknu, dosvědčím, prozradím, jen mi dej milost . . . Floki, Floki ho zabil sám ... sekerou tvého otce ... a já ji pak na jeho rozkaz zanesl k vám ... hodil do

dvora ... Ivar zvedl meč, ale stařešina mu zachytil ruku: „Zadrž, vraždu neodčiníš vraždou, křivé svědectví křivým svědectvím ...

*Bratr bude bratra zabíjet v zášti –
bratřenci zruší rodinné svazky ...
Větrný, vlčí věk – dokud sám
nesejde svět,
muž muži život nedaruje ...*

Svažte ho!" ukázal na Kettila a Ivara odvedl ke snékaru.

U snékaru už kotvil i otcův drakkar. Sedláci stačili loď vyrabovat, ale ne vypálit.

„Vytáhněte drakkar na břeh!" rozkázal stařešina. Muži porazili dvě borovice, oloupali je, nadělali kratší špalky. Po nich jako po válcích vytáhli drakkar na břeh, podepřeli ho z obou stran tyčemi a upevnili.

Ivar se skláněl nad mrtvým otcem. Prsty přejížděl po jeho tváři, sledoval hluboké vrásky a vracel se po nich jako po cestách svého dětství. Viděl velice jasně, jak mu otec poprvé vyřezává z březové kůry první lodičku, jak ho učí veslovat, lovit ryby, ohánět se sekerou. Prohrábl mezi prsty otcovy vybledlé vlasy a vzpomněl si, jak mu otec ve chvílích pohody cuchal kštici...

„Dost, Ivare Zádumčivý, dost," stařešina ho jemně odstrčil. Vikingové vzali mrtvého Holriho, umyli ho a oblékli do drahých rouch, ukořistěných na kupecké lodi. Jen sekera a opasek byly jeho vlastní. Pak ho položili do drakkaru na spuštěnou plachtu, hlavou k přidi, na níž se šklebily dvě dračí hlavy. K rukám mrtvého položili sušené maso, džbán sladké vody, bochnik chleba, hrst soli a pár stroužků česneku a cibule. Stařešina vzal Lupa za obojek, vrazil mu nůž do srdce a krvavé, zmítající se tělo hodil vedle mrtvého. Jiní muži nanosili na záď suché roští, trávu a slámu. Nebožtíka posypali voňavou živicí. Stařešina mu navlékl zlatý prsten s červeným jiskřivým kamenem, postavil se na břeh a slavnostním hlasem pravil:

„Není-li tu žena, která by Holriho dobrovolně doprovodila na onen svět, odejde s ním nedobrovolně muž, který spoluzavinil jeho předčasnou smrt..."

Svázaný Kettil zoufale zařval. Prosil, žebronil, žadonil. Pak začal nadávat a klít. Nadarmo sebou smýkal – muži ho přinesli před drakkar a připoutali k tlustému prknu, přitlučenému napříč přes dlouhé trámy, zabíhající až do moře. Stařešina vzal svůj štít a začal do něho bušit. Postupně se k němu přidali všichni vikingové. Bušení na štíty jako dunění smutečních bubnů úplně překrylo Kettilův řev.

„Vidíme své otce!" zanotovali vikingové. Po chvíli znovu přerušili bubnování a zpívali: „Vidíme všechny své předky kolem jednoho stolu!" Konečně začali obcházet drakkar a táhle provolávali: „Vidíme Holriho v zahradě! Zahrada je zelená a krásná! Holri je ve středu našich předků! Všichni mu otvírají svou náruč, všichni mu náruč otvírají..."

Stařešina kývl na Ivara a podal mu planoucí pochodeň. Ivar ji uchopil a přistoupil k drakkaru. Bubnování sílilo. Ivar naposledy pohlédl na otce a přiložil pochodeň k smolnému provazci. Koudel a smůla se rozhořely. Zavanula

vznešená, slavnostně vůně. Vikingové po jednom přicházeli k drakkaru a házeli do něj hořící pochodně. Vzplála sláma a roští. I bubnování zrychlilo a zesílilo. Když vyšlehly plameny i vpřed a začaly olizovat dračí hlavy na přídí, stařešina přetl provaz, poutající drakkar. Člun se sesmekl tvrdým dubovým kýlem po kulatých špalcích a Kettilově těle do moře ...

Stařešina otevřel soudek piva. Muži naplnili rohy. S pohledem upřeným na potápějící se drakkar vyprázdnili je jedním douškem.

Se zapadajícím sluncem utonuly i poslední zbytky lodě. Ivar stál v příboji, zády k Vikingům, aby mu nikdo neviděl do očí ...

Volání moře

Dřív než padla noc, vyrabovali vikingové osadu. Nikdo nevěděl proč, nikdo k tomu nedal rozkaz, nikdo to nezakázal. Stařešina obšíval plachtu a Ivar seděl mlčky schoulený u kormidla snékaru. Muži odehnali z osady všechny dobytek, ale zabili jen tři telata a dvě jalovice. V zátoce zapálili čluny, ale dřevěných chalup, pokrytých slámou, se netkli. Dlouho pronásledovali tři mladíky dorážející šípy, ale dětem, ukrývajícím se za křoviska, házeli ovoce a kusy masa.

Ráno byli všichni klidnější. Obepluli vyrabovanou osadu a veslovali proti proudu. Řeka byla dost rozvodněná, proud příliš silný, snékar postupoval pomalu.

„Vidím, že nemáš stání,“ řekl v poledne stařešina. „Vezmi si koně a jed’... My pojedeme stále proti proudu ...“

Ivara nebylo třeba dvakrát pobízet. Jen co zakotvili, přebrodiv s koněm na břeh a pustil se do cvalu. Plaví-li se Placatý nos v člunu, uvidí ho ze snékaru. Jde-li po břehu, musí na něj dřív nebo později padnout on. Na moře se jistě neodvážil – co by si počal s malou loďkou ... Koně nemá, za den a se ženou nemůže ujít nějakou závratnou vzdálenost.

Planina se postupně měnila v řídký les. Každou chvíli bylo třeba přebrodiv malý přítok nebo mrtvé rameno – po deštích dost vodnaté. Rovina se začala vlnit. Z houštin poplašeně vylétávali holubi a cestu křižovali zvědaví zajíci. Úplně nečekaně vyrazil z křoví starý jelen. Ivar udeřil koně do slabin a ten, jako by se i v něm probudila jezdcova lovecká vášně, letěl jako šíp. Jelen se dostal na skalnatou vyvýšeninu a tam se prudce zarazil. Místo aby se rozběhl řídkým lesem, nenadále se stočil a vrazil do houští.

Čeho se jelen polekal? Určitě zpozoroval něco, co ho přinutilo tak prudce a nevýhodně změnit směr. Ivar seskočil s koně a opatrně ho vedl k místu, kde se jelen zarazil. U tlustého smrku stála, ba spíš visela dívka! Vzadu měla ruce zkříženy a špičkama nohou se sotva dotýkala země. Rozpuštěné vlasy jí zakrývaly tváře. Je mrtvá, nebo jen v bezvědomí?

Ivar pustil ohlávku koně a vyběhl ke smrku. Přesekl provaz a zachytil bezvládné tělo. To bude určitě Salma, Kambanova dcera. Ivar vysvobodil její ruce ze smyčky a položil ji do trávy. Nebyla mrtvá, jen v mdlobách. Chtěl vstát,

že doběhne pro vodu, ale cosi těžkého jako kyj ho udeřilo po hlavě a omráčilo

...

Když se Ivar probal, byl ve stejném postavení, v jakém našel Salmu. Jen v ústech měl navíc chuchvalec koudele. Před ním seděl opřen o skálu – Floki-Placatý nos.

„Co nového v krajích normanských?“ zeptal se ledabyle žvýkaje kus masa. „Jakpak se daří vikingským loupežníkům?“

Zprava se ozval ženský pláč. Ivar v prvním okamžiku Salmu zapomněl. Seděla u skály s rukama a nohama pevně spoutanýma. Její mladinka tvář byla bílá jako křída. Jen oči měla červené, stokrát vyplakané.

„Vládkyně mého srdce, nenič mne svými slzami,“ klaněl se jí Floki. „Každá slza je ranou do mého srdce. Nechci, abych zemřel u tvých nohou z neopětované lásky. Proč se ti nelíbím? Že mi ti hnusí sedláci vyrazili oko? Jenomže já tím jedním vidím líp než ti, co mají dvě. Nebo že mám nos rozplácly jako koláč? Za to mohu děkovat tomuhle bohatýrovi, ten mě tak zohyzdil ... Jen si ho dobře prohlédni! Možná že se ti zalíbí víc než já ... Vždyť jsem tě unesl tvému milovanému tatíčkovi a on tě chtěl vyrvat z rukou zlořečeného únosce...“

Ivar sebou bezmocně zmítal. Kdybych tak měl Lupa, blesko mu hlavou, ale hned se pokáral za takovou rouhavou myšlenku. Floki mu házel do obličeje okousané kosti.

„Jen si ho dobře prohlédni! Líbí se ti? Ne? No, jestli se ti nelíbí živý, možná že se ti bude líbit mrtvý ...“

Floki si utřel zamaštěné ruce o trávu a vstal.

„Tak, princezno, pojd', abys lépe viděla.“ Floki vzal dívku a posadil ji z boku na koně, kterého už stačil pevně přivázat k mladému tisu. „Dobře se dívej, jak si dva kamarádi vyznávají lásku ...“

Ivarovi začal stékat po tváři pot. Z horka i trýzně. Marně přemýšlel, jak vyklouznout z téhle pasti. Nic ho nenapadlo. Chvilími ho obcházely mdloby. Zatínal zuby, aby nepodleh. Floki vzal jeho toulec i luk, posadil se pod skálu a ušklíbal se dál:

„Tak válečníku, braň se, nechal jsem ti štít i meč ...“

Štít mu hodil Floki k nohám tak, aby se na něj nemohl postavit a odpočinout si. A meč mu nechal viset na opasku – byl těžký a ještě víc táhl Ivara k zemi ...

„Podívej, já mám jen luk ... ani ten není můj ... a nejsem v téhle zbrani žádný mistr ... Ale tys měl vždycky přede mnou tolik výhod, že já rád snesu i tuto poslední nevýhodu ... Souboj začíná, tu – tu – túúúú ...“

„Prokletý bezbožníku, vrahu ... Katane! Radši zabij mne!“ křičela zděšená Salma.

Floki napjal tětivu a schválně zamířil šíp tak, aby se zabodl Ivarovi nad hlavou.

„Vidiš, jaký jsem špatný střelec? Zkusím to ještě jednou ...“

„Pro boha, v kterého věříš, prosím tě, nemuč mne ...“

Druhý šíp se zabodl vedle Ivarova pravého ramene. Další těsně u krku.

„Můj otec mě zlatem vykoupí ... Ó, buď proklet!“

Ivar prožíval svou smrt při každém šíp. Smrtný zásah nepřicházel. Oči ho pálily, skřípal zuby nad svou bezmocí, proklínal svou neopatrnost. Kdyby aspoň neměl ten roubík v ústech, aby mu mohl před smrtí vykřičet všem svou nenávist!

Viděl, jak se Floki pase na jeho mukách, a to už ho sklíčilo úplně.

„Princezno, ty bys asi nechtěla za muže tak špatného střelce, že?“ obrátil se k dívce. „No, já se polepším, abych si tě zasloužil ...“

Dívka se rozvzlykala. Oči měla suché, hrdlo vyprahlé, pláč zcela zlomený. Floki najednou změnil tón hlasu.

„Ať umře s vědomím, kdo zabil mého mladšího bratra ... Ať ví, zač trpěl jeho otec ... Já, já jsem ho zabil? Sekeru potom Kettil odhodil k ránu do dvora, tam ji našli ... Bratr mi překážel, nenáviděl jsem ho ... A zrovna tak nenávidím i tebe ... Pro nás dva není místo na zemi!“ vykřikl a sehnul se pro šíp, který mu v rozčilení padl do trávy.

„Ááá ... Bože!“ zaúpěla Salma.

Tu ze skal vyběhl Alf, hnál se k Ivarovi,

„Ivare, Ivare, co je s tebou?“

Ivar chtěl vykřiknout: pozor, kryj se!, ale chomáč koudele mu seděl pevně v ústech. Vzduchem zadrnčel šíp a zůstal trčet v Alfových zádech. Alf se zapotácel, mimoděk zvedl štít a skryl za ním sebe i přítele. Právě včas – další šíp prudce sklouzl po štítu. Alf přetáhl provazy a Ivar se chopil meče. Rozběhl se za Flokim. Ale ten se už stačil vyšvihnout na koně, na kterém ležela v mdlobách Salma, a odcválal proti proudu řeky.

Po chvíli přiběhli další vikingové. Ranhojič vytáhl pomocí ostrého tenkého nože šíp z Alfových zad, ovázal mu ránu medvědími sádlem a uložil ho na kožešiny do snékaru.

Vikingové se vydali rychle proti proudu. Ivar však zůstal na břehu, protože ucítil ve vzduchu dým a ržání koní. Rychlým krokem došel k staré uhlířské chatrči. Ohnal se mečem na překvapeného uhlíře, vyšvihl se na jeho koně a odcválal za Flokim.

Floki věděl, že Ivar a jeho družina ho budou pronásledovat po řece. Proto na prvé stezce odbočil. Stezka se rozšiřovala, vlévaly se do ní jiné cestičky, až se Floki octl na cestě vedoucí k opevněnému sídlu. Všiml si, že na nejvyšší baště je kříž. Salma se ještě stále neprobala. To se Flokimu výborně hodilo. Přicválal k bráně, uchopil bezvládnou Salmu, zvedl ji před sebe, bušil nohou do vrat a křičel:

„Hej, křesťané, otevřete! Žena mi cestou onemocněla, chtěl bych ji nechat po křesťansku zaopatřit... A když umře,“ Floki si přetřel loktem oči, „chtěl bych ji po křesťansku pochovat...“

Strážci u brány se radili. Zdáli zazněl zběsilý koňský dusot. Floki se ohlédl, a mráz mu přeběhl po zádech. Blížil se Ivar! Letěl jako vítr s vytaženým mečem

...

„Křesťané, lupiči mne okradli... sotvaže jsem jim unikl ... hleďte, pronásledují mne ... pusťte mne dovnitř, pro živého boha!“

Vrata se otevřela a Floki i s koněm vjel chvatně dovnitř.

Když k hradbám přicválal Ivar, vrata už byla zavřena. Marně vysvětloval, marně prosil.

„Dotěrná loupežnická chamrad!“ kleli strážci a napínali tětiny.

Ivar vycválal na návrší. Zaradoval se, že řeka teče kolem pevnosti, hned pod vrškem, kolem hradeb. To znamená, že snékar může připlout až sem. Kdyby to Floki věděl, určitě by sem nebyl zamířil, Z téhle pasti nesmí uniknout. Ivar rozdělal na návrší oheň a chvílemi na něj házel chvojí, Dým se vesele valil. Zanedlouho se v zákřutu řeky vynořily tři hadí hlavy snékaru a jeho červenožlutá plachta,

Muž na stožáru odpověděl na kouřový signál červeným štítem ...

Večer svolal Ivar své lidi k poradě.

„Sídlo nevypadá velké. Hradby má silné, ale ani zdaleka ne takové jako město, u kterého jsme leželi. Čelným útokem nezmůžeme nic, je nás málo. Pomoc nemůžeme čekat odnikud. Obléhání může trvat i několik měsíců. Nebudou-li chtít vydat Flokiho, bude nejlépe zapálit šindelové a slaměné střechy ...“

Vikingové nerozhodně uvažovali.

„Vím, co uděláme?“ zvolal nakonec Ivar. Vybral několik mladších chlapců, vzali provazy a hřebíky a vyšli na návrší. Tam nejdřív stloukli dlouhý žebřík. Přistavili ho k břízám, které stály v dlouhé řadě kolem hradeb. Osekali jim větve a uťali koruny. K pahýlu připevnili košíky z proutí, do kterých vložili velké koule, uválené z ledku, loje, smůly, dehtu a zemního oleje. V ohni rozpalovali kameny a hliněné koule.

Stařešina se vrátil z vyjednávání a držel si rameno. Strážci mu odpovídali šípy.

Ivar víc neváhal. Když nadešla půlnoc, sehnuli břízy, do košíků vložili rozpálené kameny a koule a na povel provazy naráz pustili. Vzduchem se mihly žhavé vlasatice. Jedna padla na hradby, druhá nedoletěla, další padla kamsi na cestu, ale dvě koule se přece jen ujaly. Padly na střechy nejbližších nízkých domků. Než se z nich skoulely, stačily zapálit suchou slámu. Ale strážé oheň rychle uhasily. Ivar se zachmuřil.

„Stromy se musí víc napnout ...“

Ale i když je sehnuli skoro až k zemi, hořící koule nedoletěly tak daleko, aby zapálily aspoň jedinou střechu.

„Co budeme dělat?“

Stařešina odešel mlčky ke snékaru. Ivar ho sledoval zahanbeným a znepokojeným pohledem. Stařešina se vrátil s klíčkou holubů. Na neznámém širém moři je vikingové vypouštěli, aby jim našli směr k nejbližší pevnině. Ivar nechápal, co stařešina zamýšlí. Ale starší vikingové beze slova splétali z proužků plátna a ze silnějších trav a slámy malé košíčky. Navázali je k nohám holubů, do košíčků vložili hořící hrudky smůly, uhlí, doutnající kousky plátna a třtiny a všech dvacet holubů vypustili směrem k pevnosti.

Holubi se rozprchli. Nezvyklé zatížení a žár je nutily slétnout na střechy, zbavit se bolestivé přítěže. Uhlíky se za letu ještě rozhořely. Škvířilo se peří,

chytila sláma. Holubi poplašeně vzlétali a klesali. Na střechách vyšlehly první plameny...

Vítr, který se po půlnoci zvedl, roznesl jiskry na okolní střechy a zanedlouho i ty zachvátil požár.

Obránci nevěděli, mají-li hasit, nebo odrážet předpokládaný útok. Nakonec nedělali jedno ani druhé a jen poplašeně pobíhali sem a tam.

Ivar toho využil a se skupinou nejodvážnějších vikíngů přešel hradby na opačné straně, kde nikdo nehlídal. Rozrazil zámky a otevřel bránu.

„Thore, Thore, spust' svůj mjollnir, své zázračné kladivo! Popel a prach! Hrůza a strach!”

V čele vikíngů se vřítel rovnou do slavnostní síně hradního pána. Floki stál před velmožem a podlézavě se vemlouval:

„Požár, žháři... Neříkal jsem vám, že ti zbojníci jsou všeho schopní? Prosím vás, vikingové ... co od nich můžete čekat? Loupežníci!”

„Ty jsi loupežník!” vykřikla Salma a skočila ke dveřím.

„Nevšímejte si jí, pane, po tolika útrapách se určitě pomátla ...,” vemlouval se sladkým hlasem Floki. „Boží milost jí chybí...”

„A tobě můj meč! Pojď, Salmo, neboj se ho! Udeřila jeho poslední hodina!” Ivar chopil vyděšenou Salmu za ruku a blížil se s obnaženým mečem.

„Braňte křesťana před pohany!” vykřikl Floki. Vrhł se k nohám suchému, vyjevenému mnichovi a tahal ho za černou sutanu.

Velmož se nerozhodně díval na mnicha. Ten vložil ruce na Flokiho hlavu a zaníceně pronesl:

„Milejší je Bohu jedna věrná duše než tisíc pohanů ...

„Bijte je!” vykřikl hradní pán a vrhl se se svými strážci proti útočníkům.

Vikíngové se oháněli sekerami na dlouhých topůrkách tak, že za okamžik zatlačili velmožovu družinu do kouta. Floki se vrhl ke dveřím na opačném konci síně. I tam byly neúprosné sekery vikíngů ... Nakonec naň hodili síť a Floki se v ní zatřepal bezmocně jako ryba.

Hradní pán se chtěl vzdát. Mnich ho pobízел do boje. Třesoucí se pravici zvedal kříž a kvílivým hlasem křičel:

„In nomine patris et filii et spiritus sancti ... ”

Ivar skočil k mnichovi a lehkým úderem ho srazil. Hradní pán se vzdal.

„Ted je třeba hasit! Zítřa zúčtujeme! Spoutejte Flokiho i Zbrojnošům vezměte zbraně. Ať jdou hasit!”

Ivar vyběhl na nádvoří společně s velmožem. Když vikíngové uviděli, že jejich náčelník stojí vedle velmože a že obránci běhají s putnami vody, rozběhli se hasit i oni. Co zachrání – to bude jejich kořist.

Chatrče kolem hradeb lehly popelem. Ale sýpky, konírny, stáje a hlavní budovy se mohly zachránit. Celou noc vikíngové i lidé z pevnosti nezamhouřili oka. Jen Salma, kterou Ivar přikázal přenést na snékar, spala hlubokým spánkem. Poprvé po dlouhé době se nevytrhovala ze sna ...

Ráno řekl Ivar velmoži:

„Všechno sis zavinil sám ... Měls nám vydat člověka, o kterého jsme tě žádali. Není křesťan, ale vikíng, jako my všichni...”

Velmož záupěl a pokřivoval se.

„Vlastně – ne jako my ... Je to špatný Norman, špatný člověk. Je to vrah a násilník ...”

Velmož se podíval na Ivara. A co ty a tví lidé? Neřekl však ani slova.

„Podvodně se k vám vloudil, sedli jste na lep jeho sladkých slov a všechny vás to stálo málem život... Včera pomlouval nás, Normany, jací jsou krutí a zlí... Zasloužil by si okamžitou smrt za své řádění... ale ne, ať vidí, jak jedná správný viking ... Ať nás rozsoudí Thor, který není o nic horší než váš křesťanský bůh,” zvolal Ivar a hodil meč Flokimu, kterého drželi dva vikingové.

Lidé ve dvoraně se rozestoupili. Floki nevěřil vlastnímu oku. Ivar, ten bláznivý Ivar mu dává takovou příležitost! Skočil k meči a vrhl se na soka. Zuřivě sekal, bodal, útočil. Ivar odrážel jeho výpady s klidem. Najednou, jakoby z nepozornosti, zvedl meč příliš vysoko nad hlavu. Floki vyrazil, aby zasadil smrtelnou ránu. Ivar čekal právě na to. Sekl skvělým Dufnalovým mečem a Flokiho zbraň, zlomená vedví, zazvonila o podlahu síně. Sám Floki, příliš soustředěný na ten úder, neudržel rovnováhu a upadl. Ivar k němu skočil a opřel mu meč o hrdlo.

„Řekni, kams ukrýl Kambanovo zlato?”

„Na pobřeží... za druidským kromlechem ... pod osamělou sosnu,” chrčel Floki a jeho jediné oko se svíjelo v strašlivé hrůze.

„Ať tě soudí Kambani Já si ruce tvou krví nepošpiním. Svažte ho a odveďte na snékar!"

Pak se obrátil k velmožovi:

„A ty, vladyko, poslouchej! Mohli bychom tě zajmout, hrad vyplenit, vyrabovat... Dáš-li nám však přiměřenou náhradu, klidně odjedeme ..."

Velmož se podíval na bezohledného vikinga bezmocným, zoufalým pohledem ...

Když se blížili k místu, kde stál Kambanův hrad, už z dálky uviděli na břehu jezdce. Na znamení, že přicházejí v míru, vyvěsili na stěžeň modrý štít. Salma nevydržela. Přeběhla na před a jednou rukou se zavěsila na hadí hlavy, druhou mávala a křičela:

„Tatínku! Tatínku! Tatínku!"

Slzy jí tekly po tváři. Když se obrátila, pohlédla vděčnými očima na Ivara. Stařešina si jakoby odkašlal a Ivar se zmateně odvrátil. Mužští začali prozpěvovat posměšnou písničku o sokolovi, který se bojí hrdličky ...

Vikingové našli své druhy spokojené. Kamban se k nim choval dobře. Mnohé už stačil oženit s dívkami své čeledi a ostatním se také na novém místě zalíbilo.

„Zůstaň i ty!" přemlouval Kamban Ivara. „Dám ti hrad i všechno, co k němu patří. Já už jsem starý, život a boje mne unavily... Zlato rozdej svým lidem. Budou si mít zač nakoupit dobytek a vše potřebné ... Zůstaň i ty s námi ... Neprosím tě o to sám," řekl nakonec a otočil hlavu k dceři.

Seděla po jeho pravici v krásných hedvábných šatech, lemovaných zlatem, celá zrůžovělá, plná šťastného očekávání.

Ivar na ni hleděl s obdivem. Líbila se mu. Lákaly ho vyhlídky na bezstarostný život na hradě. Měl by stovky poddaných a hověl by si tu po boku krásné ženy, kterou si vydobyl.

Ale kromě ní je kdesi daleko jistá stará žena, která chodí každé ráno vyhlížet do zátoky, jestli se z moře nenoří dvojhlavý drakkar. A Sigtrygoví musí také něco povědět, kdo mu zavraždil syna a že ani jeho druhý syn, bratrovrah, se už nikdy nevrátí...

V Ivarovi se ozvala neklidná krev předků, vikingů, vládců moře, kteří určitě dostanou mořskou nemoc, když spí tři noci za sebou na suché zemi. Ta krev se nedá zapřít!

„Děkuji ti, vznešený Kambane!" řekl nakonec Ivar. „Nemohu tvé lákavé a laskavé nabídky vyhovět... Teprve před několika dny jsem pochoval otce a můj nejlepší přítel zápasí se smrtí... Ať se o něj Salma postará ... jako o mne," usmál se Ivar na Salmu a hluboko se jí poklonil.

Příští ráno našlo Ivara na moři. Vál silný vítr a snékar se lehce nesl po vlnách. Stařešina si odkašlal, pak znova, a když si ho Ivar nevšímal, zavřel:

„No tak jí aspoň zamávej!"

Ivar se obrátil. Salma stála po kolena ve vlnách, vítr jí cuchal černé vlasy. Jednou rukou si podkasávala šaty a druhou mávala.

„Buď šťastná, Salmo!"

„Ne-ro-zu-mím ..."

„Mám tě rád ..."

Salma ani teď nerozuměla. Vyběhla na písek a s rukou u ucha utíkala po břehu.

Ivar už mlčel. Jen mával a mával, dokud se černovlasý zjev v ranním oparu zcela nerozplynul.

ZLATÁ KYTICE

*Kdo si chce přivodit mnohé
soužení, může volit mezi
lodí a ženou.
T. M. Plautus*

Sázka, a co dál?

Zdalo se, že stará dieppská přístavní krčma U Panny Marie už už popraská ve švech – tak byla nabitá. Ti, kdo se nedostali dovnitř, tísnili se ve dveřích. Výrostci lezli na rozložitý kaštan proti oknům, aby aspoň tu a tam něco zahlédli. Nějací rošťáci se bůhvíjak objevili i na domovním štítu a už spouštěli provaz, zachycený za korouhvičku, že se po něm sešplhají a budou se koukat. Krčmářka je černým pohrabáčem sklepala jako pláňata. To by tak ještě chybělo, aby poškodili nebo nedej bože sebrali pozlacenou korouhvičku, na které je vymalovaná Panenka Maria! Určitě by je za to stihlo nějaké neštěstí. S plnou pusou nadávek na vlezlé lidi si krčmářka přistavila ke zdi nízký žebřík, vylezla až na pátou příčku a zapálila všechny čtyři knoty ve velké lucerně. Pak se s žebříkem pod paží ztratila ve dvoře.

Vevnitř v krčmě praskaly těžké dubové lavice, škvířily se a prskaly svíčky na dvanáctiramenném lustru a svaly dvou mladíků, zaklesnutých do sebe uprostřed místnosti, div nepukly. Všecky oči se upínaly k nim. Jenom krčmář si hleděl svého. V duchu počítal dnešní neobvyklý výdělek a úslužně roznášel nové a nové žejdlíky vína. Zápasníci měli na sobě jen dlouhé plandavé kalhoty. Košile visely na karavele, vyřezané z jednoho kusu dřeva a přitlučené nade dveřmi do kuchyně.

Mladíci sebou cloumali, ale ani jeden nedokázal vyvést soupeře z rovnováhy.

„Prašť s ním!“

„Nastav mu nohu!“

„Zlom mu ucho!“

„Vem ho za pačesy!“

„Šlápni mu na kuří oko!“

„Šlápni mu do zpěvníku!“

Přítomní vykřikovali, bavili se, ale zápasníci si jich nevšíмали. Napjatě se hlídali, protože věděli, že stačí jediná nepozornost a bude po boji. Když se chtěl jeden vytrhnout – druhý ho nepustil. Když se jeden začal točit – přešlapoval i

druhý. Nakonec se chytili pěkně zblízka a zůstali přitisknutí tělem k tělu, tváří k tváři, očima k očím. Nastalo napjaté ticho: teď se to rozhodne!

Najednou se lidé u dveří začali hemžit, uskakovat a uvolňovat cestu. Co je – přistála nějaká loď a žíznivá posádka si jde svažit hrdlo? Nebo jede královský posel? Všechny zraky se obrátily ke vchodu. Uvolněnými dveřmi sstoupil do krčmy růžolící třicetiletý muž, dost zámožně oblečený. Jean Ango, Jean Ango – oznamoval šepotům, kdo na něj nedohlédli. Spokojen s vážností, kterou mu občané Dieppe prokazovali, loďař vešel rozvážným krokem dovnitř.

„Co má být zase tohle?“ zarazil se. „Snad sis nenechal dovézt maurské zápasníky? Nebo k tobě zabloudili potulní komedianti?“

Krčmář přicupital a sňal vzácnému pánovi plášť vroubený kožešinou.

„Kdepak, monsieur Ango, kdepak komedianti, co ti by v našem ubohém městečku pohledávali?“ brebentil krčmář a nohou vzadu odstrkoval lidi sedící na kraji lavice. „Račte se, monsieur Ango, posadit, už od šesté vám držím tohle místo, abyste ráčil co nejlépe vidět.“

Loďař se posadil a pobaveně sledoval zápasníky.

„Ti se ale do sebe zapletli, zrovna jak jeleni v říji parohy! Snad nezápasí o nějakou laň?“

Nějaký mladíček, přimáčkнутý docela do kouta, vysoko zanotoval:

*„A když chytil laňku v lese,
a když zblízka pohleděl,
byla to dívčina, překrásná dívčina“*

Natlačený dav vesele vpadl:

*„Madeleine, Madeleine,
plachá sladká Madeleine ..“*

„A safra!“ uhodil loďař do stolu cínovou konvicí. „Teda ne jeleni, ale kohouti! Dva kohouti na jednom smetišti! A ti se samozřejmě nesnesou! Jeden odejde s peřím načepýřeným a druhý se schlíplým hřebínkem ... Tak co, který bude který?“

Loďař vstal a s konvicí v ruce přistoupil k zápasícím:

„Tak co, Jeane Fleury? Nebo že bys musei s prázdnou domů ty, Micheli Coqu?“

Zápasníci podráždění loďařovými posměšky se do sebe opřeli s novou silou. Lomcovali, zmítali sebou, funěli, potili se, olizovali se vyprahlým jazykem – ale nakonec se zase octli ve stejném postoji.

„A co takhle kostky, ty by nemohly rozhodnout?“

„Kostky tu už byly, ale nerozhodné.“

„A karty?“

„Jakbysmet.“

„A co dýka!“ vykřikl najednou Jean Fleury a vytrhl se soupeři z rukou.

Michel Coq uskočil do rohu, kde stáli jeho příznivci. Nespouštěje protivníka z očí, natáhl ruku za záda. Vzápětí ucítil v rozpálené dlani chladnou rukověť nože.

„Prosím!“ usmál se na Fleuryho a rychle si omotával levé předloktí podaným šátkem. „Když chceš, můžeme i na dýky.“

Fleury měl už také předloktí levé ruky omotané a s dýkou v zubech chrčel:

„Tak pojď, ať ti srazím hřebínek!“

Když chopil dýku do pravice, dodal na plná ústa:

„Pojď, ať ti rozseknu jazyk, abys měl i ten jako had, když už máš hadí srdce
...“

Nikdo nevěděl, proč by měl mít Coq zrovna hadí srdce, ale na tom nezáleželo.

Michel Coq postupoval opatrně vpřed, kroužil dýkou a nohy po hliněné podlaze jen pošupoval. Jean Fleury se blížil zlehka, ale dýku svíral tak pevně, až mu klouby zbělely. Někteří lidé se začali prodírat ven. Jedni dveřmi, druzí úzkými okny. Jejich místo hned obsazovali ti, co až dosud stáli venku. Horký vzduch zalehl všechny jako těžký balvan.

„Bodni ho!“ vykřikli Coqovi kamarádi.

„Píchni tu bublinu nafouklou!“ křičeli přátelé Fleuryho.

Než se na sebe stačili sokové vrhnout, vběhlo doprostřed krčmy děvče s březovým koštětem v ruce a bác! nalevo, bác! napravo do nosu a po ruku hned jednoho a hned druhého. Když je zahnala každého do jiného kouta, postavila se pod svíčkový lustr, jednu ruku si dala v bok a druhou, v které měla proutěný meč, hrozila:

„O mne se bijete? O mne? Jsem snad nějaká pláňka, ryba nebo jalovice, že se mě nezeptáte? A když jeden druhého zmrzačí, tak já mám být štěstím bez sebe, že dostanu slepého, chromého nebo hluchého vítěze? Pěkní ptáčci!

Sedí za pecí, mámy je krmí, a z dlouhé chvíle se pouštějí do rvačky. Už rok jste si k moři ani nečichli! Hrdinové! Španělé si ženy vykupují zlatem a tihle trhání se o mne perou jako o kus hadru! Tak abyste věděli," hodila koště na zem a koutky rtů jí to začalo trhat, „raději půjdu do kláštera, než abych se vdala za takovéhle násilníky, jako jste vy! Na mou duši," pokračovala Madeleine a slzy jí vyhrkly do očí, „raději mužského ani nevidět než takovéhle loupežníky!" a utekla. Slzy jí tekly proudem a v běhu si vtiskla do úst konec černého copu.

V krčmě bylo slyšet šplíchání moře. Zdálo se, že nikdo ani nedýchá. Mladíček – předzpěvák najednou z kouta spustil:

*„A když přišla do kláštera a
když v cele osaměla – pro
hochu vzdychala, pro hochu
plakala ...”*

A celá krčma ulehčené vydechla a přidala se:

*„Madeleine, Madeleine,
plachá, sladká Madeleine ..*

Hned bylo po stísněném tichu.

„Když se dva kohouti perou – vyhrává selka!"

„Ta vás ale sjela, hahaha!"

„Panečku, to bude žena – před tou ani na moři neutečeš!"

„S tím koštětem zacházela zrovna jako čarodějnice!"

„Dostat takovou čarodějnici – to bych se dal s chutí i já na čáry!"

Coq i Fleury po sobě házeli chmurnými pohledy a vztekle natahovali košile.

„Tak chlapi, a teď pěkně ke mně!" zvolal na ně loďař a rozkazovačným posunkem odehnal od stolu zbytky zvědavců. Fleury i Coq si přisedli, každý na opačný konec stolu.

„No, no, jen se nesežerte ... Abyste věděli, Madelaine má pravdu! A jen mě mrzí, že jsem vám to neřekl první já, i když na to už dávno myslím... Po Středomoří se prohánějí zlatem přecpaní Turci, po Atlantiku Španělé. Co objevili Nový svět, není s nimi řeč!"

Ango vstal, přistoupil ke dveřím a zakřičel:

„Hej, Diego, pojd' sem!"

Nečekal, až volaný přijde, ale hned se posadil.

„Je tu mladý Španěl Ingenios, utekl z Cádizu. Poslechněte si, co vám poví.

Mluv s ním ty, Micheli, ty přece umíš dobře španělsky."

Diego Ingenios byl docela mladý, šestnácti sedmnáctiletý chlapec. Chmýří pod nosem mu taktak vyráželo. Byl oblečen jako student, ale jízva křížem přes čelo, jeden chybějící prst na levé ruce a hrubé, upracované dlaně svědčily, že už má za sebou dost. Michel s důležitou tváří překládal:

„První objevitelské výpravy do Nového světa nenašly mnoho zlata. Hlavně proto skončil Cristóbal Colón v poutech a v. královském vězení... Teď však přicházejí ze španělských lodí zvěsti, a je jich čím dál víc, že na pevnině, kdesi ve vnitrozemí, jsou velké indiánské říše, kde je zlata zrovna jako dřeva ... Chrámy jsou obloženy zlatými deskami, střechy pokryté zlatými taškami, přílby vojenských velitelů jsou ze zlata a žádný indiánský šlechtic se jinak nenapije než ze zlatého poháru ... Viděli dokonce nějakého indiánského kazika, jak se koupe ve zlatém jezeře. Po koupeli se oblékl do zlatých šatů a zlatého brnění. A tenhle ‚el dorado‘, pozlacený člověk, nebyl sám ... Jsou tam prý dvě zlatonosné země. Jedna na západ od Hispanioly a druhá na jih ... Indiáni se prý bělochů velice bojí, takže není třeba ani moc vojáků ... Lidi, kteří se odtamtud vracejí, radí, aby se vzalo několik docela prázdných lodí, které by všechno to zlato odvezly, protože tam není lodě kde stavět...”

„Lodě! Španělům a Portugalcům je hej! Těm dal král do rukou celé flotily a řekl – běžte a dobudte nové drážavy,“ stěžoval si Jean Fleury. Coq viděl dobrou příležitost ke smíření, a tak soka podpořil:

„A co náš král? Harcuje proti Španělům, harcuje, ale bez lodí toho moc nevyharcuje.”

„Pst,“ děsil se krčmář u okénka do kuchyně, „ještě to by mi chybělo, aby se tu vedly řeči proti Jeho Veličenstvu.”

„Eh, ty strašpytle!“ Ango mu hodil zlaťák. Krčmář po něm chamtivě chňapl. „My mluvíme pro krále, pro našeho nejjasnějšího panovníka Františka, když říkáme, že Francie potřebuje lodě. Turci je mají, Angličani také, jenom my nic.”

„Jak to že nic?“ přitočil se rozzářený krčmář. „A tvoje lodě nic neznamenají? Máš jich snad málo a jsou snad špatné?”

„Bez pořádných kapitánů špatné jsou ...”

„A co tady Jean Fleury, ten už má přece za sebou Anglii, Frísko, a dokonce i Afriku ...”

„Což o to, mořeplavec je dobrý ... jenom jako mužský ... trochu bojácný ...”

„Já? Že já?” praštil Fleury do stolu. „Pojď si to rozdat, ty!” zařval na Anga a už taky sahal po dýce za pasem.

„Zbláznil ses?” vyrazil Ango a zakryl si rukama obličej. Kromě kuchyňského žádný jiný nůž nikdy v rukou nedržel. Nikdy s nikým taky nešel do křížku. Vyhrával vždycky potichu, oklikou, nenápadně – jako pravý obchodník.

I teď tak šel za svým cílem. Věděl, že je třeba opustit málo výnosné pobřežní plavby a odvážně se vydat na širé moře, má-li něčeho dosáhnout. Ale on sám? Hanba mluvit, ani plavat neumí! A voda v Atlantiku je tak slaná a brrrr! Tak studená!

„Jestli se nebojíš, dám ti svou loď a pětinu toho, co s ní získáš ...”

Fleury se překvapeně posadil. To je tedy slovo do pranice! Mazaný Ango kul železo, dokud je horké:

„Podívej, jak se vzmáhá Jean Fain. Už dva roky se plaví s mými loďmi a Španělé se ho bojí jako čerta. Nač by ses trmácel někam do horoucích pekel, do Nového světa, když ti Španělé vozí zlato až k nosu, stačí ruku natáhnout ...”

„Dej i mně loď,“ vyskočil Michel Coq, „mne se budou bát jako sta čertů!”

„Dal bych, ale teď zrovna nemám volnou," vykrucoval se Ango. Přece nemůže dát koráb tomu ztřeštěnému Dieppanovi! Kdyby mu ji náhodou nerozbil, určitě by mu ji ukradl. Zná přece své lidi ... Fleury – to je jiná písnička! Honfleuran, tvrdý hoch, po celé Normandii o něm jdou ty nejlepší řeči – to by byla trefa!

„Když mi nedáš loď," zamračil se Coq, „pomůžu si sám taky, i bez tebe si opatřím takovou kořist, že ... že ...

V kuchyňském okénku se ukázala Madeleinina tvář.

„... že daruju Madeleini kytici z čistého zlata!"

„Madeleine, Madeleine! Pojď sem, poslouchej, co se ti tu slibuje."

Madeleine vyšla ostýchavě z kuchyně a zůstala stát u dveří.

„Vezmeš si toho, kdo ti daruje zlatou kytici? Rozumíš, ne pozlacenou, ale kytici ze zlata, zlatou kytici!"

Madeleine po očku pokukovala na rozpálené mladíky. Fleury se jí líbil víc, i když ani Coq nebyl škaredý. Toho však znala odmalička. Pamatovala si na něj, jak ještě chodil se svíčkou pod nosem. To ten druhý, ten se zjevil jako rytíř z pohádky. A dřív než on došly pověsti o jeho smělých kouscích na moři. Pokaždé, když byli oba chlapci spolu, si však dávala pozor, aby ani jednoho nějak nevyznamenávala – matka jí dennodenně kladla na srdce. Konečně, ona o tom nerozhodne. Vezme si toho, koho jí určí otec a matka. A když chtějí pro zlatou kytici, tak ať jdou, blázni, aspoň se tu nebudou rvát jako vztekli psi.

„No ...," začala nejistě, „já jenom, aby se nebili ...

„Tak tedy souhlasíš!" zasáhl otec a vytlačil ji zpátky do kuchyně. Husa jedna, ještě by mohla pokazit takové krásné vyhlídky! Po tom koštěti by už chybělo jenom tohle! Však jí za to důkladně nasolím!

„Tu loď беру," řekl suše Fleury a zahleděl se na soka. Před očima však měl obraz Madeleiny dětsky růžové tvářičky.

„Jasně," usmál se Coq, „komu z nás se podaří dříve Madeleini darovat zlatou kytici, tomu bude patřit... Platí?"

„Platí!" usmál se Fleury a podal Michelovi ruku. Každý byl přesvědčen, že se to zrovna jemu podaří, i když ani jeden z nich nevěděl jak. Ango jim rozťal ruce a krčmář donesl džbán vína z tajného soudku.

Když chtěl o půlnoci naposledy načepovat, zjistil, že je už soudek lehký, prázdný. Ale hlavy těch, kdo tohle víno pili, byly těžké, plné plánů, předsevzetí a snů.

Ó , l a s a r i e l ... !

Celý následující den se Jean Fleury sháněl po Michelu Coqovi. I když z Dieppe nevyjel ani jeden povoz, i když nevyplul ani jeden člun – Michel Coq zmizel.

„Asi jel do Rouenu za čarodějnicemi" řekl starý rybář. „Není přece blázen, aby sháněl zlatou kytici bez pomoci kouzel, když už uzavřel takovou bláznivou sázku..."

Jean Fleury beze slova odešel. Zmínka o čarodějnicích mu nedala pokoj. Zlato – pekelný oheň. Služebníci pekla na zemi – čarodějky. Rouen – město známých čarodějů.

Jean Fleury neměl nikdy daleko od slov k činům.

Třetího dne už nebyl v Dieppe ani on.

Dostat se k čarodějce nešlo tak snadno, jak si myslel. Čarodějnice se bály udavačů. Stačilo slůvko a hned musely podstoupit strašná muka. Ta obvykle končila na planoucí hranici suchého smrkového dřeva. Až když podplatí hostinského, u kterého se ubytoval, dostal se jeho pomocí k jedné vyhlášené vědmě.

Služtička tam vedla Jeana Fleuryho pozdě večer. Kapuci musel mít staženou až na ústa, Děvče každou chvíli šeptalo: pozor, kámen! pozor, voda! Nakonec vrzly dveře – pozor, schod! Když ho překročili, služtička mu kapuci sundala. Na dveřích zastrčila mohutnou závoru.

Fleury se těžce rozkukával. Nad ohništěm prskaly dvě zkřížené louče, Světnici osvětlovaly jen velmi spoře. Maličké okénko, přes které byly zvenčí určité napjaté jen prasečí měchýře, bylo zevnitř zakryto starými houněmi. V jednom koutě stála postel zastlaná až po strop. V druhém visel hrubý, sukovitý kříž. Pod ním stál starý stůl a dvě židličky. Jinak byla prázdná. Fleury se tázavě podíval na děvče. Mlčky si přiložilo prst k ústům.

Fleury tedy čekal.

Podlaha byla z udusané hlíny. Jenom uprostřed ležela tři široká prkna zděli mužského kroku. Pod nimi je určité sklepy, bába tam má dříví. Tu se prkna nadzvedla jako padací dveře a s třeskem udeřila o podlahu. V otvoru se ukázala rozčepýřená hlava staré babice.

V ruce svíčku, pravým ukazovákem kýve: pojd, sestup ... Fleury se bezděky požehnal. Bože, to je inferum, peklo. Bába se ušklíbala:

„Bázlivecbázlivýustrašenecustrašenýbázlivecbázlivýustrašenecustrašený!“ vyhrkla jedním dechem a sestoupila z příčle. Fleury slezl po žebříku do jámy. Babice mávla na služtičku, aby zaklapla dveře.

„Láskabohatstvínesmrtnost!“ vyrazila ze sebe a s přikrčenou hlavou ukázala na lebku se svítícími očními důlky.

„Já bych chtěl ...“ začal Fleury rozpačitě.

„Hlupáksetážemoudrýví!“ zasyčela bába a ukázala ohnutým ukazovákem na Fleuryho opasek. Když se návštěvníkův měsíc octl v jejích rukou, zaječela:

„Lááááááaska! toje ... alfaomega! tojenášpaternoster!“

Hodila před Fleuryho starou kůži, na níž byl nápis – stejná písmena stejnou barvou:

SATOR AREPO TENET OPERA ROTAS

Třaslavými prsty začala brázdit kůži od shora dolů, zleva doprava a přitom zaklínala:

*„Ó le ja meni sete mirári jáel, la mese mihi
Jasala žavé jóna, masa kriel Finamiel
Sióna, ó la Sariel Assa Saliméri Arael, fára,
mája, Paja lalemista Žerobiel, Mažasa faliel
mika Sariel Olomísa, ile Mása Hosariel...!"*

Pak hodila do lebky jakési hrudky. Zelené oči zhasly. Sáhla pod lebku, vytáhla dlouhý kříž z kůže a strčila ho Fleurymu před oči. Kříž byl sešit z mnoha kousků různých kůží. Na každém bylo jedno písmeno stejné barvy jako na čtvercové kůži. Fleury si po chvíli uvědomil, že je to vlastně tentýž nápis, jenomže písmena jsou jinak seskupena :

A
'
P
A
T
E
R
O
S
T
E
R
'
O
A.PATER NOSTER.O

„Kůžejekůže ... křížzvelkénamalou ... malánatělo ... tělonakříži..."

Bába vyhrnula Fleurymu košili a přivázala mu řemen kolem pasu. Znovu začala hýbat zahnutým ukazovákem a blekotat:

„Křížísrdcezkříží... přijdesama ... najdešjivčlunu ... najdešjivesvéposteli... šulíííí! okolokrku ... hulíííí! okolobřicha ...

Bába tak dlouho kývala prstem, až přivolala černou kočku. Chytila ji a strčila si ji do západří.

„Musíš ... jí ... dát ... vypít... tohle!" krákala a na popsanou kůži vysypala z váčků různé prášky:

„Sušené stehno ropuchy, zaživa odtržené ... laskavec sebraný za noci svatojánské ... levé klepeto z devítiměsíčního raka ... mozek z černé kočky ... krev z kostelního holuba ... netopýří chloupky ... košile z hada ... třináct španělských mušek ... a zázrak nad zázraky – hip- pomanes, hříběcí čepec ...

Bába všechno velmi zručně vsypala do plátěného váčku a podala Fleurymu. Když ho chtěl uchopit, nastrčila prázdnou dlaň. Fleury do ní položil poslední zlatý peníz. Bába zasípala:

„Astarote, Báiaame, Isakarone, Levitane, Aasmodene, Behemote – všichni drazí démoni, dopřejte mu milou i zlato! Ismigi, búligi, halavú bom! Zlato jako hrom! Zlato v žíle, zlato v prachu, zlato v moři, zlato pod dubem, zlato na

kopci, zlato za Rouenem, zlato cestou k Dieppe! Zlato tři kroky od dubu, zlato na západ, zlato, zlato, zlato!" skřehotala bába a cvakala zuby do zlatého dukátu.

Fleury si všechno snažil dobře zapamatovat. Když bába zmlkla, znovu se odvážil:

„Já bych chtěl ..."

„Všichničtějijáehcítaky" přerušila ho. „Láskusobějměnisoběsmrtsokovi!"

Babice vzala z třínožky, pod níž hořelo sedm lojových svíček, mističku a vylila její obsah do jiné, v níž byla voda. Vystoupil obláček. Vědma sáhla dlouhými špinavými prsty do misky a vytáhla podivně pokroucené kousky olova.

„Kulka střela olovonáboj dosrdce přímo!" a znovu začínala napínat jiný, větší plátěný pytlík. „Atřeseliseruka... odchýlíliseroura ... trefí rulík, nadragula ... psinky, potměchuť ... námel, černý blín a zimozvěst ... smrti zvěst!"

Bába hodila Fleurymu pytlík a zhroutila se na podlahu. Zůstala bez hnutí ležet. Po chvíli se zpod ní vysoukala černá kočka. Sedla si na bábinu rozčepýřenou hlavu, začala se olizovat a příst.

„To je konec!" ozvala se shora služtička. „Pojďte ..."

Celý týden kopal Jean Fleury pod dubem, který stál na návrší západně od Rouenu.

Nic. Třikrát se mu podařilo zamíchat do Madeleinina poháru filtrům, kouzelný nápoj lásky.

Půl roku čekal, jak se kouzla projeví. Nic. Jeho měšec i jeho člun byly pořád prázdné.

„Zatracená babo!" vrazil k čarodějce a vytasil dýku.

„Ach mladý pane, krásný pane!" vyla babice. „Copak jsem já vinna? Každý chce žít... Mám syna v Paříži, potřebuje spoustu peněz, musím mu nějak pomáhat... vy jste mladý, zdravý, vyděláte s i . . . ale já? Napijte se ..."

Bába vůbec neměla rozčepýřené vlasy. Obličej i ruce měla čisté, oblečená byla taky slušně, po městsku. Nebyla ani tak stará, jak se poprvé zdálo. Jean Fleury vypil i druhou nabídnutou skleničku.

„Ten křížový řemen si však z těla nesundávejte ... Ochrání vás v nejtěžší chvíli..."

Příštího dne zabušil Jean Fleury na těžká dubová vrata Jeana Anga.

V říši Opeřeného hada

Michel Coq si po dlouhé době poprvé hvízdal. Kdyby se nebál, že ho budou považovat za blázna nebo za ďáblem posedlého, zrovna by se roztancoval. Rozechvělými prsty hladil šišák s vysokým chocholem, zkoušel si pancíř, brnění, potěžkával roh se střelným prachem, věšel si ho na krk, přikládal k líci mušketu, zkoušel ostří meče a poddajnost vysokých kožených holínek.

Tak tedy zítra, zítra! Michel Coq nastupuje cestu do samotné říše zlata, odkud přinese ne jednu, ale deset zlatých kytic! A ty, Madeleino, co neviděš spatřit Michela Coqa coby svého ženicha.

Michel Coq byl přesvědčen, že teď už půjde všechno jako po másle. Když se mu podařilo tak rychle se dostat do Španělska a odtud zakrátko na Kubu, do výpravy Panfila de Narvaeze – ostatní už bude hračka! Michel si broukal pod vousy veselý španělský nápěv a v duchu si blahorečil. Jak se mu teď hodilo, že sloužil na španělské lodi! Bez španělštiny by trčel ještě někde v cádizském přístavu nebo pásl nějakému hidalgovi vepře na Hispaniole. Ale takhle – je velitelem družstva a Narvaez ho má rád, důvěřuje mu. Tralala, trala, traralarala

...

„Vojáci!“ začal druhého dne místodržitel Kuby don Diego Velasquez před nástupem oddílu na loď. Michel se vypjal jako struna a očima se pověsil řečníkovi na ústa: „Máte před sebou posvátný úkol: Potrestat vzpurného Corteze, zajmout ho a v poutech ho přivést přede mne, zástupce našeho vznešeného krále – ať ho Bůh dlouhá léta zachová! ráčí!“

„Ať ho Bůh dlouhá léta zachová! ráčí!“ zahučeli vojáci.

„Víte, že jsem Cortezovi povolil prozkoumat neznámé pobřeží. Zakázal jsem mu však, aby se pouštěl do bitek s Indiány, vnikal do vnitrozemí a loupil. Cortez ten i onen zákaz porušil. Čeká ho tedy trest. Vy, udatní bojovníci Jeho Veličenstva, jste povoláni k tomu, aby...“

Michel Coq neposlouchal. V duchu se už viděl v zázračné zlatonosné zemi. Nabíral zlato plnými hrstmi, zkoušel právě vytepanou zlatou přílbu, zlatou pochvu a zlaté sandály, vykračoval si jako král.

V nedočkavém opojení prožil celou plavbu – zrovna jako většina vojáků. Budou hrát v kostky o zlaté řetězy a rohy zlatého písku, budou na krásné nekonečné dovolené.

Narvaezovy lodě přistály nedaleko města Villa Rica de Veracruz, které před rokem založil Cortez. Kapitán Sandoval, novopečený starosta tohoto „Bohatého města pravého kříže“, jim ukázal vraky a ohořelé trosky lodí, zanesené z velké části pískem:

„Tady nechal Cortez před rokem spálit všechny svoje lodě, aby se nikdo z jeho výpravy nemohl vrátit domů.“

„V Tenočtitlanu, tak se jmenuje to město, sídlo aztéckého krále. Kdesi ve vnitrozemí.“

„To je všechno?“

„Ano.“

Skutečně to bylo všechno, co kapitán Sandoval, Cortezův oddaný služebník věděl. O takové maličkosti, že hned včera, jen co se Narvaezův oddíl začal vylodňovat, poslal ke Cortezovi rychlé posly s podrobnými zprávami, nepovažoval za nutné ani hovořit ...

Narvaezova výprava postupovala do vnitrozemí velmi rychle. Krajina byla krásná. Nádherné modré nebe se klenulo nad nevidanými horami. V dálce se bělal vrchol velké sopky. Ale Michel Coq, který se snažil být veliteli vždycky po ruce, hleděl víc do země než do nebe. Je-li to skutečně ta zlatá říše, to Eldorado – zlato se může skrývat na každém kroku. Nesmí přehlédnout ani hrudku.

Zlato tu však nebylo. Byly tu jen ohromné kaktusy a pole plná plodin, které se v Starém světě nepěstovaly, Kukuřice, tykev, dýně, rajská jablíčka, batáty, agáve, kakao, tabák. Michel, třebaže už uměl kouřit, naučil se teď tabák žvýkat. Dával si pozor. Nepil kdejakou vodu. Spal vždycky na takovém místě a tak zatočen do pláště, aby ho nemohl překvapit had ani zima. Kůži si natíral mastí, kterou mu nabídli domorodci. Páchla jakousi česnekovou vůní, ale nohy a ruce po ní byly dlouho svěží a pokožka nepraskala. Na náhorních planinách se těžko dýchalo. Michel dbal, aby se nikdy příliš neunavil. Veliteli nezapomínal prokazovat drobné službičky. Narvaez ho už oslovoval jen křestním jménem – Miguel.

V Michelových uších to znělo jako velký příslib.

Cortez pobíhal v královském paláci v Tenočtitlanu jako jaguár v kleci. Co z toho, že mu Montezuma, vládce aztécké říše, sedl na lep a teď trčí v zajetí v Ašajakatlově paláci jako papoušek v kleci! Co z toho, že mu Montezuma zbaběle daroval ohromný zlatý poklad svých předchůdců! Co z toho, že jen jedna pětina tohoto pokladu určená pro španělského krále, má větší cenu než zlato všech křesťanských panovníků dohromady! Co z toho všeho ... !

Teď, těsně před cílem, se ho chystá bratrovražedně a odzadu napadnout španělské vojsko! Jeho, nejšpanělštějšího Španěla! Ten závistivý Velasquez! Hlupák ... Nemůže strpět, že jsem na Hispaniole a na Kubě začínal z ničeho, že jsem byl jen jeho tajným písařem a že teď bych si já jeho nevzal ani za sluhu!

Montezuma je poslední dva dny nějak podezřele veselý. Netuší něco? Nepřinesli mu jeho zvědové zprávy o Narvaezově příchodu? Neměl bych se pokusit o rozhodný úder ? Hloupost, sebevražda ...

„Co budeme dělat?“ zeptal se zachmuřeně Cortezův zástupce, Pedro de Alvarado, kterému Aztéci pro jeho lesklé brnění přezdívali Tonatiuk-Slunce.

„Říkáš,“ obrátil se Cortez na Sandovalova kurýra, „osmnáct karavel, osmdesát jezdců, stejný počet arkebuzníků, skoro dvojnásobné množství střelců z kuší, dva tucty těžkých děl, šest set pěšáků ... A k tomu ještě tisíc indiánských nosičů ... Tolik lidí jsem já neměl ani na začátku výpravy... A teď ...“

„Už nás je jen hrstka,“ dodal Alvarado.

Cortez chvíli uvažoval. Má čekat Narvaeze tady a bit se s ním před Aztéky? Nepřidali by se k jeho sokovi? Nebude lépe přepadnout ho nečekaně někde na pochodu?

„Pedro,“ obrátil se k Alvaradovi, „odevzdám ti velení nad Tenočtitlanem ... Já si vezmu jen sedmdesát mužů ... Nebudu přece čekat, až nás ten nafoukanec Narvaez přijde zatknout sem, do toho pozemského ráje ...“

Kapitán Pedro de Alvarado se uklonil, aby Cortez neviděl jeho rozzářené oči. Generál toho moc nezmůže proti ohromné Narvaezově přesile. Buď padne, nebo ho Narvaez zatkne. A já si tu zatím udělám pořádek po svém. Blázen Cortez! Nechává mi sto čtyřicet vojáků a všech pět tisíc tlaskalanských pěšáků, střelců, nosičů a zbrojnošů, ubytovaných tady, v tomto obrovském a pevném paláci! Jen si jdi, jdi si, štěstí ti přece pořád přát nemůže ...

Zatím Narvaezova výprava dorazila do Cempoaly. Oddíl se chystal ve městě přenocovat. Michel považoval za vyznamenání, když ho Narvaez poslal společně s vojákem

Vinajerem držet stráž u břehů Ria de Canoas, Spustil se liják. Mračna se honila po nebi a vojsko po městě. Cempoalští nepřivítali Narvaeze jako přítele. Všechno, co potřeboval, získal spíš hrozbami než prosbami.

Chýlilo se k večeru. Michel popohнал koně, aby ještě za světla přehlédl vzdálenější brody, přes které by je mohl nevyzpytatelný Cortez přepadnout.

„Odvážný Španěli, sám Bůh tě přivádí!“

„Kdo tam?“

„Španěl, pokorný služebník našeho nejjasnějšího krále.“

Španěl? Tady? To může být jen někdo z Cortezovy výpravy.

„Ukaž se!“

Až teprve teď uviděl Michel muže, který na něj volal. Měl placatou koženou čapku s orlím perem a silný kožený kabátec. Z úkrytu za kaktusy vyvedl koně, vyšvihl se na něj a už byl u Michela.

„Jsem poslem Hernanda Corteze, proti kterému vás vyslal guvernér Velasquez. Nevím, co považujete za lepší – rvát se před tváří těch špinavých pohanů, nebo společně získat pro sebe i pro krále ohromné poklady ...“

Měl bych ho zatknout a předvést před Narvaeze. Ale ... Jen se neunáhli!

„Vojákům je to jedno,“ začal Michel opatrně. „Asi budou poslouchat toho, kdo lépe zaplatí...“

„Vidím, žeš rozumný voják,“ řekl neznámý a začal ze záhradní a ze sedlového vaku vytahovat plátěné pytlíky a kožené měšce. „Tohle odevzdej veliteli arkebuzníků, tohle vrchnímu dělmistrovi, tohle veliteli jezdců... a tohle je pro tebe ...“

Michel hmatl prsty. Nedočkavě rozvinul plátno pytlíku určeného jemu. Až to s ním trhlo – blyštivé zlato! Samé zlato! Nejméně za takových dvě stě pesos. Tázavě pohlédl do pichlavých černých očí neznámého. Muž, vydávající se za Cortezova posla, přisvědčil:

„Když vše dobře vykonáš, čeká na tebe i ostatní v Tenočtitlanu desetkrát, stokrát tolik zlata ...“

„Vojákům se ve městě špatně spí, když jsou všechny brány zavřené ... Těžko se dýchá,“ poznamenal Michel s vážnou tváří. „Od řeky táhne svěží vánek, a ta brána, která k ní vede ... Jednoduše, ta brána!“ a odcválal.

Vinajero viděl, že Michel rozmlouvá s nějakým jezdcem. Když se lépe rozhlédl, zpozoroval na druhém břehu Ria de Canoas nějaké stíny.

„Cortez!“ vběhl do města celý vystrašený.

„Kde?“ zastavil ho Narvaez.

„Tam, za řekou ... viděl jsem lidi... brnění...“

„Svůj strach jsi viděl,“ vysmál se mu Michel. „Právě odtamtud jdu ... ani živáčka.“

„Viděl jsem zbraně i batohy ...“

„Mátohy? To jsi viděl!“ usadil ho Michel.

„Cortez není voda, neuteče nám,“ Narvaez si sebevědomě napravit velitelský šišák. „Dneska nebo zítra, jednou ho dostanu, useknu mu uši, uškvařím ho a hodím prašivým indiánským psům!“

Narvaez odešel do svého sídla, věžovitého chrámu – hlavní teokalli. Spokojeně se uložil a natáhl po sklenici...

„Jen si schrupněte, chlapci," domlouval vzrušený Michel strážím. „Zítřa začínají svatodušní svátky, křesťané nebudou ve svátek bojovat. A Indiánů se nemáme co bát."

Tak se stalo, že stráže víc podřimovaly, než bděly.

Arkebuzy byly pod zámek a klíč se někde zašantročil.

U děl bylo střílného prachu jen na jeden výstřel.

Kolovrátky na natahování kuší se nějak pochroumaly.

O půlnoci vystřídal stráž u brány k řece Michel...

Panfilo de Narvaez spal ve svatyni pokojně jako sám bůh. Kapky monotónně pleskaly na střechu pokrytou listy agáve. Velitel měl vědomí zastřeno hustým závojem, utkaným z několika sklenek aztécké pálenky oktli. Teď se mu právě zdálo, že dělá obhlídku. Miguel praská bičem nad hlavami nedostatečně bdělých stráží. Bič se láme ... praská ... střílí... vybuchuje! Narvaez se prudce posadil. To je přece střílba.

„Přepad! Poplach! Do zbraně!" ozývalo se venku.

Skočil do kalhot, natáhl si blůzu, popadl meč.

Do noci a deště kvílela poplašná trubka.

„Pobočník, velitel stráže ke mně!"

Nikdo nikde. Jen nepřehledný zmatek. Odkudsi hvízdaly střely, odkudsi se ozýval praskot požáru. Narvaez vyběhl ze svatyně na plošinu. Město hořelo na několika místech. Kdo je přepadl? Kolem hradeb se hemžila záplava nepokojných světlek. Jsou to plamínky arkebuz nebo světlušky? Proti komu se vlastně bojuje? Na schodech se ozval dupot.

„Co se děje?"

Místo odpovědi se Narvaezovi před očima zableskl meč. Odrazil výpad a s hrůzou si uvědomil, že útočník je Španěl! Snad je přepadl sám Cortez?

„Espiritu Santo! Espiritu Santo!" ozývalo se válečné heslo z hrdel Cortezových vojáků.

„Vzdej se, Panfilo Narvaezi!" křičel muž v koženém kabátci, běžící po schodech pyramidy v patách za prvním útočníkem. Na hlavě měl placatou čapku s orlím perem, pichlavé oči... Cortez!

„Hernando Cortezi, zatýkám tě jménem krále a místodržitele!"

„Zatkní si své levé ucho, nebo ti ho useknu!" zařval Cortez a vrhl se na Narvaeze. „Ukaž královské pověření! Nemáš ho, že? A i kdybys měl, ani tak bych se ti nepodrobil! Braň se, pse!"

„Migueli!" zvolal Narvaez na přibíhajícího oblíbence. „Jak se to mohlo stát?"

„Pozor, z boku!" varoval Miguel místo odpovědi. Narvaez se stočil doprava, kam mu ukázal. Vtom mu levé oko protal ohnivý blesk. Meč mu vypadl z dlaně. Narvaez nevěděl, že ruka, která ten blesk ostřím meče usměrnila až do jeho oka, byla Miguelova proslulá levačka ...

„Santa Maria, je po mně!" chytil si oběma dlaněmi zakrvácené oko. Oči neviděly Cortezův pyšný úsměv, ale uši slyšely jeho vítězný výkřik:

„Victoria! Vítězství je naše!"

Bylo po boji.

Ráno předvedli Narvaezovy vojáky před Corteze. Byl oblečen v nádherném zlatavém rouchu a seděl ve vysokém opeřeném křesle. Vojáci klekali a pokorně mu líbali ruku. Velitelé mu přísahali poslušnost a indiánští kazici posílali dary, potraviny, nosiče a vojáky.

Před večerem přišel rychlý posel z Tenočtitlanu. Jen co ho Cortez vyslechl, dal nastoupit celou výpravu.

„V Tenočtitlanu se něco děje, musíme se vrátit.“

Na začátku porfyrové hráze, vedoucí k bráně Tenočtitlanu, se Cortez zastavil. Rozhlédl se. Dlouhá kopí jízdního oddílu se tyčila k modrému nebi. Dělové hlavně se cenily na hřbetech mezků. Arkebuzníci si přehazovali zbraně do slavnostní polohy. Indiánští nosiči se hrbili pod náklady střelného prachu, olova, kuší, kulí, nástrojů a potravin. Dva tisíce mužů ... S tím už se dá něco podniknout! Jen je potřeba je nadchnout. Ať vidí hned napoprvé, jak ho Montezuma uvítá, jak se mu koří.

Panovník se však neukazoval. Cortezovi začal poškubávat horní ret. Co to má být? Co se stalo? Když odcházel, Montezuma ho vyprovodil až sem, na kraj města, na začátek hráze, přetínající jezero. V návalu dojetí ho tehdy chtěl Cortez obejmout. Ale dva aztéctí velmoži se mu postavili do cesty. Žádný smrtelník se nesmí dotknout božského vládce!

Hráz byla široká, mohlo po ní projet osm jezdců vedle sebe. Když Cortez odjížděl, jen se všeska třpytila drahými ozdobami aztécké šlechty. Ted' je prázdná. Dokonce i padací most je vytažen. Po porfyrové hrázi pobíhají jen malé ještěrky a velcí pavouci ...

Michel se koukal na Tenočtitlan s otevřenými ústy. Město leželo, ne, trůnilo uprostřed malebného jezera. Plavaly po něm činampy, umělé zeleninové a květinové ostrůvky. Sehnul se k jezeru. Nabral vodu do dlaní a okusil špičkou jazyka. Slaná. To jsou přece Benátky! usmál se sám pro sebe. Vzpomněl si, jak se před lety plavil do Benátek na španělské lodi, jak obdivoval kanály, gondoly, dóžecí palác, náměstí svatého Marka, věž – kampanilu. Mají v Tenočtitlanu kostely?

Konečně se padací most spustil. Před bránu vycválal Pedro de Alvarado. Cortez se na něj ani nepodíval. Město vypadalo jako vylištěné. Ale Michelovi neušlo, že škvírami dveří, za okny a tu a tam za nárožími bleskly aztécké oči. Ostatní si toho nevšimli – měli oči jen pro zlato. Cortez viděl a vnímal všechno. Skřípal zuby.

„Aztéci chtěli ... konat každoroční ... slavnost na počesť ... na počesť boha války ... Uicilopočtliho,“ koktal Pedro de Alvarado. „Tak jsem jim ji povolil. Pravda, pod podmínkou, že přijdou beze zbraní a nebudou přinášet lidské oběti ... Když došlo k tanečnímu obřadu, rozpalování Uicilopočtliho, začali se šlechtici obracet proti nám, a tak jsme je ... pobili... Chtěli jsme ...“

Vím, cos chtěl, přeměřil si ho nenávistně Cortez. Chtěls zvítězit, chtěls pokořit Tenočtitlan beze mne a samozřejmě taky beze mne shrábnout všechnu kořist... Osud mne tímhle chlapem jenom trestá. Jen co jsme se vylodili na americkém pobřeží, začal Indiánům krást slepice a krůty ... Kurníkář! Nešika, všechno poplete. Mizera, ani do očí se mi pořádně nepodívá.

„Ted' bude pokoj,“ chlácholil ho Pedro de Alvarado.

„Ted' bude válka!" vykřikl Cortez a mávl k předměstí, odkud se ozývaly aztécké bojové hvizdy a pokřiky.

I Michel se zamračil. S tím zlatem to asi nepůjde tak lehce, jak si myslel ... Co zmohou proti Tenočtitlanu, proti tomuto obrovskému městu, ve kterém jsou jako ve

vězení? Prý víc než šedesát tisíc domů! A v každém aspoň dva bojovníci! A k tomu ještě zvláštní královské oddíly! A zálohy na venkově!

Město vzteklo hučelo jako pobouřený úl.

Druhého dne zažil Michel první aztécký útok. A pak druhý, třetí, čtvrtý ...

„Možná nechápou, že chceme jen zlato," pokusil se o žert.

Cortezovi nebylo do smíchu. Chodil zamračený, nemluvný, Nakonec rozhodl:

„Montezuma musí promluvit k lidu!"

„Done Hernando," ozval se nesměle Pedro de Alvarado, „Montezuma už není panovníkem... Po té potyčce při bohoslužbách se Aztéci vzbouřili a prohlásili za svého panovníka jeho bratra Kuitlahuu."

„Tak co radíš ty?"

Alvarado nerozhodně sklonil hlavu. Vzduchem se opět mihly šípy, Michel vklouzl do paláce hned za Cortezem. Jak jen to bylo možné, byl mu stále v patách. I on začal věřit, že má Cortez smlouvu s ďáblem. Prodal satanovi duši a ten mu za to slíbil, že nepodlehne kulce, meči ani jedu.

„Otevřte sklad zlata!" rozkázal Cortez. „Královu pětinu naložte na koně a mezky! Z ostatního si každý může vzít, kolik chce."

Alvarado nechápavě pohlédl na velitele. Zbláznil se? Cortez si ho nevšímal. Vešel k Montezumovi. Zatímco hovořil s panovníkem za pomoci své indiánské ženy a tlumočnice Mariny, Španělé – hlavně ti noví – jako smyslů zbaveni hrabali zlato. Cpali je pod přilby, za košile. Zaléváli je do štítů. Přitloukali je na pažby mušket. Zastrkávali do holení. Vycpávali si jím kapsy kalhot. Věšeli je na ramena jako- nárameníky. Nastrkávali je na zápěstí. Vsunovali je do bot. Vysypávali střelný prach z rohů a váčků a ty pak nacpávali zlatým pískem, který Aztéci uchovávali v husích brkách. Dávali si na prsty těžké prsteny a na uši ještě těžší náušnice. Marně velitelé volali: „K střelnám! K střelnám!"

Nikdo je neposlouchal.

Zatímco vojáci běsnili kolem zlata, podařilo se Cortezovi přesvědčit Montezumu, aby vyšel a promluvil k svému lidu. Panovník si nasadil zlatou čelenku, posázenou drahými perlami. Přes ramena mu přehodili plášť, pokrytý perlami a pestrým peřím vzácných ptáků. Na nohy mu nazuli zlaté sandály. Opíraje se o ramena dvou nejvznešenějších šlechticů, svých příbuzných, přešel po dlouhém žlutém koberci přes vchod do paláce. Náměstí bylo plné bojovníků.

Jen co se Montezuma objevil, vrhl se národ na kolena. Michel stál za Cortezem a napjatě čekal. Co se bude dít? Nezklame Montezuma Cortezovy naděje? Podaří se panovníkovi, který už vlastně není panovníkem, zapůsobit na svůj lid a utišit ho?

Michel nerozuměl, co Montezuma říká. Viděl však, že Aztékové, hlavně velmoži, kteří byli v popředí zástupu, začali už po prvních větách zvedat hlavy.

Když Montezuma naléhal rozhodným gestem: vraťte se domů, odejděte, bělotváří opustí naše město v pokoji – zahvízdal první kámen, A po něm šípy. Hole. Úlomky džbánů.

Oštěpy. Těžké nefritové náramky a měděné spony. Montezuma dopadl na koleno. Tvář mu krvácela. V bezvědomí klesl na kamenné desky. Na Cortezův pokyn odnesli panovníka zpět do paláce.

Po několikadenních bojích se Alvarado rozjařil:

„Zítřka je porazíme na hlavu!“

„Ty jsi na hlavu ...! Teď, po Montezumově smrti, nás může zachránit jen rychlý ústup. Svolej muže, co se vyznají v tesařině, a dej ztlouct přenosný most. Koukejte ho, blázna!“ ukázal Cortez na vojáka, který vyšel před palác sbírat naházené cenné předměty.

„Vinajero, vrať se!“ zakřičel Michel na vojáka a chtěl za ním běžet. Cortez ho popadl za rameno.

„I ty se chceš podívat na vlastní srdce?“

Michel nechápal, ale zastavil se. Co tím velitel myslí? Chamtivý Vinajero nedbal na varovné výkřiky. Bláznivě se smál a rozhazoval rukama: hele, ani kamínek po něm nehodili! Nahnul se nad schod a tu mu na krk sklouzla smyčka. Druhá se mu zařízla do rukou. Aztékové se neohlíželi na španělskou střelbu a odtáhli Vinajera před vchod teokalli. Strhali s něj šaty, ruce i nohy mu zaklesli do dřevěného jařma. Byl v něm úplně bezmocný. Z teokalli vystoupil průvod kněží. První nesl korouhev, na které byl zobrazen krvelačný bůh Uicilopočtli. Tělo měl ovinuto hrůzostrašným opeřeným hadem. Mladší kněží hráli na píšťaly a bubínky. Poslední nesl široký obsidiánový nůž,

Michelovi vyschlo v hrdle.

„Zachraňme ho!“ vykřikl mladý důstojník z bývalé Narvaezovy výpravy a vystřelil z arkebuzy, Kulka nedoletěla.

„Račte si posloužit,“ pokynul Cortez.

Španělé hleděli jako přimražení. Páter Olmedo s prorocky zdviženými rukama svolával strašlivé kletby na hlavy pohanů. Aztécký velekněz rozťal Vinajerovi hrud'. Voják zařval, až Michelovi naskočila husí kůže. Kněz vnořil ruku do jeho útrob. Prudce trhl a vztyčil proti zapadajícímu slunci srdce, z něhož stříkala krev.

Ráno se na palác sneslo nové krupobití kamenů a déšť šípů. Zuřivost Aztéků rostla. Až když padla tma, útoky ustaly. Při světle blikajících svíček sloužil páter Olmedo, poslední mši. Pod křížem na stěně se ještě bělely obrysy sochy boha Quetzacohuatla. Španělé byli zachmuření a zoufalí. I noc byla chmurná a smutná ...

„Odcházíme, abychom se vrátili,“ řekl Cortez po mši. „Aztékové se bojí tmy a noci. Neodvází se nám překazit odchod. A hvězdy praví, že tato noc nám bude příznivá. Ale ti, co se vycpali zlatem, ať si uvědomí, že nepůjdou přes směnárnu, ale přes jezero ... Zlato neplave, táhne ke dnu ...“

Předvoj výpravy, v němž byl i Michel, se dostal nerušeně až k bráně. Jen co se ocitl na hrázi, ozvaly se hvizdy a píšťaly. Z vrcholku pyramidového chrámu z Velké teokalli, šlehal skučivý křik kněží a hrozivé dunění bubnu. Na

jezeře zapleskla vesla. Vynořily se obrysy stovek pirog a vorů. Vylétala z nich hejna šípů a kamenů. Na nebi šlehl blesk. Spustil se prudký liják.

Španělé postupovali krok za krokem. Na hrázi je zastavily zátarasy. Ve vodě číhaly kůly a ostré aztécké oštěpy.

Postupně odhazovali brnění, po brnění zbraně a po zbraních i zlato ...

„Zachraň se, kdo můžeš!“

Vzduchem svištěly makuahuitly, meče-kyje, posázené ostrými úlomky obsidiánu. Činampy unikaly koním pod nohama. Přenosný most najednou zapadl do bahna. Strhla ho voda? Nebo stovky neviditelných rukou?

Z jezdců se stávali pěšáci. Z pěšáků bezbranní běženci. A z běženců nehybné mrtvoly.

Tlaskalští nosiči neuměli plavat. Topili se s divokým klotavým řevem.

Zajatý princ Kakama padl s rozbitou lebkou. Montezumův syn a malá dcera se ztratili v bahně.

Tmou blikaly signály. Bílé tváře jsou v pasti. Zvítězíme! Na ně!

„Hlídejte královo zlato!“ řval Cortez a zuřivě sekal na všechny strany.

Nikdo ho neposlouchal.

Blesky, výkřiky, šípy.

Michel učil nad loktem dvojklanný aztécký šíp. Nezastavil. Hnal se dál za Cortezem. Strhával koně hned nalevo, hned napravo. Pojednou se před ním vynořili dva Aztékové. Jeden chytal mohutné zvíře za udidlo, druhý za popruhy. Vysunul nohu z třmenu a srazil Aztéka do vody. Vtom ho kopí nebo tyč shodila s koně. Michel ještě stačil uhnout před smrtícím kyjem.

„Santa Maria! San Jago!“ volal zoufale a tápal kolem sebe. Zachytil se ocasu koně. Cortezův kůň. Cítil, jak mu v ústech hrkají vytlučené zuby. Prudký úder do zad. Asi šíp. Tam můžou. Tam má zlatou desku.

„Bože, zlatem obrněný ...“

Souboj s jaguáry

Když si teď Michel vzpomíná na tu smutnou noc, na tu noche triste, připadá si – jako nesmrtelný, jako Kristus Pán. Jako by i on vstal z mrtvých ... Nebo jako by se znovu narodil. Panně Marii v dieppském kostelíku dám ohromnou svíčku. A při svatbě rozdám chudým a žebrákům takovou almužnu, na jakou se ani král nezmůže ... Mám z čeho – vezeme španělskému králi zlato a sobě, nebo vlastně Madeleině, zlatou kytici. Hoj, Jeane Fleury, ty mořský vandráku, to budeš mrkat... !

Michel se opírá o zábradlí karavely, nechává si ovívat tváře svěžím větříkem a čerstvými vzpomínkami.

Cortez se musel svatosvatě upsat čertu! Jak by jinak mohl tenkrát uniknout z Tenočtitlanu a vzápětí, třebaže už jen s hrstkou vojáků, zvítězit nad stotisícovou aztéckou armádou ? Michel si na to pamatuje, jako by to bylo včera. Nebylo jich ani dvě stě. Měli pár děl, necelé dva tucty koní a několik tisíc nejistých, nespolehlivých Tlaskalanů. A přece zvítězili! Dlouho boj visel na vážkách. Aztéci hrozili, že Španěly pohltí jako moře. V nejtěžší chvíli si Cortez prosekal cestu k aztéckému válečnému praporci, srazil na zem vojevůdce a – bylo po boji.

A po čase přitáhl Cortez znovu pod hradby Tenočtitlanu.

Zdi se bortily, brány praskaly. Tenočtitlan začínal zpívat svou labutí píseň ... Ne, to už nebyla ani labutí píseň. Labutě, plameňáci a ostatní ozdoby jezer a vodních nádrží už dávno zmizeli. Snědli je vyhladovělí Aztéci. Ani stopy nezůstalo po obrovském viváriu, v němž žila nejrozmanitější zvířata, oblažující vládce a jeho dvůr. Každý dům v Tenočtitlanu se stal pevností, každá hráz masovým hrobem. Aztékové začali pojídat žáby a červy. Cortez přikázal bořit domy, zasypat kanály a tak postupovat. Hnal lidi do práce a děla do ohně.

„Musíme získat aztécké poklady! Tenočtitlan musí padnout!“

Město vsutku padlo! Přesně v den, na kdy to předpověděl Cortez – d'áblův syn: 13. srpna 1521. Z Tenočtitlanu zůstalo jen rumiště a kalužiny.

Vojáci se rozlézali hledat poklady.

Cortez běhal jako posedlý.

„Tady kopejte! Tady byl chrám! Nebo tady ... tady byl palác ... Nebo tam ... tam byly sklady ...”

Michel spolu s ostatními kopal, slídl, přerýval zemi. Tlaskalané, ti poslední, co ještě neutekli nebo nezahynuli,

s údivem přihlíželi. Co ty bledé tváře tak hrabou v zemi? Nestačí jim, že srovnali Tenočtitlan se zemí? Chtějí ho snad i pochovat?

Po neúspěšném hledání rozkázal Cortez, aby přivedli vladaře. Panovník Kautemocin, který nastoupil po neočekávané smrti Kuitlahuy, byl nepřístupný jako skála.

„Daruji ti život, povíš-li, kde jsou aztécké poklady.”

Kautemocin mlčel.

„Připalte mu paty, ať se ohřeje! Možná že je mu zima, a proto nemluví.”

Michel přiložil hořící pochodeň k chodidlům aztéckého vládce. Kautemocinovi vyrazil na čele pot. Když mu Michel připálil i druhou nohu, potupený vládce zaťal zuby do rtů, do krve si je rozkousal, ale mlčel.

„Kde jsou poklady? Kde je zlato?” zuřil Cortez.

Michel položil panovníka na rozpálené kamenné desky a poléval ho vroucím olejem.

Kautemocinovi vhrkly slzy do očí. Michel mu nasypal do ran sůl a pálivou papriku.

„Kde je zlato?”

Michel mu začal vrážet pod nehty ostny kaktusů.

Kautemocin neprozradil, kde jsou aztécké poklady,

Cortez, který chtěl poslat španělskému králi celou flotilu zlata, zmohl se „jen” na tři karavely ...

Michel sní opřen o zábradlí lodě. Tolik zlata, drahokamů, stříbra a jiných vzácností! Španělský král bude radostí skákat až do stropu! Při představě, jak zavalitý král Karel skáče radostí, se Michel usmál.

„Co se směješ?” optal se spolubojovník a zkoumavě po něm přešel očima.

„Jen tak ... že se plavím do ... d ...

Michel už chtěl říci do Dieppe.

„... domů ... do Španělska a že jsem to všechno přežil a že je nebe modré a ty máš tváře tak hnědé a to zlato, co vezeme, že je tak žluté ...”

Jean Fleury klel, až se moře červenalo.

Kormidelníka častoval strašnými nadávkami za to, že špatně vede loď, kuchaře za plesnivé suchary a připálenou kaši, plavčíky za nevyčištěné díže, námořníky za špatně napjatá lana a ... a ... Prostě každého za něco. A nakonec i sebe, že je takový oušlapek osudu, sirotek moře.

Blázen! Slíbí nějaké Madeleině zlatou kytici, měsíce a měsíce se za ní pachtí a všechno marně! Dokonce ani jeden jediný kvítek nemá. Dá se uvít zlatá kytička ze sta nebo dvou set prodaných černých otroků? Na africkém pobřeží nemají takovou cenu jako v Novém světě. Dá se vytlouct nějaké zlato z ukořistěných sudů vína nebo oleje? Dá se zbohatnout na látkách, ovoci, medu, vosku, suchých rybách nebo na jiném haraburdí? Nebo na několika koších

jakéhosi divného koření, kterého se každý bojí a které pálí jako čert, štípe jako vosy a vypadá jako kravské žvance nebo jako maličké zaječí bobky?

Stačila by jedna jediná loď, jediná loď s nákladem zlata. Nebo stříbra,

Jean Fleury byl nešťastný. Proklínal Honfleur, kde se narodil, proklínal moře, které mu učarovalo, a proklínal Jeana Anga, který ho odíral o čtyři pětiny kořisti. Madeleine, Madeleine! Kdo tě nakonec dostane? Možná že se

tomu nekřubovi Coqovi podaří něco v Novém světě získat. Vtrhne jednou do Dieppe jako blesk z jasného nebe a s povýšeností španělského granda mě pozve na svou svatbu s Madeleine ... za prvního družbu!

„Ne, ne!“ vykřikl Fleury a vyskočil ze svého místa pod stožárem.

„Dobře, tak já tu plachtu nerozvinu,“ omlouval se provinile Diego Ingenios a zaklesl lano kosatky zpět do rozštěpu.

„Pitomče! Kdo ti co říká?“

„Ale vždyť vy jste, seňore kapitáne...“ Ingenios se vzpamatoval a ztichl. Aby měl pokoj, vyšplhal se po stěžni do strážního koše.

„Ech, ty filuto!“ nedal mu Fleury pokoj ani tam. „Cos dělal v Cádizu kromě toho, žeš proháněl přístavní holky?“

„Plnil jsem vaše rozkazy, seňore!“ křičel Ingenios a dál se rozhlížel kolem dokola po kolíhavé mořské hladině. Za zády měli Azorské ostrovy a před sebou ... Před sebou – jako obvykle – nějakou kořist. Ale jakou? Už by to mohlo být konečně něco pořádného, nebo seňor Fleury tu Madeleine nedostane. A Ingenios slíbenou práci. Nechytí-li Fleury nějakou lepší kořist – je vyřízený. Ango mu snad už ani loď nepůjčí.

Ta kytice je hloupost, nadává si Fleury. Jen co se vrátím, půjdu, a požádám Madeleine o ruku.

První, nač se Madeleine po návratu optám, bude: máš mě ráda? Vzala by sis mne i bez zlaté kytice? Michel Coq stojí, lokty se opírá o zábradlí lodě. Větřík mu provívá vlasy a on si staví vzdušné zámky. Odstěhujeme se z Dieppe do Paříže, najmeme si velký dům a ona bude jako kněžna a já se stanu královským kapitánem a možná i admirálem. A Madeleine mi porodí syna a jakého z něho vychovám matróza! Ó jej.

„Co je s tebou? Nechytá tě trochu fantaz?“

„Kdepak!“ plácl Michel kamaráda po rameni. „Trochu ne, ale pořádně... A ta laňka byla Madeleine, a ta laňka byla Madeleine,“ zpívá Coq a jeho kamarád vrtí nechápavě hlavou.

Ingenios vrtí nechápavě hlavou. Co se děje s kapitánem? Cherchez la femme! Hledej v tom ženu – vzpomněl si na francouzské pořekadlo. Je to jasné. Kapitán se bojí, že ho Michel Coq předběhne. Tři roky o něm nic nevědí. Ale šíří se zvěsti, že v Novém světě objevili celá zlatá města a zlaté hory. To by bylo, kdyby se najednou objevil Michel Coq s hroudou zlata a řekl: Madeleine, pojď, jde se k ohláškám a toho ... jak se jmenuje ... Fleuryho pozvi třeba za družbu, když chceš...

„Koukej se, nebo ti provrtám hlavu olovem!“ křikl Fleury. Diego se šklebí. Jejich kapitán umí číst myšlenky svých lidí a nejen tajné zprávy španělských kapitánů a jejich důvěníků.

Ach co, jdu si zdřímnout, povzdechl si Jean Fleury. Jakáž pomoc? Španělé žádné zlaté poklady v Novém světě nenašli, i když se všelicos říká. Vždyť to, co jim shrábnu, je běžné zboží a z toho zlatou kyticí neupletu ... Musí se čekat a zázrak může přijít i ve spánku.

Michel Coq podřimuje, hlavu na rukou, ruce na zábradlí. Zdá se mu, že drží Madeleinin cop a že Madeleine se k němu obrací celá zčervenálá a šeptá slova, po nichž tak toužil, šeptá mu ...

„Loď!“ vykřikl Alonso de Avila, Cortezův vyslanec. „Loď!“ vykřikl nadšeně ještě jednou a zatřepal Michelovi ramenem. „Hlídková loď u Azorských ostrovů!“

Michel se vytrhl z krátkého spánku. Omámeně se rozhlížel kolem sebe. Cože – loď ? Jaká ? Kde ? Už jsme v Dieppe ? Totiž – v Cádizu ... ?

„Tři španělské fregaty!“ vykřikl Diego Ingenios. Jean Fleury vyskočil, jako by ho had uštkl.

„Pobřežní služba!“ zavelel a všichni pochopili. Je třeba vyvěsit španělskou vlajku a budit dojem, že loď koná službu u Azorských ostrovů. Na palubě se objevil slámou vycpaný hasroš v podobě španělského kapitána, chlapi oblečení v kněžských a mnišských hábitech a celá posádka mávala španělskými klobouky a vlajkami.

Ještě dobře, že byl Cortez takový mazaný a dal nám na fregatu kromě vojenské ochrany i jaguáry, pochvaluje si Michel. Piráti nemají ve zvyku tady brouzdat. Ale kdyby přece, otevře se klec a jaguáři ty mořské psy roztrhají na cucky ...

„Tu jednu fregatu, co se oddělila!“ řve Fleury s očima podlitýma krví. „Ne ty dvě!“ sám přiskočil ke kormidlu a pomáhá otočit potřebným směrem.

„Vidíte, že to nejsou piráti!“ usmívá se Michel, „Jdou pozdravit naši velitelskou loď.“

Jean Fleury se nahnul nad okraj lodě a vykřikl:

„Ohnivý křest na Španěly – pal!“

Michel vrhl na „pobřežní fregatu“ zděšený pohled.

Diego Ingenios hodil na španělskou karavelu hák na dlouhém laně. Vzápětí se přes zábradlí překlopily lávky.

„Smrt Španělům! Ať žije francouzský král! Vpřed!“

Michel se zachvěl. Poznal ten hrubý, trochu chraplavý hlas. „Braňme se! Piráti!“

Alonso de Avila skočil do podpalubí ke kleci jaguárů. Od tlačil závoru a schoval se za širokým, tlustým prknem. Jaguáři zlověstně zavylí. S hladovým vrčením se vyřítí ven.

Jean Fleury strnul. Proti šelmám ještě nebojoval. Uskočil zpět. Pocítil za sebou oheň. Sláva, to mě spasí! Chytil řevavé poleno, začal jím kroužit a postupoval proti zvířatům. Šelmy zavylí, obrátily se a vrhly se na Španěly. Vojáci skákali na stěžně a lana. Jaguáři za nimi. Francouzi zabírali karavelu jako povodeň.

Alonso de Avila se pod Fleuryho botou vzdal.

„Kýchej zlato!“ řval Fleury, když druhému Španělovi usekl nos. Vtom zpozoroval Michela Coqa, bránícího se dvěma útočníkům,

„Ten je můj“ zajásal a prorážel si k němu cestu.

Michel Coq si zoufale uvědomil: to není boj s nezkušenými Aztéky. Fleury je mistr. Ocel narazila na ocel. Neubráním se mu! Bože, zasáhl mě do tváře! Aspoň holý život si zachránit!

„Vzdávám se!“ hodil kord Fleurymu k nohám. „Konec...“ Francouzi nahnali jaguáry do klece nebo je zapudili do moře. Španěly svázali do dlouhého růžence. Jean Fleury urážel víka beden. Skákal od jedné k druhé jako posedlý. Michel Coq na něj hleděl krvavým zrakem. Sbohem, Madeleine, sbohem, krásný životě ...

Nad podvečerním mořem proletěl jak vlasatice opojný výkřik Jeana Fleuryho:

„Zlato! Karavela s nákladem zlata! Jsme boháči!“

Někdo bude viset

Jean Ango seděl v parádním kočáru – půjčil mu ho sám velitel dieppské posádky. I malý jezdecký oddíl mu dal k ochraně. Ten jede nenápadně vzadu, jako kdyby ke kočáru nepatřil. Čas od času vystrčil loďař hlavu záclonkami a poháněl kočího:

„Rychleji! Rychleji!“

Kočí švihl bičem, jednou dvakrát a pak se obrátil k Angovi:

„Proč?“

Ještě to by mně tak chybělo, abych ti říkal, proč tak spěchám! Můj milý, to je takové tajemství, že ani král ... fuj! ani pomyslet na to nesmím, nebo ještě ta myšlenka přejde z mé hlavy do palice toho koňáka a bude po všem. Sedíme blízko sebe, on vpředu, já vzadu, polednice létají – hele, zrovna vyzvánějí, já na ně sice nevěřím, ale jistota je jistota. Raději budu myslet na ... na nic. Pospím si, zdřímnu, kdo ví, budu-li mít v Paříži čas ...

„Stůj! Duši Bohu a mně peníze!“ mužský s červeným šátkem kolem krku míří pistolí na zděšeného kočího. Náručního koně drží za uzdu a za stromy vylézají jeho kumpáni. Zdáli zaznívá dusot koní. No, Matičko boží, to je konec, amen, sbohem, pane králi, sbohem, obchode ... Než dorazí moji ozbrojenci – bude se mnou amen ... Ale když konec, tak rychle!

Vytrhne zpod sedadla pistoli a vykřikne:

„Tu máš jedno i druhé!“ a bambitka skosí zbojnického náčelníka jako vous ječmene. Loupežníci se poděsili. Dusot koní se blížil.

Aspoň jednou v životě jsem byl chlap, pomyslel si Jean „Ango, a bázně otevřel oči.

„Bijte je! Věšte je!“ křičel, když přicválala jízdní ochrana.

„A ty rychleji! Rychleji!“ křičel na kočího. Ani nemusel. Kočí hnál koně, až měli tlamy zpěněné ... A jen co přepřáhli, zase cval. A ještě šest nových strážců. A cval a cval ...

Jean Ango spokojeně pochrochtával. To už jsou pařížská předměstí, tady se mu už nic stát nemůže ... Ne, tady se musí uskutečnit všechno! Tady se musí splnit jeho životní štěstí, jeho životní úspěch i jeho sláva! Paříži ...! Dnes budeš moje! Dnes bude můj celý svět.

Jeho nejkréšťanstějši Veličenstvo František První, král francouzský, přijal Jeana Anga v černém jezdeckém úboru, prošivaném zlatem. Po boku mu visel meč se zlatou rukojetí. Pozlacené nákolenice měly podobu římského boha Marta a hvězdíková ostruha byla rozzářeným sluncem.

Král měl na hlavě nízký černý klobouk s pavím perem. Na rukou černé rukavice. Pravou držel uzdu mohutného bílého koně, v levé silné žezlo.

„Ach, to jste vy!“ ozval se a zarazil koně necelý krok od trnociho Jeana Anga. „Téměř jsem na vás zapomněl.., Jdu na přehlídku vojska ...“

„Vaše Veličenstvo,“ posbíral Jean Ango všechnu svou smělost, „věnujete-li zlomek pozornosti tomu, co přináším, tak se moc armády Vašeho nejkréšťanstějši Veličenstva zdvojnásobí...“

Jean Ango si tato slova připravoval celou cestu. Teď byl velice rád, že je vyslovil bez zajíknutí.

„Ach, co by to tak mohlo být?“ ozval se vznešeně král a podepřel si bradu zlatým žezlem.

„Jenom maličkosti, nehodné Vašeho nejkréšťanstějši Veličenstva.“ opakoval loďař připravenou úlohu. „Ale pro nás, obyčejné smrtelníky, přece jen zajímavé ...“

Jean Ango se obrátil a kývl prstem. Dva zbrojnoši vnesli na nádvoří truhlici, okovanou železnými pláty.

„Maličkosti!“ huhlal Jean Ango a odklopil víko. Ranní slunce rozzářilo zlaté čelenky a tiáry, poháry, pletené prsteny, jemné figurky motýlů a zvířat, obrovské zrcadlo ve tvaru slunce, náramky s vydutými ornamenty, pišťaly, spony na pláště, tabatěrky z pozlacených listů tykve, podnosy a kalichy tak důmyslně a vtipně pracované, že by to nedokázali ani florentští zlatníci. A ve zvláštní přihrádce desítky husích brků různě délky, naplněných zlatým pískem.

„Maličkosti!“ omlouval se Jean Ango a chamtivě otevíral víko druhé truhlice. V králových očích se zaleskly mnohořadové náhrdelníky, kameje, spony z jantaru, nefritu a korálů, tyrkysové mozaiky, obsidiánové nože a zrcadla, přívěsky z mušlí a jaguářích zubů.

„Maličkosti!“ usmíval se Jean Ango, polykaje těžkou hroudu v hrdle. Otevřel další bednu. V té zářily vějíře z per posvátného aztéckého ptáka quetzala, pláště, vyšívané nevídaně jemným a pestrým peřím, pozlacené sandály, vzácné vojenské bandalíry, třpytivé šátky, hebké barevné kůže, bohaté výšivky.

Jean Ango pak před ohromeným králem rozvinul portulány, španělské námořní mapy a popisy námořních cest, zemí a přístavů.

Král vytáhl ze třmene už i druhou nohu. Přisedl si vedle truhlic a přehraboval se v nich jako malý chlapec v kuličkách.

„A toto je Cortezova zpráva o jeho výpravě do říše Aztéků ...“

Král chňapl po listině zcela nekrálovsky. Rozlomil pečeť, zahloubal se do liter, ale Jean Ango byl neúprosný:

„A tohle je dar pro Její Výsost královnu!“ zvolal vysokým, lámajícím se hlasem. Otevřel před králem zbrusu novou kazetu. Na černém sametu se skvěl ohromný smaragd, celá smaragdová pyramida, jejíž základna byla větší než dlaň!

Král František se díval na smaragd, díval se skrze smaragd, dal zavolat královnu a přikládal jí kámen ke krásné vypjaté hrudi a mružel si pod vousy něco nesrozumitelného a poplácával Jeana Anga po ramenou:

„S takovými lidmi, jako jste vy, monsieur Ango, se nebojím ani deseti Karlů.,“ Podal Cortezův list

komorníkovi. „Dejte tu zprávu urychleně opsat.“

Jean Ango se napřímil jako topoly, které se rozběhly do parku úzkou alejí. Královna mu podala konce prstů a on je vroucně políbil.

„Příteli,“ ozval se král s mapami španělských kapitánů na sedle svého koně, „máte mou plnou podporu ... Á propos, co si žádáte za své velké služby?“

Jean Ango se ani slovem nezmínil o Jeanu Fleurym, ani slovem se nezmínil o Michelu Coqovi. Prostě – nebylo kdy ... Opravdu, co si přeje? Zlata má dost, dům, který si postavil na pokraji Dieppe, se může rovnat kterémukoli šlechtickému sídlu. A když se už šlechtickému sídlu podobá, měl by v něm bydlet šlechtic, ne obyčejný monsieur Ango, ale Jean d Ango ...

„Kdyby mi Vaše královská Výsost ráčila dát list, který by podpořil, zaručil a ochránil mé podnikání ve službách Vaší královské Výsosti ... Bez mých lodí, ať je mi Bůh milostiv, by nebylo ani toho aztéckého zlata, ani těch španělských map, ani toho nádherného smaragdu ... A jistě bych mohl ještě více vykonat pro Vaše královské Veličenstvo, kdyby mne Vaše laskavost ráčila pozvednout mezi ... lidi s erbem ...“

Ke králi přistoupil komorník.

„Don Alonso de Avila, ten Španěl z lodě zajaté monsieur Angem, prosí pokorně o přijetí.“

Královna se usmála na krále i na Jeana Anga a vznešeně se vzdálila. Král pokynul a loďař uctivě cupal do paláce.

Když sluhové odnesli truhlice, komorník přivedl seňora Alonse de Avilu. Španěl sklonil svůj opeřený klobouk až k zemi:

„Kořím se ti, vznešený panovníku, a kořil bych se ti ještě hlouběji, kdybych si nemusel stěžovat na tvé poddané“ vysypal ze sebe takřka jedním dechem. A málem neuctivě.

Král František První byl už znovu na koni. Namířil proti nadutému grandovi svou vznešenou bradu. Sebevědomě se usmál:

„Nechápu, co se mohlo stát... Nevím o ničem, co by mohlo znepokojovat lidi z druhé strany Pyrenejí...“

„Pane,“ sípál Alonso de Avila, „plavili jsme se ve službách našeho nejmilostivějšího a nejjasnějšího ...“

„K věci, k věci,“ přerušil ho František, „nebo jde snad jen o přídavná jména? Ach, tak často se jich užívá nevhodně!“

„Všechno nám vzali!“ vyhrkl Alonso de Avila. „Vezli jsme výsledky dvouleté, náročné výpravy, podniknuté s cílem šířit slovo boží a ...“

„Neříkejte! Vážně?“

Španěl zbledl, ale František ihned pokračoval:

„Vážně vám všechno vzali ? Kdo ? Kde ? Kdy ?“

„Kapitán Jean Fleury ve službách dieppského loďaře Jeana Anga“ oznamoval navztekaný Španěl, „u Azorských ostrovů, právě na svátek Panny

Marie ... Stalo se to ve vodách, které podle papežského dekretu patří španělské koruně."

„Rád bych vzal ten dekret na vědomí, kdyby mi španělská koruna dovolila nahlédnout do té části Adamovy poslední vůle, která opravňuje jeho pány bratry v Kastilii a v Portugalsku, aby si mezi sebou rozdělili Nový svět."

Alonso de Avila bledl a červenal, červenal a bledl „Ale já ... A-ale my ... nejsme ani ve válce ... „Já zatím o ničem nevím, nedostal jsem o tomto politováníhodném incidentu žádnou úřední zprávu ..." „A když ji dostanete?"

„Někdo si to odpyká!" rozhořčil se král. „Někdo za to bude viset!"

Pak Alonso de Avila milostivě pozval k obědu a propustil ho s přáním:

„Rád bych vyslechl vaše zážitky z Nového světa." Když se host vzdálil, král řekl komorníkovi: „Tuším, že jsem řekl, že má někdo nebo něco viset. Protože se už dobře nepamatuji, splňte žádost toho dieppského iodaře a pověste mu na krk zlatou medaili za zvelebení vlasti."

Madeleine se vdává

Dieppe hrálo, Dieppe zpívalo.

Krčma U Panny Marie tonula v girlandách, květech, praporecích a lampiónech.

Zvony vyzváněly, jediné dělo malé přístavní pevnosti čas od času vystřelilo. Mozdíře, které si mládenci zhotovili s pomocí místního kováře, břinkaly bez přestání.

Kostelík na břehu zálivu byl nabit až po věž. Zvučel slavnostní mši. Farář se o ni nechal dlouho prosit – nebývalo přece zvykem sloužit mši při svatbě. Ale bohaté „milodary" mu obměkčily srdce. Zdi kostela se chvěly jako o vánocích.

V krčmě U Panny Marie seděli dva muži. Hleděli si mlčky 'do očí, poslouchali zvony a hučení moře, zpěv, přehlíželi girlandy, květiny a prostřeně stoly a bylo jim do pláče.

„V Cádiz byla jedna holka ... Svatá Panno, víc ti neřeknu," řekl první. „Stačilo slovo a byla by šla se mnou kraj světa ... Židovka, bylo jí šestnáct let, chránil jsem ji před dotěrnými chlapy, dokud jsem neodešel... Když se naše karavela odpoutávala od břehu, vrhla se na molu na kolena a tloukla hlavou o kamení. Viděl jsem, jak jí krev teče po čele, a měl jsem sto chutí skočit do vln, vykoupit ji a žít s ní někde daleko, třeba i v horách ... Neudělal jsem to... proč jsem to neudělal? Proč?"

„V Honfleuru," řekl druhý, „měl starosta dceru. Všichni hoši se o ni ucházeli a všem dávala košem. Nadarmo mi matka říkala: všimni si, pokaždé když přijdeš, projde to děvče i třikrát před naším domem ... Měla tlustší cop než Madeleine... chodila po ulicích jako srnka, mužští ji očima zrovna htali... Když se na někoho podívala, musel sklopit oči, nebo by pod jejím pohledem roztál... A před náš dům chodila, jen když jsem byl doma já ... Posledně, minulý týden, mě zastavila uprostřed náměstí a povídá: Jdu do kláštera, co ty na to? A já, blázen, jsem si šoupl klobouk do týla a povídám: Šťastnou cestu a modlí se tam taky za mou hříšnou duši ..."

„A ke kterým se dala?"

„K těm, co si dávají kolem krku takový tlustý, silný konopný náhrdelník."

Ten druhý zaslzel a sklonil hlavu. Tloukl čelem do dubové desky stolu a zatínal pěsti.

„A pak byla ještě jedna na Hispaniole, vlastně na Kubě. Muž ji nechal a vzal si Indiánku ... Zůstala sama s dítětem ... Těšil jsem ji, podporoval, hrával jsem si s jejím chlapcem. V předvečer té zatracené výpravy se mi vrhla kolem krku a povídá: Nechod! Zůstaň u mne! Zblázním se bez tebe! Chlapec tě má raději než vlastního otce... A já ji odstrčil a chlapce, který se mi hrabal na kolena, jsem pleskl po ruce a beze slova odešel..."

„A v Bordeaux, když jsem seděl opilý v krčmě po neúspěšné výpravě, zadlužený a ošuntělý ... ach, co ti budu povídat!"

„Napijme se!"

„To je nejrozumnější!"

Prázdnou krčmou se ozvaly mohutné loky.

„A odpusť mi tu jizvu na tváři. Kdybych byl tušil, nebyli bychom vaši loď přepadli..."

„Nač o tom mluvit? Ani tobě, ani mně z toho nic nekouká ..."

„Ango mi pěkně vyúčtoval: tolik a tolik strava, tolik a tolik ošacení, tolik a tolik matce, tolik a tolik dluh v krčmě – zůstalo mi jen tak na tohle víno."

„Napijme se!"

„Smiřme se!"

„Do smrti dobří!"

„Do smrti bez ženy!"

Kuchařka vyhlédla kuchyňským okénkem, ale rychle zase zatáhla záclonku. Od těch radši dál, s těmi ještě bude kříž,

Zvenčí se přihlásila hudba. Dudy pištěly, trubky se rozháněly křiklavými křidly. Muži za stolem si utřeli ústa, vstali a pokročili ke dveřím. První je doširoka otevřel, druhý vzal do ruky dížku s pšenicí. Svatební průvod se musí objevit, co by dupl ...

„Požehnej vás Pán Bůh!" zvolal Fleury a plnými hrstmi sypal na svatebčany tvrdou, voňavou pšenici.

„Panna Marie!" uklonil se hluboko Coq a zůstal skloněn, dokud do krčmy nevešel poslední svatebčan.

Jean d'Ango zářil štěstím. Pleš na hlavě se mu blyštěla jako metál, který mu visel na krku na silném řetězu, ba ještě víc. Objímal nevěstu jako kupčici sud vína nebo oliv a opilým hlasem jí brumlal do ucha:

„Zlatá kytice ... zlatá kytice ... Jen osel by ji ženě slíbil!"

Madeleine se otočila k ženichovi a celá bledá, s přimhouřenýma očima, řekla:

„Však ty budeš ještě litovat ..."

Nasadila rozmarňý úsměv, vykročila k Jeanu Fleurymu a s hlubokou úklonou ho vyzvala do kola. Jean Fleury odložil dížku, v níž bylo už jen pár pšeničných zrn, a s kamennou tváří vyvedl Madeleine do tance.

Přešlo pět let.

Madeleine čeká, že muž bude chtít oslavit aspoň jejich dřevěnou svatbu – páté výročí. Čekala marně – jako předešlá léta. Jean Ango civí do svých účtů.

Psát neumí, ale v číslicích se vyzná dokonale. Za poslední léta získal velkou slávu a velké břicho. Čím dál je odpornější, nevšimavější. Ani druhou služku mi nechce dát na pomoc. Prý by to moc stálo. A když je žena bez práce, tak na ni chodí všelijaké myšlenky. Jenomže, milý Jeane Ango, na mne přicházejí všelijaké myšlenky, i když mám práce sebevíc ...

Jean Ango zavřel zásuvku těžkého stolu. Zálibně pohlédl na svou svižnou ženu a posadil si syna na kolena, Mohli by mít i další dítě, ale Madeleine... Nechce. Je strašně tvrdohlavá. To je její jediná chyba. Není k němu zvlášť milá, ale hlavně že udržuje dům v pořádku. Dům . Hotový palác! V celém Dieppe se mu nic nevyrovná. Ech, nespalo mi to špatně za poslední léta! Mí kapitáni se činí. Lapají už nejen španělské, ale i portugalské lodě. Angličtí lodivodi se hlásí do mých služeb. Španělé by mě utopili na lžičce vody, kdybych ... kdybych neměl ten báječný ochranný list od Jeho nejkřesťanštějšího Veličenstva.

Jen ten prokletý Fleury, ten mě trápí! Zbavit se Coqa, toho hlupáka, nebylo těžké. Poslal jsem ho do Cádiz a on, beran, šel. Nevěděl, že dva měsíce předtím jsem tam poslal list a ... Ať je mu španělská země lehká, moulovi!

Jen ten Fleury ...

Toho měla Madeleine raději než Coqa. Měla ... a také má. Pro mne nemá slovo ani milý pohled, A když se on objeví, běhá kolem něho celá rozzářená. Poslal jsem ho proti španělské flotile – uklouzl jim. Poslal jsem ho do jisté pasti v Gibraltar – vysmekl se jim. Navedl jsem ho proti Portugalcům – v noci je přepadl a pobil. Poštval jsem na něj honfleurské zabijáky – zpřerážel jim ruce a prošpikoval je. Zdá se, že se ho nezbavím ... vrátí-li se i z téhle výpravy ... je tam nějak dlouho ... Musím se ho zbavit! Když unikl kulkám i mečům – neunikne jedu. Zítra pojedu do Rouenu, k té slavné vědmě, dá mí dobrý prášek, nasypu ho do vína – adieu, Jeane Fleury,

měj se na onom světě dobře. Tam se můžeš točit kolem nějaké andělské Madeleine, a ne kolem mé čertice!

„Zítra pojedu do Rouenu.“

„Co tak najednou?“

„Naléhavá práce. Moc naléhavá ..“

„Jak myslíš ...“

Jak myslíš ... zatraceně! Moc dobře to myslím – konečně se zbavím toho frajera, abys pro něho už potají nevzdychala. To zbývá a bude pokoj pro celý život!

Dveře se prudce rozletěly. Diego Ingenios vztekle cedí přes bílé zuby:

„Ten zatracený kapitán Martin Perez de Irizar dostal od krále Karla vyznamenání!“

Jean d'Ango se podíval na Španěla nechápavě. No a, co má být ? Ale Madeleine zbledla a přitiskla si ruce na prsa.

„Za co?“

„Za to, že dovlekl pod šibenici... Juana Florina ... našeho Jeana Fleuryho!“

Jean d'Ango postavil syna na nohy a odstrčil ho od sebe.

„To není možné!“

„Běžte se podívat do Colmenar de Arenas u Toleda... možná že tam ještě visí...“

„Je to možné?“

Madeleine se podívala na muže, na jeho strojeně vážnou tvář.

Ach Jeane d'Ango, obličej ovládat umíš, ale oči, oči se radují, vyskají, jásají!

„No, poručeno Pánu Bohu,“ zašveholí Madeleine slabým hlasem. „Ať je mu Bůh milostiv ...“

„I všichni svatí, i všichni svatí,“ dodává rychle Jean d'Ango a několikrát se přežehná. „On tam a my tady, v té těžké práci, v tom těžkém životě... Škoda že se mu nepodařilo zajmout i tu poslední loď. Takhle mu na účtě zůstane jen devětačtyřicet...“

„Co ti mám připravit na cestu?“

„Na jakou cestu?“

„Chtěl jsi přece do Rouenu, ne?“

„Víš co, já nepojedu, rozmyslel jsem si to.“

„Ale já si nic nerozmyslela!“ vykřikla Madeleine.

Vrhla na muže pohled, který mu pronikal až na dřevě kostí, až do duše.

Zvedla ze židle těžký vlněný šál. Zabalila do něj syna. A beze slova vyšla do tmy.

„Kam jdeš? Zbláznila ses, Madeleine? Kam odnášíš mého syna?“

„To nikdy nebyl tvůj syn,“ ozvalo se ze tmy. „to vždycky bude syn Jeana Fleuryho ...“

POSTRACH ZEMĚKOULE

*Jsou tři druhy lidí:
živí, mrtví
a ti, co jsou na moři,,*

Starořecké pořekadlo

Chystá se představení

V kočáru, který vyjel 27. září 1883 z Dorchestru a dost lenivě drkotal všedním devonským krajem, seděli dva mladí muži. Napohled oba asi stejně staří, mezi pětadvacítkou a třicítkou, a oba skoro stejně oblečení. Dlouhé tmavé proužkované kalhoty, černé střevíce, modrá vesta a tříčtvrteční cestovní plášť, cylindr a hůl. Rozdíl byl jen v tom, že jeden měl kapesníček v kapsičce pláště pozorně složen, takže trčel jen uzounký, přesně vyrovnaný proužek, zatímco druhému šlehal z kapsy jako bílý plamen. Tento mladík – na rozdíl od svého vyholeného společníka – měl úzké černé knírky.

„Kde jsme?“ vyklonil se najednou ten kníratý a přelétl očima odpočívající zářijovou krajinu.

„Ach .milý done Pablo de Valdési, víte, že ani přesně nevím? Zeptám se kočího ... Hej, Johne, co je to za městečko před námi?“

„Tavistock, sire ...“

„Tavistock ? To byste to tu pak měl znát, sire Francisi. Pokud mne paměť nemýlí, pocházíte z tohoto kraje ...“

„Ano i ne ... Drakeů je několik větví. A já se vlastně jmenuji Smith, přízvisko Drake-Kačer jsem dostal jen proto, že v Londýně je Smithů jako plev... A já mám takový kachní hlas ...“

„Naopak, velice příjemný ...“

Kočí si myslel, že pánové jsou asi unaveni, že by se chtěli občerstvit. Práskl do koní.

Tavistock je přivítal slavobránou.

„To kvůli vám, milý done Pablo,“ pohotově se poklonil Smith. „Aspoň uvidíte, jak si my, Angličané, vážíme vás, Španělů ...“

„Jste velice milý, sire Francisi... Kompliment oplácíte komplimentem. Nicméně bych se rád dozvěděl, co se tu děje. Slyším hudbu, vidím naparáděné lidi...“

„Přejete-li si, můžeme zastavit... Je to jaksí v programu naší cesty. Chtěl jste poznat anglický venkov, tak nesmíme vynechat žádnou příležitost... Hej, Johne, zastavte u zájezdního hostince ...“

Jen co si stačili opláchnout ruce a propláchnout hrdlo, už je hostinský pobízel: to si nesmíte nechat ujít, to nesmíte propást! Dnes se odhaluje socha Francisi Drakeovi, našemu slavnému rodákovi, mořeplavci a objeviteli!

„Děkujeme za výborný tip," uklonil se don Pablo, „s radostí půjdeme na tu slavnost. My Španělé, dědicové Cristóbala Colóna a potomci Vaška Nuneze de Balboy, jsme vždy ochotni slyšet o jejich následovnicích ..."

„A jelikož je naším úkolem upevňovat tradiční anglo-španělské přátelství, musíme si pospíšet..."

Na náměstí už byl mrak lidí. Dechovka vyhrávala slavnostní pochody. Státní vlajky se vyhřívaly na teplém poledním slunci. Zelení a květy ověšená tribuna vypínala prsa a pan starosta napínal zrak, zda je tu už dost lidí, zda už může začít...

Když skončil svůj třičtvrtěhodinový projev, přistoupil za zvuků fanfár k podstavci, trhl provázkem a plachta, zahalující sochu, se svezla. Drobná dívka v elegantních šatech, stojící za donem Pablem a jeho společníkem, se neudržela a nadšeně spráskla ruce:

„To je ale postava! Jak se lidé od těch dob zmenšili ...,!"

Don Pablo se obrátil. Uviděl planoucí oči. Docela by mu bylo milé, kdyby ho dívka obdařila byť jen letným pohledem. Ale ta si nevšímala nikoho a ničeho. Oči jí hořely nadšením, tváře pýchou a prsa se vzdouvala hrdostí: takové velikány měla Anglie, takového velikána dal Anglii Tavistock!

Dva Tavistočané, stojící před donem Pablem, polohlasně rozmlouvali:

„Škoda že už nestojí mořeplavcův rodný dům."

„Už před třiceti lety byl ve velmi špatném stavu, tak ho zbourali."

Don Pablo pilně poslouchal a všechno si poznamenával do zápisníku. Musí přece dát panu vyslanci v Londýně podrobnou a prospěšnou zprávu o své cestě. Sir Francis Smith-Drake unuděně pokašlával.

„Ach sire Francisi, tak vy, jako Smith-Drake, přece jen budete potomkem tavistockého velikána!" zalichotil Španěl mladému ministerskému úředníkovi.

„Víte, po pravdě řečeno, je to tak, že ...,“ dřív než mohl dokončit, už byl u nich sám starosta. Zval je na slavnostní oběd a na odpolední divadelní představení:

„Hostuje u nás soubor z Plymouthu. Ti, co představení už viděli, tvrdí, že ani Londýn nezažil něco tak velkolepého a úžasného," rozplýval se, nadouvaje hrud' za všechny velikány, kteří se až dosud v Tavistocku narodili. Mladí muži zdvořile poděkovali, pohlédli na sebe a řekli, že zůstanou ...

Kočovní divadelníci se utábořili na konci městečka, nedaleko golfového hřiště.

„Připomíná to londýnské divadlo Globe za časů Shakespearových," poznamenal odborně don Pablo. „I tam se hrálo pod širým nebem."

„Ach, vidím, že ovládáte důkladně nejen naši současnost, ale i naši minulost..."

Divadelní sál tvořily plachty, které byly napjaty a pomalovány na způsob lodních boků. Za vchod sloužil lodní můstek ze starého korábu. Po stranách stála děvčata v námořnických blůzkách a čapkách, přijímala vstupenky a uváděla hosty. Židle tu nebyly, jen dlouhé lavice.

„Na takových asi sedávali galejníci."

„Tak se mi zdá, že se nepíše rok 1883, ale 1583," usmíval se don Pablo. Ukazoval na jeviště, které představovalo trojtěžňovou španělskou karavelu. Plachty měla svinuté, děla napřimena přímo do obecnstva. Kdesi za lodí se ozývalo šplíchání vody a křik racků.

„To už není shakespearovské," poznamenal don Pablo.

„Doufám, že pan španělský vyslanec bude velice spokojen, až mu budete referovat o dnešním dni" nakláněl se Francis Smith a ukazoval na jméno lodě: Nuestra señora de la Concepción. Neměl ani tušení, co se tu bude dít. Ale poslušen pokynů svého šéfa nevynechal ani minutu, aby Španěla neovlivňoval.

„Samozřejmě!" stejně mile odpověděl don Pablo. „Bude mít radost ze všeho, co upevňuje přátelství našich zemí..."

Z jednoho děla se zakouřilo, z druhého vyšlehl plamen a ozval se tak silný výbuch, až lidé v prvních řadách skrčili hlavy.

V nastalém tichu zesílilo šplíchání vln. Hra začala.

První dějství – první setkání

Konec bezvětrí! Panna Maria nás vyslyšela! Vyslyšela nás naše matka, která Ducha svatého počala!" volají námořníci, pobožně se křížují a šplhají na stěžně. Rozvazují lana, rozvinují a upoutávají plachty. Na fok, předním stěžní, jednu čtvercovou plachtu, na grotu dvě obdélníkové nad sebou a na bizanu, zadním stožáru, jednu latinskou trojicípu plachtu. Jen co plachty upevnili, opřel se do nich lehký vítr a karavela se kolíbatě pohnula. Z kastelu na zádi vyšel švihácky oblečený grand s chocholem za kloboukem. Mladý kormidelník odevzdal kormidlo námořníkovi a úslužně přiskočil k šlechtici:

„Señore guvernére, račte se podívat na mapu," podával mu velký svitek papíru, podlepený plátnem. „Zdá se mi, že bychom ve Veracruzu měli být za pět dní ..."

„Jak to počítáš ?" rozčiloval se guvernéř. „Nevíš, že na všech našich mapách uvádíme dvoj i trojnásobné vzdálenosti mezi jednotlivými přístavy Nového světa, abychom zmátli naše nepřátele, kdyby se jim mapy dostaly do rukou? Kromě toho – některé vzdálenosti jsou v galských mílích, jiné v anglických a jenom některé ve španělských."

„Promiňte," tetelil se kormidelník, „prozíravost naší královské moci je úžasná"

Grand neposlouchal. Přikládal prsty k mapě, zvedal oči, díval se na plachty i do dálky a nakonec prohlásil:

„Potrvá-li aspoň takový vítr, měli bychom být v Santa Cruzu zítra ráno."

Vítr zesílil. Karavela doslova letěla. Aspoň to tak připadalo všem, kdo se po dva dny bezvětrí nudili. Za hodinu tři míle, je osm ráno ... To by tak vycházelo.

Grand se obrátil a spokojeně si nakrucoval kníry. Celá flotila, všech dvacet lodí, pokračuje v pořádku. Guvernéř v Santa Cruzu už o jeho příchodu ví. Cesta na pobřeží Tichého oceánu nebude zvláště namáhavá. A plavba do Limy bude docela příjemným výletem. Když už budu v Limě, tak jim ukážu, kdo je Pedro de Valdés!

Nastávající guvernér poručil umýt loď, vyvěsit všechny vlajky. Námořníci se museli dát do pořádku, pokud to jen po tak dlouhé plavbě šlo.

Vítr neutíchal. Karavela a flotila za ní brázdily svižně vlny. Asi kolem čtvrté odpoledne se ozval radostný hlas plavčíka ze strážného koše: „Země! Vidím zemi!“

„To by mohl být San Juan de Ulua,“ řekl don Pedro.

Kormidelník přikývl, ačkoli mu nebylo jasné, proč ten maličký ostrůvek proti přístavu Veracruz dostal tak honosné jméno.

„V zátoce jsou lodě! Jedna, dvě ... pět lodí!“ ohlašoval dál plavčík. „Zdá se mi, že cizí..“

„Nebo nějaká naše výprava?“

„Nesmysl! Guvernér na Kubě nám řekl, že ve Veracruz a v okolí není ani jedna španělská plachta ... Los galeones právě teď čekají na karavanu z Panamy a la flota měla vyplout z Cádizu až týden po nás.“

„A tyto jsou vyzbrojené.“

„Asi Francouzi.“

„Ti neplují tak pohromadě. Ti se toulají po Atlantiku jako zákešní vztekli psi...“

„Tak potom Portugalci. Budou nám namlouvat, že je sem zahнала bouře, že se okamžitě vrátí na jih ... Blázen, kdo by jim věřil!“

„Kdepak Portugalci! Ti mají docela jiné lodě ... A odtenkrát, co nám papež tordesillaským poledníkem rozdělil nová moře a nové země, nemají ve zvyku plést se nám do cesty. Aspoň ne tady v Karibském moři.“

„A co Turci?“

„Dobrý vtip! Ti by si raději nechali bradku chlup po chlupu vytrhat, než aby vyplulina otevřený oceán. Ti se drží v Středozemním moři jako potkani v kaluži.“

Don Pedro de Valdés se nahnul nad zábradlí.

„Angličan!“ zvolal hlasem, proti kterému nebylo odvolání. Dřív než mohl kormidelník pochválit jasnozřivost pana nového guvernéra, ten už dával rozkazy:

„Do zbraně! Připravit děla!“

Zavelel hlasem, po kterém si podřízení ochotně nohu zlomí, jen aby rozkaz splnili. Signalizační praporky v jednom kuse oznamovaly ostatním lodím:

„Rozvinout se do půlkruhu! K boji připravit! Pomaleji vpřed! Ženy a děti do podpalubí! Teď je dostaneme do smyčky a ráno ji zatáhneme ...“

Určitě je to těch pět lodí, o kterých se zmiňoval kubánský guvernér. Chtěly prý prodávat černochoy, ale guvernér je vykázal. Španělský král velmi prozíravě zakázal obchodovat s cizími „dodavateli černé slonoviny“. Obchodníci! Ladrónes, zloději a lupiči jsou to! Berou si obchod jako zástěrku, ale nijak se neštítí krást a přepadat – tihle hrdí Britové. Velí jim prý sám John Hawkins, známý otrokář. Kolik ten Španělům vyfoukl obchodů! Teď však za všechno dostane odměnu.

Ach, jak krásný začátek mé kariéry v Novém světě!

Když John Hawkins, zaměstnaný dozorem nad opravou lodě, zpozoroval přibližující se půlkruh španělské flotily, zaklel, Flotila se rozvínovala do

útočného seskupení. Pak zaklel ještě jednou a ještě ... Nic jiného ani udělat nemohl. Na jeho pěti lodích se tísnilo přes tisíc černých otroků. Lodě potřebovaly opravu, posádka odpočinek. Zásoby se musely doplnit. A najednou – Španělé! Vida, jak se hemží kolem děl, ohánějí se nabíjaky, pobíhají s pytlí střelného prachu a zapalují třínožky s dřevěným uhlím! To je peklo, to je peklo!

Tahle jeho třetí výprava je smolná od samého začátku. Nejdřív trápení s chytáním černochoů. Nadarmo podnikl válku mezi kmeny. Nevytěžil z toho zloha nic. Ty opice se už tak brání, že bez střelby si s nimi člověk neporadí. Už tam ztratil pár mužů. Pak úprk před španělským konvojem. Vzápětí bouře. Po ní bouře, kterou rozpoutal kubánský guvernér, když jim nedovolil, aby se vylodili a prodali otroky. Musel na dvou místech podpálit Rio de la Hacha, aby Španěly donutil koupit aspoň pár desítek černého masa. A nakonec tahle nastražená past.

„Svolejte velitele lodí!“ vykřikl John Hawkins. Napravil si límec kožené blůzy a postrčil do týlu tvrdý klobouk, který velmi nerad sundával s hlavy.

Za chvíli byli na palubě velitelské lodi Jesus of Lubeck kapitáni všech šesti lodí: Minion, William and John, Swallow, Angel, Gratia Dei a Judith.

„Pánové, Pánbůh nám nepřeje ... Musíme se připravit na boj.“

„To znamená na porážku,“ ozval se nejstarší kapitán.

„Pane, zakazuji vám takto mluvit! Angličan se nikdy dobrovolně nevzdává!“

„Správně!“ ozval se mladý ryšavec. Na tvářích mu vyskočily všechny pihy a začervenal se. Byl z nich nejmladší. Velení na lodi Judith dostal jen po dobu plavby. Musí si tedy dávat pozor na každé slovo. Ale vrozená ctižádostivost ho hnala dál.

„Navrhuji vyjednávat! Tak Španěly aspoň zdržíme. Zatím se může karta obrátit, nebo padne noc a ...“

Chlapec se řítí do záhuby, je naivní jako kus železa. Není div – vesnický hošík se dostal na moře a chce vyniknout.

Tak tedy, račte prosím do jámy lvové.

„Myslím, že pan Drake má pravdu,“ ozval se opět nejstarší velitel. „A jestli má dobře promyšleno, jak Španěly od útoku odvrátit, ať jde jako náš vyslanec.“

John Hawkins pochopil, proč navrhuje mladého Francise Drakea. Věděl také, že si Španělé nedají za žádnou cenu ujit příležitost, která se jim naskytla. Stmívalo se. Karavely ve velkém půlkruhu spustily kotvy. Slunce se dotýkalo obzoru.

John Hawkins si vydechl a rozhodl:

„Zítř ráno půjde pan Drake vyjednávat ... Dozorci ať zakážou černochoům zpívat ... A ráno, jako obvykle, bude na všech lodích pobožnost... Možná že nám Bůh projeví své milosrdenství a učiní zázrak ...“

Za úsvitu se Angličané shromáždili na palubách lodí a začali se modlit. Ještě nikdy jim pobožnost netrvala tak dlouho a nebyla tak vroucí ... Na závěr proslovil pastor z paluby lodi Jesus of Lubeck krátké kázání. Požehnal všem slovy:

„Kéž Bůh dopřeje vítězství našim barvám!“

Don Pedro de Valdés netrval na tom, aby se na jeho lodích konaly bohoslužby každý den. Ale když viděl, jak ti rozkolníci, anglikánští protestantští psi, tahají Pána Boha za nohu, poručil i on, aby se na velitelské lodi Nuestra señora de la Concepción sloužila mše svatá.

Angličané si mnuli ruce. Drake se ztrácel ve svých pihách. Každá získaná minuta má cenu zlata. Mše však končila, Španělé – řada po řadě – přijímali v pokleku hostii. Nakonec na všech karavelách nastal ruch, jaký bývá před bojem.

Tou dobou se blížil ke španělské velitelské lodi malý člun. Drake na něm nechal vztyčit kromě bílé vlajky i vlajku anglickou a přikazoval veslařům:

„Ani ne zvlášť pomalu, ani ne příliš rychle. Ať si nemyslí, že ze strachu zůstáváme pozadu nebo moc pospícháme .,

Johnu Hawkinsovi se přes noc Drakeův návrh v hlavě rozležel a teď by šel i on se Španěly vyjednávat. Včas se však vzpamatoval. Je u nich na černé listině, mohli by ho hned zajmout.

„Na mou věru, Drake, nezapomeňte: žádný Hawkins na anglických lodích není. Žádný Hawkins," několikrát připomínal nervózní otrokář.

Drake si dopřával pod krkem bohatě nabíraný škrobený límec. Měl ho na sobě poprvé v životě. A kdyby jen límec! Tvrdé ryšavé vlasy se urputně vzpíraly tvrdému klobouku. Obojí mu půjčil John Hawkins. Nemůžete se přece postavit před Španěly v těch vašich námořnických hadrech! Chovejte se důstojně! Nezapomeňte, že na vás závisí osud flotily naší nejmilostivější královny Alžběty! Neuklánějte se ani příliš hluboko, ani příliš ledabyle. Nezapomeňte: jste ze šlechtického rodu nebo aspoň váš otec je nějaký bohatý plymouthský obchodník. Ti zatracení Španělé by s vámi jinak mluvili jen na půl huby. Slibte jim všechno kromě kapitulace. Nemusíme přece nic splnit. Můžeme však všechno oddálit.

Když anglický člun přirazil k boku karavely Nuestra señora de la Concepción, očekávaný provazový žebřík do člunu nepadl. Padl jen provaz, na kterém byly v krátkých vzdálenostech tlusté uzly. Francis Drake měl za sebou tvrdou školu námořnického řemesla u přísného kapitána Johna Lowela, na moři ho nemohlo nic překvapit. Několikrát zaručoval a už se vyšvihl na palubu, španělští námořníci se na něj dívali s obdivem.

„Komu mám čest děkovat za vzácnou návštěvu?" ozval se don Pedro de Valdés, široce rozkročen, s rukama založenými na prsou. Francis Drake si všiml nejdříve toho postoje, až pak muže. Obyčejný španěl, nic zvláštního. Asi mu budou připadat moje červené vlasy směšné.

„Jsem Francis Drake, plymouthský obchodník ... potomek rodu ..."

„Promiňte, pane, vaše jméno mí nic neříká ..."

„Jsem vlastníkem několika usedlostí a Obchodní společnosti Devon. Podílíky mých podniků jsou nejvlivnější lidé Anglie, v čele s naší nejmilostivější královnou, kéž ji Bůh chrání ..."

Ať ji vezme čert i s tebou, ty lháři, ty obyčejný piráté! Lže, až se plachty nadouvají. Don Pedro de Valdés se však ještě ovládal:

„Můžete mi říci, co děláte ve španělských výsostných vodách, v zátoce španělského ostrova?“

„Bouře, vážený done de Valdési, bouře, která se přihnala před dvěma týdny, možná že jste ji i vy pocítili během plavby ...“

„Kdy máte v úmyslu odplout?“

„Jen co skončíme s opravou lodí...“ Francis Drake si v duchu vynadal, že je žvanil. Musí Španělé vědět, že jejich lodě nejsou schopny plavby? „Totiž... jedné lodí, ostatní jsou už v pořádku ...“

Lže, až se moře houpe! No, jen si lži, když tě to baví.

„To tedy znamená, že ani zboží neprodáváte ...“

„Nemáme co ... Kuba je už otroky přesycená, tamní guvernér nám poděkoval za výhodnou nabídku, ale v Ríu de la Hacha a v Cartageně nás místní hidalgové a obchodníci uprosili, tak jsme jim prodali všechno černé zboží.“

Vtom se z anglických lodí ozval společný zpěv, podobný spíš kvilení než písni. Vítr, foukající od ostrůvku, ho přinášel v dlouhých závanech ...

„Odkdy zpívají anglické posádky černošské písně? Podle mého odhadu – máte tam nejméně pět set negreros ...“

„Abyste rozuměl,“ Francis Drake hořel, „během plavby se nám je podařilo obrátit na křesťanskou víru ... Máte pravdu, je jich asi pět set, ale jako křesťany je už nepovažujeme za černé zboží... I černá duše může být duše křesťanská ...“

Tenhle úmysl byl už příliš průhledný. Don Pedro de Valdés neodpovídal. Změnil ironický tón na strohý, rozkazovací:

„Víte, že všechny cizí lodě mají zákaz prodávat černé otroky a jakékoli jiné zboží ve španělských koloniích?“

„Bohužel, o takovém zákazu nic nevím.“

„Tak slavná obchodní společnost, jako je váš Devon, by to vědět měla ... Cestou jsem málem zajal nějakého. Oxenhama a ten to věděl. Upaloval před námi, jen to svištělo ...“

To my bychom taky, povzdychl si Francis Drake, ale když jste nás tak překvapili... Napřímil se.

„Víme to ... ale jsme poddanými naší nejmilostivější královny Alžběty. Pro nás jsou platné a závazné jen její rozkazy ...“

„Ale její rozkazy platí jen na jejím území!“ zvýšil hlas don Pedro. „A toto moře, tento ostrov i toto město patří Španělsku!“

„To nepopírám,“ mručel Francis Drake. Cítil, jak se potí v podpaží, jak mu ve tvářích vystupují i ty nejtajnější pihy. A jak si to uvědomil, potil se ještě víc a pihy už cítil i na očích a na jazyku. Ne, pro takové úkoly se nehodí. Panské dohadování. Plout, překonávat bouře, manévrovat s lodí, střílet z děl, unikat a třeba se bít pěstmi – to je život! Ale tohle ...

Podařilo se mu zabavit dona Pedra de Valdése na dobrou hodinu. Nakonec drze navrhl:

„Vy máte svoji cestu, my svoji... Rozejděme se přátelsky. Vy nám zaručíte bezpečný odjezd a my zase vám, že ani jedna anglická loď nebude rušit vaše výsostné vody ...“

Neslýchaný drzoun! Měl bych ho dát okamžitě zavřít a hned zaútočit na Anglézy. Dám-li ho zavřít, bude to porušení válečných obyčejů, porušení vyslanecké nedotknutelnosti. Nač to – zachováme si ruce čisté. Z téhle pasti stejně neuteče ani myš.

„Kubánský guvernér mě informoval, že vaši flotilu vede známý John Hawkins, syn neblaze proslulého obchodníka Williama Hawkinse ...”

„Ach, to by bylo veliké štěstí, kdyby s námi byl tak známý mořeplavec a obchodník! Bohužel, neodkladné povinnosti ho zdržely v Londýně a poskytl nám jen své dvě lodě ... Na lodi sice nějaký Hawkins je, taky se jmenuje John, ale je pastor ... velice zbožná duše ...”

„Tak vy jste velitelem flotily?”

„Ne ... náš velitel si v bouři poranil nohu a felčar mu ji musí každé ráno převazovat...”

„Doufám, že bude moci přijmout mou návštěvu ...”

Francis Drake zajásal: Španělé chtějí vyjednávat!

John Hawkins nevěřil v úspěch Drakeova vyjednávání. Opustil velitelskou loď Jesus of Lubeck. Drake ho našel na lodi Minion, odkud dal vyhnat všechny černochoy. Přestěhoval tam všechny mapy, lodní deník, pokladnu i velkou většinu mužstva. Francis Drake ho uraženě pozoroval, ale mlčel. Nežádal, jako ostatní kapitáni, aby mohl přejít na novou velitelskou loď. Konec slov – teď musí promluvit činy.

Španělské lodě napínaly plachty. Drake nečekal. Skočil s dvěma hromotluky na loď William and John, nabitou černochoy a opuštěnou Angličany. Navlékl do starých námořnických blůz dva tucty černochoů, rozdal jim všechno víno a rozestavil je kolem děl a po palubě. Rozvinuli plachty a kormidlo uvázali tak, aby William and John mířila proti Nuestra señora de la Concepción. Pod stěžněm uviděl spícího Angličana. Nějaký mladý šlechtic, hlupák! Asi opilý tak, že je mu všechno jedno. Zalomcoval jím.

„Hej, chcete se dát naservírovat Španělům naměkko nebo natvrdo?” Mladík sebou trhl a obrátil se.

„Thomas Doughty! Královský dvořan a zlitý jako sud!”

Drake si ho hodil přes rameno a sestoupil s ním do člunu. Člun se hnal k Judith jak splašený kůň. Drake promluvil k zachmuřené posádce:

„Nastává chvíle, kdy se i ze zbabělců stávají hrdinové. Vy všichni jste zkušení námořníci. Jestli věříte, že se probijeme španělskou obručí, tak se probijeme!”

Černošský chorál se ozval znovu. Vzápětí ho přerušil první dělový výstřel. Chorál ustal, ozval se místo něj divoký řev. Černoši po jednom vylézali na palubu. Francis Drake vedl Judith tak, že mu William and John kryla levý bok, a z pravého spustila jeho děla. Někteří černoši skákali do moře. Jiní se vraceli do podpalubí. Další vztekale třískali nabíjaky do děl. Vítr od pevniny zesílil, William and John hrozivě mířila na španělskou velitelskou loď. Ta teprve teď zpozorovala, že na lodi nejsou Angličané, že se tam motají černoši. Aby se vyhnula srážce, odbočila a tím uvolnila průchod Judith. Francis Drake rozkázal pálit na všechny strany. Jedna španělská koule zasáhla přední stěžeň. Tesař s námořníky upevnili plachtu na náhradní tyč. Španělské lodě postřehly úmysl

Judith a začaly obracet. Pozdě! Judith plula přímo s větrem v zádech. Francis Drake zachmuřeně hleděl, jak ve vlnách tone Jesus of Lubeck, jak Minion velkou oklikou uniká kolem pravého křídla španělské flotily, jak na ostatní anglické lodě přeskakují španělští vojáci...

Když Minion připlula po dvou týdnech do Plymouthu s nemocnou, vyhladovělou a zbídačenou posádkou, Hawkins čekal slavnostní přijetí. Vždyť se z celé výpravy zachránil jen on sám jediný! Přijetí však bylo chladné. Obchodníci – světe div se! – se na nic nevyptávali.

„Co to znamená?“

„Všechno víme.“

„Od koho?“

„Od Francise Drakea ... Jeho Judith se vrátila před týdnem.“

John Hawkins se opřel o zábradlí a zamženým zrakem pohleděl naznačeným směrem.

V zátoce se pyšně kolébala Judith.

Přestávka se seznámením

Námořník s píšťalkou v ústech ohlásil přestávku. Lidé se vyhrnuli ven.

„Nepůjdeme se nadýchat čerstvého vzduchu?“ navrhl Smith společníkovi.

„Proč ne?“ souhlasil don Pablo de Valdés. „Po příjemném dějství příjemná přestávka ...“

Vyšli ven. Před stanem se zastavili u kiosku, kde prodávali pivo, ovoce a sladkosti. Tady je dostihl starosta. Byl jaksi neklidný. Stále přebíhal očima po lidech, ukláněl se vlevo, vpravo. A stále nenacházel to, co tak úporně hledal.

„Kitty!“ zvolal najednou. S překotným *I am sorry* odběhl od obou hostů a za ruku přitáhl mladou dívku:

„Dovolte, pánové, abych vám představil svou dceru Kitty.“

„Velice mne těší, slečno Doughtyová ... jsem Francis Smith-Drake ...“

„Mne neméně a možná ještě víc,“ galantně se uklonil Španěl. „Jsem Pablo de Valdés.“

Okamžitě poznal slečnu z náměstí, nadšenou velikostí sochy.

„Ach, děláte si ze mne legraci,“ koketně se usmívala slečna Kitty, „nebo máte takové umělecké pseudonymy?“

„Nikoli, slečno Doughtyová,“ vysvětloval Smith-Drake, „skutečně se tak jmenujeme. Don Pablo de Valdés je pracovníkem španělského vyslanectví v Londýně a já jsem Francis Smith-Drake z ministerstva zahraničních věcí. Je to vzácná náhoda, ale je to tak... Konečně – i vy se jmenujete Doughtyová ...“

„Opravdu!“ zasmála se dívka. „Ani jsem si neuvědomila, že vlastně i já patřím do hry ... Na jedno divadlo se díváme a druhé můžeme hrát... Jak to skončí?“

„První dějství je zcela ve prospěch našeho vzácného hosta, našeho španělského přítele ...“

„Docela ne ...“

„Jak to?“

„Velice bych si přál, aby měl Doughty sestru ...“

„Co by se stalo?“

„Možná že by Valdés nedovolil Drakeovi zachránit jejího bratra a šel by ho zachránit sám.“

„Proč?“

„Aby si získal sympatie jeho sestry.“

„A pak?“ Španěl se Kitty docela líbil. Jak to, že si ho na náměstí nevšimla? Hlavně že si jí všiml on.

„Pak by román pokračoval dál.“

„Jak?“

Odpověděla námořnická píšťala. Přestávka končila. Diváci se vraceli pod stan. Chválili nebo hanili herce, obdivovali kostýmy a ryšavou paruku Francise Drakea a dívali se na jasné zářijové nebe.

„Uvidíme, jak to bude pokračovat,“ usazoval don Pablo Kitty mezi sebe a svého společníka.

„Kdyby lidé věděli, že hlavní postavy našeho představení mají své dvojníky tady v hledišti, nechtěli by tomu věřit,“ rozplýval se pan starosta. Byl unesen zájmem o svou dceru. „Takové oslavy Tavistock ještě nezažil, něco podobného tu ještě nebylo,“ šeptal si víceméně pro sebe a spokojeně se uvelebil na lavici. Ještě si uvědomil

opravdu se jmenuji Doughty! A s hořkostí i to, že on však není šlechtic. Možná že se to podaří jeho dceři. Lepší by byl nějaký mladý anglický lord, ale ani španělský grand není špatná partie ...

Když začalo druhé dějství, děla už nezakouřila ani nevystřelila.

Westward ho!

„Tak vy nám, mister Drake, navrhuje,“ ozval se sir William Cecil, lord z Burghley, tajemník a první rádce královny Alžběty, „abychom se svými penězi a jinými prostředky zúčastnili na vaší výpravě kolem břehů Jižní Ameriky až do Tichého oceánu a poprosili v tomto smyslu naši nejmilostivější královnu o souhlas a pověření...“

„Ano,“ odpověděl s napětím v tváři Francis Drake.

„Radil bych nemluvit o Tichém oceánu,“ ozval se představitel Námořního úřadu. „Londýn je plný španělských špiclů, číhají na každou zprávičku. A i když jsme tady, díky siru Cecilovi, úplně v bezpečí, přece jen ... I stěny mají uši!“

„Máte pravdu,“ usmál se sir Cecil, „i když je známo, že moje stěny nejen nemají uši, ale ani ústa ... No,“ obrátil se k Drakeovi, když usadil pána z Námořního úřadu, „pojmenujme – kvůli jednoduchosti – váš plán Profit... Konečně, o nic jiného nám ani nejde, že, o nic jiného než o zisk,“ naklonil se ještě víc k Drakeovi a ten pochopil. Zaručí-li královně Alžbětě, siru Cecilovi, Johnu Hawkinsovi a ostatním podílníkům dobré zisky podpoří ho. Pomohou uskutečnit zamýšlenou výpravu. Ne-li, může se odepsat i se svými sny o slávě a bohatství.

Sir Cecil pokračoval:

„Rád bych vyslechl z vašich úst, mister Drake, jak to bylo s vaší poslední výpravou... Španělský vyslanec totiž chodí neustále protestovat. Po každé vaší cestě si stěžuje, žádá odškodné, a já to musím všechno vyslechnout... a zapomenout,“ ušklíbl se sir Cecil. „Chci si udělat přesnější obraz o našich možnostech a našem... „riziku...“

Francis Drake pochopil, že je to zkouška. Vždyť po každé výpravě podává podrobnou zprávu královně. Nesmí se proto odchýlit od toho, co napsal. Sir Cecil začal jakoby podřimovat. Přetvařuje se. Musím jim všechno vyložit tak, abych rozdráždil jejich chamtivost. Pak mi dají i svou poslední plachtu, jen abych co nejdřív vyplul ...

Čtyřicetiletý dubna 1572 vypluly z Plymouthu dvě lodě – Kitty a Judith. Byly tak malé a měly tak malé posádky (všeho všudy jen třisestdesát mužů), že jim rychlé španělské karavely, brázdící oceán ve velkých konvojích, nevěnovaly pozornost. Dokonce ani špióni v Plymouthu nepovažovali za nutné poslat do Španělska zprávu o odjezdu dvou malých lodí. Byla to už pátá výprava Francise Drakea. Všechny byly průměrné. Ani jedna nepřinesla takovou kořist, která by ho rázem proslavila a obohatila. Možná že se to podaří teď... Na Kitty mám šikovného kapitána Johna Oxenhama. S takovým člověkem se dá už leccos podniknout. Je s ním i bratr John, doufejme, že neudělá hanbu drakeovské krvi...

Na polovině cesty na Kubu potkali osamělou francouzskou loď. Tvářila se nevinně jako Drakeovy lodě. Drake dal mávat ze stěžně velkou červenou vlajkou. Francouz vzápětí ochotně odpověděl. Za pár hodin byl její velitel Leyerre na palubě Judith.

„Tak to nám zvěstuje náš přítel?“ vyptával se Drake a hostil Leyerra ukradeným španělským malaga.

„Nechal jsem v Panamě svého člověka. Před měsícem mi dal zprávu. Hromady ledu čekají na jarní slunce.“

„Takže medvěd je v brlohu, jen ho svázat.“

„Ano,“ usmíval se Leyerre, „provazy jsou už pohromadě ...“

Ťukli si na zdraví stříbrnými maurskými číšemi, vypili do dna a podívali se na sebe s plným porozuměním. Za pár týdnů budou mít v rukou mnohem víc španělského stříbra.

Bez obtíží se protáhli západoindickým souostrovím a pak až k Panamské šíji. Ale k Nombre de Dios připluli příliš brzo. Marně je Leyerrův člověk, dobrodruh a podivín Guillaume Tétu-Vilém Tvrdohlavec, zrazoval: karavana z Peru ještě nedorazila, stříbro je teprve na cestě. Drake a Leyerre, lační po stříbře, se vrhli na Nombre de Dios.

„V těch sudech je stříbro!“ křičel Drake a ukazoval na sudy v přístavu.

Nebylo. Ze sudů vyšpláchlo jen výborné španělské víno. Drake, raněný do nohy, ve vzteku nakázal vyrazit všechny dřevěné zátky. Víno teklo, země rudla – jako obvaz na Drakeově noze. Ale Nombre de Dios se ubránilo. Drake musel odtáhnout s prázdnýma rukama. A s potlučenou nohou.

Marně pak křížoval Panamskou šíji, marně se toulal džunglí – karavana s peruánským stříbrem nepřijížděla. Netrpělivý Leyerre už nevydržel a odplul. I Drake ho chtěl následovat, ale John Oxenham ho zadržel:

„Ani noha se ti ještě pořádně nezahojila ...“

Jediným ziskem několikaměsíčního bloudění bylo dvacet cimarronských divokých Indiánů. Utíkali před Španěly do džungle. Drake je získal za průvodce a nosiče. S těmi se vydal Drake začátkem února, když už měl nohu v pořádku, na zoufalý pochod z atlantských břehů k pobřeží Tichého oceánu. Šílenství!

Komáři. Močály. Jedovaté rostliny. Hadi. Zkažené maso. Puchýře. Krvavé oči.

Po čtyřech dnech vysilujícího pochodu Francis Drake stanul jako první Angličan na břehu Pacifiku. Bylo mu do pláče. Před nosem mu tu pluly španělské lodě a nákladní čluny, naložené takovou spoustou zboží, že voda sahala až po samou čáru ponoru.

„Dívej se, šinou si to bez ochranných konvojů,“ zakvílel John Oxenham.

„K čemu by jim tady byly? Sem, do Pacifiku, se neodvážší nikdo ...“

„To by byl hon!“

Španělé sem stačili už přivést celou flotilu. Po částech převezli lodě na koních a mezcích přes Panamskou šíji. Na pacifickém pobřeží pak poskládali bachraté obchodní lodě i rychlé karavely. Karavany zcela bezpečně jezdí ze stříbrných dolů v Potosí do Limy, nebo vlastně do jeho přístavu Callao. Tam stříbrnou záplavu naloží na lodě a přivezou do Panamy. A odtud zase karavana ... Ale kde je? Kde ji najít?

V džungli, odkud byl výhled na Panamu, na to bílé, bohaté a krásné město, prožil Drake jednu z nejtěžších nocí. K ránu se mu zdálo, že slyší hýkání mezků. Rozhodl se. Vzbudil mužstvo, a když se karavana přiblížila, zaútočil. Jestliže před několika měsíci rozkazoval vyrážet zátky ze sudů, teď nemusel dávat žádný rozkaz. Navztekaní chlapi propichovali v bezmocné zuřivosti pytle fazolí a mouky, rozsypali ji, házeli melouny, okurkami a banány ... Dvě stě žoků koží, léčivých bylin a potravin – to byla celá kořist!

Drake zpozoroval zlověstné záblesky v očích svých lidí. Pohasly, až když se vedle velitele postavil jeho bratr a John Oxenham, oba s vytasenými šavlemi. Ale ani Drake už nevydržel.

„Vrátíme se k Nombre de Dios a vyrabujeme ho do poslední nitky!“

Zase přišly nekonečné dny. Drake musel své lidi pobízet k dalšímu pochodu i karabáčem. Byl vyčerpán stejně jako oni, ale byl zuřivější. Poslední den cesty potkali Viléma Tvrdohlavce. Drake se na něj vrhl s pistolí:

„Kde jsou lodě? Mluv, nebo ti provrtám kotrbu!“

„Co ses zbláznil? Nebo tě chytil fantaz z tropické horečky? K Nombre de Dios se blíží karavana s peruánským stříbrem. Malý vojenský oddíl jí vyjde z města naproti. Šel jsem vás hledat, jestli nemáte zájem o malý hon ...“

Tetu beze slova vykročil zpět do vnitrozemí. Drake za ním. Kvečeru zahlédli karavanu, jak sestupuje do údolí. Tétu posměšně ukázal Drakeovi na pistolí. Drake si ji zahanbeně zasunul za pás. Skutečně by byl Tvrdohlavce odpráskl, kdyby ...

Angličané se zastavili a ukryli. Číhali na to, kde se karavana uloží k nočnímu odpočinku. Pak ji ze všech stran obklíčili. Na Drakeovo hvízdnutí praskaly krky Španělů a jejich spánkem ohnutá záda se zmítala. Boj byl krátký. Kořist ohromná.

Mužstvo chtělo počítat získané stříbro. Drake nedovolil. Známou cestou se hned o půlnoci vydali zpět. Ani ráno nedopřál lidem oddechu. V Nombre de Dios si odpočinetel! Nedobudeme-li ho teď, tak už nikdy! Tetu je vedl podle své mapy tak dobře, že se vyhnuli oddílu vojáků. Za úsvitu došli k městu. Mezky s nákladem nechali pod silnou stráží ukryté v malém palmovém hájku. Ostatní zamířili k městské bráně.

Město většinou ještě spalo. Drake nařídil střilet z různých stran, aby se zdálo, že útočníků je velice mnoho. Dokonce i cimarronským Indiánům, kteří nenáviděli Španěly snad víc než sám Drake, dal anglické blůzy a muškety. Lidé probuzení střelbou zděšeně vstávali a bezhlavě pobíhali. Město se muselo vzdát. Zatímco muži přehrabávali dům po domu, šel Drake za Tvrdohlavcem. Tétu ho vedl mlčky do guvernérova sídla.

„Sklep!“ ukázal Tetu. Když se v něm Drake octl – radostí Tvrdohlavce objal! Tolik stříbra, jako vezla celá karavana! A možná ještě víc! Drake nařídil všechno urychleně naložit na koně a mezky, které našli ve městě. Když dlouhá karavana s Drakem v čele zmizela v zátocce, kde kotvila Judith a Kitty, začal se z opačné strany spouštět k městu nevelký oddíl vojáků.

„Nechtěl bych být v kůži toho velitele,“ uchechtával se škodolibě Drake. „Karavanu neochránil, město neubráníl a nás nedohonil.“

Vesele se podíval na moře. Jaká je to loď, co tamhle pluje k Nombre de Dios? Hej, hoši, koukněte se na ni! Námořníci se nedali dvakrát pobízet. Vyskočili na Judith a napjali plachty. Za chvíli vlála na španělské lodi anglická vlajka a nazí Španělé zděšeně pádili k městu ...

Muži zapomněli na všechny útrapy a rány a chtěli se hned vrátit. Drake nedovolil. Jen co se dostali na otevřené moře, zamířili k městu Venta de las Cruces a důkladně je vyplenili.

Pak Cartagenu.

Všechno, co se dalo sebrat, sebrali. A co se nedalo, pobořili nebo spálili.

Devátého srpna 1573 se vrátil Drake do Plymouthu jako boháč. Jako první korzár Anglie.

Když Drake skončil své vyprávění, byl zvědav, co udělá sir Cecil. Asi začne chrápat.

Najednou do místnosti vběhla mladá dáma.

„Promiňte, pánové, je to neslušné a nezpůsobné, co dělám. Ale zpráva, kterou nesu misteru Drakeovi, je tak závažná, že nesnese odklad...“

„Promiňte, Kitty, opravdu to nemohlo počkat? Nemohl to za vás učinit někdo jiný?“ červenal se Drake.

Kitty se neohlížela na jeho námitky. Přistoupila k němu a zašeptala mu do ucha jedním dechem nějakou dlouhou větu, poklonila se a odešla.

Drake zůstal jako přimražen.

„Co je, co se stalo?“ ozval se lord Cecil s předstíranou vážností. „Snad vám, proboha, nepřišla oznámit, že nepřijde večer na schůzku ...“

„Don Pedro de Valdés, guvernér v Limě, nechal popravít Johna Oxenhama ...“

„Neuvěřitelné!“
„Zločin!“

„Kdy?“

„Proč?“

„John Oxenham, můj druh z panamské výpravy, byl tak netrpělivý, že se brzy po našem návratu vypravil na vlastní pěst na malé lodici k Panamě. Tam loď prodal a přešel na druhou stranu šíje, na pacifické pobřeží. Tam si za pomoci cimarronských Indiánů vybudoval jakési plavidlo, napůl člun – napůl vor, a na něm navštěvoval španělské obchodní lodě. Měl s sebou jen asi deset lidí. Podařilo se mu zajmout španělský galion plný zlata, ale on se s ním nepustil na moře. Hledal pro kořist nějakou loď na atlantském pobřeží. A tam ...“

„Hrdina!“

„Pravý Angličan!“

„Průkopník!“

„Pánové,“ povstal sir Cecil, „pokloňme se jeho světlé památce. Vždyť to nebyl nějaký obyčejný ‚sea-beggar‘ námořní vandrák, ale bohatýr!“

Přítomní povstali a setrvali chvíli v ponurém mlčení. Když si zas sedli, obrátil se Drake prudce na lorda Cecila:

„Sire, odmítáte-li účast na podniku, který navrhuji... to znamená ... na prozkoumání nové cesty do Indie a do tajemné země Kataj, na podlomení španělské námořní nadvlády udělám totéž co John Oxenham! Vypravím se tam na vlastní pěst!“

Lord Cecil pohlédl Drakeovi do jeho pihovatého obličeje, do jeho modrošedých očí, a uklidňujícím hlasem odpověděl:

„Rozuměl-li jsem dobře smyslu vašeho vyprávění, tichomořské pobřeží je tou zlatou a stříbrnou studnicí, ze které chcete nabrat ...“

„Přesně tak.“

„Pak tedy prohlašuji,“ sir Cecil znovu povstal, „že jménem Jejeho Veličenstva královny Alžběty se vám výprava povoluje. Královna bude vaši první a hlavní podílnicí a já, pokud dovolíte, budu druhým ...“

Pak se lord Cecil s Drakem přátelsky rozloučil a šibalsky poznamenal:

„Ne abyste žádal od té mladé dámy omluvu. Je spíš na vás, abyste se omluvil, že jste ji dnes nechal tak dlouho o samotě ...“

Přestávka se škádlením

Druhá přestávka byla poněkud delší než první. Pro diváky bylo připraveno překvapení. Když vyšli ze stanu, uviděli před sebou řadu stolů a na nich rozličné historické zbraně.

„Pojďte,“ volala Kitty na oba mladíky, „to je výstava věcí, které patřily siru Drakeovi ...“

Señor Pablo se vymlouval, že ho nějak rozbolela hlava, že by se raději prošel a zakouřil si. Francis Smith pochopil. Señora rozbolela hlava z toho divadla, z toho, jak Angličané zabírali španělská města. Neměli by odejít? Ale on to navrhnout nebude.

Šel tedy s Kitty sám a prohlížel si Drakeův kord, Drakeovu dýku, Drakeovu přílbu, Drakeův klobouk, Drakeův plášť, Drakeovy mapy, Drakeův erb. Lidé se kolem tísnili, s otevřenými pusami obhlíželi vystavené předměty. Všecko

dýchalo dávnou slávou Anglie. Pod portrétem sira Drakea byl na stolku slavný buben velkého korzára.

„Prý má zadunět, až bude Anglie v nebezpečí...”

Jak jsou ti lidé naivní! Z Drakeových věcí je tu snad jen ten portrét ... Ostatní se dávno rozneslo, roztratilo.

Donu Pablovi to nedalo a přišel na výstavu i on. Už ho bolest hlavy přešla – ušklíbl se Francis Smith a nechal ho v Kittině společnosti.

„Víte,” vysvětlovala Kitty, „já mám radši jiné, klasické hry, a ne všelijaké dramatizace ...”

„Jste velice milá, miss Kitty,” odvětil se jí Španěl. Ví, že se ho hra dotýká. „Ať byla minulost jakákoli – my musíme žít v přítomnosti...”

„A budoucnosti ...”

„Jak si ji představujete vy?”

„Bude vypadat trošku jako milost.”

„To nechápu ...”

„Jednou se zjeví mladý elegantní muž a unese mne na svůj zakletý hrad a já ho zbavím zlých kouzel...”

„A musí ten muž být – Angličan?”

„Jsem já snad čistokrevná Angličanka? Původem ano, ale myšlenkami a celou duší patřím k jihu ... zázračným krajinám, kde rostou palmy a kde jsou večery tak teplé,

že se nemusí chodit pořád v plášti, a kde neprší tak často jako u nás ..

„A musí vás ten muž unést na rukou, na létajícím koberci nebo stačí obyčejný kočár?”

„Pojďme, přestávka končí,” usmála se Kitty a zamířila s hostem do hlediště.

Westward ho? Round the globe ho!

Francis Drake sám zakresloval pobřeží, kolem kterého pluli. Po dvou měsících vzal španělské mapy a porovnal je navzájem. Pak ještě jednou – s údaji lodního deníku. Podvodníci! Jestliže u západoindického pobřeží falšovali jen vzdálenosti, tak tady i zakreslované pobřeží, ústí řek a tvar pevniny! Mizerové! Ještě štěstí, že se víc než na jejich mapy mohu spoléhat na toho zajatého portugalského kormidelníka a na své posádky. Plujeme už šest měsíců, kořist ještě nebyla žádná (pokud nepočítáme Sao Benedicto, tu chudokrevnou portugalskou kocábku), a nikdo nereptá ani nebručí. I můj dvěstěčtyřicetitunový Pelican se drží dobře. Jen se drž, starouši, drž se!

„Señor Drake!” přistoupil nejistě portugalský kormidelník Nuño de Silva, kterého zajali na portugalské lodi. Zkušný plavec, dvakrát už přebrázdil Tichý oceán – ten je nám nad zlato! Drake ho okamžitě přičlenil k výpravě. Choval se k němu laskavě a chvílemi i s obdivem.

„Prosím, mister Silva, co si přejete? Snad vás neunavuje dlouhá plavba...”

„Mne? Žertujete!” rozesmál se Portugalec žlutými zuby. „S těmi mapami to dělají všichni... s tím se musí počítat ...”

Před Drakem se uklonil mister Coast, lodní písař, účetní a právník v jedné osobě.

„Co je?“

„Já mám čas," úslužně ukázal na Portugalce.

Drake pochopil. Mister Coast nechce před Portugalcem mluvit. Zcela správně. Nemusí jim vidět až do žaludku. Poslal Silvu ke kormidlu.

„Pane," šeptal vylekaný Coast, „námořníci z lodě Alžběta a Marygold ... se chtějí vrátit domů!"

„Zbláznili se? Teď, když se blížíme k Magellanově úžině? Když začínáme mít španělské zlaté skrýše na dosah ruky? Nikdy!"

„Zítra přijdou vyjednávat..."

Mister Coast se uklonil a odešel s lodním deníkem pod paží. Drake chvíli přemýšlel, pak rozkázal zakotvit u pobřeží. Ten večer nejedl a nepil. A v noci neusínal. Od koho to jen může vycházet ? Kdo se bouří ? Chlapi, které si sám osobně vybíral z plymouthských námořníků, nakladačů a přístavních rváčů ? Nebo ti dva hrdlořezové, které vytáhl z vězení? Ti se přece výborně drželi na všech výpravách. Nebo některý z těch hejsků, které musel vzít s sebou? Jednoho na pokyn lorda Cecila, druhého na přímlovu Johna Hawkinse a tak dále ...

Ještě štěstí, že mám s sebou Thomase Doughtyho. Není sice žádný zvláštní bojovník, ale vydatně mu pomohl při přípravě výpravy a je to... Kittin bratr. Budou-li se ti mladí elegáni bouřit a brblat, pošlu jim na krk Thomase Doughtyho... svého budoucího švagra... a ten už je spořádaný. Jestli se mi necítí být zavázán jako bratr mé snoubenky, určitě mě bude slepě poslouchat za to, že jsem mu zachránil život. Francis Drake se obrátil k dřevěné stěně kajuty a klidně usnul.

Ráno vyšel na palubu o něco dříve než obvykle. Na přídí stála skupinka elegantů. Palácové neapolské. Tiše rozmlouvali. Občas si rovnali módní kabátce a

se na něj

dívají svrchu, protože není šlechtic... To nic, všechny vás ještě svým rozumem a schopnostmi strčím do kapsy, páni lordové! A odvahou, odvahou! Odvahou – vystoupil i proti vám!

„Myslím, že po dobu plavby má každý určeno místo na své lodi," ozval se chladně Drake. Dal si záležet na tom, aby je nepozdravil.

„Nechali jsme se ohlásit, mister Drake!" ozval se jeden ze šlechticů a postoupil vpřed.

Drake strnul – Thomas Doughty! A mluví jakýmsi zlověstně ledovým jazykem. No nic, život je samé překvapení, je třeba sebeovládání, aby se člověk dožil dalšího ...

„Prosím, co si přejete?"

„Chceme se vrátit domů. Oklamal jste nás, sliboval jste nám moře zlata a oceány stříbra, a zatím jste nám poskytl jen nekonečný proud utrpení, potupné práce. Alžběta a Marygold se vrátí domů. A my na nich."

„To sotva, protože jim nevelíte vy, ale jejich kapitáni."

„Ty jsme uvěznili."

„Tak je povedou důstojníci..."

„Ti se přidali k nám," pokračoval chladně Thomas Doughty, dobře připravený na tento rozhovor.

„Zabíják, Krvavá ruka, ke mně!" vykřikl najednou Drake. Dva obři, potulující se nedbale po palubě, přiskočili k veliteli. Stačil jediný Drakeův pohled a už měli v rukou meče. Francis Drake s dlaní na rukojeti kordu vykřikl:

„Pokračujte!"

„To je násilí!" zděsili se mladí šlechtici. „My jsme přišli neozbrojeni a vy na nás tasíte zbraně! Budeme si stěžovat královně! To je neslýchané, volat londýnské rváče proti anglickým šlechticům!"

„A ještě neslýchanější je bouřit se proti veliteli ve službách anglické královny!" zahřměl Drake celý rudý. „Zavázali jste se konat všechny práce po

dobu plavby? Zavázali! Slíbili jste poslouchat všechny rozkazy? Slíbili! Tak já vám rozkazuji: vpřed, směr Magellanova úžina, směr Tichý oceán!"

„A my vám rozkazujeme obrátit loď zpět a skončit toto jalové a odporné putování!" trval na svém Thomas Doughty.

„Šéfe," ozval se Zabiják, „nepolechtáme mu trochu mandle?"

„Já bych z něho nejradši udělal řešeto," poškleboval se Krvavá ruka.

Drakeovi nebylo do smíchu. Díval se pálícíma očima na Thomase Doughtyho. Blázen, který neví, do čeho se zamotává! Musí mu nějak pomoci. Musím ho oddělit od ostatních. Kitty by mi nikdy neodpustila, kdyby se mu něco stalo.

„Sire Thomasi, znám vás jako rozumného a odvážného mladého muže. Proč se stavíte za názory, které nejsou vaše? Proč vykřikujete cizí myšlenky?"

„Mýlíte se, mister Drake, je to moje rozhodnutí. A nemůže mi v tom zabránit ani ohled na to, že jste mne kdysi zachránil ..."

„Prosím vás, snad mi nechcete namluvit, že vy a ostatní, které znám jako statečné a ctižádostivé muže, jste podlehli přemlouvání několika zbabělců?"

„Ne, nepodlehl jsem," řekl Thomas Doughty ještě příkřeji, „já sám jsem je přesvědčoval ..."

Drakea zamrazilo. Thomas Doughty mu však nedopřál ani chvíli na rozmyšlenou:

„Nebudete-li souhlasit, svážeme vás, dovezeme do Londýna a obžalujeme vás ze zrady zájmů naší nejjasnější královny!"

Drake pohlédl tam, kam směřoval Doughtyho prst. Marygold a Alžběta se přibližovaly k jeho velitelské lodi Pelican, Mužstvo se podezřele pletlo kolem děl. To je trochu silný tabák! Jestli ukážu, že se bojím, opravdu mě spoutají a postaví před soud. Královna uvěří spíš dvaceti šlechticům než jednomu korzárovi. Když je pustím – mohu se zrovna vrátit i já. Co zmůžu s jednou lodí? Když nepotrestám Doughtyho, zkrachuje výprava. Když ho potrestám – zkrachuje moje láska. Kitty mi to nikdy neodpustí. Zdá se, že má svého bratra radši než mne. Ne, nemá ho ráda, zbožňuje ho! Je to chlapec s velkou budoucností, říkála, uvidíš, jak pomůže proslavit tvou výpravu, A tu ho máš, vůdce vzbouřenců! Sbohem, Kitty, sbohem, lásko moje, máš-li mne opravdu ráda, pochopíš. Ne-li ... Já jsem posedlý mořem jako ty svým obdivem k bratrovi... Nemohu jinak!

„Svažte ho!" vykřikl Drake a vytasil kord. Zabiják a Krvavá ruka se vrhli na překvapeného Thomase Doughtyho. V okamžiku ležel spoutaný u nohou Francise Drakea. Zatím už příběhli muži se zbraněmi, namířenými na skupinu šlechticů. Ti se nezmohli ani na slovo, natož na mužný odpor. Teď zase Drake nedopřál nikomu čas na rozmyšlenou:

„Podle námořních zákonů, schválených naší nejjasnější královnou Alžbětou, každý, kdo se rozkazům velitele lodi vzepře a nepodřídí nebo jiné nabádá k neposlušnosti, má být odsouzen k trestu smrti provazem" Drakeovi vuschlo v hrdle, musel několikrát polknout, aby mohl pokračovat: „Je to tak, mister Coast?"

„Je to tak," odpověděl tiše právník v úřednické pelerině.

„Jelikož se přítomný Thomas Doughty prokazatelně vzpíral rozkazům velitele a ostatní členy posádky k vzpouře podněcoval – odsuzuje se jménem královny k trestu smrti oběšením ... Mister Coast, zapište to. A vy," obrátil se k obrům, „vykonejte rozsudek ..."

Alžběta a Marygold se přiblížily k velitelské lodi ve chvíli, kdy se na ráhnu zakolíbal Thomas Doughty. Námořníci na obou lodích opustili děla, nahnuli se k okrajům paluby. Koho to oběsili – Drakea? Než se vzpamatovali, k jedné i druhé lodi přirazily čluny. Vyskočili z nich Drakeovi muži.

„Každý, kdo se bude protivit rozkazu velitele výpravy – bude viset jako Thomas Doughty ..."

„Thomas Doughty!" zahořekovali vzbouřenci a ruce jim klesly. Když se Drake nebál oběsit bratra své snoubenky, šlechtice, proč by se bál udělat totéž s kýmkoli z nich ?

Se sklopenými hlavami se rozešli po své práci.

Ani tak se však Drakeovi nepodařilo udržet všechny lodě pohromadě. Nejmenší koráb Schwann museli rozebrat – potřebovali dřevo na opravy ostatních lodí i na topení. Vstupovali do chladných vod. Jen co se dostali do Magellanovy úžiny, ztratila se Alžběta i Marygold. Když úžinou propluli, Souci zůstala trčet někde vzadu, kam se už Drake nechtěl vrátit. Ani nemohl. Silný severní vítr hnal Pelicana na jih, stále na jih. Podle map už měli každou chvíli uvidět velkou neprobádanou jižní pevninu – terra australis incognita. Ale ta se neobjevovala první týden ani druhý týden. Drake pochopil, že se vědci mýlili – na jihu pod Amerikou žádná pevnina není.

Nebyl však čas na řešení zeměpisných hádanek. Bylo zima, sníh, nepohoda. Noc trvala už jen pár hodin. Mužstvo bylo nemocné, hladové. Vítr se umoudřil až po dvou týdnech. Začal hnát loď na sever.

Drake se už nestaral o osud ostatních lodí. Co nedokázalo pět plavidel – musí dokázat Pelican sám. Chápal zastřené zraky mužů, jejich nemluvná ústa. Chápal i to, že nekonali svoji práci se zájmem, že jsou všichni zatrpklí. Plují už skoro dva roky, a slibovaná kořist nikde. Zdálo se mu, že nad ním visí kletba za Thomase Doughtyho. Po dlouhých úvahách rozkázal navést loď na severovýchodní kurs.

Až padesátý druhý den spatřili pobřeží Jižní Ameriky.

Všechny oči byly upřeny na velitele. Co podnikne teď? Bude je ještě trápit?

„Směr – přístav!" zvolal Drake a tvářil se, jako by napjaté tváře kolem sebe neviděl.

Posádka se nerozhodně zakabonila. Snad se jejich velitel nechce vzdát i s lodí.

„Co stojíte?" okřikl hrubě posádku. „Dost jsme se nalenošili, ne? Připravit zbraně! Nabít děla! Rychle, rychle! V některém z těchto přístavů musí být ta kvočna, co snáší zlatá vajíčka. Tu musíme chytit. Kdo má rád omeletu?" usmál se Drake znovu po dlouhé době.

„Všichni!" zvolala celá posádka. Najednou ze všech spadla tíseň a nejistota. Všechny svrběly dlaně a prázdné pytle, které si námořníci obtáčeli kolem těla pod blůzami ...

Občané přístavního města Concepción byli tak překvapeni, že nechali Pelicana klidně zakotvit. Když se chtěli bránit nedočkavým útočníkům, valícím se z lodě jako mračno kobylek – bylo pozdě. Drakeovi muži rabovali jen půl dne. Ale tak důkladně, že to vypadalo, jako kdyby, pustošili město celý týden. Látky, cínové a postříbřené nádoby, zbraně, mouka, sůl, rybářské sítě, koňské postroje, rodinné šperky, pokladny obchodníků, kompas, knihy, písemnosti, řetězy, lampy, obuv, křesadla, víno, sušené ryby, svaté obrazy v pozlacených rámech, nevydělané kůže, lana, koryta, brnění, ovoce, svíčky, plachty, zvon ze zvonice i pečetidlo královského rychtáře – všechno bylo do večera na Drakeově lodi. Pelican napjal plachty, zvedl kotvu a Drake zamával Španělům, vracejícím se z hor a polí do svého vypleněného městečka:

„Nevzpomínejte na nás ve zlém!”

Tento vtíp tak rozveselil jeho muže, že ještě dlouho zněl nevinným Španělem v uších jejich sytý chechtot. To byla ta nejhořčejší kapka v poháru pokoření. Na Pelicanu se octlo šedesát tisíc pesos ve zlatě a španělský kormidelník Juan Griego.

Za několik dní Drake vydrancoval Valparaíso. Další zastávka byla v Coquimbě. Loď se začala přepřínovat haraburdím. Ztrácela rychlost.

„Vyvěste španělskou vlajku!” rozkázal Drake. „Schovat zbraně, zakrýt děla. Směr: La Serena.”

Bez obtíží se dostali do přístavu. Na nábreží se shromáždil zástup zvědavců. Co chce ta neznámá loď?

„Jsme sice Anglézi, ale chceme jen prodat své zboží, vzácné zboží,” prohlásil Drake. Sestoupil z lodě sám a beze zbraně, jen v průvodu dvou obrů. Obchodníci se dlouho radili, ale nakonec je ženy přesvědčily. Anglické zboží jsme tu ještě neměli, ať je vyloží.

„Mám spoustu vzácných výrobků, přineste si tedy spoustu peněz,” usmál se Drake. „Musíme hned odplout.”

Kupci si přinesli peníze a pustili se do prohlížení zboží. Jeden prostořece vykřikl:

„To jsou španělské věci! Staré harampádí! Určitě nakradené!”

Drake se rozčertil.

„Tak vy chcete čestného obchodníka obviňovat? Chlapi, na ně!”

Drakeovi obři obrali obchodníky o jejich těžké měšce a ostatní se vrhli na město. Už nebrali zbytečnosti – jenom cenné věci, skvosty, peníze a trvanlivější potraviny.

Drake se zase nezapomněl rozloučit. Hlásnou troubou zavolal:

„Buenos noches, La Sarena! A nezapomeňte mi napsat, jak se vám líbilo mé zboží!”

Nuño da Silva se také usmíval Jak by ne! Měl Španěly rád asi stejně jako Angličané. Dostával podíl z kořisti jako každý druhý. Tak na ně, na ty nafoukané španělské grandy a kupce. Nelitoval je, ani když vyloupili ještě dalších pět přístavů. Jen když se blížili ke Callau, přístavu Limy, Nuño da Silva upozorňoval:

„Je tam příliš mnoho lodí...”

„Hodně lodí – velká kořist!” rozhnil se Drake a muži zahučeli:

„Správně!"

Věděl, že si na velké, opevněné město nemůže troufnout. Ale guvernérem Limy je don Pedro de Valdés, který nechal oběsit jeho přítele Johna Oxenhama. Má se nechat unést touhou po pomstě? Musí ho pomstít! A když je Lima příliš tvrdý oříšek, rozbijeme aspoň Callao. Rozkázal vplout do přístavu. Zajetí námořníci hleděli drze na zuřivé Angličany.

„Tady najdete nanejdvůh sušené švestky. Všechno stříbro odvezla před čtrnácti dny cacaplata ..."

Drake rozkázal vyrabovat všech sedmnáct lodí, které byly v Callau, přesekat jim kotevní lana a na rozloučenou vypálit salvu ze všech děl na pobřežní domy.

„To je pomsta za Johna Oxenhama! Ale ne celá – jen závdavek!"

Don Pedro de Valdés přicválal z Limy jako smyslu zbavený. Hleděl za mizící anglickou lodí a dusil se vztekem. Takový drzoun! Takový pitomý pirát! Odkud se tu vzal? Jak se sem dostal? Co dělají naše hlídkové lodě v Atlantiku? Už ani tady, v Pacifiku, nemá člověk pokoj?!

Přiběhl posel z Piska:

„Mějte se na pozor! Kolem pobřeží pluje anglický pirát Draque! Hrozný zločinec!"

„Děkujeme, kamaráde, dáme si pozor ... ale až příště ... Okamžitě mi zavolejte velitele přístavu!"

Z Limy přijížděli zvědavci, majitelé lodí, kupci, vojáci.

„Done Pedro Sarmiente de Gamboa, okamžitě dejte lodě připravit tak, aby mohly nejpozději zítra k polednímu vyrazit za tím anglickým zlodějem ..."

„Lodě i mužstvo budou připraveny ráno ..."

„Vskutku?" divil se guvernér. „Vy jste nenahraditelný. Vyrazíme s třemi karavelami. Pojedu s vámi také ..."

Jenom abys ty byl za hodinu hotov, ušklíbl se v duchu kapitán, ty šlechtická nádhero ...

Kupodivu – don Pedro de Valdés přišel včas. Nosiči ještě poklusem nakládali poslední žoky fazolí, sucharů a soudky vody, vojáci ještě přinášeli dělové koule a pytle střelného prachu. Když velitelská karavela vyplula na širé moře, plachty vzdalující se anglické lodě byly ještě na dohled.

Druhého dne se vzdálenost zkrátila. Pronásledovatelé už viděli okraje paluby Pelicana. Třetího dne už celý trup. Guvernér jásal. Jestli mu ten zatracený Draque poprvé uklouzl, když už ho měl skoro v hrsti – tak teď s ním bude amen. Zítra ho karavely dostihnou!

„Señore Valdési," přistoupil k němu kapitán Gamboa, „nezdá se vám, že se před anglickou lodí objevilo nějaké neznámé plavidlo?"

Guvernér se naklonil přes zábradlí. Zamnul si ruce:

„Ted' jsi konečně v pasti, señore Draque! Ted' tě konečně mám, ty zatracený vandraku! Budeš se houpat na šibenici jako tvůj přítel John Oxenham! Kapitáne, to není neznámé plavidlo, ale karavela Nuestra señora de la Concepción,"

„Opravdu! Ještě štěstí, že ji Anglézi nezastihli v Callau."

„Víte, kolik toho Concepción veze? Čtyři sta tisíc stříbrných pesos!"

„Svatá Panno nebeská!" zaúpěl kapitán. „Představte si, že bychom ji nechali Draqueovi napospas!"

„Ta se svými děly stačí na seňora Draquea třeba sama. Ne nadarmo jí námořníci říkají cacafuego – plivač ohně. Už jsi v pasti, Draque!" hrozil seňor Valdés směrem k anglické lodi. „Lapíme tě jako krysu!"

„Už jsme v pasti," mračili se Drakeovi muži. „Co s námi teď udělá náš velitel?"

„Sire," ozval se Nuño da Silva. Drake pochopil, že když ho – nezasloužené – oslovuje jako šlechtice, má na srdci něco důležitého. „Neměli bychom vzít západní kurs? Tam by se nám podařilo uniknout... Tam by se za námi Španělé neodvážili ..."

„My neunikáme, my pronásledujeme," odbyl ho Drake nečekaně stroze a ukázal prstem na karavelu před nimi. Nezastavovala, plula dál. Spěchá do Panamy. Jestliže se neobrací a nepomáhá těm třem, co se na nás přilepili, určitě to bude pravda, že je to cacaplata, že veze drahý náklad. Hop, nebo trop – jinak to nejde.

„To není loď, co pluje před námi, to je ta zlatá kvočna, kterou jsem vám sliboval. Když neoškubeme my ji, támhleto oškubou nás," ukázal Drake přes rameno na blížící se karavely. Vzdálenost se očividně zmenšovala a Drakeovi chlapi ve své bezmocnosti aspoň z legrace do plachet foukali.

Ráno nepomohlo ani foukání. Moře ztuhlo, vítr se rozplynul v nekonečné modři. Karavela vpředu opravdu čapěla jako slepice. Pelican zkameněl a tři karavely za ním se bezmocně kolébaly na místě. Plachty visely jako prapory poražených.

„Kolik dní může bezvětrí trvat?"

„Týden i dva," pokyvoval hlavou Nuño da Silva. „Je to přece Tichý oceán."

Drake přemýšlel, až mu žíly na krku nabíhaly. Najednou se uhodil do čela.

„Opravovat plachty! Ušít dvě nové a udělat dvě boční ráhna. Zazáplatovat všechny díry! A připravit dva čluny! Tesaři, otesáš tučet nových vesel! Rychle, rychle!"

Muži dělali jako diví. Občas hodili okem dopředu i dozadu, jestli se Španělé nehýbají. Kdepak, i oni stáli jak přimražení. Když padla noc, poručil Drake, aby spustili čluny na vodu. Poslal do nich tolik mužů, kolik se jich tam vešlo.

„Ticho! Veslovat a nešplíchat!" poručil, když připoutali dlouhými lany čluny k Pelicanu. „My vás budeme zatím bavit..."

Drake vytáhl svůj pověstný buben, chlapi trumpety a píšťaly. Začali vyhrávat, zpívat, bláznit. O půlnoci se posádky v člunech vystřídaly. Unavení muži dostali víno a rozjařeně hráli a zpívali až do rána.

„Señore guvernére," hlásil se ráno kapitán Garnboa, „nezdá se vám, že se ten anglický pirát vzdálil?"

„Prosím vás," zasmál se místodržitel, „snad je žene stejný vítr jako nás?"

„A všiml jste si, že celou noc vískali?"

„To byla jen agónie, předsmrtné křeče."

Druhého dne byla anglická loď už o zcela zřetelný kus dál.

„Hnusní kacíři!“ nadával don Pedro de Valdés. „Tomu Draqueovi musí pomáhat ďábel, jinak to není možné!“

Angličané pracovali noc co noc. A stále houževnatěji, když viděli výsledky své noční práce. Zpozorovali neklid na karavele, ke které se blížili, a bylo jim z toho lehce na duši.

Sedmou noc se konečně zvedl vítr! Nejdřív to bylo jen jako dech nového dne, který se proměnil ve vánek. Ten se rozrostl ve větřík a ráno už foukal veselý, příznivý vítr. Na Pelicanovi se vzduly nejen staré, ale i nové, pomocné plachty. Koráb teď plul mnohem rychleji než předtím. Pohnuly se také španělské karavely. I cacafuego rozvinula všechny plachty.

Drake poručil, aby vyvěsili španělskou vlajku. Dal signalizovat, že potřebuje pomoc. Tak se přiblížil ke karavele docela blízko. Když se její posádka vzpomatovala a vystřelila na podivnou loď, koule nad ní neškodně přeletěly. Dýmová clona překážela plivači ohně v přesném míření. Drake dal povel k odvetné salvě. Když se Pelican vynořil z dýmu, zvolal:

„Pa! Španěl nesmí plivat oheň, ale střebro!“

Nuestra Señora de la Concepción zavzdychala pod dusotem anglických bot.

„Musíme ji vyčistit za plavby!“ rozkazoval Drake. „Nesmíme zastavit, to by nás stálo krk.“

Byl to zbytečný rozkaz. Mužstvo nezapomnělo na tři karavely za zády. Zabiják a Krvavá ruka vykládali těžké bedny jako košíky vajec. Nedočkávě je otvírali, plnými hrstmi nabírali novoučké stříbrné mince a ukazovali je Drakeovi.

„To není cacafuego, ale cacaplata! Plivač stříbra!“

Posádka Pelicana jákala: třináct beden stříbrných reálů, osmdesát liber zlata a šestadvacet tun stříbra!

Větší radost než ze stříbra měl Drake z tajných map Tichého a Indického oceánu. To je skvělá kořist! Ted' už se obejde bez portugalského kormidelníka! Ted' se může pustit domů třeba kolem Indie!

„Nuestra "Señora de la Concepción! Padla do rukou zatracených protestanských psů!“ vzpínal ruce don Pedro de Valdés. „Čtyři sta tisíc stříbrných pesos! A jsou už tak daleko, že je nedostihneme. Bože, kde jsi, když dovolíš takovou křivdu?“ obracel guvernér pološílené oči k nebi. „Copak jsou ti angličtí kacíři milejší než my, kteří tvou čistou víru bráníme vlastní krví?“

Don Pedro de Valdés pokračoval v pronásledování až do

večera. Drake zajatou loď vyraboval a opustil. Španělé se u ní nějakou dobu zdrželi. Když se ráno rozhlédli, po anglickém pirátovi nebylo už ani vidu ani slechu...

Pelican bez zastávky plul až k ostrovu Caño. Tam se ukryl v zátoce Nocoya. Posádka si několik dní odpočinula. Pak Drake rozkázal opravit loď, nabrat pitnou vodu, maso a další potraviny na dva tři měsíce.

„Proč na tak dlouho?“

„Hej, mister Coast,“ zvolal Drake místo odpovědi, „vyplatte seňoru Silvovi, co mu patří, a dopravte ho na svobodu. Sbohem, seňore Nuño da Silva, děkuji vám, jste svobodný. Konečně, vy jste u nás nebyl zajatcem, ale členem

výpravy. Teď však máme takové zájmy, kterými bychom vás, neradi obtěžovali..."

Portugalský kormidelník nepotřeboval další vysvětlování. Drake má za lubem něco, co nemá kromě Angličanů nikdo vědět. Vzal si svůj vak i míšek stříbra. Rozloučil se s Drakem a nechal se přepravit na pevninu. Z břehu zamával posádce a zmizel za palmami.

Drake se obrátil k mužstvu.

„Není vám jasné, že cesta zpátky Magellanovou úžinou je pro nás uzavřená? Jedeme hledat severní průliv do Atlantiku. Všichni učenci a mořeplavci tvrdí, že musí existovat. Nenajdeme-li ho, pustíme se po stopách Magellanových... Mister Coast, pište. Abychom zmátli Španěly a Portugalce, rozhodli jsme se přejmenovat naši loď z Pelicana na a... Golden Hind. Ano, proč ne Zlatá laň? Jsme plní pokladů a přes Tichý oceán přeletíme jako laň přes příkop... Jednu stránku nechte volnou a pokračujte..."

Právě u této stránky se pozastavila královna Alžběta. Přišla osobně navštívit Drakea na Golden Hind po jeho návratu z vítězné tříleté cesty kolem zeměkoule. Sir Cecil jí zprvu tuto návštěvu nedoporučoval. Ale královna si nedala říci.

„Nechápete, že kromě ohromného množství zlata a stříbra – představuje mimochodem asi půlroční výtěžek všech španělských dolů v Americe – získal pro nás Drake i něco víc? Námořní slávu! Teď už se můžeme se Španěly a Portugalci měřit i na moři! A to, že Drake neobjevil severní průliv do Atlantiku, dokazuje, že takový průliv není..."

„Španělský vyslanec byl už dvakrát protestovat proti pirátskému řádění Franciska Draquea, poddaného Jejeho Veličenstva anglické královny Alžběty."

„Víte co, lorde Cecile, pozvěte pana španělského vyslance na Golden Hind. Ať vidí, jak potrestám toho neslýchaného korzára..."

Ano, Vaše Veličenstvo, ale..."

„Jaké ale?"

„Já myslím..."

„V pořádku, sire Cecile, vy myslíte, a já budu jednat.“

Golden Hind zářila novými nátěry, květinami, koberci (maurskými), závěsy (arabskými) a drahým nábytkem (španělským). Před žádným bojem nebyla posádka tak nervózní jako teď, před příchodem „lady Bess“. Drake se potil v slavnostním úboru. V duchu si opakoval dávno promyšlený uvítací proslov.

Ale když se královna zjevila na můstku Zlaté laně v doprovodu španělského vyslance, Drake ztratil řeč i odvalu. To namouduši vypadá na potrestání, a nikoliv na vyznamenání. Začaly se mu podlamovat nohy, když jí vyšel v ústrety.

„Na kolena, mister Drake!“ zarazila ho královna rozkazovačným gestem. Pak pohlédla na španělského vyslance. Když se mu po hubených tvářích rozlil spokojený úsměv – zadostiučinění, přistoupila královna k červenému, zoufalému Drakeovi, vzala od dvořana připravený kord, dotkla se jím pirátova ramene a slavnostním hlasem ho vyzvala:

„Vstaňte, sire Drake ...

Španělským vyslancem to jen tak škublo.

Zazněl potlesk, gratulace a provolávání slávy novému lordovi, novému anglickému šlechtici. Drakeovi se zatočila hlava. Ne a ne zastrčit kord od královny za opasek. Není to sen ? Nezdá se mi to ?

„Vaše Veličenstvo ... já bych ... já bych ...koktal Drake. Úplně zmatený podal královně dost neohrabaně velkou kazetu ...

Očekával odměnu, možná i hodnost admirála nebo vysokého královského rady, ale toto ... On, syn chudých venkovských rodičů, se protloukl vlastním úsilím, odvahou a trpělivostí až k nejvyšší metě svého života.

Královna ho pozorovala s úsměvem. S úsměvem, který se tak zřídka objevoval na její tváři. No, no, chlapec je až příliš dojat. Zasloužíš si to, zasloužíš – přinesls do mé královské pokladny víc než celé královské loďstvo a doly. Pro mne je to vlastně ta nejlevnější odměna – jmenovat tě do šlechtického stavu. Zasloužíš si to spíš než John Hawkins, který jen řeční a nic nedělá. Zmodernizoval sice mé loďstvo, ale za moje peníze by to udělal i jiný. Tak a teď si prohlédneme tvůj dar. Pokynula znovu siru Cecilovi. Rádce vzal kazetu a otevřel ji královně před očima.

„Nádherný!“ utrousila královna naschvál přikře, aby nedala najevo svoje vzrušení nad obrovským diamantem.

„Myslím,“ ozval se sir Cecil, „že se pro něj ještě najde místo na vaší královské koruně... Na znamení toho“ dodal rychle sir Cecil, „že se Anglie stala námořní velmocí.“

Alžběta souhlasně přikývla. Pak si laskavým gestem vyžádala rámě sira Drakea, vstala a nechala se odvést k prostřenému stolu. Johnu Hawkinsovi vylézaly závisť oči z důlků. Jemu se takové pocty ještě nedostalo! On, správce královských loďnic, musí chodit za královnou, a tady za tím Drakeem přišla královna sama. Snad se jí nelíbí? Takový kraťas, takový skřeček ... já jsem přece o půl hlavy vyšší a kníry mám také hezčí...

„Připijme na budoucnost anglického loďstva,“ pozvedla Alžběta maurský pohár červeného španělského vína. Pohlédla na španělského vyslance, který zvedal pohár s přemáhanou nevolí. Pak se obrátila k Drakeovi:

„Mohl byste mi prozradit, co znamená ta volná stránka ve vašem lodním deníku?“

Drake se už ovládal, nervozita zmizela.

„To je otevřený účet pro dona Pedra de Valdése, guvernéra v Limě. Nechal popravit Johna Oxenhama, mého přítele, oddaného služebníka Vašeho královského Veličenstva. Dvakrát jsem mu taktak unikl ze spárů... Ale potřetí,“ Drake se odmlčel, mrskl okem po španělském vyslanci a uchopil pohár s vínem, „potřetí neujde on mně!“ a jedním dlouhým, nešlechtickým douškem dopil.

Přestávka se sváry

Před posledním obrazem zůstali lidé na místech. Mezi mladíky a Kitty zavládlo jakési trapné mlčení.

„Nepřejete si nějaké občerstvení?“ ozval se don Pablo, nezapomínaje na své diplomatické vychování.

„Ne, děkuji,“ úsměvem poděkovala Kitty. Bylo jí líto, že se Španěl musí dívat právě na takovýto kus.

„Nenudí vás ta dlouhá hra, señore Pablo?“

„Vedle vás mne nemůže nudit ani stokrát delší...“

Copak ten člověk nemá ani špetku vlasteneckého citu? Nebo se jen tak tváří, zatímco v duši sopí vztekem a pobouřením?

„Já jen ... jestli se vás to jako Španěla nedotýká?“

„Proč? Že odhaluje, na čem se vlastně zakládá námořní moc Anglie?“

Francis Smith nastražil sluch, ale tvářil se dál nevšímavě.

„Snad nechcete, señore Pablo, tvrdit, že námořní moc Španělska stála," Kitty si dala velmi záležet, aby zdůraznila minulý čas, „na něčem jiném."

„Právě že chci ... Sami na své vlastenecké scéně vidíte, jak to bylo. Zatímco Španělé objevovali svět, kolonizovali nové země, zakládali města, zvelebovali hospodářství, rozvíjeli obchod, hornictví, zemědělství, zatímco šířili katolickou víru a civilizaci – tenkrát Angličané ..."

„Co – Angličané?" vzplála Kitty.

„Tenkrát Angličané – jak bych to řekl – bohatli z plodů jejich práce ...

„Chcete snad říci, že sir Francis Drake byl pirát?"

„Miss Kitty," zasáhl Francis Smith, „nač taková silná slova? Angličany a Španěly pojilo vždy tradiční přátelství ...

„Ne, chci slyšet odpověď na svou otázku!" rozohnila se Kitty a její zvýšený hlas vzbudil pozornost okolních diváků. I starosta sledoval s obavami dceřin bojový rumělec.

„Jak se to vezme." usmál se Španěl, aby zabránil výbuchu. Ten se však už nedal odvrátit. Kitty vyskočila z lavice:

„Tak tedy sir Drake byl pirát? Ale Pizarro a Cortez byli křesťanští dobrodinci, že? Když my jsme dobyli několik vašich měst – to je loupení. Ale že vy jste rozvrátili a se zemí srovnali říši Inků, zem Aztéků – to není nic. Jsem Angličanka a žádné obyčejné pohostinství mi nemohou zabránit, abych neodešla ze společnosti, v níž se uráží můj národ!" zasípěla Kitty a s kapesníčkem u nosu vyběhla.

„Nemám jít za ní?" nabídl se Angličan.

„Změškal byste poslední jednání," odpověděl chladně Španěl a kamenně hleděl na jeviště.

Invincible armada

Na palubu velitele třetí anglické flotily, vyzdobené nesčetynými vlajkami, začali přicházet velitelé jednotlivých lodí. V očích Španělů to byli loupežníci, vrahové, lupiči, bandité, kacíři, piráti, krvežíznivci. V očích Angličanů praví sea-dogs, mořští vlci. A teď – z královny vůle – velitelé jejich válečných lodí.

Když k anglickému dvoru donesli zvědomé zprávy, že španělský král povolal z Nového světa všechny významnější mořeplavce a vojáky – učinila Alžběta totéž. Když se dozvěděla, že španělské flotile má velet starý vojevůdce don Medina Sídonia, jmenovala zástupcem admirála Howarda „svého korzára" – siru Francise Drakea.

Ted' Drake vítá v parádním oděvu ostatní velitele své plymouthské flotily:

„Pánové, tuším, že takto jsme se ještě nikdy nesešli. Jsem rád, že mám čest bojovat po boku tak slavných mužů ... Vítám vás, sire Johne Hawkinsi, i vašeho nadaného syna Richarda. Doufám, že bude důstojným nástupcem svého otce ... Buď vítán, milý Martine Forbishere. Tak ani tys nepochodil se severským průlivem?, Není, určitě není... Jak se má náš slavný mořský vlk

George Clifford ?" obrátil se Drake k hraběti z Cumberlandu, který byl na toto oslovení zvlášť pyšný. Oblečen však byl naprosto nenámořnický. Na hlavě měl nízký dvourohý klobouk s vysokým chocholem. Plášť sahající až po kolena měl na hrudi silně vypasovaný a na rukou se mu vlnily široké hedvábné rukávy s krajkami. Z téže látky jako plášť měl i vysoké punčochy a střevíce. „A tu je náš zamyšlený korzár a básník v jedné osobě, Walter Raleigh. Určitě má v hlavě novou báseň. Pište, pište o vítězství nad Španěly... Dobrý den, milý Thomasi Cavendishi, plulo se vám dobře kolem světa přes Tichý oceán ?"

„Bohužel, ne nejlépe," odpověděl mořeplavec a pohlídl si zpocené čelo. „Nechal jste mi tam málo kořisti."

„To nic, teď budeme mít všichni příležitost, abychom si vynahradili škody, které nám napáchali Španělé."

Mořští vlci se usmívali. Sir Drake nemluví pro ně, ale pro dějiny.

„Pikle a intriky španělského krále proti Anglii vyvrcholily ... Nejdříve chtěl s pomocí papeže sesadit naši nejmilostivější královnu Alžbětu a vnutit nám Marii Stuartovnu ... Je teď na nás, aby všechny intrikány stihl hanebný osud Marie Stuartovny ... a aby je tento osud stihl z čepelí našich mečů... Musíme zarazit španělskou rozpínavost. Nestačí jim, že se roztahují v Novém světě jako na svém dvoře, že si ohněm a mečem podporují Holandsko. Před několika léty zmizela v jejich nenasytném jícnu i svoboda Portugalska... Každým dnem má proti Anglii vyplout ‚neporazitelná‘ flotila španělského krále – invincible armada. Doufám, pánové, že jste připraveni dokázat, že tento název patří ne španělské, ale anglické flotile ... Protože ..."

Vtom na palubu rozhodným krokem vešla Kitty. Nebyla to už červenolící holčička, ale vznešená dáma. Drake zbledl a vzápětí zrudl. Nic jiného mi už nechybělo! Jak to, že ji sem pustili? Podplatila Zabijáka a Krvavou ruku, nebo je dojala slzami? Spíš to druhé, oči má celé červené ...

„Sire Francisi, chci s vámi mluvit ..."

„Drahá Kitty, velice rád, ale chápejte, mám teď důležité ..."

„Jestliže nepovažujete teď rozhovor se mnou za důležitý, mohou to být poslední slova, která z mých úst slyšíte ..."

John Hawkins mrkl na shromážděné mořeplavce a řekl suchým, úředním hlasem:

„Sire Francisi, my bychom se chtěli na pět minut poradit ... Mohl byste nás nechat o samotě?"

Drake hořel jako fakule. Pak se začal usmívat...

Ještě se usmíval, když už jeho loď vyplula v čele několika desítek plavidel na širé moře. Očima pátral po Španělech, myslil byl s Kitty. Jak se na něj vyřítla! Pane, neměla bych s vámi ztratit ani slovo, dal jste oběsit mého bratra, Thomase Doughtyho!

Drake si uvědomil, že teď musí přejít do útoku on. Teď, nebo nikdy. Ne vašeho bratra, ale zbabělého Angličana ... Připomněl, jak ho navštívila královna, jak mu děkovala, že potlačil vzpouru a zajistil úspěch výpravy (docela tak to nebylo, ale na tom nezáleží, opravdu mi měla královna poděkovat ...). Vykládal dál, jak mu Kittina matka kladla na srdce: první je Anglie, až pak jednotlivci ... Nakonec jí dal přečíst lodní deník. Kitty se zarazila u stejné bílé, čisté,

nepopsané stránky jako královna. To je stránka pro dona Pedra de Valdése, pro naše třetí setkání... dojde-li k němu ...

Když Drake došel ve svých vzpomínkách až sem Kitty ustoupila do pozadí. Drakea opět ovládlo jeho bojové srdce.

„Sire," ozval se posel od admirála, „dostali jsme přesnou zprávu o síle španělského loďstva ..."

„Poslouchám ..."

„Z přístavu La Coruña vyplulo sto dvacet plachetnic a osm galér ..."

„My máme sto devadesát sedm lodí"

„Mají devatenáct tisíc vojáků, osm tisíc námořníků, dva tisíce galejníků a dva tisíce čtyři sta děl..."

„My máme sice vojáků méně, ale šest tisíc děl. A to bude rozhodující! Gran furia de artilleria!"

„Pan admirál přikázal nepouštět se do boje, vyčkávat ..."

Pan admirál mi může vlézt na záda! vztekal se Drake. Budeme vyčkávat, až celá španělská flotila připluje po Temži do samého Londýna! Ne, nesmíme jim dopřát času, aby nalodili své oddíly v Holandsku. Vždyť tam čeká vévoda z Parmy s eskadrou sedmadvaceti lodí. Musíme se do nich zakousnout jako opravdoví mořští vlci! Pluck their feathers! Škubat z nich peří! Brko po brku!

„Vyřídte panu admirálovi, že jeho rozkazy splním. A ještě něco ... kde se má uskutečnit nalodění pomocných španělských vojsk?"

„Soustřeďuj se u Gravelingen."

„Můžete odejít ... A pozdravujte pana admirála ..."

Toho starého moulu, dodal v duchu.

Dal si zavolat tajného písaře a začal diktovat rozhořčený list královně a námořní radě ... Pak rozkázal:

„Směr holandské pobřeží... Gravelingen!"

O půlnoci ze sedmého na osmého srpna se podařilo podpálit pár španělských lodí tumble-fire-shipy, zápalnými plavidly. Až na anglické loď dolehlo zděšené volání Španělů: „San Salvador! Svatý Spasiteli!"

Drake mávl rukou – poprvé měl během boje rukavice ...

Vzduchem se zatřepetaly signalizační praporky. Flotila se obrátila k východu. V šest ráno zpozoroval plavčík v strážním koši stěžně lodí. Napočítal jich na padesát. Od západu se začaly nořit stěžně Howardova loďstva. Když viděl, že obrovská španělská loď San Felipe míří nakloněna do přístavu Newport a San Mateo, druhý velikán, s rozbitým stěžněm do Blankenbergu, vykřikl:

„Na ně!"

Námořníci se rozběhli k dělům a mušketám. Drake viděl, že mezi španělskými loďmi převládají vysoké galiony. Hlupáci, stavěli je do výšky, aby se do nich vešlo co nejvíce vojska. Na to, že jejich vysoké boky budou výborným terčem anglických děl, na to nepomysleli. Ani na to, že při manévrování jsou nemotorné a plují jako sekera ... Jak vznešeně je ale pojmenovali! Samý svatý: San Mateo, San Filipe, San Cristóbal. My máme jen taková obyčejná jména – Lev, Tygr, Pomsta ... Ale, zatímco se španělský král

Filip modlil ve své pochmurné kapli, naše „lady Bess“ si našla čas a zašla mezi shromážděné anglické námořníky.

„Fire!“

Drake stál neohroženě na přídi lodi. Prvý galion, zasažen čtyřmi pěti koulemi, praskal jako roští. Vojáci zděšeně vyskakovali, námořníci bezhlavě přebíhali.

„Fire!“

Po příkladu Drakeovy lodě vrhaly se i ostatní na španělské nemotory.

Dvě lodě se vzdaly.

„Fire!“

Hlas mu radostí přeskakoval. Několika španělským „galionům se podařilo uniknout, ale Drakeovi muži stačili rozbít osm plavidel. Ze španělské velitelské lodě zavlály signalizační praporky.

„Dávají se na ústup! Hurá!“ volali Drakeovi námořníci.

Krvavá ruka poznamenal:

„Nás dvou se každý bojí,“ ukázal prstem na sebe a na Zabijáka a přiložil rozpálený hák k zápalnici děla.

„Fire!“

Drake už ani nemusel velet. Anglické lodě střílely jedna přes druhou. Španělská flotila začínala nabírat severní kurs...

„Musíme je rozbít! Musíme obklíčit zadní, strážní eskadru!“

Rychlé anglické lodě brzy předstihly těžkopádné galiony a odřízly jim cestu na sever. Ten hlupák Medina Sidonia ustupuje nejnevhodnějším směrem, ušklibal se Drake. V Pacifiku jsem Španěly oškubal jako slepici. Tady je otrhám jako husu. Kde budou při ústupu brát zásoby, střelivo a střelný prach? Jak se vyhnou podmořským skaliskům kolem Skotska a Irska?

Kruh Drakeových lodí se začal nebezpečně zužovat. Když se ozvala první dělová salva, na španělské velitelské lodi zavlála bílá vlajka.

„Nestřílet!“ vykřikl Drake.

Anglické lodě sice přerušily palbu, ale zastavily teprve tehdy, když jejich kruh svíral španělskou loď jako obruč. Od galionu San Cristóbal se oddělil člun a zamířil k Drakeově lodi. Strakatil se nejpestřejším oblečením vojáku, šlechticů a kněží. Drake pokynul a Krvavá ruka otevřel společně se Zabijákem část palubního zábradlí.

„Budeme je tahat nahoru podle titulů nebo kus po kuse?“ obrátil se Zabiják na kamaráda.

„Raději na kusy.“

Po provazovém žebříku vyšplhal nejprve mladý šlechtic. Hrud' mu kryl zářivý pancíř, na hlavě měl klobouk s pérem. Sotva vyskočil na palubu, obrátil se k Drakeovi a po vojensku hlásil:

„Mám čest ohlásit velitele španělské strážní eskadry dona Pedra Migueli Felipa Fjernanda Pabla ...“

„Při svatém Utrinosovi,“ šeptal Zabiják, „než odřiká všechna křestní jména, tak nám tu zaroste...“

Šlechtic pokračoval:

„... Francisca Mariu Vincenta de Valdése!“

Drakeovi se zdálo, že dobře neslyšel. Je to možné ? Jeho dávný soupeř? Ne, to se jistě přeslechl.

„Ještě jednou jméno," vyhrkl nedočkavě.

„De Valdés," opakoval nechápavě a silnějším hlasem španělský šlechtic.

Drake přikývl, očekávám ho. Pak se obrátil ke svým důstojníkům a pokynul jim, aby přistoupili.

Za chvíli stály proti sobě dvě skupiny lidí. Angličané jen s vypětím všech sil zadržovali pohrdavý a vítězný úsměv. Španělé se zase nutili do hrdosti. Ale oči a bledé tváře je zrazovaly. Dva staří kapitáni klopiли oči. Mladý obrněnec se nejistě díval stranou. Pouze mnich v dlouhé sutaně hleděl na Drakea přímo. Don Valdés stál v popředí. Měl na sobě hnědý, sametem lemovaný úbor, zakončený pod krkem běloskvoucím nabíraným límcem. Nebyt toho límce, byla by jeho tvář ještě bělejší...

„Prosim, pánové," ozval se Drake a položil ruku na kord.

Don Valdés nerozhodně zakašlal. Pak stáhl rukavici z pravé ruky a podal ji mladému šlechtici. Potom těžkým pohybem vysunul meč z pochvy, uchopil jej uprostřed čepele a rukojetí obrátil k Drakeovi. Levicí sňal klobouk a postoupil dva kroky před svého úhlavního nepřítele.

„Sire Drake, nepovažuji za žádnou potupu vzdát se největšímu mořeplavci světa," uklonil se a natáhl ruku s mečem.

Drake chvíli počkal, než přijal podávaný meč:

„Jsem přesvědčen, že kdyby měl španělský král víc takových odvážných velitelů, jako jste vy, done Valdési, určitě bychom se nemuseli setkat za takových okolností."

Don Valdés se ještě jednou uklonil a zaskřípal zuby. Nic už mi nechybělo, jen abych se musel vzdát tomuhle lupiči, kterého jsem měl dvakrát v hrsti! Ta moje nerozhodnost! Ta moje nedůslednost! Don de Valdés se zakousl do rtů a s kamenným výrazem poslouchal podmínky kapitulace ...

„Ty," obrátil se Zabiják k Ruce spravedlnosti, „nemáš po ruce pár ořechů?"

„Ořechů? Zbláznil ses? K čemu bys je potřeboval?"

„Pro sebe ne, pro toho Španěla. Skřípe zuby, až z něho jde hrůza! A proč tak naprázdno? Mohl by louskat ořechy jedna radost!"

Happyend

„Docela zajímavá hra," poznamenal Španěl, když vycházel z divadelního stanu.

„Ano? Líbilo se vám to? A co nejvíc?"

„Jak se každý národ snaží přikrašlovat své dějiny a očerňovat dějiny a činy jiných národů ..."

„Nebyla to snad pravda, co jsme viděli?"

„Vaše pravda ... A já vám jednou ukážu tytéž dějiny podle naší pravdy... Doufám, že neodmítnete?"

„Naopak, velice rád přijedu do vaší země, s níž nás váže tradiční přátelství...”

Španěl si Angličana zkoumavě prohlédl. Ministerský úředník se tvářil tak vážně, že ho to úplně odzbrojilo.

V hostinci čekal dona Pabla kurýr z Londýna.

„Máte se okamžitě vrátit na velvyslanectví," šeptal důvěrně Španělovi v jeho pokoji. „Zítřka jde seňor velvyslanec podávat protest na anglickém ministerstvu zahraničních věcí proti zadržení a prohlídce našich obchodních plavidel anglickými válečnými loděmi a chce, abyste mu byl k ruce se svými jazykovými znalostmi..

„Řekněte, že zítra v jedenáct jsem u pana velvyslance." Don Pablo sestoupil do haly a suše oznámil siru Smithovi:

„Musím okamžitě odejet.. „Jak si přejete, done Pablo ...

Zašli ještě ke starostovi poděkovat za pozvání na slavnostní večeři. Za půl hodiny kočár vyrazil jako splašený. Don Pablo slíbil kočímu tři libry, budou-li v Londýně včas. Tavisťochané uskakovali na chodníky, ale kočí si jich nevšímal. Tři libry jsou tři libry!

Na konci městečka pod posledním stromem dubové aleje stála dívka v lehkém cestovním plášti. „Stůj!" vykřikl Smith.

Kočí zaklel. Jestli ho budou takhle zbůhdarma zdržovat, může se s těmi librami rozloučit,

„Zapomněl jsem si v hostinci svůj cestovní vak." „Mám se obrátit ?"

„Ne, já si pro něj skočím, je to docela blízko." Don Pablo se naštvane vyklonil z kočáru. Houkal za utíkajícím Smithem a myslel si: takový potrhlý národ! Nikdy neví, kam dal hlavu ... Unuděně přeběhl očima po silnici. Když pohlédl pod poslední dub, vyvalil oči: Kitty! Stála tam, jako by pozorovala ptáky. Mám ji zavolat ? Nemám ? Ted došlo na dona Pabla – teď měl on hlavu celou zamotanou. Nakonec vyskočil. „Kitty, co tu děláte?"

„Ach, to jste vy? Ani jsem vás neviděla," byla celá červená a zadýchaná. Jak jsem musela pospíchat, abych je předhonila! „Co tu dělám?" pokračovala lhostejně. „Nic. Vlastně ... čekám na kamarádku, má mi povědět, jak to divadlo skončilo ..."

Když Francis Smith viděl, že jeho společník vyskočil z kočáru, zahnul za nejbližší dub. A když don Pablo vedl Kitty do kočáru, spokojeně si oddechl a dal se na zpáteční cestu. Ach, jak jsou ta venkovská děvčata nevychovaná! Sama se odváží sednout si do kočáru s mužem, kterého poznala sotva před pár hodinami!

„Já jsem blázen!" přišel s provinilým úsměvem. „Vždyť mám svůj vak tady, vůbec jsem ho nevykládal... Á, my máme hosta ... Kdo je to?"

„Miss Kitty," zašermoval don Pablo rukama, „chtěla se dozvědět, jak skončilo představení, a já jsem jí nabídl, že jí to během cesty do Londýna povím ..."

„Kdepak do Londýna!" červenala se Kitty. „Já pojedu jen do Sheldingu, deset mil, ke své sestřenici."

„Ano? To je báječné!" hlaholil sir Smith a začal se ošívát. „Je mi tu vzadu nějak horko ... John, sednu si k vám, dobře?"

Kočí něco zahuhlal. Ale Angličan se k němu naklonil, ukázal dozadu a zašeptal:

„Od něho můžete dostat i pět liber ... A ode mne taky, protože," znova ukázal prstem za sebe, „váš kočár přispívá k utužování tradičního anglo-španělského přátelství."

Kočí vesele práskl do koní. Jejich cval rozháněl krákoravé podzimní vrány. Kitty se najednou octla v Španělově náručí. Začala se bránit jeho ústům, ale vzpomněla si na moudrá slova svého otce:

„Ať se ti v životě přihodí cokoli – vždy mysli na Anglii jako náš velký rodák sir Franeis Drake!"

A tak zapomněla i na to, že se chtěla bránit, a na všechno kolem sebe a myslela jen a jen na Anglii...

POBŘEŽNÍ BRATRSTVO

*Moje loď je mojí vlastí a
pánem bohem svoboda.
Zákonem mým jen má síla na
břehu i na vodách.*

Flibustýrská píseň

Přísaha na pupek

Mše se chýlila ke konci.

Mladý kaplan s rukama zbožně sepjatýma a přivřenýma očima čekal, až věřící dozpívají poslední píseň. Ale pojednou mu jeho mysl ulétla za kostelní zdi a zatím co se pod nízkou klenbou ozývalo:

*„Gloire á Dieu pour la vie,
pour le jour et la nuit,
pour le vent, le soleil et la pluie –”*

začalo se pod kaplanovým čelem prohánět světské vání.

Proč mne přidělil biskup sem, do tohohle Zapadákovy? Dvanáct let jsem chodil do školy a nikdy jsem se nedozvěděl, že někde existují nějaké Olonské Písky. Až pak, když biskupův tajemník, ten břichatý prelát, rozdával jednomu po druhém dekrety... Samozřejmě, synové šlechticů a zámožnějších otců se dostali do Remeše, Lyonu, Marseille nebo do Rouenu – pokud ovšem nezůstali v Paříži nebo nešli rovnou do Říma. A protože můj otec je chudý lotrinský sedláček, musel jsem já jít sem. Na druhý konec Francie. K moři, kterého se bojím, a k rybářům, kteří páchnou rybinou ...

Ne, zlí nejsou, ba jsou dokonce nábožní. Ale chudí jako tresky. Kostel postavit, to ještě dovedou. Hezký, kamenný. I slušný domek pro kněze. A také ho zásobí rybami tak, že se jimi může zalknout. Ale to je – bohužel – všechno. Groš nebo tolar tu kněz neuvidí, jak je rok dlouhý. Za křest – ryby. Za pohřeb – ryby. Za svatbu – ryby. A dokonce i za jarní požehnání moře dostane ryby – celý úlovek prvního dne.

*„Gloire á Dieu pour les monts,
pour le vert des vallons,
pour la routě que fuit V horizon ...*

Už i já páchnu rybinou, co nevidět mě ryby schlamstnou jako Jonáše. Nuda, nuda... A pánové v sutanách a šarlatových reverendách si lebedí v Paříži, chodí na hony a večer v přestrojení, s kapuci na hlavě, v zakrytých kočárech, spěchají do ulic, kam za záclonami oken vyhlížíejí hlavy krásných žen. Tady bych si tak mohl troufnout to, co za dob studia! Vesničané by mě určitě zabili... Pane, odpusť mi!

*„Gloire á Dieu pour V effort
de V esprit et du corps
qui nous mène vers lui par la mort..*

Ale proč mám právě já stárnout tady, v Olonských Píscích, a třikrát denně se s odporem dívat, jak mi hrbatá Yvonna dává na stůl ryby, ryby, ryby?

Ministrant Jean-David nechápavě kouká na mladého kaplana. Lidé už dozpívali, a on nic. Jen stojí a stojí. Až já budu knězem, tohle se mi nikdy nestane. Lidé musí cítit, že je poslouchám, že vedu jejich rozhovor s Bohem. Pan kaplan slíbil, že mě při nejbližší příležitosti pošle do takového semináře, kde se nemusí nic platit. Jen aby mi už bylo čtrnáct... Pan kaplan je hodný, naučil mě číst i psát, dává mi všelijaké učené knihy. Píšu dopisy pro půl vesnice. Za sedm osm let budu i já kaplanem ...

„Pane kaplane,“ zašeptal Jean-David.

Kněz stál dál jako socha.

Určitě musí mít nějaké vnuknutí, když tak zkameněl. Lidé si už začínají šeptat, vtět se, a on pořád nic. Co dělat. Táta i máma stojí vzadu, dívají se na mne jako každou neděli. Když se jen pohnu, jak nemám, už dostanu vyhubováno. Zkusím zašeptat hlasitěji.

„Pane kaplane! !“

Zase nic. Jean-David se nakonec odhodlal. Zatahal kněze za ornát. Kaplan sebou trhl, rozpačitě zavrtěl hlavou. Pak se obrátil a s ruměncem ve tváři zazpíval:

„Ite, missa est.“

Jean-David si oddechl. Přistoupil k oltáři, uchopil misál, počkal na kaplana, společně s ním se poklonil božimu stánku a odešel do sakristie.

„Vy jste zdejší farář?“ znenadání se ozval nečekaně cizí vysoký, opálený muž s báječně nakroucenými kníry, s námořnickým kloboukem v ruce.

„Ano, já jsem tu kaplanem ... přejete si?“

Jean-David by byl rád vyslechl rozhovor s neznámým kapitánem. Vzpomněl si však, že ho před hospodou čeká Mojs Vancin. Má nechat čekat svého nejlepšího kamaráda? Mojs je žid, nechodí do kostela, ale jinak je lepší než všichni clonští kluci. Jean-David rychle schodil rochetku, pověsil ji na věšák a už ve dveřích zpěvavě pozdravil:

„Laudetur Jesus Christus ...“

Nikdo mu neodpověděl, slyšel jen, jak neznámý námořník říká:

„Jsem kapitán Dernier ...“

Jean-David šel s Mojsem po nábreží a vykládal, kdo přišel za jejich panem kaplanem. Mojs byl o dva roky starší než Jean-David. Jeho otec nebyl rybář,

měl hospůdku v přístavu. Říkalo se o něm: je to sice žid, ale řádný člověk, půjčuje nanejvýš na dvoutuctové úroky, pálenku neředí a nedolévá vodou o nic víc než hospodští v blízké La Rochelee nebo Saint Nazaire.

„Ty teda říkáš – námořník ?“ ozval se zamyšleně Mojs. „A nebyl to spíš nějaký návodník ... nebo podvodník?“

Mojs vždycky rád překrucoval slova a dělal si legraci. Taky proto ho měl Jean-David rád. Chodili tak po nábřeží skoro každý den – zkontrolovat, co vyplavil příboj. Vždycky nasbírali dříví, přinesli odplavená vesla, korýtka, soudky, žebříky a prkna. Všechno se hodilo. Pořád si slibovali, že jednou určitě najdou zlatem okovanou hůl nebo soudek, ve kterém bude aspoň pár zlatých tolarů. I když ještě nic vzácnějšího nenašli, nevzdávali se nadějí.

„Víš, kolik teď chodí po světě všelijakých podfukářů a šibalů?“ pokračoval Mojs. „Otec říkal, že v La Rochelle potkal jednoho, který mu chtěl prodat stroj na zlato. Hodíte tam – prý – jen hlinu a tento zázračný prášek a za týden se vám vylihnou blýskavé dukátky. Když nechtěl, nabízel mu ten člověk zázračnou bylinu – stačí s ní na svatého Jana ošlehat křemennou žílu a ... Ještě že mu nenabídl krávu, která by dojila zlato. To by bylo něco! Lehli bychom si oba pod ni a cucali, dokud bychom neměli břicho plné zlata ...“

Jean-David neodpovídal. Stál nad něčím, co vyplavilo moře, a obracel to palcem bosé nohy.

„Co to máš?“ přiskočil k němu Mojs. „Velkou díru obalenou tmou? Nebo malé nic?“

Jean-David si nedal kořist vzít. Začal z divného předmětu stahovat řasy, chaluhy a droboučké ulity.

„Pouzdro na peníze!“ vykřikl Mojs.

„Nádoba na střelný prach!“ hádal Jean-David.

Bylo to dřevěné válcové pouzdro a v něm mapa. Na mapě se dalo přečíst jen jediné slovo: MARACAIBO. Všechno ostatní bylo rozmazané, vyžrané slanou mořskou vodou a plísni.

Jean-David se pátravě díval na kamaráda. Mojs se přehraboval v černé hřívě a najednou chytil přítele za rameno:

„Měli bychom zjistit, jaká loď tady nablízku ztroskotala!“

„Víš, z jaké dálky to sem mohlo moře přinést ? Ójéééé.“

„To máš pravdu ... A kde vlastně může být to Maracaibo? A co to je – město? Hora? Jezero?“

„Jak to mám vědět? Zeptám se pana kaplana.“

„Ty troubo! Nikomu ani muk! Přísahěj, že nikomu neřekneš ani ň!“

Jean-David si položil levou ruku i s pouzdrem na srdce, zvedl dva prsty pravé ruky a s vážnou tváří sliboval:

„Přísahám ...“

„Na co?“

„Na ... Pannu Marii!“

„Ne, přísahěj na svůj pupek. Když to prozradíš, tak ti ho rozpáru touhle kudlou!“ hrozil Mojs vytaseným zavírákem.

Hoši schovali plátno do starého vykotlaného platanu a šli domů k obědu.

„Jeane-Davide!" volala vzrušeně matka. „Kde se tak dlouho touláš? Pojd', pojd' honem dovnitř, máme vzácnou návštěvu ... zaplaťpánbůh ..."

Jean-David si přihladil nepoddajnou kšticí a opatrně vstoupil do světnice.

„Tu ho máme, junáka!" přivítal ho drsný hlas. Kapitán Dernier!

„Tak, tak – náš Jean-David je junák a dobrý ministrant," usmál se mladý kaplan.

„Laudetur ... ," zaskočilo chlapci v hrdle. Co tu chtějí? Snad něco nevyvedl? Políbil velebnému pánovi ruku a poklonil se kapitánu Dernierovi.

„Tak, tak," radovala se matka, „ještě trochu uctivěji. Protože tihle pánové nám jako poslové boží zvěstují tvoje štěstí."

Jean-David byl jako na trní. Třel nohu o nohu, tahal si za košili, posmrkával, nevěděl co s rukama.

„Tak mu to už pověz!" ozval se otec a výmluvným posunkem pobízel hosty, aby se napili. „Na zdraví, vzácní pánové!"

Matčin obličej se rozzářil.

„Jeane-Davide, půjdeš do semináře!"

„Kdy?"

„Zítra," předběhl kapitán matku.

„A ... kam?"

„Do Nového světa," zasáhl kaplan a sepjal zbožně ruce. „Tam, kde je třeba obracet pohanské divochy na víru Kristovu."

„T a m . . . ," začervenál se Jean-David, „kde je... Maracaibo?"

„Qhohóó!" zahučel kapitán. „Ty jsi vzdělaný! Přesně tam!"

Jean David se díval jako slepec, který najednou prohlédl. Je to opravdu jeho matka a otec? Je to dobrotivý pan kaplan? Říkají to opravdu oni? Nejsou to kouzla? Není to mámení pekelné?

„Všichni jsme v moci Páně, a i když to může připadat jako zázrak, je to jenom skutek boží Prozřetelnosti," rozjímal kaplan a loučil se. „Sbohem, pane N a u . . . I vy, paní Nauová ... Nejlépe mu to vysvětlíte sami ..."

Za chvíli už Jean-David věděl všechno: jak přišel pan kaplan i s tím cizím kapitánem, jak jim navrhli, aby poslali

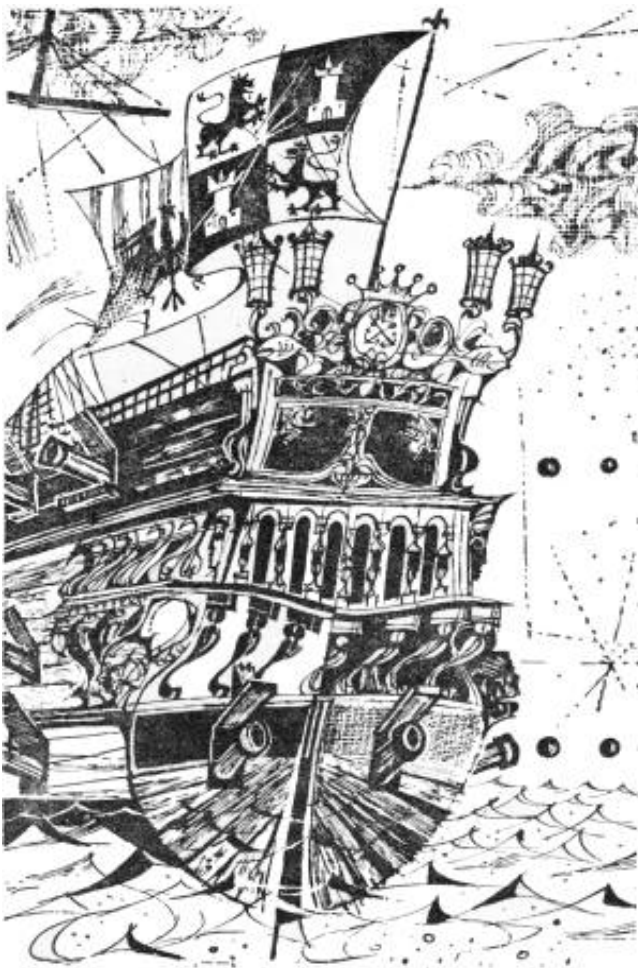
syna do semináře v Novém světě, a to do semináře, kde se nemusí nic platit, ba odkud rodiče dostanou i jakési odškodné – tuhle je závdavek, zlatý dukát! Jean-David ho obrací, mačká, zkouší mezi zuby, vystavuje na slunce. Kolik let chodil s Mojsem po pobřeží a nenašel nic. A tumáš, zlatý dukát se přikutá! sám až domů. Jean-David se zarazil. A co Mojs? Nevzali by také jeho? Třeba za učně nebo námořníka? Vždyť on tak pořád touží po moři...

„Kam letíš? Blázen jeden splašený," křičela matka a v očích se jí leskly šťastné slzy.

Druhého dne těsně před polednem zakotvila v zátoce Olonských Písků loď. Starý Nau společně se starým Vanelinem a ženami vezli na člunu své syny k lodi.

„Máš?" naklonil se Jean-David ke kamarádovi.

Mojs mrkl, přikývl a poklepal si na prsa: tady mám mapu. „Rychle, rychle," volal kapitán Dernier.

Loučení bylo krátké. Matčino políbení končilo kdesi nad Jeanovým levým okem a otec se s ním loučil jen pohledem, protože oběma rukama přidržoval provazový žebřík. Když si Jean-David stoupl na palubu a podíval se k přístavu – srdce se mu sevřelo, že mu až slzy vyhrkly. Skrčil se nad svým uzlíkem a utřel si oči o koleno. Pak dlouho, dlouho mával rodičům a dobrotivému kaplanovi a Vanclinovým a kamarádům a všem, kdo mávali jemu ...

Sbohem, Olonské Písky!

Odjíždím jako ministrant a vrátím se jako kněz. Odjíždím jako chudý chlapec a vrátím se v reverendě a dostanu bohatou farnost a možná že se dostanu k samotnému papeži do Říma, protože se mi určitě podaří obrátit na křesťanskou víru celé milióny indiánů! Možná že se stanu biskupem v Novém světě. Neboj se, mámo, nezapomenu na tebe. Čtyři děti ti už umřely na všelijaké choroby, ale mne neztratíš ... A ty, tatínku, budeš pyšný na syn „budeš se v hospodě chlubit – víte, kdo je Jean-David N a u ?

Útěk z pekla

Lod' plula podél pobřeží. Občas zakotvila v některém rybářském městečku. Tu pokaždé přibyli nějací noví chlapci. Vedlo se jim dobře. Kapitán Dernier je držel pohromadě. Z posádky k nim mohl chodit jen černoch Mgu, který nosil jídlo: pohankovou kaši, suchary, uzené ryby a vždycky dobrá zelená jablka. Hoši moc nepotřebovali – jejich hlad zahánělo moře, nová města, nové zážitky. Kapitán Dernier však nikoho na pevninu nepustil, i když stáli několik hodin.

Když se loď z Lorientu vydala na západ a v mlhavém oparu se ztratil poslední proužek bretoňského pobřeží, černoch Mgu zabušil na veliký mosazný gong a ukázal, že se mají shromáždit před kapitánem.

„Kapitán Dernier si převlíká druhé kalhoty,“ pošeptal Mojs kamarádovi a vyvalil na něj oči. Jean-David se podíval za jeho prstem. Mgu stahoval francouzskou vlajku a vztyčoval na stěžeň španělskou.

„Nebude v tom nějaká čertovina?“

Jean-David nestačil odpovědět. Kapitán Dernier na ně vyštěkl docela neznámým, cizím hlasem:

„Ticho!"

Pak si narovnal dýku za opaskem a začal rázně poroučet :

„Plavba bude dlouhá, o loď se musí někdo starat. Nový svět potřebuje muže, a ne baby! Vy dva budete obšívat náhradní plachty... vy čtyři budete umývat a olejem natírat palubu... vy tři nejsilnější budete splétat lana... jeden pramen konopné vlákno, druhý sisalové a třetí kokosové... Mgu vám to ukáže... vy další budete lovit a sušit ryby... A vy dva," ukázal na Jeane-Davida a na Mojse, „vy se budete střídat v havraním hnízdě..."

„A to tam máme vysedět havraní vejce?" neudržel se vtipálek Mojs.

Kapitán Dernier udeřil Mojse pod žebra tak silně, že odletěl na kraj paluby.

„Už ať jsi nahoře!" zařval a ukázal na stěžeň.

Jean-David začal šplhat po zauzlovaném provaze a Mojs za ním.

„Řekl jsem – střídat!" kapitán strhl Mojse dolů. „Ty až v noci!"

Mojs se znovu octl na prknech. Udiveně pohlédl na kapitána: je to tentýž člověk? Když přemlouval rodiče, byl samá uctivost, slušnost, důstojnost. A teď – hulvát? Honák!

Ozval se hvízd, Mojs pohlédl vzhůru. Jean-David seděl ve strážním koši a s úsměvem mával na kamaráda.

„Řekl jsem – nehvízdat!" zařval kapitán, vytrhl dýku a zabodl ji do stěžeň tak prudce, až se rozdrncela.

Druhého dne dostal Jean-David mořskou nemoc. Ranní suchar vyzvracel. Nikdy ho hlava nebolela, teď se mu mohla rozskočit. Před očima se mu dělaly kruhy a po celém těle se mu rozlézala malátná slabost. Mojs byl celou noc v koši, ale zůstal tam i potom místo kamaráda. Kapitán se rozeřval:

„Dolů! Řekl jsem – dolů!"

Naštěstí se mezi námořníky strhla rvačka, kapitán musel jít dělat pořádek. Na Mojse zapomněl. K večeru ho vystřídal silný chlapec z Lorientu.

„Polez" lákal ho Mojs, „možná že vysedíš hav-hav-havrana ...

„Jen aby mi ještě víc nepodobal kalhoty!" smál se chlapec a ukazoval na svou roztrhanou košili.

Když Mojs seskočil na palubu, mrkl na něj starý bradatý námořník. Když Mojs na to nic, tak zasípal:

„Pojď sem ...! Ne tak okatě, trumpeto! Rozmotávej ke mně lano ... nebo ke mně žeň stádo ovcí, jen nechod' jako pan král na nočník ...

Mojs se přimotal k námořníkovi. Námořník se po něm ani nepodíval a pokračoval:

„Tak vy si všichni myslíte, že jdete do semináře nebo učit se na plavčíka nebo obchodníka ? Mamlasové, šašci blázniví, hlupáci podělaní! Žralok vás všechny prodá plantážníkům ... Ojej, když si pomyslím, že i mého syna by mohl nějaký zloduch zlákat ... „Vzbouříme se!" zasyčel Mojs.

„Ty moulo, ty koni, ty osle! Chceš dostat pětadvacet karabáčem?" Najednou se otočil k Mojsovi a lehce ho kopl. „Co se tu pleteš, kde je tvoje místo?"

„Správně, Bradáči, správně! Dostaneš čtvrták pálenky" ozval se kapitán Dernier – Žralok. Určitě se schovával za stěžněm.

„Díky ti, vládče moří“ uklonil se Bradáč nad lanem. „Samozřejmě když si ho zaplatíš“ zachechtal se kapitán.

Mojs přiběhl k Jeanu-Davidovi a šeptal mu do ucha: „Nedostaneš se do semináře ..., Já se taky nedostanu do přístavního obchodního skladu ... Všechny nás prodají plantážníkům . . . Kapitán Dernier je Žralok ... !“

„To nevěřím! Zítřka se optám“

„Blázníš? Dá tě zmrskat.“

„Je přece křesťan, nemůže bez příčiny páchat zlo ... A prodat nás také nesmí... porušil by desatero: nepromluvíš proti -bližnímu svému křivého svědectví... a nepožádáš domu, pole, ani cožkoli jeho jest...“

Mojs si poklepal na čelo: ty jsi ale kus děcka! a beze slova odešel.

Dopoledne seděl v havraním hnízdě. Díval se, jak kapitán vychází z kastelu, jak k němu přistupuje Jean-David a jak mluví úmyslně hodně hlasitě:

„Pane kapitáne... dozvěděli jsme se, že nás nevezete do semináře ani do žádného jiného učení, že nás pryč... prodáte! Plantážníkům. Že to není pravda? Že tak dobrý křesťan jako vy nemůže překračovat desatero božích přikázání?“

Kapitánu Dernierovi nejprve poskočila ruka ke karabáči, který měl zastrčen za opaskem vlevo od dýky. Pak se usmál a položil chlapci ruku na rameno:

„Tak ty jsi uvěřil té lži, kterou jsem nechal rozšířit? No ne, no ne!“ smál se, až se prohýbal.

„Mojsi, slyšíš?“ křičel Jean-David a tváře mu hořely vítězným úsměvem.

„Tos byl ty, kdo to roznesl?“ smál se kapitán a ukazoval na Mojse. „Takový velký hoch uvěří tak dětskému vtipu, chachacha! A kdo tě tak napálil?“

Mojs si šťastně vydechl a dobromyslně ukázal na Bradáče.

„Tamhleten děda, to je ten vtipálek ...“

Žralok se rozkročil, smích vystřídal známý krutý hlas:

„No tak, dědo, pojď sem ... pojď sem, ty vtipáku!“

Bradáč se neochotně napřímil a přistoupil k Žralokovi.

„Slíbil jsem ti čtvrták pálenky, že? Tady je!“ podával Bradáči cínovou konvici. Bradáč se nejdřív nedůvěřivě podíval na kapitána a pak nedůvěřivě natáhl ruku. Ve chvíli, když se už dotýkal konvice, Žralok s ní cukl a vychrstl pálenku námořníkovi do očí. Ten vyjel a chytil si obličej. Vtom zasvítl Žralokův karabáč a mlátil hlava nehlava.

„Ještě budeš dělat takové pitomé vtipy? Ještě budeš kazit mládež? Ještě budeš pokoušet?“

Když přestal s bitím, poručil, aby chlapcům dali po čtvrtáku pálenky a celý den se s nimi bavil a zpíval.

Příští dny plynuly v tvrdé práci a radostném očekávání. Dvakrát denně se museli společně modlit a zpívat nábožné písně. Kapitán jim v růžových barvách líčil budoucnost v Novém světě.

Když křížili obratník Raka, kapitán Dernier nařídil „námořní křest“. Sám se převlékl za Neptuna, boha moří, a „křtil“ kluky tlustým provazem, namočeným ve slané vodě. Pak každého přivázali na lano, visící z ráhna, a třikrát ho ponořili do vln. Kdo neuměl plavat – prskal a ječel a ještě dlouho a s hrůzou v očích vzpomínal na ten neptunský obřad ...

„Země!“ vykřikl na sklonku třicátého osmého dne plavby Mojs. Všichni se hrnuli k zábradlí. Druhého dne už pluli kolem příbřežních ostrovů Oruba a Monges. Večer zakotvili ve Venezuelském zálivu. Ráno míjeli ostrůvek Isla de la Vigia a Isla de las Palomas. Před polednem byli v Maracaibu. Jean-David vesele mrkl na Mojse, Mojs dělal legrační grimasy. Všem bylo lehké a veselo na duši.

Když se hoši octli na břehu, zvědavě si začali prohlížet shromážděné lidi. Samé španělské oděvy, samá španělština! Kde jsou kněží ze semináře? Kde jsou obchodníci?

„Pane kapitáne,“ dodal si odvahy Jean-David, „kde je tu seminář?“

„Hned uvidíš ...“

„A obchodníci?“

„Co je se slíbenou odměnou?“

„Kdy dostaneme najíst?“

„A nové šaty?“

„Tak dost,“ zahřměl Žralok. „Vy si myslíte, že jste se dostali do ráje? Ani v ráji se nic nedostává zadarmo. A vy jste dlužníci! Každý z vás je mi dlužen deset dukátů za cestu, pět za stravu, čtyři za dobré zacházení, tři za náboženskou a deset za námořnickou výchovu, deset za zprostředkování – tedy zhruba padesát piastrů. Má je někdo?“

Hoši strnule mlčeli.

„Když ne, musíte si dluh odpracovat. Obratnějším k tomu budou stačit tři roky, nešikům, lenochům a tvrdohlavcům bude málo i sedm let.“

Žralok se obrátil k plantážníkům a obchodníkům. Buenos dias, señores! Berte si své zboží!

Hoši se nestačili ani pořádně rozhlédnout, už je Žralok rozdělil:

„... ti tři jsou vyučení kováři a bednáři, ti jsou pro vás, señore Alvarezi, a tihle dva, kteří umí číst a psát,“ ukazoval na Jeana-Davida a Mojse, „pro vás, señore Valdivio ... Když dáte ještě deset, dám vám i toho černocho ... Hni sebou, mrcho! Mnoho štěstí, mládenci!“ Žralok se výsměšně poklonil až k zemi a zamával kloboukem.

„A ty,“ obrátil se najednou k Jeanu-Davidovi, „nezapomeň, co nás učí Kristus Pán: udeří-li tě někdo do tváře, nastav mu druhou,“ a Žralok dal chlapci takovou ránu, až se mu v očích zajiskřilo.

„Zloduchu!“ vrhl se Mojs proti Žralokovi. Ten jen vystrčil nohu a Mojs se octl na tvrdé, špinavé dlažbě. Jean-David mu pomáhal stát. Chtěl mu říci něco laskavého, ale señor Valdivia je už hnal na vůz.

„Hispaniola... Když se vám podaří utéct, přijďte na Hispanioiu,“ zašeptal jim Bradáč. „Nebojte se, já se na vás nezlobím ... za to, co se stalo na lodi... Žralok je žralok ...“

„Aspoň budeme spolu,“ utěšovali se chlapci a vyděšeně valili oči na město.

„Tak tohle je to Maracaibo... pěkně nás přivítalo,“ huhlal si Mojs pod nos.

Jean-David přemýšlel o něčem docela jiném. Kousal si nehty, v krku ho dusil jakýsi horký a trpký chomáč.

„Myslíš si, že náš ... kaplan," Jean-David dlouho váhal, než se odvážil poprvé neřici pan kaplan, „ ... o ničem nevěděl?"

„Jsi blázen!" zuřil Mojs. „Musel vědět, musel vědět, že tady v Novém světě nemůže být žádná francouzská škola, že v Maracaibu jsou jen Španělé, že nás prodává ... Ano, prodává, protože se pamatují, že mu kapitán Dernier dal pět zlatých tolarů a třicet grošů ..."

Třicet stříbrných! Jidášova odměna, cena zrady – uvědomoval si Jean-David. Chumáč v krku mu rostl, že už nemohl ani promluvit.

K dovršení všeho zlého je nakonec rozdělili. Valdivia prodal Mojse sousedovi – obchodníkovi za čtyřicet tolarů. Zloděj, i on vydělává! Jeana-Davida si nechal.

„Vezmi si mapu ty," šeptal Mojs, když objímal kamaráda. Señor Valdivia měl bystré oči:

„Dej to sem! Žádné tajnosti! Za všechno je tu karabáč! Sandro!"

Za rohem domu se vynořil podsaditý, zavalitý chlapík na křivých nohou. Měl bezvýrazné, ale zato zlověstné oči. Beze slova chňapl Jeana-Davida za ruku a připoutal k palmě.

„Nebít, nebít!" zaúpěl Mgu.

„Aby ti nebylo líto," ušklíbl se señor Valdivia, „dostaneš svůj díl i ty!"

A zatímco Sandro s nepohnutým, tupým výrazem ve tváři šlehal pruty Jeana-Davida a Mgua, plantážník spálil mapu a ukázal na popel:

„Tohle z tebe zbude, když se opovážíš utéct!"

Rok uplynul jako měsíc.

Možná proto, že v Maracaibu bylo věčné jaro. Ale hlavně asi proto, že Jean-David, nebo vlastně Francois či Francisco, jak ho „překřtil" señor Valdivia, neměl čas na nic myslet. Když se nesolilo maso, obíraly se palmy. Když se nesušily a nevydělávaly kůže, mlely se kakaové boby nebo se třídila káva. Večer co večer bylo třeba vést účetní knihy seňora Valdivii. V neděli a ve svátky předčítat plantážníkovi a jeho rodině z nábožných knih. To však až poté, co se Francois naučil španělsky. Třebaže se učil rychle, přece mu to trvalo skoro celý rok. Neslyšel slova francouzsky, o rodičích nevěděl, na sebe nemyslel.

Jak by také mohl! Musel myslet na to, jak si nejdříve hodit na hřbet žok bavlny, jak zapřáhnout koně, jak upevnit náklad na mezka, jak vylišovat třtinu tak, aby šťáva byla čistá a voňavá, jak slévat vyrobený rum, jak vysazovat květiny, jak opravovat střechu a dělat tisíce jiných prací. Za celý ten čas se ani jednou nedostal do Maracaiba, ani jednou neviděl Mojse. Señor Valdivia hlídal své otroky ještě lépe než Žralok.

Žralok! Francois na něj pomalu zapomínal. Všechny vzpomínky ožily, když se kapitán najednou objevil ve Valdiviově haciendě. François se tvářil, že ho nevidí. A Žralok si nevšímal jeho. Teprve na odchodu po slavnostním obědě jen tak ledabyle procedil mezi zuby:

„Za týden se vracím ... stavím se v La Rochelle ..."

Francois zatrnul: La Rochelle! To by se kapitán mohl zastavit i v Olonských Píscích nebo poslat jeho dopis.

„Pane kapitáne," přistoupil k Žralokovi, „nevzal byste mi... dopis pro rodiče?"

„Křesťan křesťanu nemá nic odmítat ... Když seňor Valdivia dovolí, rád to udělám ..."

„Nejen dopis, ale můžete vzít i peníze, které si Francisco za rok vydělal... Tady je deset piastrů ..."

Francois byl tak dojat, že přiskočil k plantážníkovi a políbil mu ruku. S výskotem utíkal do své komory a dal se do psaní. V dopise nebylo ani stížnosti: odsloužím si tři roky a přijedu, vrátím se!

Když Žralok odcházel, přidal se k němu seňor Valdivia. Francois dlouho mával za kočárem, mizejícím v prachu.

„S dopisem by to tedy bylo dobré," řekl seňor Valdivia, když po přečtení trhal Francoisův list na nepatrné kousíčky a házel je po větru. „Ještě peníze, kvůli pořádku ..."

„Ach, s vámi se těžko obchoduje, seňore Valdivio, na nic nezapomenete," zlobil se s předstíranou rozmrzelostí kapitán Dernier a podával mu pět piastrů ...

„A nezapomeňte od toho vykutáleného kaplana ...

... už je z něho farář ...

„To je jeden čert – nezapomeňte od něho přinést Francoisovi nějaké dojemné psaníčko. Nerad bych toho kluka ztratil. Je šikovný, práce mu jde jak po másle, hlavu má otevřenou..."

Celý rok čekal Francois na zprávu, na slůvko od rodičů. Když měsíc po měsíci nic nepřicházelo, přestával doufat. Možná že koráb kapitána Derniera ztroskotal. Možná že se něco přihodilo rodičům. A možná že se kapitán Dernier znovu předvedl jako Žralok ... Týral se dál s koňmi, nařadím – pořád dokola, do úmoru.

Kapitán Dernier se zjevil jako prve – docela neočekávaně. Než stačil Francois otevřít dopis, psaný kaplanovou rukou, kapitán už byl zase pryč. Seňor Valdivia se houpal v hamaku, visutém síťovém lůžku, napjatém mezi palmami, a pobabával si z dýmky.

Náš milovaný Jeane-Davide, píšeš nám, že se máš dobře, chvála Pánu Bohu, a že práci na vinici Páně vykonáváš dobře ...

Na vinici Páně ? Ano, ale o kterého pána jde ? Ne Pána Boha, ale pana Valdivii! Francoisovi se zatmělo před očima. Nestačí, že podvedli jeho – podvádějí i jeho rodiče. Zatracený Žralok, zatracený kaplan!!!

Píšeš, že bys potřeboval peníze na šaty ... Lotři, nic takového jsem nepsal, sám jsem jim poslal peníze, kde jsou?... *Tak ti posíláme ten tolar...* Kde je? Chudáci., rodiče! Zatracený Žralok a Valdivia!

„Ty bestie hnusná!" vyrazil Francois proti plantážníkovi. „Ty nekřesťanský zloduchu!„Otrokáři!"

V plantážníkově pravici se objevila pistole. Pěst připravená k úderu klesla, nohy se zaryly do země. François si dobře pamatoval, jak chladnokrevně zastřelil Valdivia černocho, který se vzpíral opustit svou ženu.

„Jsem rád, žeš přišel k rozumu," procedil s dýmkou v ústech seňor Valdivia. Chvilku se poklidně houpal a pak dodal: „Na mou duši, zapomněl jsem ti to říct... Na celém pobřeží se vyplácí za zabití vzbouřeného černocho stejná odměna – čtyři sta padesát pět liber tabáku. Za vzbouřeného bělocha

trojnásobek. A já tak rád kouřím ... A ještě něco ... Tvůj kamarád Mojs, ten vypečený židáček, před týdnem utekl a včera ho našli v křoví u jezera ..."

Francois strnul.

„Kajmani si ho dali jako předkrm ... Hlavní jídlo měli z nějakého černocha ... Nedivím se jim, tvůj kamarád byl takový hubený a vyzábělý ..."

Francois pochopil, že chce-li se z toho pekla vysvobodit, musí to dělat s rozumem. Proto neodmlouval, dělal ještě víc než dosud. Señor Valdivia ještě ani nepromluvil – Francisco už vykonal vše, co bylo třeba. Jeho jedinou nadějí se stala Hispaniola. Rozpomněl se, jak jednou señor Valdivia utrousil v rozhovoru s guvernérem: ano, spousta lidí utíká na Hispaniolu, mezi... jak to říkal... mezi bukanýry ... Kdo to jsou, ti bukanýři? Guvernér tenkrát poznamenal: už se tak roztahují s tou svojí svobodou, že s nimi budeme muset zatočit.

Francois pracoval do úpadu. Señor Valdivia se v duchu usmíval. Chlapec se vybouřil, domov se mu z hlavy vykouřil, teď bude sloužit celý život. Najde mu nějaké děvče, ožení ho a pak už nebude mít strach, že ufoukne. To je ono! Chlapci bude sedmnáct, ráz dva a může se ženit. Už teď se dychtivě kouká za jeho dcerami, pokaždé když přijedou z Maracaiba na návštěvu do haciendy. Španělku! To tak! Pro tebe bude dost dobrá Indiánka nebo nějaká míšenka. Na Hispaniole je jich kolik libo. Vezmu ho tam s sebou, až příště pojedeme se zbožím ...

Majetek seňora Valdivii se očividně rozmáhal. Z roku na rok se rozrůstaly plantáže, stavěly se nové sýpky a sklady. Teď má señor Valdivia dokonce svou vlastní loď, Andalusii, Naloží na ni kůže, lůj, sušené maso, tabák a plaví se až na Hispaniolu, kde zboží mění za kakao nebo rovnou za zlato.

„Francisco," ozval se slavnostně jednou večer señor Valdivia, „připrav se, pozítří vyplujeme na Hispaniolu. Dobřes pracoval, zasloužíš si to ... Koupím ti tam nějaké děvče, seženu ti nevěstu, ať by stála, co stála ..."

Francoisovi se chtělo samou radostí výsknout, ale rychle se vzpamatoval.

„Jak poroučíte, señore Valdivio ."

Přístav Santo Domingo se lidmi jen hemžil.

Andalusia se měla na ostrově zdržet nejméně týden. Času dost – nejprve se musím dobře porozhlédnout.

Francois v nových, parádních šatech vykračoval nedočkavě za svým pánem. Za nimi šel černoch Mgu. Měl rozkaz dohlížet na každý krok nespolehlivého Francoise. Otrok střežil otroka ...

Večer zavedl plantážník Francoise do krčmy na náměstí. Zasedl s ním za stůl prostřený pro čtyři lidi. Oni byli jen dva, Mgu stál u dveří. Señor Valdivia se spokojeně usmíval. Docela se rozzářil, když přišel starý hrbatý kupec. Vedl za ruku mladinkou, snad patnáctiletou dívenku. Určitě mesticku. Vlasy měla plavé jako běloška, ale tvář indiánskou.

Zasedli ke stolu. François zkoumal neznámé děvče. Bylo hezké. Dal se s ním do řeči – ať si señor Valdivia myslí, že ... Dívka byla v rozpacích. Odpovídala potichounku, jedním dvěma slovy. Za chvíli se však už usmívala a dívala se na něho docela mile.

„Señore Valdivio, mohu vám připít na vaše zdraví“ nasadil si Francois vděčnou masku.

„Můžeš,“ souhlasil vznešeně plantážník, „ale nejprve se podívej, jak pijí španělští grandí!“ a zvrátil do sebe půl džbánu vína. „Tak, nalej mi a pij!“

Señor Valdivia se dal do zpěvu. Pak začal poplácávat vylekané děvče.

„Vidíš, to bude tvoje žena ... Neboj se, sám ti ji zacvičím do manželského života ... Nebude žádné nemehlo ... Hahaha! Nalej mi!“

Za hodinu už plantážník škytal a za chvíli chrápal.

„Zůstaň u pána,“ řekl Francois černochovi, „my jdeme pro kočár, musí se odvézt na loď ...“

Dřív než se Mgu zmohl na slovo, popadl Francois dívku za ruku a vyběhl s ní pryč do tmy.

„Hej, kam s ní letíš?“ volal za ním krčmář.

Francois neodpovídal, zaťal zuby, i když se mu chtělo křičet, zpívat, bouřit...

Celou noc se prodíral Francois hustou trávou a křovisky. Mačetou, kterou sebral na opuštěném dvoře, si klestil cestu houštím. Dívka běžela za ním, ale k ránu už nemohla.

„Odpochiňme si ... nemůžu ...“, dýchala těžce.

Za pahorkem se ozval divoký psí štěkot.

„Nesmíme tu zůstat! Našli by nás,“ mračil se Francois. Nejlepší by bylo nechat děvče tady. Sám uteče snáz. Když se jí však podíval do velkých černých očí, sklopil zrak, vzal ji do náruče a šel dál.

„Pusť,“ poprosila za chvíli, „už zase budu moci“

Šli celý den. Jen občas se zastavovali u pramene vody. Vždycky když dívka už nemohla, nesl jí v náručí. Šli až do úplné tmy. Holubi, papoušci a plameňáci utichli. Nocí se mihly velké světlušky.

Francois vyhlédl místo pod starou palmou. Nanosil listí a traviny mezi dva kamenné balvany, na to prostřel svou košili a vyzval děvče:

„Lehni si... přikryju tě ...“

Poslušně si lehla. Francois ji přikryl svým kabátkem.

„Dobrou noc ...“

„Dobrou noc ... Francisco ...“

Tak milým hlasem ho dosud nikdo neoslovil...

Francois seděl opřen o kmen palmy. Prsa se mu dmula štěstím. Konečně svoboda! Konečně se zbavil toho pekla. Pohlédl na hvězdy. Co s nimi bude? Proč si tu holku váže na krk? Proč ji vlastně vzal s sebou? Ženit se? Ani nápad! Jsem přece ještě mladý, chci toho moc, moc vykonat. Ale co? Vrátit se domů? Jak? Dát se najmout na loď? Nebo zůstat tady, v některém přístavu? Neobjeví mě Valdivia? A co s ní?

Podíval se na děvče. Mělo otevřené oči.

„Proč nespíš?“

„Bojím se ...“

„Čeho?“

„Tmy a noci... strašidel...nikdy jsem ještě takhle nebyla v džungli...a sama...“

„Nejsi sama ...“

„Tak pojď ke mně ... celá léta jsem spávala s bratrem ...“

Francois nerozhodně polkl. Pomalu vstal. Pociťl v zádech neznámé mrazení.

„Nastydl bys ... K ránu bývá zima,“ šeptala a hlas se jí třásl, když ho přikrývala.

„Je ti zima?“ optal se Francisco a hlas se mu také tak chvěl.

„Ani sama nevím ... Tak divně se cítím ...“

„Já taky,“ přiznal se Francois. Musím být k té holce rozhodnější, jsem přece chlap, zlobil se sám na sebe. Nesmím se s ní párat.

„Spi už a dej pokoj!“

Děvče se odtáhlo a rozvzlykalo.

„Co je zas? Co fňukáš?“

„Všichni jsou na mne zlí... Otec mne bil ... Matka mne prodala tomu hrbáčovi ... ten mě trápil hladu... a teď ty ...“

„A čím jsem pro tebe já, co?“

„Vždyť právě proto pláču, že pro nikoho nic neznamenujím ...“

„Přestaň a neplač už,“ ozval se po chvílce Francois a otočil se. Nerozhodnou dlaní jí začal stírat s tváře slzy. Dotkl se prsty jejich vlasů. Jak byly měkké! A tvář tak rozpálená.

„Nemáš horečku?“

Jí se ptám a mne rozpaluje stejný žár. Dotkl se dlaní jejich rtů. Děvče mu políbilo ruku. Francois se zachvěl. Hrdlo se mu svírá, v hlavě hučí, v rukou hoří její vlhký obličej.

Neplač, říká jí, neplač, a přitahuje hlavu k její tváři. To je hřích, Francois, slyší kaplanův hlas. Vždycky jsem tě před tím varoval. Vy mluvíte o hříchu, vy? Francois, zlé náklonnosti se musí přemáhat... ďábelské pokušení ... Vy jste ďábel! Francois cítí na svých rtech slané dívčí rty, kolem krku se mu vinou něžné ruce, přitahuje ho šepot – Francisco ... Francisco ... Francisco ...

Ráno byli oba zamlklí a rozpačití. Dívka ho nakonec vzala za ruku a šli dál. K polednímu zastavili pod rozložitou palmou.

„Zůstaň tu, jdu natrhat nějaké ovoce“

Francois odběhl. Dívka nechtěla nečinně sedět. Musím mu pomáhat, je ke mně tak hodný. Vešla do houští, z něhož prosvěcovaly všelijaké bobule.

„Jéé!“ vykřikla najednou a uskočila.

„Co je?“ volal Francois z palmy

„Had ...“

„Neuštkl tě?“

„Ne..“

Francois se vrátil za hodnou chvíli s hroznem banánů. Děvče si nasliněným prstem utíralo malou ranku na levém lýtku.

„Snad ne ten had?“

„Hm ... šlápla jsem mu na ocas ... To nic není!“

„Ukaž!“ Francois se sklonil nad poraněnou nohu a přísál se rty k rance. Vypítl krev a rozzlobeně se obořil na děvče:

„Tos to nemohla říct hned? Co když byl jedovatý? Kdyby byl po ruce oheň. vypálil bych ti ránu ...“

„Jej, to bych si nenechala ... To bolí... Pojdme dál.“

Jedli za chůze. Chtěli zajít co nehlouběji do vnitrozemí. Francois si zapamatoval, kde vycházelo slunce. Šel tak, aby měl východ po pravé ruce. Nemohou zabloudit. Ale děvče začalo zůstat pozadu.

„Co je, nemůžeš? Já tě ponesu...“

„Ne, nejsem unavená ... jen ta noha ...“

Francois se zděsil. Noha opuchla.

Vzápětí přišla horečka a bolesti. Francois hledal vhodné místo k odpočinku. Vstoupil do nízké jeskyně. Za chvíli zděšeně vyběhl. Jeskyně byla plná koster. Určitě sem utekli indiáni před bělochy a radši dobrovolně zemřeli, než by se dali pochyty. Vyhlédl místo na trávě a měkce je vystlal. „Pojď, odpočiň si.“

Dívka se smutně pousmála. Když včera stlal lůžko, nevěděl ani on ani ona, jakou noc na něm prožijí. A teď neví už jen on. Protože to bude její lože smrtelné...

Francois vykřesával nožem oheň, stahoval jí svaly nad kolenem liánami, vysával ránu. Ach, nedělej to, i do tebe vejde jed, zůstaň aspoň ty naživu! Nosil jí v dlaních vodu z pramene, přikládal jí na čelo smotanou mokrou košili, zatínal pěstě a nadával si, že ji nechal samotnou. K večeru začala blouznit:

„Francois! ... ty vlvy se mnou strašně házou ... chyt' mne!“⁴

Vzal ji do náručí. Její tělo bylo teď docela jinak rozpálené než v noci. Ještě včera bych ji bez výčitek opustil a dnes bych ji nedal ani za všechny poklady. Dnes pro mne znamená celý svět.

„Nesmíš umřít, poslouchej ... jak se vlastně jmenuješ? Slyšíš, neumírej, řekni mi aspoň, jak se jmenuješ!“ volal celý bez sebe.

„Lod' ... příšera ... ohnivá kola ... máš mne rád?“

„Mám tě rád!“ dusil se Francois a oči se mu zalily slzami. „Jako nikoho na světě! Život bych za tebe dal!“

Myslí si, věří, že křikem a sliby prodlouží její život. Najednou pocítil, jak sebou škubla, a ruce, které se mu ovíjely kolem krku, pomalu a nezadržitelně klesaly. Mráz mu přeběhl po zádech. Pohlédl jí do očí. Byly strnulé. Opatrně dívku položil na svůj kabátec, ponořil tvář do jejích vlasů a plakal a šeptal nesmyslná slova a zatínal nehty do země a škubal si vlasy

„Tak už d o s t . . . o z v a l se za ním silný hlas, „Už dost.“

Francois se nechápavě ohlédl. Na ničem mu nezáleželo. Ať ho chytí, ať ho zbičují, ať ho zavrou a třeba i zabijí. Teď je mu už všechno jedno.

Pro něj život skončil.

Před ním stáli dva vousatí a vlasatí chlapi v silných plátěných kalhotách, přes které visela zelená napůl košile, napůl halena. Pod pažemi měli muškety a za pasem ze surové kůže sekeru a nůž. Na nohou měli škorně z hrubé vepřové kůže. Vysoké červené barety měli jaksi podivně pomačkané. Soucitně se dívali na děvče.

„Zemřela?“

„Kdo jste? Poslal vás señor Valdivia?“

„Žádného seňora Valdiviu neznáme a ani znát netoužíme. Jsme řádní bukanýři a přilákal nás sem tvůj řev.“

Tak to jsou tedy – bukanýři! Francois se začal sbírat.

„Zemřela ... Uštkl ji had ...“

„To je zlé, když nejsou po ruce potřebné byliny nebo zkušený felčar... Co počít, ve jménu božím ji pochováme ...“

Muži se dali do práce. Sekerami a klacky hloubili jámu, dlaněmi zem vyhazovali. Francois jim chtěl pomoci.

„Ne, ne, ty se s ní jen pěkně rozluč.“

„Hlavně kolem ní nasteleme hodně květin ... Takové hezké děvče! Zatlač jí oči...“

Francois celou dobu mlčel. Až když hrob přiklopili velkým plochým kamenem, zašeptal se skloněnou hlavou:

„Děkuji vám ... děkuji,“ a bral se pryč.

„Hej, chlapče, kam máš namířeno?“

„Kam mne oči ponesou.“

„Líp uděláš, když se přidáš k nám ... aspoň na čas, dokud si to nerozmyslíš ... Dokud na ni nezapomeneš ...“

Francois pohlédl do bukanýrových očí tvrdým, chlapským pohledem.

„Mort Dieu, les Espagnols me la payeront!“

Tak se stal Jean-David Nau, zvaný Francois nebo Francisco, bukanýřem.

Muži se k němu chovali jako k sobě rovnému. Za práci dostával stejně jako oni. Ale byla to docela jiná práce než u seňora Valdivii – i když jí nebylo méně.

Nejprve pomáhal stavět bukany – chatrče a v nich z rákosu pletené rámy. Na ty se kladlo rozčtvrcené, očištěné maso polodivokých prasat, ovcí a dobytka. Rámy byly vyzdviženy na dva sáhy od země. Pod nimi řevavělo uhlí, na které se přihazovaly zelené větve voňavých dřevin. Před uzením se maso ponořilo na den a dvě noci do slané vody. Udilo se pět až šest týdnů.

Když už šlo Francoisovi pletení rákosu od ruky, naučili ho vydělávat kůže. Seškrabával noží srst a máčel ji ve vápenné vodě. Nebo – ještě častěji – vtíral do koží tuk, rozestíral je nad kouřem, valchoval je oblými kameny a dupal po nich saboty, těžkými dřeváky. To se muselo opakovat tak dlouho, dokud nebyly kůže měkké a poddajné.

„Kde se tu vzalo tolik divokých prasat a dobytka?“ zeptal se starého bukanýře, když dostal mušketu a šel poprvé na lov.

„Krátko po objevení Nového světa začali Španělé osídlovat ostrov za ostrovem. Ovce, dobytek a drůbež si přivezli s sebou. Vždyť Indiáni nechovali a neznali koně ani krávy. Přišli za zlatem, ale Eldorado, pohádkovou zlatonosnou zem, ne a ne najít. Až když Cortez a Pizarro objevili bohaté indiánské říše Aztéků a Inků. Lidé houfem opouštěli své domky, stáda, přístavy a hnali se za vidinou rychlého zbohatnutí. Domky pustly, dobytek se rozběhl, zdivočel. A tak se rozmnožil, že už přes sto let tu lidé loví a udí maso a je ho stále dost ...“

„Španělé to trpí?“

„Co mají dělat ? Sem se neodvážím...“

Starý bukanýr se mýlil. V zátokách se nečekaně objevily španělské válečné fregaty. Posádky se vyhrnuly na pobřeží a začaly bukanýry shánět jako stádo.

„Ostrov patří Jeho Výsosti španělskému králi a ten si nepřije, aby mu tu žili kdejakí tuláci, trestanci a zběhové.“

„My přece prodáváme všem, i Španělům,“ ozval se vůdce bukanýrů, Francouz Le Vasseur. „Čestně pracujeme a obchodujeme! Nikomu nečiníme žádná protivenství! Žijeme tu pospolu Francouzi a Holanďané, Angličané a Španělé, Portugalci a Indiáni, černoši a míšenci, katolíci a hugenoti, vdovci i mládenci, šlechtici i galejníci! Žijeme svorně a pokojně. Když bude třeba platit daň – proč ne, třebaže jsme svobodní lidé!“

„Já ti dám svobodu!“ rozčertil se velitel a poručil podpálit bukany a zabavit všechno vyuzené maso a kůže. Bukanyři se rozzuřili. Strhla se bitka, hvízdaly těžké olovené bukanýrské kulky a míhaly se ostré sekery ...

Dva měsíce se bukanýři bránili, ustupovali, útočili, umírali. Le Vasseur viděl, že proti přesile nic nezmůže. Začal se Španěly vyjednávat: necháte-li nás svobodně odejít, opustíme Hispaniolu.

„Vrátíme se do Evropy!“

„Dáme se najmout do španělského vojska!“

„Půjdeme hledat zlato do Mexika!“

„Půjdeme pracovat na plantáže!“

„Ne, hoši.“ zasáhl Le Vasseur, „tak ne. Chcete při první hrozbě ztratit svou svobodu? Navrhují, abychom se přestěhovali na blízký Želví ostrov.“

„Na Tortugu? Na ty holé skály?“

„Řádnému chlapovi se i skála poddá ... A když jsou na nás Španělé takoví,“ Le Vasseur ukázal na spálené chalupy.

„nebudeme my na ně jinačí... Však se tam už nějak přeplavíme na jakýchkoli člunech – vždyť jsou to jen nějaké dvě míle ...“

Bukanýři pochopili a dali svému vůdci za pravdu.

„Máte měsíc času!“ poznamenal blahosklonně španělský důstojník a poručil, aby na břeh vyvalili soudek vína. Zatímco on a jeho společníci pili, bukanýři zakládali ohně kolem obrovitých cedrů. Když přepálené kmeny padly na zem, vypalovali je uvnitř tak dlouho, dokud nevznikly těžké, ale spolehlivé čluny – pirogy. Každá z nich unese i dvacet mužů. Jiní stloukali čluny z vyplavených prken nebo sestavovali vory.

Francois pracoval, co mu síly stačily. Ruka, prostřelená španělskou kulkou, se rychle hojila. Večer vždycky usnul dřív, než se zasedlo k společnému jídlu. Ráno narovnával bolavý kříž a čím dál s větší nenávistí hleděl na hodující a lenošící Španěly.

Pěťadvacátého dne se bukanýři se svým skromným majetkem nalodili na pirogy, vory a lodice. Štěstí že jim Španělé dovolili vzít zbraně! Ovšem jen tak: na jedné loďce muškety a na druhé prach a olovo.

„Señore admirále,“ křičel španělský důstojník na Le Vasseura, „takovou flotilu, jakou máte vy, moře ještě neneslo ...“

„To teda máš pravdu!“ chichotali se Španělé.

Bukanýři neodpovídali. Seděli zády ke španělům a tváří k Tortuze, své nové vlasti.

Jen Francois pohlížel k Hispaniole a myslel na krásnou žlutou orchideu, kterou byl v noci položit na nízký hrob.

Děti svobody

Bukanýři se na Tortuze rychle zabydleli.

Postavili si nové chatrče – bukany. Vyčistili několik jeskyní a proměnili je na budoucí sklady. Pobřeží kolem zálivu, v němž mohly přistávat lodě, opevnili. Na nepřístupném útesu postavili pevnost a nazvali ji El Palomar – Holubník. Vedla k ní uzounká pěšina, která se dala v okamžiku přehradit těžkými balvany. K hradbám byl přístup jen po provazových žebřících. V pevnůstce byla stálá strážní služba.

Bukanýři dál lovili na Hispaniole, na Tortuze úlovky jen udili. Le Vasseur zavedl ještě přísnější pořádek. Jen nemocní a ti, kterým věkem ochably síly, nemuseli pracovat. Každý pracoval podle svých schopností. Ze společného majetku si bral to, co potřeboval. Nebylo toho mnoho. Jednou za rok dva tři kusy plátna, sekeru, střevíce. Jednou za měsíc kulky a střelný prach. Jídlo si mohl každý obstarat sám, nemocní dostávali ze společného. Krádež se trestala vyhnanstvím – to byla největší potupa. Zloděje vyvábili v dehtu nebo smůle a pak v perí, posadili ho do lodky, a jeď si, kam je ti libo.

Ale obchody šly čím dál tím hůř. Začalo se nedostávat to i ono, rostla nespokojenost ...

Le Vasseur cítil, že takhle dlouho vydržet nemohou. Ale stále ještě váhal. Když jim Španělé zabalili dva čluny naložené masem a kůžemi, nechal si zavolat známého námořníka Pierra Legranda.

„Vezmi si člun a tolik mužů, kolik uznáš za vhodné. Půjdete zkusit štěstí na moře ...“

„Bravo!“ radoval se Legrand. „Už jsem si myslel, že skončím život mezi prasečími rypáky a kravskými ocasy ...“

Druhého dne vyplul ze zátoky nenápadný rybářský člun. Legrand stál u kormidla, vesele mrkal na veslaře:

„Konečně jsme ve svém živlu! A ty, Olonézi, nezabírej tak zprudka, nebo se ti veslo rozpadne v rukou.“

Francois se blaženě usmíval. Byl pyšný na své nové jméno i práci a zabíral ještě silněji.

Dvacet mužů hledělo ke vzdalujícím se Tortuze veselými očima. Nebojte se, všechny vás pomstíme. Ještě nevíme, co těm Španělům vyvedeme, ale postaráme se, aby na nás tak rychle nezapomněli.

Když se člun dostal do mořského proudu, ulehčeně si vydechli. Jenom Pierre Legrand se zakabonil.

„Jestli se z něho nedostaneme, kdo ví, kam nás zanesou ...“

Pluli bez kompasu, bez mapy. Proud je držel jako dravec. Plavci spali celou noc. Bděli jen Legrand a Francois. Tlumeně si povídali až do půlnoci.

Únava byla příliš velká, ztichli nakonec i oni. Nemohli vymyslet nic moudřejšího než opřít hlavu o obrubu člunu a spát.

Čtvrtého dne došla pitná voda. Muži začali reptat. Legrand je marně nutil veslovat. Seděli s bradami podepřenými pěstmi a s očima tupě zahleděnými do nesmírné modré dálky. Už jim začalo být všechno jedno. Trochu brzo, pomyslel si Francois. Mlčel. Byl na moři nováčkem, nemohl se ozývat.

K večeru zpozorovali flotilu. Určitě la flota, španělský konvoj, odvázející do Evropy stříbro a jiné vzácné zboží. Pluje východním směrem. Admiranta, poslední loď, se držela ve velké vzdálenosti za ostatními. V Legrandově hlavě bleskl bláznivý nápad. Když lodě pluly dál a nikdo nevěnoval pozornost jejich člunu – rozhodnutí doznělo.

„Hoši, prohlédněte si dobře tu pyšnou admirantu,“ svítil zuby a blýskal očima. „Ráno bude naše ...“

„Blázen ...“

„Trouba ...“

„Vejtaha ...“

„Šílenec ...“

„Hoši, říkám vám, bude naše! Jen, proboha, začněte veslovat, abychom se k ní po západu slunce přiblížili. Vzdám se svého podílu na kořisti, rozdělte si ho mezi sebou, jen veslujte! Nic se nám přece nemůže stát!“

Francois už při první výzvě zabral veslem. Pravda, sám nezmohl nic. Muži se podívali na Legranda, pak na něho, zavrtěli si ukazováčkem u spánku – je to blázen, co se s ním budeme hádat. Začali veslovat. Raději něco podniknout, i když něco zoufalého, než nečinně sedět a čekat na smrt hladem a žízni.

Tropická noc přicházela náhle.

Na palubě zakotvené admiranty nebylo živé duše. Stráž zřejmě zalezla někam pod stěžen a spí. Legrand se chvěl nedočkavostí.

„Připravte si háky, lana a provazové žebříky ... Muškety zůstanou v člunech ... Vezměte si jen šavle a pistole. A ticho, proboha, nechodí se na zajíce s bubnem ...“

Vzrušení zachvacovalo i ostatní. Rychle si prohlédli pistole. Zkoušeli provazy, zakončené trojramennými háky.

Přehlíželi lana a žebříky. A pak zase veslovali a už ne ledabyle.

Když se přiblížili k přidi admiranty, prosekal Legrand sekerou dno člunu. Opravdu, není pro ně jiné cesty zpět. Ta by vedla jen do záhuby a tato ... aspoň k chlapské smrti.

Francois vyhodil první svůj dlouhý provaz. Hák, obalený plátnem, se nehlučně zasekl za zábradlí lodi. Francois se na ně vyšvihl. Když se chytil obruby, mihl se před ním Pierre Legrand. Počkali, až se vyšplhalo ještě šest mužů. Legrand s prstem na ústech ukázal pěstí na spánky. Pochopili. Jejich bosé nohy našlapovaly po palubě nehlučně jako pracky šelem. Najednou Legrand skočil a pěstí srazil na zem postavu v plášti. Francois se vrhl na druhého, ale jeho pěst minula cíl. Francois sebou švihl na palubu. Druhý strážce se na něj svalil. Francois ho chytil za krk a vzápětí pustil. Španěl měl v hrdle

zabodnutou dýku. Vysvobodil se zpod něj a běžel za Legrandem. Ten už otvíral dveře do kapitánské kajuty.

„Vzdejte se!“ vykřikl hromovým hlasem.

Španělé strnuli.

„Jesús, son demonios estos?!“

Pak hodili karty na stůl a sáhli po kordech. Legrandova pistole se však octla na prsou šedovlasého admirála dřív.

„Jak se hnete – střelím!“

Ostatní bukanýři hrozivě mířili pistolemi a potřásali šavlemi. Admirál sklesle kývl důstojníkům.

„Do kouta!“ zvolal Legrand. Španělé nevěděli, má-li tím na mysli kordy nebo je. Nemuseli o tom dlouho přemýšlet. Bukanyři je za chvíli svázali jako balíky vysušených kůží.

„To nám drazé zaplatíte!“ vyhrožoval admirál.

Nikdo ho neposlouchal. Bukanyři už vtrhli do podpalubí. Posádku vyburcoval ze sna admirálovův zlomený hlas:

„Neklad'te žádný odpor ... museli jsme se vzdát...“

Té noci bukanýři nespali. Přehrabávali loď, kupili zbraně, střelný prach, zásoby jídla, balíky, látky, žoky, koření. Legrand počítal peníze v lodní pokladně. Francois odebíral cennosti členům posádky. Jeden námořník se vzpíral. Francois ho srazil na palubu přesným úderem. Teď už neminul cíl jako prve.

„Výborně, Olonézi!“ povzbuzoval ho Legrand. „Něco z tebe bude! Jen je nelitují. Litovali Španělé nás?“

Francois nikomu nenechal ani jediný groš, ani jedinou náušnici. Admirál posílal o svatý medailonek, ze zlata, ale Francois mu ho prudce strhl i s řetízem s krku.

„Teď jsou ti Bůh i Panna Maria vzácní! Ale když jsi zabíjel Indiány a pátil naše bukanýrské domky, to sis na ně nevzpomněl!“

„Já indiány nezabíjel, ani vaše domky nepálil.“

Francois ho udeřil pěstí přes ústa. Nastalo hrobové ticho.

Kořist byla ohromná. Mužstvo se těšilo na její dělení, na „chasse-partie“, jak říkali. Na lodi bylo několik beden stříbra, pytlík perel, tisíc zlatých piastrů – kromě zboží a osobních cenností posádky. Legrand nařídil Francoisovi, aby celou kořist sepsal. Pak rozvázal ruce kormidelníkovi a postavil ho ke kormidlu.

„Dobře poslouchej. Zavedeš koráb' na severní pobřeží Hispanioly, takových třicet čtyřicet mil východně od Tortugy ... přibližně sem,“ ukázal prstem na mapě. „Tam vysadíme ty, které loď nepotřebuje, ostatní tu ještě nějaký čas zůstanou. Když nás povedeš špatně – hodím tě žralokům.“

Francois se v duchu ptal, proč na Hispaniolu a proč ne přímo na Tortugu. Co je mi po tom! Takový odvážlivec jako Legrand jistě nejlépe ví, co má dělat. Francoise už bolela ruka od zapisování ohromné kořisti. Bukanyři se nad ní jen rozplývali ...

Kormidelník přivedl loď přesně na pusté pobřeží, které Legrand označil. Vysadil na břeh všechny členy španělské posádky kromě pěti. Bez nich by

nedokázal vést tak ohromný koráb. Pak svolal bukanýry. Francois si všiml, že jen Legrand je ozbrojen.

„Hoši, nenarodil jsem se k tomu, abych chcipl mezi prasečími rypáky a kravskými ocasy. Konečně – k čemu by nám byla na Tortuze takováhle ohromná loď? Vráťím se na ní do Evropy. Ticho! Nehulákejte! Kdo chce – může se mnou. Kdo ne – dostane, co mu patří, a může se vrátit na Tortugu. Kdo by se pokusil o nějaké jiné řešení ...“

Potřásl pistolí.

Bukanýři na sebe rozpačitě pokukovali. Tohle nečekal nikdo! Vida, co se z něho vyklubalo!

Francois pocítil žár ve tvářích. Ani vlastním nemůže člověk věřit! Ach, kdybych měl aspoň dýku!

Legrand uchopil do levice kord.

„Na Tortuze jsem hezkých pár sviní podřezal ...!“

Dvanáct mužů se k němu přidalo.

„A co ty, Olonézi, nechceš se vrátit domů a donést matce pár piastrů?“

Ne, on se ještě nemůže vrátit. Matce by způsobil jen smutek. Čekala, že se jí syn vrátí jako kněz a najednou by přišel jako trhan ... A vůbec, kdoví jak by ho Legrand vyplatil... Možná karabáčem. Od takových se můžeš nadít všeho ... Pohlédl na zbylých sedm mužů. Každý z nich má určité nějakou příčinu, proč se nechce vrátit. Musí jednat.

„Dej nám, co nám náleží,“ postavil se před ně.

„Běžte na břeh, spustíme vám člun se vším, co vám patří...“

Francois pochopil, že je Legrand chce podvést. Nedal by jim nic.

„Legrande, jsi Francouz “jako já, ale chováš se jako Španěl. Nechci, abychom se i my k tobě začali takhle chovat ...“

Legrand se podíval do odhodlaných tváří mužů. Povolil. Francois s ostatními naložili do člunu dva soudky prachu, tři bedny kulek, cínové nádoby a konečně i zbraně. Sám Legrand je svázal do velkého pytle a spustil na provaze nad hladinu.

„Ještě peníze ...“

„Až budeš ve člunu ...“

Každý dostal deset piastrů.

„Hodil bych ti je do obličeje,“ řekl Francois, „ale nepatří jen mně, patří celému našemu Pobřežnímu bratrstvu ...“

„Jdi se vycpat i s vaším bratrstvem ... Jsi stejný moula jako ti ostatní... A dělejte, nemám čas, v Dieppe mě už čeká slavobrána ...“

Francois odplivl Legrandovi k nohám a spustil se do naloženého člunu.

Od toho dne ho posádka považovala za svého velitele.

Když se výprava vrátila na Tortugu, čekalo bukanýry překvapení. V Holubníku, v ostrovní pevnosti, byla francouzská královská posádka. A ostrov měl královského guvernéra – Jeana de La Place. Když mu Francois – Olonéz vypověděl osudy jejich výpravy, La Place mnohोznačně poznamenal:

„Doufám, že ty Španělům navaráš ještě pořádnější kaši ... Jsem tu proto, abych vás podpořil...“

Po čase se Olonézovi podařilo zajmout španělskou obchodní plachetnici. Prodali ji, prodali také všechny zásoby masa a kůží a za získané peníze pronajali prostřednictvím nastrčeného člověka Andalusii, loď seňora Valdivii. Když se s ní Olonéz objevil v Havaně a vystupoval jako španělský kapitán, dali mu kupci do pronájmu další dvě. Bukanýři byli nadšením bez sebe.

Ted' přišla jejich chvíle.

Zvědové, rozeslaní do bližších i vzdálenějších přístavů, přinesli zprávu, že Guarda costas – španělský strážní konvoj – odplul k mexickému pobřeží.

Bukanýrská „flotila“ se začala chystat na výpravu. Mužstvo něžně a laskavě čistilo děla. Usilovně nosilo na lodě žoky bobů, soudky vody, sušené maso zabalené v palmových listech a maniokovou mouku. Horečně se naložovali. Každý musel mít dvě kopy kulek, dva rohy prachu, nůž za pasem, provaz za halenou a levé předloktí omotané obvazem – bílým plátnem. Stejná výstroj, stejná strava, stejné povinnosti pro všechny – počínaje Olonézem a posledním plavčíkem konče.

Když všechny tři lodě vypluly na otevřené moře, bukanýři se radovali jako malé děti.

„Kam zamíříme?“

„Směr Maracaibo ... Tam se nám nabízí největší kořist.“

Francois zamlčel, co ho tam táhne především.

Vál příznivý vítr. Lodě se rychle blížily k Venezuelskému zálivu. První plula pod španělskou vlajkou Andalusia, Posádka pevnosti La Puerta de la Barra na Strážním ostrově znala loď velmi dobře. Propustila ji bez podezření. Když jim z přídě Andalusie pokynul člověk ve vznešeném úboru španělského granda, propustili i další dvě plachetnice. Sotva se za zády pevnosti octla poslední loď, spustila palbu. Čluny s nedočkavými bukanýry se hrnuly na pobřeží. Z pevnosti zahoukaly poplašené výstřely dvanáctiliberních děl.

V Maracaibu se rozezněly zvony. Podle zvuku se dalo usoudit, že jejich srdce nebíjí do obou, ale do jedné strany.

„Poplach!“ „Piráti!“

Lidé zapřahali koně, muly, nakládali cennější majetek a utíkali. Seňor Valdivia, který byl právě v přístavu, pohlédl na moře a vykřikl:

„Andalusia! Moje loď se vrací! Určitě ji pronásledovali piráti!“

Rozběhl se k molu. Několik obchodníků ho důvěřivě následovalo. Ale když Andalusia přirazila ke břehu, objevily se v hrdle laguny další dvě lodě a několik člunů. Seňora Valdiviu zachvátilo zlé tušení. Nerozhodně se zarazil. Pozdě. Z Andalusie vyskakovali muži v plátěných kalhotách, se šátky na hlavách, bez košil. Šavle v jedné, pistoli v druhé ruce. V očích zuřivost. A hlad po kořisti.

„Ten patří mně!“ vykřikl hrozným hlasem Olonéz, když poznal Valdiviu, obklopeného čepelemi. Muži se hnali dál. Olonéz přistoupil k plantážníkovi.

„Señor Francisco, no ne matéis, yo os diré ... nezabíjejte mne, já vám povím... všechno vám povím... i kde jsou peníze ...“

„Rozluč se s Andalusí – s lodí i se svým rodným krajem ve Španělsku.“

„Otče! Migueli!“ vykřikly dvě ženy a běžely k Valdiviovi.

„Francisco, caro amigo, neváňist nepatří do křesťanského srdce ... Přijmu tě za syna, dceru ti dám, ušetři mě! Pohled!“ ukázal na plavčíci ženu a dceru,

keré se na něho v zoufalství věšely. „Tady máš peníze," třesoucí se rukou mu podával měšec zlatáků, „ostatní jsou v haciendě ... dole ve sklepě ... Smiluj se ..."

Dcera byla hezká, kdysi se Frangoisovi líbila. Ted' ...

„Uhněte!" odstrčil obě ženy stranou. „Allons, bougre! Pohni sebou, chlape! Tys mi zahubil duši, já tobě jen tělo! Chtěls milost – tu máš ... coup de grace!" prudkým pohybem bodl Valdiviu rovnou do srdce.

Pak Olonéz skočil na koně a odcválal na Valdiviovu haciendu. Všechno tu bylo po staru. Jen přepychu víc. Zlato bylo skutečně ve sklepě. Na dvoře ho oslovil Mgu:

„Francisco ... señore Francisco ... Kde je pán?"

„Tady jsem pánem já! Daruji ti svobodu!"

Načmáral na kus papíru pár řádků a podal je černochovi:

„Jsi svobodeni!"

„Francisco ... Francisco, děkuji! ... Ale co señor Valdivia ?"

„Toho se už neboj," Olonéz udeřil na koš svého kordu, „ten ti už neublíží..."

Bukanýři rabovali důkladně. Neminuli jediný dům, jediný sklep, jedinou truhlici. Kořist snášeli na náměstí. Peněz bylo stále málo. Olonéz poslal lidi do džungle, aby pochytili uprchlíky. Muži se vrátili s vítězným pokřikem. Za nimi cupotal průvod mul, naložených cennými věcmi, třicet zajatců, většinou žen, a v malé okované truhlici městská pokladna – dvacet tisíc piastrů.

Hromada na náměstí rostla. Pytle mouky a chrochtající vepři. Cínové nádoby a šňůry sušených ryb. Slavnostní kroje a díže soli. Bečky rumu a sudy vína. Zlaté ozdoby a stříbrem vykládané zbraně. Perly a drahokamy, Několika bukanýrům se z tolika bohatství zatočila hlava. Vyrázili čep ze sudu a plnými hrstmi nabírali rum a chlemtali ho.

„Přestaň s tím!" poručil Olonéz jednomu, který přidržoval dřevěný kolík u sudu a čepoval. Ten se jen hloupě, nechápavě zašklebil. Olonéz vytáhl pistoli a vpálil mu kulku do hlavy. Ostatní hned vystřízlivěli.

„Polovina bude odnášet kořist a polovina hledat schované zlato a peníze! Určitě si najdete způsob, jak těm nafoukaným oslům rozvázat jazyky!"

Bukanýrům nemusel něco takového říkat dvakrát.

Španěly, kteří nechtěli prozradit, kde mají svoje peníze, (mnozí ani prozradit nemohli, protože je opravdu neměli) bez okolků skřípli. Přivazovali je na loket vysoké rošty a topili pod nimi koudelí a suchým roštím.

Věšeli je za nohy tak, aby jim vlasy padaly do mraveniště.

Vmačkávali jim krky do dvojitých vidlí a ty pak přibodávali do nedalekých stromů.

Dřeváky jim dupali po bosých nohách.

Pažbami mušket jim přeráželi kosti.

Rostl křik a nářek.

Rostla také hromádka peněz a skvostů.

Třetího dne odpoledne dal Olonéz naložit kořist na Andalusii a odplul. Mužstvo se těšilo na dělení. Proto je po dní plavby velmi překvapil velitelův rozkaz:

„Zpátky!"

Nechápali, že poslechli. Obrátili kormidlo a za úsvitu znovu připluli k Maracaibu, Teď už neměl kdo město varovat. Vojáci v pevnosti byli pobiti, děla zničena, zvony puklé. Obyvatelé, kteří jakžtakž zachránili život a nějaký majetek, byli zaměstnání opravováním vyrabovaných domů. Olonéz nevtáhl do města s loďmi. Vysadil muže na čluny. Vrhli se na město zezadu a dovršili jeho úplnou zkázu.

Až pak odpluli.

První zastávka byla na ostrově Krav. Bukanyři začali za Olonézovými zády nespokojeně reptat. Ale velitel dělal, že nic nevidí. Poručil vynést všechnu kořist na pobřeží. Pak vzal do rukou papíry, v nichž bylo zaznamenáno všechno do posledního stříbrňáku a posledního pířka.

„Kamarádi," řekl přátelským hlasem. „Já nejsem Legrand! Budeme se dělit spravedlivě. Teď, i napříště. Žádná kořist – žádný zisk. Velká kořist – velký zisk, Na penězích jsme získali 271 398 piastrů."

Bukanyři hromově zajásali.

„Zboží má asi poloviční hodnotu... Pětinu ze všeho odečteme pro ty, kdo zůstali na Tortuze, kdo pomohli opatřit loď a střelivo. Každému, kdo dal na výpravu nějaké peníze, se vrátí dvojnásobně. Zvláštní odměnu dostanou tesaři, ranhojiči a ti, kdo první pronikli do pevnosti. Je to spravedlivé?"

„Je!" zahučeli a vesele pobáňovali.

„Dále. Bývá zvykem, že velitel dostává šestinásobek toho, co ostatní. Mně stačí jen pět dílů ... Ten šestý díl navrhují rozdělit mezi vdovy a sirotky padlých. Pokud je ovšem najdeme. Kdo ztratil v boji pravou ruku – dostane šest set piastrů. Kdo levou – pět set, komu se bude muset odříznout noha – čtyři sta. Kdo ztratil oko – sto piastrů a zrovna tolik za každý prst. Je to spravedlivé?"

„Je!" schvalovali bukanýři.

„Kolik případně na každého z nás?" ozval se kdosi nedočkavě.

„Dva tisíce piastrů a příslušný podíl z ukořistěného zboží."

Muži se spokojeně plácali po stehnech.

„To je Pobřežní bratrstvo! To je svoboda! To je spravedlnost!"

„Přistupujte teď jeden po druhém a přísahajte na bibli, že jste nic neukradli, nic nezatajili."

Vážně přicházeli k veliteli, kladli tři prsty na starou odřenou bibli a slavnostně odpřisahávali.

„A teď," ozval se Olonéz, když plavčíci dali každému pohár s rumem, „na zdraví vás všech, na zdraví našeho Pobřežního bratrstva, na svobodu!"

Olonézovo zmrtvýchvstání

Zvěst o husarském kousku Pierra Legranda se roznesla po všech evropských přístavech krátce po tom, co s ukořistěnou španělskou lodí přistál v Dieppe. Život bukanýřů, svobodných lidí, líčil v takových barvách, že se na Tortugu začali hrnout dobrodruzi, slávychtiví námořníci, zločinci, prchající před zákonem, nepraví šlechtici, pronásledovaní náboženští horlivci a sektáři, falešní hráči, rváči, mastičkáři, lidé bažící po rychlém zbohatnutí.

Legrandova sláva však pomalubledla. Zato se od úst k ústům šířily legendy o krutém nepříteli Španělů, o ďábelsky odvážném flibustýrovi. Nikdo už mu neřikal Jean-David Nau, ani Francisco nebo Francois. Všichni ho znali jen pod pošpanělštěným jménem Olonéz. Všichni chtěli jít na výpravu pod jeho velením.

Jednou přišel za Olonézem Portugalec s velkými zlatými kruhy v uších.

„Jmenuji se Bartolomeo, chci jít s tebou na výpravu ...

„To by jich chtělo hodně. A co umíš? Umíš udit maso? Vydělávat surové kůže? Vyznáš se v léčivých bylinách?“

„Ne... Nač by mi to bylo?“

„Umíš lít kulky? Umíš brousit dýku?“

„Já myslel...“

„Umíš kormidlovat? Vyznáš se v mapách? Dokážeš určit směr lodě podle hvězd?“

Kolem velitele a Portugalce se shromáždila kupa lidí. Bude zábava.

„Umím šermovat!“ vykřikl rozpálený Bartolomeo a uhodil do rukověti kordu.

„Ukaž, co umíš!“ odskočil Olonéz a tasil svou zbraň.

Ukázalo se, že Bartolomeo umí docela slušně šermovat. To však dokázal na Tortuze leckdo. Proti Olonézovi neměl žádné vyhlídky. Ten stál klidně na místě, neudělal ještě ani krůček. Bartolomeo znervózněl. Najednou odrazil soupeřův kord a příkrčen udělal výpad tak, že hrot jeho kordu směřoval mezi Olonézovy oči.

„To znám!“ hodil Olonéz hlavou zpět a ustoupil o krok. „Tenhle nepoctivý tah znám. Říká se mu šíp že? Ukaž něco jiného.“

Bartolomeo se rozčertil. Chvilí trpěl, aby mu Olonéz švihal rovnou před nosem. Pak náhle zaklonil hlavu a bodl směrem do soupeřovy holeně. Olonéz šikovně odskočil, ale na tlusté holínce zůstaly stopy po bodnutí.

„I to známe, milý Bartolomeo,“ dráždil zadýchaného Portugalce, „to je žarnak že? Dobrá figura, ale musí se udělat šikovněji. Takhle!“ Olonéz vyrazil vpřed a probodl Bartolomeovi kalhoty těsně nad kolenem. „Dej si pozor, podruhé to půjde do živého ...“

Bartolomeo se už neovládl. Skočil bokem k soupeřovi, levou rukou mu odrazil zápěstí s kordem a docela zblízka se rozehnal proti Olonézově nechráněné hrudi. Odskok by nepomohl. Na dýku bylo pozdě a bylo by to proti pravidlům – stejně jako i tato „passata“. poslední Bartolomeův trik. Olonéz

prudce vytrhl ruku ze sevření a zápěstím odrazil Portugalcův kord k zemi. Lidé si vydechli.

„Tak ty na mne jdeš se samými nedovolenými úskoky!" usmíval se Olonéz, třebaže mu z dlaně tekla krev. „Tu máš!" vrhl se do útoku a za chvíli ležel Bartolomeo beze zbraně na písku.

„Vstaň!" rozkázal po chvíli. „Nic neumíš, ani bít se nedokážeš. Doufám, že aspoň plavat umíš, když už ses vydal za tou námořnickou slávou ...

Portugalec se nedal. Večer co večer vysedával v krčmě a tajnůstkářsky se smlouval hned s jedním, hned s druhým bukanýrem. A protože v dohledu žádná výprava nebyla, podařilo se mu zlákat dvacet mužů. Sehnali si malou plachetnici a vyjeli na moře. Kdosi navrhl, aby se vydávali za lovce perel. Bartolomeo souhlasil. S košíky naplněnými bezcennými lasturami, s dýkami a pistolemi, ukrytými pod kalhotami a košilemi, vylezli nabízet své zboží na obrovský španělský galion. Jen co se octli na palubě, vrhli se na Španěly. Těch pár na palubě pobili a těm v podpalubí zatarasili východy. Po krátkém boji se všichni museli vzdát.

Bartolomeo jásal, mužstvo ho oslavovalo.

„To by ani Olonéz nedokázal!"

Radost je přešla, když zjistili, že nikdo z nich neumí řídit tak velkou loď – s ohromným kormidlem, se spleť plachet, lan a ráhen. Co s ní ? Na obzoru se objevily španělské válečné lodě. Bartolomeo chtěl zamířit k Tortuze. Vítr vál z

boku, plachty se musely přestavět, a to se jim nepodařilo. Španělské lodě se přibližovaly čím dál rychleji. Asi deset mil od ostrova je Španělé dostihli.

Hravě, bez jediného výstřelu dobyli loď nazpátek. Bartolomeo neuměl zacházet ani s děly ...

Bukanýři se octli v podpalubí. Plivali po Bartolomeovi a tloukli ho pouty. Věděli, co je čeká. Smrt. Lodě zakotvily, je noc, ráno zasedne rychlý soud a oni budou viset na stěžních.

„Hoši," zašeptal najednou jeden bukanýr. „Podařilo se mi rozlomit pouta..."

Za chvíli byli všichni svobodni. Bartolomeo poslední.

Bukanýři začali tiše stoupat po schůdcích. Chtěli vyrazit padací dveře v palubě a skočit do vody.

Španělé je sotva budou pronásledovat.

„Kamarádi... já neumím ... plavat!" ozval se za nimi plačtivým hlasem Bartolomeo.

Bukanýři div nevyprskli smíchy. To jim ještě chybělo!

„Pojdi!"

Jeden za druhým se vysoukali, útěk nikdo nezpozoroval.

Bartolomeo začal zoufale hmatat kolem sebe. Aspoň kus dřeva kdyby našel. Dotkl se dvou velikých hliněných amfor. Zajásal. Strhal se sebe šaty i boty, kusem košile ucpal hrdla džbánu a vyřítíl se ven. Se džbány v rukou přeběhl palubu a se zavřenýma očima skočil do moře. Hrabal, plácal nohama, chlemtal slanou vodu, uhýbal hlavou před hvízdajícími kulkami a modlil se, aby některá z nich nerozbila jeho spásonosné plováky. Loď kotvila kousek od břehu, ale Bartolomeovi se zdálo, že je to vzdálenost nekonečná ...

„Ty se tak hodíš na to prodávat ovoce v přístavu," řekl Olonéz Portugalci, když prosil o účast na nové výpravě.

Bartolomeo zvedl pyšně hlavu:

„Když mě nevezmeš, půjdu sám. Podívej," ze záhradří vytáhl poskládaný pergamen, „i já mám písemné povolení k flibustýrským výpravám ... No, jen si přečti!"

Bartolomeo hrdě vypínal hrud'. Olonéz zběžně přelétl Bartolomeův dokument a strašně se rozchechtal.

„Víš, co ti holandský guvernér povoluje? Chytat kozy a prodávat jejich bobky!"

Bukanýři se mohli popukat. Bartolomeo se bránil:

„No co, když já ani číst neumím," svěsil hlavu a odcházel jako spráskaný pes.

Bukanýři se domnívali, že nová výprava zamíří k bohatým městům kolem Venezuelského zálivu, Olonéz se však vydal s jedinou lodí na západ. Během dlouhé plavby se mu podařilo zajmout a vyrabovat jen jednu chudou španělskou karavelu.

„Campeche nám to stokrát vynahradí!" sliboval Olonéz.

Bukanýři se rozjasnili. Ale nebe se zatáhlo. Klidné moře se rozbouřilo. Olonéz klel, zatímco se loď topila ve vlnách, on sám se topil v rumu ...

Obyvatelé Campeche zalezli do svých domovů. Při domácích pracích a dobrém víně přechávali nepohodu.

K polednímu se ozval poplašný zvon. Z pevnosti zazněl varovný výstřel. Na náměstí zavířil vojenský buben.

„Piráti!“ ozývalo se vylekaným městem. Lidé balili uzlíky a pospíchali pryč. Ale městské brány byly zamčeny.

„Vraťte se domů!“ vyzývaly je stráže a jejich hlasy roznášel vítr, „Ozbrojte se, čím můžete, a shromážděte se na nábreží. Je to jen jedna loď! Nemusíte se bát! Nemůže manévrovat! Vlny ji vrhnou na pobřeží! Bude bezmocná.“

Olonéz ani nenapadlo zaútočit na Campeche. Kormidlo měli rozbité, jeden stěžeň stržený – bouře hnala loď jako bezvládnou škatuli k pobřeží. Pevnostní děla jsou určitě připravena na „ohnivé“ přivítání.

Na nábreží přibíhali vojáci s mušketami, šavlími a pistolemi, obyvatelé se sekerami, kuchyňskými noži, kosami, vidlemi, cepy a kyji. Nadarmo poručil Olonéz skasat plachty, nadarmo dal spustit kotvu. Řetěz praskl, kotva uvízla v písku. Loď s třeskem narazila na břeh. Houkly první výstřely. Campechané se s křikem hnali na potlučené piráty ...

Za půl hodiny se nad Campeche rozlaholil zvon nanovo. Nebil však už na poplach. Hlásal vítězství nad piráty.

„Ani jeden nevyvázl živ!“

S porážkou pirátů ustala i bouře. Campešský farář v tom viděl prst boží a přikázal, aby se konalo děkovné procesí k soše Panny Marie na náměstí. Po slavnostních modlitbách a děkovné oběři vystoupil na balkón guvernér:

„Nejbližší lodí posílám našemu nejmilostivějšímu králi zvěst, že jsme piráty porazili, že jejich nebezpečný a krvelačný vůdce Olonéz je mrtev! Zvony, které tolikrát tloukly na poplach a oznamovaly jeho příchod, hlásají teď jeho smrt. Jeho smrt — to je náš život, naše radost!“

Lidé provolávali guvernérovi slávu. A ještě víc, když nechal na své náklady – vyvalit na náměstí tři bečky rumu. Campeche se rozjásalo, Campeche se roztančilo.

Nikoho ani nenapadlo pochovat nebo aspoň zahrabat nebo odvléci pobité piráty. Campechané se bavili hluboko do noci, pozdě do rána. Tma skrývala tupé grimasy opilců a párky, vytrácející se do zahrad.

Tma však skrývala také člověka, který se opatrně vysvobozoval zpod mrtvých těl. Nejprve vystrčil hlavu a nenápadně se rozhlédl. Ani živé duše. Opatrně se sebe svalil mrtvé tělo. Vstal a narovnal se. Sedm hodin tam ležel obličejem v písku, s ústy na roztažených prstech, aby se nezadusil. Slyšel tiché hlasy dětí, které po boji přiběhly na pláž a prohlížely si mrtvé piráty. Ti nejdovádňejší tahali mrtvolu za brady, brali jim dýky a pistole, Pak se objevil voják a zahnal je.

Živý mezi mrtvými čekal na noc.

Opodál zpozoroval zabitého španělského vojáka, Svlékl se a vsoukal se do španělské uniformy. Za opasek si strčil váček s prachem a kulkami i dvě vojákovy pistole. S kordem při boku vykročil do města.

„Hej, kamaráde,“ volali na něj opilí vojáci, „jdeš nějak podezřele rovně. Asi jsi málo pil... Pojď si zavdat!“

Voják se usmál:

„Právě jdu ke guvernérovi pro další soudek – pak si zavdáme ...“

„Výborně! Jsi dobrá křesťanská duše, že se staráš o naše hrdla," vyprskli vojáci smíchy. Byli už v takovém stavu, že se smáli všemu.

Voják kráčel dál. Vyklouzl z města, přešel napříč palmovým hájem a zamiloval se do houští. Tam se skulil

a spal až do rána. Když vyšlo slunce, vystoupil na návrší a rozhlédl se. V Campeche se pilo dál. Na tři mile od města byla jakási hacienda. Pustil se k ní. Celý den ji pozoroval. Když zjistil, kde pracují černoši, přiblížil se k nim a za soumraku na jednoho křikl:

„Libertad! Svoboda!" volal a přiložil si prst na rty. „Přijď v noci sem ...," hodil mu váček s několika stříbrňáky, který našel ve vojákově blůze.

V noci černocho nepřišel. Teprve ráno začal pracovat poblíž houští, kde ho včera oslovil neznámý voják. Okopával melouny a s očima upřenýma do země říkal:

„Pane vojáku ..., jsi tam ?"

„Ano, čekal jsem tě ..."

„Nemohu ... až dnes večer ..."

Černoch se po chvíli narovnal, aby si oddechl. Nenápadně pohlédl k houští. Neznámý voják mu ukázal svou tvář.

„Francisco. Señore Francisco!" zvolal přidušeným hlasem. Začal prudce kopat zem, obličejem obrácen k houští.

„Mgu, to jsi ty?"

„Ano ... já ... já, Mgu z Maracaiba," blekotal šťastný černoch. „A vy jste laskavý pan Olonéz, co mi daroval svobodu ..."

Večer přišel do houští.

„Dva měsíce jsem pracoval jako nosič v přístavu ... Pak přišel můj nynější pán a zlákal mě sem ... opil mě ... odvedl... Je tu peklo... chci odtud pryč! Vysvobodíte mě, señore Francisco?"

Olonéz se zasmál:

„Když vysvobodíš ty mne, vysvobodím i já tebe... Musíme sehnat plachetnici... Ujedeme oba na Tortugu ...

„Mám přítele, ten sežene ... Mohu vzít i jeho?"

Ještě té noci odrazila od campešského pobřeží malá plachetnice. Tři lidé v ní zoufale veslovali. Šlo jim o život a bylo bezvětrí... Až k ránu se zvedl vítr a začal je hnát k východu.

Když přistáli na Tortuze, byli víc mrtví než živí. Nejprve se napili vody – pět dní byli bez ní! Pak se najedli ovoce a vydali se na cestu do osady.

„Chvastoun Olonéz pošel!" vykřikoval na ulici Bartolomeo. Na bříshe měl zavěšen čtverhranný koš a v něm různé cukrovinky, ovoce a tabák. „Kupte si sladkosti, abyste si osladili tu hořkou ztrátu..." „Dej nám každému za tři fajfky tabáku," ozval se za ním člověk v šatech španělského vojáka. Bartolomeo se na něj podíval, trhl hlavou, ustoupil o krok zpět, shodil koš na zem a upaloval! Pádil jako smyslů zbavený:

„Olonéz vstal z mrtvých! Olonéz vstal z mrtvých!"

Neklidná krev

Olonéz byl zase bez lodě.

Několik neděl posedával jen tak v krčmě. Byl nemluvný a nevlídný. Začal pít. Nikdo mu nepředhazoval katastrofu v Campeche. Ale on sám se cítil vinen. Zdálo se mu, že právě to mlčení znamená výčitku. Tolik kamarádů tam padlo! Cítil němé otázky. Jak to, že ty jsi živ? Jak to, že jen ty ses zachránil?

„Ech, takový slavný flibustýr a takhle smutný!“ plácl ho jednou zvečera kdosi po rameni. Olonéz seděl za stolem s hlavou položenou na zjizvených rukou. Zase moc pil, začínalo mu být všechno jedno. Namáhavě a navztekane se otočil ...

„Nerejpej nebo ...“

„...nebo, nebo?“ škádlil ho ten člověk a dlaní mu zakrýval oči. Olonéz sáhl po kordu.

„Snad se nebudou staří kamarádi bit,“ řekl neznámý a spustil dlaň s Olonézova obličje.

„Mojsi! Vaneline! Kamaráde! Ty žiješ?“

„A to sis myslel, že hniju? Na mne ještě nemají červíci chuť ...“

Z Olonéze rázem spadla všechna trpkost. Se zářícíma očima poslouchal Mojsovo neveselé veselé vyprávění o útěku, příhodách v džungli a pirátském životě. Hned začal kout nové plány. Mojs ho podporoval:

„Mám přítele, jmenuje se Michel Barco, je trochu přtloustlý, ale báječný šermíř a výborný flibustýr. Když se my tři dáme dohromady, můžeme se odvážit proti samotné Havaně ...“

Zatím se však Havana obrátila proti nim. Španělský guvernér už nemohl dále trpět Tortugu a řádění jejích obyvatel. Vida, co se vyklubalo z těch ubohých uzenářů! Teď už jim nestačí udit prasata! Udí živé Španěly! Celé pevnosti a celá města obracejí v popel! Musí se s nimi skoncovat!

K Tortuze vyplula fregata s deseti děly, jednou bombardou a s oddílem osmdesáti vojáku.

„I polovina by nás stačila na ty ubožáky,“ dušoval se kapitán.

Když guvernérovi na Tortuze oznámili španělskou fregatu, dal zatroubit na poplach a zavolat Olonéze.

„Měl by ses ujmout velení ...“

„Teď jsem ti dobrý, ale když jsem se vrátil z Campeche a neměl jsem co jíst, dals přede mnou zamknout.“

„To bylo tenkrát nedorozumění...“

„Tak bude teď zase“

„Chceš padnout Španělům do rukou?“

Olonéz změřil guvernéra mrazivým pohledem a beze slova odešel. Na dvou zakotvených plachetnicích dal napnout plachty. Několik mužů poslal na čtyřech člunech do úzké zátoky:

„Když vás Španělé zpozorují, veslujte ostošest zpátky. Tak, aby vás pronásledovali až sem.“

Z Holubníku dal přitáhnout čtyři děla. Poručil svým lidem, aby se poschovávali za skálami. Nikdo nesmí vystřelit dřív než on. Mojs Vanclin velel jedné plachetnici, Olonéz druhé.

Když se španělská fregata, pronásledující čluny, octla v zátocě, začaly na ni z bezprostřední blízkosti pálit děla a muškety. V takové palbě se nedalo přistát, manévrovat, ani ustoupit na otevřené moře. Španělé se však nevzdávali. Díky přesné střelbě a silnějším dělům se jim podařilo po šesti hodinách boje zničit většinu bukanýrských kanónů. Pak jim však došlo střelivo a prach a španělská děla se odmlčela.

Olonéz čekal na tuto chvíli, zvedl kotvy a plachetnice zamířila k fregatě. Bukanyři, třebaže jich bylo jen padesát, se vrhli na španělskou loď. Dřív než se setmělo, vlál na fregatě červený šátek s Olonézovy hlavy s dvěma zkříženými šavlemi, které na něj přimaloval Mojs Vanclin.

Po boji Olonéz zmizel. Vrátil se až za měsíc s dvěma dobře vyzbrojenými plavidly. A břichatým Michelelem Baskem.

Tortuga znovu ožila. Nastal veselý ruch. Po dlouhé době se znovu zpívalo:

*Ať si vítr jak chce fučí, pod přídí
ať vlny hučí, poklady nám moře
dává, pirátství je naše sláva!
Moři přejme, co chce mít, hrdlu
taky, co chce pít, i v pyšné Limě,
to se ví, flibustýr jednou zakotví!*

Když se lodě vydaly k venezuelským břehům, posádky zajásaly. Ať to bude Tocuve, Coro, Maracaibo, Gibraltar, Rio de la Hacha, Cartagena nebo San Sebastian – to všechno jsou bohatá města! Tam měli flibustýři vždycky štěstí, vždycky je tam čekala velká kořist.

Olonéz vedl lodě velkými oklikami několik desítek mil na východ od Venezuelského zálivu. Pak se stočil k malému ostrovu Aruba a zakotvil. Doplnili tu zásoby pitné vody. Po dvou nedělích plavby se mužstvo znovu najedlo čerstvého masa, ovoce a zeleniny. Výprava pokračovala dál v noci. Svítíl měsíc, kormidelníci znali pobřeží jako své vlastní ruce, nemohlo se nic stát. K ránu se objevili před ostrovními pevnostmi, chránícími vstup do Maracaiba.

„Tak co, vezmeme to hopem?“ usmíval se Olonéz.

„To bych neradil,“ chmuřil se Mojs Vanclin. „Po tom, jaks Maracaibo poprvé vyčistil, dali do pevnosti místo osmi děl čtrnáct. Samá dvanáctilibrová. Místo sto dvaceti vojáků je tam dvěstěčlenná posádka. Raději se hezky spustíme do kocábek, dorazme až ke břehu a pak potichounku polehounku do zad ... A současně i od moře“

Mojs Vanclin se projevil jako výborný velitel. Po čtyřech hodinách se přístavní děla přestala ozývat. Na hlásce se zatřepetala bílá vlajka. Ráno se lodě pohnuly směrem k Maracaibu.

Olonéz očekával zoufalý odpor. Zvony poplašně bily. Město však flibustýry přivítalo úplnou prázdnotou. Nikde živé duše. Chytili jen dva chlapce, kteří do poslední chvíle vyzváněli na poplach. „Kde jsou Španělé?“

Chlapci mlčeli. Olonéz se rozzuřil. Jsou zrovna tak tvrdohlaví, jako býval on! Ach, kde jsou ty doby ... ! Chtěl být knězem, chtěl toho mnoho, mnoho vykonat pro spásu cizích duší, a teď nedovede spasit ani svou před vzrůstajícími výčitkami. Nesmím váhat, mí lidé se na mne dívají...

„Řekněte, kde jsou, nebo chcete ochutnat můj meč?“

Chlapci dál zarytě mlčeli. Olonéz prudkým švihem usekl staršímu ucho.

„Já vám povím, kde jsou!“ zasténal mladší. Větší ho jednou rukou dloubl pod žebra: mlč! Druhou si držel ránu. Olonézův meč znovu zasvištěl a do prachu padlo druhé chlapcovo ucho.

„Utekli do Gibraltaru.“ zařňukal menší.

Olonéz se rozehnal, aby ho probodl. Mojs Vanclin mu zadržel ruku:

„Nač? Vezmeme je s sebou. Jestli lhali, běda jim!“

„To s vámi bude běda!“ ozval se krvácející chlapec.

„V Gibraltaru vás čeká celá posádka! A čerstvý oddíl, který přivezl kapitán Dernier!“

Olonézovi se zaleskly oči.

„Obvažte mu rány!“ zahučel zachmuřeně,

Po bezvýsledném hledání zakopaných pokladů vydal Olonéz rozkaz:

„Rozvinout všechny plachty! Směr – Gibraltar!“

Gibraltár, ležící ve Venezuelském zálivu na čtyřicet mil jižněji od Maracaiba, obklopovaly bažiny a močály. Byla to přirozená obrana města. Jedinou přístupnou cestu střežila spolehlivá kamenná pevnost. Když se z ní spustil na flibustýry prudký oheň, přesvědčili se, že maracaibští chlapci mluvili pravdu.

Bukanýři začali ostřelovat pevnost z lodí. Otočili až do večera, ale bezvýsledně. Olonéz povolal Baska a Vanclina k poradě. Třicet bukanýrů bude útočit na pevnost. Dalších třicet převede Michel Basco přes močály a napadne město odzadu. Mojs Vanclin se přebrodí s ostatními přes bažiny a zaútočí na pevnost z boku.

Plahočili se močály dlouhé hodiny. Kde bylo vody po kolena, tam bylo dobře. Ale tam, kde sahala po pás nebo i po hrud, tam se museli nést muškety, střelný prach a náboje nad hlavou. Mezi nohama se jim hemžili hadi a žáby. Do tváří se jim vpíjely celé roje komárů. Nemohli je odehnat – ruce musely mít nad hlavou, prach nesměl navlhnout. Komu by přece navlhl, přišel by o třetinu podílu na kořisti. Jednoho muže chňapl kajman. Než mu mohli přijít na pomoc, byl pod vodou.

Ráno vedl Olonéz své muže do útoku. Stále měl před sebou rudou tvář Žraloka, kapitána Derniera. Musí ho dcstat!

„Allons, mes frères, suivez-moi et ne faites point les laches... Vzhůru, bratři, následujte mne a nebud'te zbabělí ...“

Olonéz stál neohroženě docela vpředu. Kulky a dělové koule mu jen tak hvízdaly kolem uší.

„Kupředu!“ zavelel po hodinové bezvýsledné střelbě.

Bukanýři se vrhli za svým velitelem. Dřív než mohli dorazit k bráně, Olonéz zavelel:

„Zpátky!“

Muži se nerozhodně zastavovali, někteří ještě běželi dál.

„Zpátky! Zpátky!“ řval Olonéz s vytřeštěnýma očima a sám couval mezi stromy a keře.

Obránci pevnosti zajásali. Otevřeli bránu a vyrazili do protiútku. Olonéz se spokojeně usmál. Skočili mu na jeho úskok. Když poslední vojáci vybíhali z

pevnosti, vynořili se z bažin Vanclinovi lidé. Španělé se ocitli mezi dvěma ohni. Cesta do pevnosti byla odříznuta. Než se jakžtakž sešikovali, ukrytí bukanýři jich polovic pobili. Ostatní se zanedlouho vzdali. Na baště zavlál bílý prapor. Vtom se z druhé strany ozval hromový hlas Michela Baska a střelba jeho lidí.

Kvečeru se Gibraltar vzdal. Olonéz předvolal guvernéra.

„Má-li město dvě stě tisíc piastrů výkupného a výpalného – bukanýři odejdou ...“

„Přisáhám při Nejsvětější trojici,“ dodal, když guvernér zaváhal.

Guvernér spěšně odběhl. Ráno s uctivým výrazem přinesl dva vaky peněz.

„To je základ,“ obrátil se Olonéz k bukanýřům. „Teď je na vás, abyste ho aspoň zdvojnásobili...“

Guvernér zbledl, zaúpěl a s dýkou se vrhl na Olonéze: i „Ty prokletý křivopřísežníku! Ty d'áblův synu!“

Z Olonézovy pistole se zakouřilo a rozzuřený guvernér padl do prachu.

Bukanýři plénili město s takovou zuřivostí jako ještě nikdy. Stonásobně si chtěli vynahradit útrapy noci, strávené v bažinách Olonéz běhal po městě jako divý.

„Kde je ten pes? Nechám pobít všechny ženy, nechám oběsit všechny děti, když mi nevydáte Žraloka!“

„Pane,“ přiběhl k němu kněz, „kapitán Dernier není v našem městě... Utekł do vnitrozemí... Pro milosrdenství boží, nevraždí nevinné lidi!“

Kněz před ním klečel na kolenou. Olonéz si ho však nevšímal. Sedl si na schody radnice a hleděl před sebe nepřítomnými očima. I já jsem chtěl být knězem ... Hlásat milosrdenství boží a lásku k bližnímu. A co je ze mne v dnes? Vlastně – co ze mne udělal svět, život, Španělé, otrocká práce? Už mi v srdci nezbyvá ani kousek místa pro soucit, lásku a milosrdenství. Také teď, místo toho, i abych se vrátil se svými lidmi na Tortugu, půjdu za tím mizerou. Vrátit se na Tortugu? K čemu? Je tohle pravá svoboda? Je tohle dobrý život? Koneckonců, už se i mezi námi našli zrádci, kteří varovali Maracaibo. Jak jinak se o nás mohli dozvědět? Všechno jsem držel v tajnosti... Ne. Pobřežní bratrstvo už neexistuje, bylo pouze tehdy, když bukanýři byli bukanýři, a ne piráty ... Jaký rozdíl je mezi ním a Žralokem? On loupí elegantně, a já krvavě.

„Jeane-Davide, co je s tebou?“ popadl ho za ramena udýchaný Mojs. „Jsi raněn?“

„Ne...“

„Nemocen?“

„Ne ... vlastně, ano ...“

„Co to plácáš?“

„Jsem nemocen na duši...“

„Ty, flibustýrský král, vůdce bukanýřů? Neblázni! Pojď, objevil jsem dvě mladičké kreolky. Krásné postavy, nádherná tvář, ňadra jak dva zázraky a ... Pojď, oslavíme vítězství s nimi.“

Olonéz si po dlouhé době vzpomněl na malý hrobeček a na poslední žlutou orchideu ... Zprotivil se mu i Mojs. „Běž ... nech mě o samotě ... večer ti všechno povím.“ Bukanýři stáhli město i z poslední kůže. Mužům pobrali prsteny, ženám strhali náušnice, dětem sebrali medailonky. Všichni se museli vysvléci donaha,

jestli něco j neukrývají pod šaty. Dva, u kterých našli zlaté mince, oběsili na nejbližší strom.

Olonéz seděl dál na schodech a hleděl do neznáma. Mojs přišel i s Baskem.

„Pomátl ses na rozumu, kamaráde?“ ozval se bodře Michel. „Zvítězí, a pak sedí jako baba ...“

„Já nezvítězil... Jen jsem vyhrál bitvu... Vlastně ani to ne... Utekl mi před nosem člověk, který ve mně utloukl chlapeckou duši... Nebudu mít klid, dokud ho tímhle mečem neprobodu,“ Olonéz vytasil meč a vstal.

„Vím, že mě nechápete, mluvím k vám jako z jiného světa. Ale člověk, kterému nezbyla v duši z dětství ani špetka, je horší než zvíře. A já tady,“ tloukl se clo prsou, „nemám nic. Ani vzpomínku na domov, ani na matku nebo na svou budoucnost... Vraťte se na Tortugu sami... Stejně mne už nepotřebujete...“

„Neblázní! Co si bez tebe počneme?“

„Přestaň ... Dívej se, kolik nových a lepších flibustýrů je mezi námi... Angličan Morgan, Brazilec Rock, Francouz Montbras, Holanďan Alexandr – Železná ruka ... o vás nemluvě ...“

„A to chceš za tím mizerou do vnitrozemí?“

„Třeba na konec světa ...“

„Nedělej to, takový pes svému osudu stejně neujde. Ve vnitrozemí jsou divocí indiáni, bělocha ještě neviděli... Prý se dokonce živí lidským masem ...“

„Chceš mě strašit? Hej, hoši, dejte sem džbán! Nalejte i ostatním! Snad se nebudeme loučit se smutkem ve tváři! Nebojte se! Já se vrátím! Rozpáru tomu mizerovi břicho, střeva rozvěším po stromech, aby si je prohlédl, a pak ho na nich oběsím!“

Bukanýři se rozveselili. Konečně přišel Olonéz k rozumu! Popíjeli, chytali ho kolem ramen, vzpomínali na prožité bitky a chystali se na nové. Každý se snažil vypít co nejvíc. Na Olonézovu špatnou náladu a jeho pochmurné řeči zapomněli. Velmi rychle pousínali.

Ráno svolával ukořistěnou troubou bukanýr, pověřený strážní službou, výpravu k nástupu. Muži se scházeli ztěžka. Chtělo se jim ještě spát. Jenomže nástup je nástup. Kdo by ho zmeškal, toho by potrestali a vyloučili z bratrstva.

Nastoupili všichni. Kromě velitele.

Tou dobou byl už Jean-David Nau, Francois, Francisco, Olonéz, bukanýrský král – daleko, daleko ...

Mojs Vanclin četl shromážděným mužům jeho dopis na rozloučenou:

„Nic jsem si nevzal – kromě koně – všechno vám nechávám ... ať se Pobřežní bratrstvo rozmáhá a ať ho vedou lepší lidé, než jsem byl já ...“

Bukanýři se rozhučeli, dohadovali se, křičeli, nadávali.

„Chlapi,“ ozval se Mojs Vanclin a hlas měl nějak nejistý, „neslušelo by se, abychom Olonézovi provolali slávu?“

„Sláva! Ať žije!“

Ale Olonéz, i kdyby v tu chvíli nebyl tak daleko, by už ten pokřik neslyšel.

O MUŽÍCH, KTERÍ PŘEDSTIHLI KOLUMBA O PŮL TISÍCILETÍ

TO SE STALO TAK

V polovině devátého století, zhruba v době, kdy se na území mezi Dyjí a Dunajem rozkládala Velkomoravská říše a její panovník zval do své pohanské země dva křesťanské misionáře – Cyrila a Metoděje, rozlétna se podél pobřeží tehdejší Evropy poplašná zpráva o podivných, divokých mužích, kteří přijíždějí odněkud ze severu a plení všechna přístavní města.

Zpočátku se jim říkalo prostě seveřané, ale záhy se ujalo označení viking, a v tomto slově se spojovala představa vojáka, piráta, dobyvatele a teprve mnohem později i obchodníka a kolonizátora. Vikingové přijížděli do Evropy na dobře stavěných korábech, které téměř nikdy neopouštěli. I do vnitrozemí pronikali jediné splavných řek. Jejich nejoblíbenější zbraní byla sekyra, evropskými bojovníky už dávno vyměněná za meč. Nejoblíbenějším bohem byl Odin, jakýsi severský Mars, bůh války.

O vikinských nájezdech bychom mohli říci, že byly posledním velkým střetnutím barbarství a civilizace Evropy. V tehdejších velkých státech, jako byla Anglie, Říše východofranská a západofranská, existovalo křesťanství už několik staletí, menší státy podobně jako Velká Morava přijímaly jediného boha víceméně dobrovolně; jen divocí vikingové stále bojovali ve jménu svého Odina, Thora a jak se všichni jmenovali, a věřili, že jen oni jim mohou pomoci z nebezpečí i ke kořisti.

Vikingové nebyli jediným národem, na severu žili Norové, Švédové a Dánové, a jak to bývá, nejzuřivější boje vedli mezi sebou. O tom vypráví zajímavý příběh jakýsi irský kronikář, který zažil na vlastní kůži, co to znamená vikinská okupace: Roku 839 přepadl Irsko norský viking Turgeis, ovládl celý ostrov, z klášterů vyhnal zbožné mnichy a rozhodl, že Irové musí zapomenout na Krista a napříště že budou obětovat jen jeho pohanským bohům. Podle staré zprávy byl Turgeis válečník tvrdý a energický a po několika letech se mu plány dařily. Irové jej však nenáviděli. pomalu sbírali síly k odporu a čekali na jeho první chybný krok. Jednoho osudného dne, kdy se viking zapomněl obklopit početnou skupinou ochránců, jej Irové přepadli a bez dlouhých soudů utopili. Norové sice v Irsku zůstali, ale množily se mezi nimi spory, začaly boje o moc a v této situaci přirazili k břehům Irska jejich vikingští „kolegové“ z Dánska, aby jim dobytí ostrov doslova uloupili. K velké radosti okupovaných Irčanů začal boj mezi dvěma vikingskými národy. A protože si v Irsku s Nory už užili své, rozhodli se zkusit tentokrát štěstí s Dány. Spojili se s nimi a ve velké bitvě Nory porazili. Kronikář píše, že padlo přes pět tisíc mužů z dobrých rodin a bezpočet prostých vojáků a lidí nízkého původu. O vítězných Dánech kronikář poznamenává, že ještě před rozhodující bitvou požádali o pomoc svého pohanského Odina a pak pro jistotu také křesťanského patrona města – svatého Patrika. Slíbili mu, že když jim pomůže k vítězství, rozdělí se s ním o

kořist. K údivu kronikáře prý slib po bitvě splnili. Na svatého Patrika připadl plný soudek zlata a stříbra, a ten mu také obětovali.

Vikingské nájezdy byly čím dál odvážnější. Seveřanům již nestačily nejbližší státy, už o nich věděli i v Paříži, v Bordeaux, obepluli Pyrenejský poloostrov a přes Středozemní moře se dostali až k Itálii.

Není těžké si představit, jak se tito divocí mužové, oblečení do koží a zvyklí na dlouhé, tuhé zimy, sněhové smrště a ledové vlnobití Severního moře vyjímali pod horkým sluncem subtropů. A zlá pověst letěla všude před nimi, i když měli koráby tak rychlé, že se jim v té době nemohl nikdo vyrovnat. Kdekoli se objevily jejich pověstné červené nebo pruhované plachty, jejich vysoko zdvižené přídě zakončené fantastickými hlavami drakonů, nahánějících už na dálku hrůzu, zmocňovala se obyvatel přímořských měst panika a ve spěchu opouštěli domovy aby se zachránili ve vnitrozemí. Vikingové byli v představách prostých lidí cosi podobného jako bájní, zlí vládcové vodního živlu, z něhož čerpali všechnu svou moc a sílu.

Pokud seveřané podnikali dlouhé výpravy k jihu, nepočítali s tím, že by se v dobytých městech usadili natrvalo. Byli příliš vzdáleni od své vlasti a bez spojení s ní by se v cizí zemi dlouho nezdrželi. Chtěli jen pobrat kořist, případně si odpočinout, opravit lodě a plout dál. Kam? – těžko říci, zda měli nějaký určitý cíl, ale zdá se, že byli jen tak hnáni zvědavostí a chtivostí kořisti. Jinak si těžko můžeme vysvětlit, co hledali až v Byzanci (dnešním Istanbulu), v Astrachánu u Kaspického moře, v Bagdádu a dokonce až v přístavu Basra u Rudého moře. Toulali se po všech mořích světa jako piráti a pirátsky se také chovali k lodím i městům, které přepadli. Ti, kterým se nepodařilo prchnout, padali pod ranami bojových sekyr a jen málokteří se stávali zajatci, které si odváděli na loď. Vše, co piráti nemohli pobrat na koráby, nemilosrdně ničili. Dobytek zabíjeli, domy zapalovali, šlo-li o přepadené lodě, rychle je posílali ke dnu. Ovšem nelze si myslet, že se ze všech evropských přístavů nenašel jediný, který by se pirátům nepostavil na odpor. Všichni se bránili, ale vikingové byli výteční vojáci, zejména na vodě, a v boji muže proti muži šířili jejich krvavou slávu takzvaní berserkové, nejzuřivější a nejkrutější bojovníci z i tak divokých vikingů. Z dnešního hlediska bychom museli berserky prohlásit za profesionální rváče, za násilníky, za pološilence, kteří se opájeli brutalitou a krví. V boji zapomínali na vlastní nebezpečí, nekonečně pohrdali bolestí a smrtí a propadali se do jakési extáze, slepé zuřivosti, která bila kolem sebe hlava nehlava. Jejich nadlidská síla jako by patřila vzbouřeným golemům nebo divokým zvířatům, drtila vše, co jí stálo v cestě. Ságy (pověsti, zapsané až ve 13. století) zmiňující se o bersercích, je popisují jako běsnící šilence, kteří se zakusovali do štítů nepřátel i vlastních, kteří vydrželi bojovat s useknutou rukou, kteří dovedli vytrhnout nepříteli meč, držíce jej holou rukou za ostří. O jejich krutosti se raději nebudeme ani zmiňovat. Je pochopitelné, že všechna tato divoká odvaha se ještě znásobovala, když byli berserkové za své činy vyznamenáváni, když je náčelníci dokonce organizovali v jakési elitní oddíly. A nevážili si jich jen vojevůdci, z vikingští bozi jim prokazovali zvláštní milosti. Pohanské náboženství berserkům lichotilo, říkajíc o nich, že jsou v boji stíženi Odínovou zuřivostí a tento bůh jim měl pomáhat i tím, že očarovával nepřátele i jejich

zbraně, které jim padaly z rukou. Nelze nevěřit, že vikingové s takovými bojovníky vítězili. Ovšem ne vždy a ne všude. Bývali i odrazeni a dokonce i poraženi. Pokud to však šlo, nevzdávali se. Když se jim nepodařilo odpůrce ani zastrašit, ani nad nimi zvítězit silou, nezapomínali, že existuje ještě něco jako uskok, léčka a lež, čemuž se ve válce úhrnem říká válečná lest. A tou byli seveřané v tehdejší světě proslulí stejně, jako dnes řekneme Angličané svým klidem nebo Italové temperamentem. A právě v Itálii došlo k jedné takové příhodě.

Předem jen krátce připomeňme, že Vikingům, kteří přišli při svých taženích do styku s křesťany občas i jinak než válečnou sekyrou, nebylo vždy proti mysli přiznat božství i Ježíši Kristu. Pravda, většinou jej neuznávali za jediného, svého Odina se zejména bojovníci nehodlali vzdát, ale také křesťanství, které se teprve upevňovalo, nemohlo příkázání o božské jedinečnosti prosazovat tak vehementně jako v posledních stoletích. Zkrátka, mnozí vikingové, zejména jejich náčelníci, se stávali za svých pirátských výprav křesťany – nejčastěji z politických důvodů – i když zůstávali tělem i duší v pohanstvu. Takovým novokřtěncem byl i náčelník Hastings, jehož loupežná flotila měla kolem šedesáti lodí a už několik let plenila pobřeží Španělska, Francie a Itálie, a jak se zdá, dostala se pravděpodobně až do Afriky – protože se ságy zmiňují o černých otrocích, které si mořeplavci přivezli na sever. Tedy tento Hastings nejen přijal křesťanství, ale ledacos slyšel i o Římu. Jistěže Řím poloviny devátého století nebyl tím, čím býval v době svého rozkvětu, za římské republiky i za císařství začátkem našeho letopočtu, nicméně sláva a tradice přetrvaly město samé a slávy chtivý viking se rozhodl, že Řím dobude, kdyby to mělo stát nevím co. Když se přiblížil k městu, které leželo ve velkém zálivu, poznal v něm slavný Řím. Zakotvil před ním své koráby a okamžitě zaútočil na jeho zdi a brány. Ale město, které se muselo po dlouhá staletí bránit nesčíslným útokům, bylo na takové obléhání připraveno. To brzy pochopil i Hastings. Přestal útočit, koráby stáhl dál na volné moře a vyčkával. Potom zaklepal na brány města smutné poselstvo: „Zemřel nám náčelník Hastings, který přijal vašeho Krista za svého a my bychom mu chtěli vystrojit křesťanský pohřeb. Slavný pohřeb, protože byl nejslavnější mezi námi“ Tak nějak to ti poslové asi řekli a obyvatelé města teprve teď pochopili, proč nechali vikingové tak náhle obléhání. Svolili s pohřbem, a protože byli Hastingsovi za jeho smrt nesmírně vděční, vystrojili mu pohřeb skutečně slavný. Velká skupina jeho spolubojovníků kráčela za jeho rakví a domácí obyvatelé zvědavě obhlíželi cizokrajné muže, oblečené většinou do koží. V kostele sloužil mši sám biskup a říkal nad Hastingsem, zřejmě s velkým potěšením, modlitbu za mrtvé. Mrtvý však náhle vyskočil z rakve, a než se stačil kdokoli vzpamatovat, zabil biskupa. Snad že byl nejbliž, snad to bylo smluvené znamení, dnes to můžeme těžko rozhodnout, ale faktem je, že v tu chvíli jeho početná smuteční družina obnažila skryté zbraně a vrhla se na zděšené obyvatele. Skrytí vikingové, kteří se dostali do města se smuteční družinou, otevřeli brány a zbytek bojovníků se vhrnul do města.

Vikingova rakev se stala po mnoha stoletích obdobou trojského koně. Na rozdíl od Achájců však měli seveřané smůlu. Achájeci obléhali Tróju deset let, takže za tu dobu si mohli ověřit, že Trója je skutečně Trója, kdežto vikingové

jako praví piráti připluli nakvap, nakvap i zaútočili, a tak se stalo, že Hastings k svému úžasu nakonec zjistil, že nevyplenil slavný Řím, ale jakési město Lunu, které ostatně už dnes ani neexistuje.

Dobyvatelské úspěchy vikingů na evropském kontinentě nebyly podmíněny jen severským válečnickým uměním a tím méně množstvím vojáků, které bylo jak se zda, ve všech kronikách značně přehnáno. Historické zprávy z těch zemí, na něž vikingové útočili, vždy mluvily o nepřehledném množství vikinských lodí a bojovníků, ale na těchto přehnaných údajích se zřejmě podílel jednak fakt, v češtině tak lapidárně vyjádřený příslovím, že strach má velké oči, a jednak vlastenecké cítění mnohých kronikářů, kteří se, často i bezděky, snažili omluvit porážku své země tím, že vylíčili nepřátele v mnohanásobné převaze. Zdá se, že pravá příčina, proč mohli vikingové tak rychle proniknout do Evropy, na mnohé panovnické dvory dosadit své zástupce a od jiných vymáhat nemalé výkupné, byla ve slabosti samotných evropských zemí, které často ani nevytvářely pevné státy a pro různé vnitřní boje nebyly schopny postavit se útočníkům na odpor. Uvědomme si, že vikingské nájezdy nebyly nijak zvlášť organizované, nebyly to války v dnešním smyslu slova, že by, řekněme, celá norská armáda zaútočila na některý sousední stát. Ani vikingové nebyli – zejména na začátku své éry – sjednoceni a zdaleka ne všem výpravám stál v čele panovník. Byly to skutečné nájezdy hordy dobyvatel v čele s náčelníkem, což byl šlechtic, jehož pravomoc zasahovala území zhruba našeho okresu, maximálně kraje. A přesto se i těmto jarlům podařilo ovlivnit velké panovnické dvory Evropy.

Vikingové doma

Pravda, kterou si tehdejší Evropa o Vikinzích sdělovala, byla jen poloviční. Vylupovaná města poznala seveřany z té horší, vlastně z té nejhorší stránky. Byli to prostě piráti a tím vše končilo. A přece tito lidé na lodích měli někde svůj domov, své rodiny, tam kdesi na severu dokonce pracovali. A to je ta druhá půlka pravdy, kterou si málokdo z těch středověkých křesťanů uvědomil.

Značná část seveřanů, plavících se na jih, nepatřila k profesionálním vojákům či dokonce pirátům; téměř všichni trávili většinu života ve své zemi pastevectvím, obděláváním půdy, rybolovem, oslavováním svých pohanských bohů, stavěním lodí, obchodováním, kováním mečů, posloucháním skaldských písní a vlastním vyprávěním o hrdinských činech v bojích, kterých se účastnili. Viking se totiž díval na pirátské výpravy stejně jako třeba na obchod či rybolov. Byl to prostě jeden ze způsobů jak obohatit sebe i celý rod a přitom ještě získat slávu a proslulost.

Ale válečné výpravy se nekonalý každý den, ba dokonce ani každý rok, Vikingové, zejména Norové, si udrželi ve své studené vlasti rodové zřízení mnohem déle než ostatní Evropa.

Rod byl pro každého člena nejvyšší autoritou a nebylo většího trestu než být vyhoštěn z jeho středu. Žít sám, zapomenut, bez pomoci ostatních se

rovnalo nejtěžšímu vězení. Ale rod také úzkostlivě bděl nad ctí každého svého člena. Zákon krevní msty byl v životě rodů jedním z velkých prokletí. Byla to stále hrozící lavina lidských obětí, kterou dával do pohybu jediný neuvážený čin. Vražda se smývala vraždou; a největší neštěstí bylo v tom, že mstící se rod si většinou vybral oběť z neuváženějších členů rodu provinilého. Trestání nutně považovali oběť za neuměrnou a spláceli ji další vraždou, případně vraždami. Bumerang neštěstí se stále vracel, až někdy hrozilo nebezpečí, že se rody vzájemně vyhubí. Proto se v historii vikingů tak často stávalo, že provinilci spěšně opouštěli svou zem (tak často zněl i rozsudek jejich thingu – soudu), aby se vyhnuli pohromě.

Severské pohanství, které postrádalo desatero, nemělo tudíž ani strohé páte přikázání nezabiješ. Žádného z mnoha vikingských bohů nerozčílovalo, když jeden člověk vzal druhému život, neboť to byla většinou božstva krvelačná. Proto trest za zabití byl pouze lidskou záležitostí. Viking v tomto směru patrně ani netrpěl nějakými výčitkami svědomí.

Jak jsme se už zmínili, není náhodou, že nejuznávanějším severským bohem byl Odin, bůh války, bytost zlá a krutá, a že nejvytouženějším posmrtným místem všech vikingů byla Valhalla, Odínova síň, nejčestnější místo na severském nebi, kam měli přístup pouze mužové padlí v boji. Víra v blažený posmrtný život byla tak neotřesitelná, že mnohý stařec, který cítil, že se k němu blíží smrt, opustil svůj dům, v němž léta pokojně žil, oblékl zbroj a připojil se k první vikinské výpravě. Tito staří mužové už nehledali kořist, nehledali ani slávu, šli si pro důstojnou smrt se zbraní v ruce, aby se jim otevřela brána Valhally. Bývala to zpravidla jejich poslední bitva. Zdá se, že vikingové svého Odína ani tak nemilovali, jako se ho báli. Bylo to také těžké mít rád někoho, o němž bylo známo, jak je mstivý a proradný. Pravda, Odin byl také moudrý a uměl léčit, ale byl to především voják.

V jiného velkého boha Thora – měli víc důvěry sedláci a venkované vůbec. Byl ochráncem stád, úrody, plodnosti, byl také udatným bojovníkem (protože to patřilo k mužným ctnostem), ale neužíval lsti ani proradnosti a dokonce měl i smysl pro humor, jímž ostatní bohové právě neoplyvali, tento laskavý bůh je však v severské mythologii čestnou výjimkou, neboť se to v ní jinak jen hemží všelijakými obludami, nestvůrami a vůbec zjevy, jímž jsou zasvěceny ty nejtajemnější síly. Nejhorší ze všech byl Loki. Loki netrestá za špatný čin, Loki ubližuje pro nic "a za nic a dělá to z rozkoši. Loki se odváží vraždy samého boha. Pro něho nenajdeme v žádném náboženství, křesťanském a pohanském, srovnání, Loki je horší než dábel, je to fantom, největší mravní zrůda, jakou si lidský mozek dovedl vymyslet.

Krvavé oběti severským bohům nebyly ve vikinské době ničím výjimečným. Nejčastěji se zabíjeli psi a koně.

Je zajímavé, že vedle psů a koní byl mrtvému obětován i páv, pták v těchto nehostinných krajích bezesporu vzácný. Vědci se domnívají, že znají i tisíciletého majitele tohoto korábu. Mohyla totiž byla nalezena blízko bývalého vikingského sídliště, jemuž vládl Olaf Herstadolf, o němž jedna ze ság vypráví, že to byl statný a velký muž, který zemřel od své nemocné nohy. Podle kostí v mohyle muž zde pohřbený byl asi 180 cm velký (na tehdejší dobu výška

neobvyklá), statný, středních let a podle stop na kostech trpící chronickým reumatismem.

Jestli se odborníci nemýlí, potom tento Olaf byl nepříliš vzdáleným příbuzným královny Asy, babičky slavného krále Haralda Krásnovlasého. Její loď, vykopaná u Osebergu z další mohyly, byla na svou dobu skutečně přepychovým královským plavidlem, jehož nebylo nikdy používáno k boji. Celou loď zdobil krásný, do dřeva vyřezávaný ornament a přídě byla protažena ve vysokou spirálu, což u vikingských bojových lodí nikdy nebývalo. Bojovníci potřebovali větší ochranu magických sil než královna, projíždějící se jen kolem pobřeží, a proto zdobili své přídě již zmíněnými hlavami rozšklebených drakonů, které měly ochraňovat koráb před zlými mocnostmi, dodávat mu ve zlých dobách síly a také strašit nepřátele. Když vikingové přirazili ke břehům cizí země, hlavy drakonů snímali, aby náhodou neurazili domácí bohy.

Objevené mohyly však nejsou jediným konkrétním důkazem existence vikingů. Ještě dnes najdeme ve všech skandinávských zemích vysoké, hrubě tesané kameny s podivnými nápisy a kresbami. Jsou to takzvané runové kameny a jejich smysl se zhruba shoduje s účelem našich pomníků a památníků. Nejčastěji byly vztyčovány na památku mrtvých, zejména bojovníků padlých někde v cizině, ale připomínaly i velká budovatelská díla. Například když nechal některý bohatý jarl vybudovat silnici či postavit most, runový kámen tento jeho záslužný čin navěky zaznamenal. Jindy se kámen vztyčil proto, že měl splnit přání toho, kdo jej dal postavit. Runové kameny přijaly své jméno od starogermánského písma, které bylo do nich vytesáno. Tyto písemné znaky – runy, bývaly vyraženy i na špercích a zbraních. Runy však byly příliš vznešené, než aby se jimi psaly knihy a dopisy a listiny a všelijaké vzkazy a cedule s názvy měst a ulic, a tím méně je mohli čtrnáctiletí vikingové čmárat uhlíkem na boky lodí. Runové písmo nesmělo být zneužíváno k zaznamenávání obyčejných myšlenek či dokonce nesmyslů, byl to pouze a jedině prostředek tajemné moci a číst či psát runy bylo výsadou jen nemnohých. Runy představovaly pro vikingy čarodějně, kouzelnické znaky (o něčem podobném se zmiňují naše pohádky, když mluví o černokněžnicích), které měly dodávat předmětu, na němž byly napsány, tajemnou moc. Meč se stával pádnějším, šperk na hrdle ženy sloužil jako amulet, kámen na hrobě ochraňoval mrtvého před nečistými silami. Například v Norsku existuje runový kámen, překrývající hrobku bojovníka a na něm je jeden z nejdelších nápisů z doby předvikingské. Jeho runy byly napsány na spodní straně kamene a oznamují, že ani toto písmo, ani kámen, do něhož jsou vytesány, nikdy slunce nevidělo. S runami se tedy spojovaly temné mocnosti, které lze vyburcovat ze tmy, z noci a z hlubiny země.

Sice ne už tak démonický, ale přesto mocný a tajemný význam mělo i básnické slovo. Vikingové věřili, že tomu, jemuž je určeno, může způsobit dobro i zlo. Básníci – skaldové měli výsadní postavení, často patřili ke královským družinám a za své skladby dostávali bohaté odměny. Hodně jich však chodilo i mezi prostými obyvateli. Vikingové totiž byli nesmírně ješitní a ctižádostiví a slávy chtějí a za oslavnou báseň, kterou o nich skald složil, ochotně dávali ze svého bohatství. Taková oslava náčelníka zvyšovala jeho

respekt mezi spolubojovníky, zaručovala mu pozemskou nesmrtelnost – neboť není mrtev ten, jehož jméno živí vyslovují – a zůstávala jako trvalý odkaz jeho potomkům. O Vikinzích se tvrdí, že v důležitějších okamžicích často vyjadřovali své myšlenky básnickou řečí. Schopnost skládat verše bezesporu patřila k ctnostem každého velkého muže.

Umění staroseverské poezie se opíralo zejména o dovednost básníka nacházet stále nová synonyma a opisy pro základní pojmy. Třeba oheň býval nazýván „nepřítelem domů“, „hořem větví“, „zlem stromů“. Zlato bylo „oheň moře“, „oheň vody“, „planoucí hlas obyvatel jeskyně“. „Mořský kůň“ byl koráb, „luna korábu“ byl štít, „čarodějka štítů“ byla sekyra, „metelice sekyr“ bitva, „oheň bitvy“ meč a tak do nekonečna. Mnohá jiná přirovnání jsou dnešnímu čtenáři už zcela nesrozumitelná.

VIKINGOVÉ V ATLANTSKÉM OCEÁNU

Nejseverněji ze tří vikingských zemí leží Norsko. V povědomí tehdejšího světa, kdy ještě nikdo netušil existenci Antarktidy, to byla země skutečně na konci světa a za ní už nebylo nic, jen nekonečný oceán. A nejen na severu, ani na západní straně nebyly vyhlídky o moc lepší. Všude byla voda, samá voda. Ale i přes toto zlověstné varování se vydali norští vikingské hledat nové země. Pluli k západu. Dny byly jeden jako druhý a každé ráno zjišťovali, že jejich lodě jsou pohybujícím se středem vzbouřených vod, které je sevřely v ledovém kruhu. Až jednoho rána kdosi z mořeplavců upozoroval na západě slabý proužek a nad ním nejasnou zář, jaká bývá nad pevninou. Už to nebyla pro hledače nových zemí samá voda, už přehořovalo.

Norsko bylo vždy chudou zemí a ani pirátské výpravy do sousedních zemí mu nemohly přinést tolik bohatství, aby se všichni uživil. Navíc vláda Haralda Krásnovlasého, toho Haralda, jehož babička Asa byla nalezena v Oseberské mohyle, se stávala pro mnohé rodové náčelníky nesnesitelnou. Už ne všechny lodě, které vyplouvaly na moře, měly šířit podél evropského pobřeží hrůzu ze severských pirátů. Mnozí Norové pluli hledat neobydlené země. Tím také začala nová éra vikingských cest – kolonizace, osídlování.

Faerské ostrovy byly jedny z prvních neobydlených kousků pevniny, ke kterým vikingské připluli. Nemůžeme říci, že by byly světu zcela neznámé, ale podle strohých historických zpráv lze usuzovat, že kromě několika pobožných mnichů, kteří se sem dostali z Británie neznámo jak, tu bylo liduprázdno. Zato se všude páslo plno ovcí a podle nich dostaly ostrovy i jméno (Faerské ostrovy znamenají v doslovném překladu „Ovčí“). Příhodné klimatické podmínky Vikingy zlákaly a za prvními průzkumnými plavidly se začaly objevovat další, na nich už připlouvali přesídlenci – budoucí obyvatelé těchto ostrovů. Seveřané se však nablouho s Faerskými ostrovy a zároveň osídlovanými Hebridami, Orkneji a Shetlandami nespokojili.

Zprávu o dalším novém ostrově přinesla náhoda, v těchto končinách nijak neobvyklá, říkalo se jí bouře. Jednoho dne zahнала kterýsi koráb, plující z

Norska na Faery daleko na západ, kde se před ztracenou lodí náhle objevila pevnina. Mořeplavci vystoupili na její břehy, ale při prvním příznivém větru se vrátili rychle zpátky. Mnoho vyprávěli o neznámém ostrově, ale nikdo z nich už znovu nezatoužil vydat se na tu strastiplnou cestu. První, koho neznámá země lákala, byl Nor Floki z Rogalandu. Měl tři koráby a byl dobrým mořeplavcem, neboť ostrov skutečně našel a nazval jej Zemí ledu – Islandem. Ale navzdory studenému jménu tady byly travnaté nížiny, poměrně teplo a moře kolem pobřeží se hemžilo rybami. Flokiho zprávy o novém ostrově zaujaly nejprve muže jménem Ingolf Armarsom. V Norsku mu hrozila krevní msta pro vraždu jeho bratra a chtěl-li si zachránit život, musel zemi opustit. Podle jedné ze ság vystoupil tento muž na jihozápadní straně ostrova a usídlil se blízko tamních horkých pramenů – dnes zde stojí hlavní město Islandu – Reykjavík. Ale nejen tento psanec vkládal do Země ledu naděje na nový život. Téměř třicet let sem připlouvaly lodě přistěhovalců z Norska, Irska, Faerských ostrovů i dalších severských zemí. Všichni jistě nedopluli, mnoho korábů ztroskotalo, ale to nemohlo odradit ty, kteří je následovali. Vikingy posedla touha po dobrodružství a také hlad po půdě. Nejprve si na ostrově každý vzal tolik půdy, kolik chtěl. Ale protože nejlepší země byla kolem pobřeží a do vnitrozemí žádný ze stále příjíždějících přistěhovalců nechtěl, muselo se stanovit nějaké pravidlo, zákon, kolik půdy si může každý přivlastnit. Rozhodující slovo na Islandu měla brzy rodová aristokracie – jarlové a náčelníci, kteří sem připlouvali s početnými rodinami, přáteli, příbuznými, sluhy, otroky a dobytkem. Zákon, na němž se přistěhovalci shodli, byl neobyčejně velkorysý. Podle něho si mohl každý muž zabrat tolik půdy, kolik byl schopen obejít za jeden den. Přitom však musel nést v ruce hořící pochodeň a zapalovat na hranicích svého pozemku ohně. Ženě se dovoľovalo vzít si tu část země, kterou stačila obejít od rána do večera, vlekouc za sebou krávu na provaze. Jak se zdá, v těchto bohatýrských časech mohla líná a vzdorovitá kráva připravit svou paní o pěkný kus budoucích pastvin a potí.

Od objevení Země ledu už uplynulo sto let a Island dál patřil Norsku. Jen pohané, kdysi sem připlouvající se svými dřevěnými bůžky, které před přistáním házeli do vln Atlantiku, aby jim vyplavené na břeh ukázaly místo, kde mají přistát, tito bývalí pohané už věřili na Boha jediného (i když tajně stále ještě obětovali svým božstvům). Psal se rok 982 a přestože byli vikingové pokřtěni, zůstávali stejně divocí jako předtím a neubývalo ani vzájemných vražd. Nakonec, veřejný trest za zabítí nebyl tak veliký – tři roky vyhnanství.

Takový soud byl vynesen i nad mužem Erikem Rudým (jeho jméno bychom však měli překládat spíš jako Ryšavý nebo Zrzavý). Erik se mohl podle tehdejšího zvyku vydat na nějakou pirátskou výpravu, kde by mu čas jistě rychle utekl, ale jeho posedla objevitelská touha. Slýchal už dávno předtím, než se dopustil oně osudné vraždy, vyprávění jakéhosi Nora Gunnbjorna, kterého postihla stejně zlá náhoda jako před sto lety objevitele Ledové země. Jednou, když se svou lodí zase plul k Islandu, v bouři jej minul a bezmocně se dlouhé dny zmítal na širém oceáně. Když se Atlantik konečně uklidnil, uviděli mořeplavci na západě slabý proužek a nad ním nejasnou zář, jaká bývá nad pevninou. Když se Gunnbjorn vrátil na znovu nalezený Island, často vyprávěl o zemi, kterou zahlédl na obzoru. Vikingové tedy věděli, že tam na západě ještě cosi leží, že Island není tím posledním kouskem země v širém oceáně, ale zatím neměl „nikdo odvahu se na dlouhou a nebezpečnou cestu vydat. Až nyní Erik Rudý.

Nevíme, jak dlouho do svého neznámého vyhnanství plul a jak dlouho je hledal, víme však, že doplul. Víme, že zde našel příhodný fjord, který nazval svým jménem, a že se v něm se svou družinou usídlil. On a jeho lidé žili z toho, co jim příroda poskytla a nebylo toho právě málo. Zejména moře bylo štědré. Hemžilo se rybami, bylo v něm i dost tuleňů a mrožů a na pobřeží ležely stovky a tisíce ptáčích vajec. Když uplynula doba trestu, přeplul Erik znova ty nekonečné dva tisíce kilometrů a vrátil se do Země ledu. Těžko si zvykal na svůj starý domov a na vyhnanství asi vzpomínal jako na tři nejkrásnější roky svého života. Trápila ho mučivá touha po dalekém ostrově, jemuž začal říkat Zelená země, Grónland, Grónsko. Věděl však, že sám by se v něm neudržel, a proto musel k novému dobrodružství získat co nejvíce lidí. Není těžké představit si Erika, jak nadšeně vypráví příslušníkům svého rodu, přátelům i cizím jarlům o Zelené zemi, jak je láká dobrodružstvím plavby i bohatstvím nového ostrova, na nějž předtím lidská noha nevskočila. A na Islandu už zase bylo málo půdy.

Pěťadvacet lodí vyplulo roku 986 ze Země ledu a všechny směřovaly k Zelené zemi. Zdá se, že tato mohutná výprava měla cestu mnohem obtížnější než Erik při své objevné plavbě. Polovina prvních přesídlenců svůj ostrov nikdy nespatriila. V neustávajících bouřích se potápěla jedna loď za druhou. A byli na nich nejen ostřílení Vikingové, ale i jejich ženy, děti, otroci, dobytek, nářadí, všechno, s čím chtěli v Zelené zemi začít nový život. Ale přes toto neštěstí zbytek výpravy Grónsko našel, muži si rozdělili půdu a začali stavět domy i rozmnožovat svá stáda. Erik Rudý byl mezi těmi šťastnými, kteří dopluli; vyhledal svůj fjord, v němž po prvním připlutí strávil zbytek vyhnanství a nyní zde začal stavět rozlehlý dvorec, aby v něm prožil zbytek svého života.

Od devátého století pronikají norští vikingové stále hlouběji do Atlantského oceánu a jednotlivé, postupně nalézané ostrovy se stávají jediným řetězcem, po němž jdou ke svému vrcholnému objevitelskému činu.

A jako už dvakrát předtím, zase pomohla bouřící náhoda, která zahнала jednu z lodí od posledního známého ostrova, Grónska, daleko na západ. Muž, jemuž zbloudilý koráb patřil, se jmenoval Bjarni Herjolfssen a on i jeho posádka několikrát zahlédli na západě temný pruh a nevýraznou záři, jaká bývá nad pevninou. Jen z dálky a uctivě hleděli mořeplavci k místům, kde tušili novou zemi, ale neodvážili se k ní připlout. Bjarni Herjolfssen netušil, že si tak nechával ujít příležitost, která byla v historii lidstva určena jedinému muži. Vrátil se do Grónska jako posel, jako anděl zvěstovatel, o němž se také zmiňovalo to podivné nové náboženství s jedním bohem.

Děti Erika Rudého, objevitele Grónska, přijaly tuto zprávu jako osudem jim určené poslání, jako výzvu.

Aspoň tak nějak o tom vyprávějí staré ságy, zapsané však až ve třináctém století. Nejvýznamnější z nich je sága o Eriku Rudém a sága o obyvatelích Grónska. Všechna světová literatura zabývající se kolonizací Vikingů čerpá z těchto zdrojů a cituje je téměř doslovně. Navíc se zdá, že starým pověstem můžeme věřit, neboť archeologické vykopávky už potvrdily mnohé z toho, co ságy vyprávěly.

Podle nich tedy koupil Leif Eriksson, syn Erika Rudého, od Bjarního koráb a vydal se hledat neznámou pevninu. Ale nechtěl ji pouze vidět. Byl rozhodnut k ní doplout. Podrobit si ji. Získat ji navěky.

Oceán, přes nějž plula Leifova loď, se dlouho bránil vydat své ironické tajemství o dvou obydlených kontinentech, které o sobě nevěděly. Vikingové však byli tvrdí chlapi, šlípali s mořem a ne bouřící se banda zločinců, kteří se po pěti letech vydali s Kolumbem stejným směrem. Proto byla jejich cesta méně strastiplná. Ale šťastní byli stejně, když první z nich řekl „vidím zemi“.

Leife Erikssone, Šťastný Leife, už před tebou není samá voda. A tentokrát nepřihořívá, hoří. Hoří skryté ohně Indiánů a před tebou leží Nový Svět, jemuž se bude tak nelogicky říkat Amerika. Našel jsi.

Ale Leif nevěděl, co našel.

Připlul k nějakému ostrovu a nazval jej Hellulandem, Zemí placatých kamenů. Potom našel ještě jeden ostrov a začal mu říkat Lasnatá země, Markland. A konečně po dalších dvou dnech prý uviděl pobřeží pevniny, které všem učarovalo. Vyhledali příhodnou zátoku a postavili si na jejím břehu dům, aby v něm podle svého severského zvyku přežili zimu jako medvědi v doupěti. Ale k jejich překvapení mrazy v těchto končinách dlouho nepřicházely, a když konečně přišly, byly tak mírné, že je otužili vikingové ani necítili. Každý den vycházeli na průzkumné cesty do nitra kontinentu a vraceli se se stále novými nálezy a zprávami. Jednoho dne se však nevrátil Tyrki, původem Němec a starý přítel Erikovy rodiny. Leif se jej vydal okamžitě hledat. A když prý ztracence konečně našel, tvářil se neobyčejně vzrušeně a vítězoslavně: „Roste tady vinná réva, hrozny!“ oznámil jim konečně. Dívali se na něho rozpačitě a starostlivě. „Hrozny, víno, chápete, co to znamená?“ Necháпали, protože Tyrki začal v rozčilení mluvit svou starou mateřštinou.

Jedna ze ság tvrdí, že právě pro tento nečekaný nález pojmenoval Leif novou zemi Vinlandem, Zemí vína.

Další výpravu do těchto míst vedl o pár let později druhý syn Erika Rudého, Thorvald. Vypůjčil si od bratra loď a našel Zemi vína ještě krásnější, než si ji při Leifově vyprávění představoval. Zvědavost jej hnala podél pobřeží stále jižněji, kde výprava podle mnoha znamení zjišťovala, že zde žijí lidé. Konečně je uviděli. Připluli na malých kožených člunech, kánoích a zasypali vikingské šípy. Po tomto prvním setkání začali Thorvaldovi lidé nazývat domorodce skraelingar. Kožené kánoe připlouvaly k vikingskému korábu často, potyčky se množily, až při jedné z nich druhý Erikův syn, Thorvald, zahynul. Vikingové se rychle vrátili na sever nově objevené pevniny a potom do Grónska.

Třetí útok na Vinlandské břehy podnikl tentokrát Islandan Thorfin Karlsefnim. Byl to kupec, mořeplavec a kolonizátor. Vyplul na dlouhou cestu se třemi koráby, ale podle ságy o Eriku Rudém jeden z nich ještě před doplutím ztroskotál. A právě na něm se měla udát ona příhoda, která se potom staletí tradovala mezi severany jako vzor vikinské mužnosti a statečnosti. Na potápějícím se korábu byla jediná loďka, v níž se mohla zachránit jen část posádky. Tehdy rozhodl Bjarni, velitel lodi, že o místo v záchranném člunu budou metat los. Sám měl šťastnou ruku a čekal už stranou, komu ještě bude náhoda přát. Když táhl los jakýsi mladík, jemuž osud určil potápějící se koráb,

nevěřičně se zeptal svého velitele: „Ty mě tu chceš opravdu nechat, Bjarni?“ „Sám sis los vytáhl“ odpověděl Bjarni. „Ale tos mi nesliboval“ zvolal rozhořčeně mladík, „když jsem šel za tebou ze svého otcovského domu!“

„Nemohu proti tomu nic dělat,“ odpověděl Bjarni, „ale řekni sám, máš-li nějaký návrh, jak se zachránit.“

„Mám návrh. Abychom si vyměnili místa. Já popluji na loďce a ty zůstaneš na korábu.“

„At se tak stane,“ rozhodl Bjarni, „neboť vidím, že příliš toužíš po životě a myslíš si, že je těžké umřít.“

Vyměnili si místa a Bjarni se zbývající posádkou na rozbitém korábu utonul. Snad tomu osud chtěl, aby se malá, vratká lodička dostala zpátky k břehům Islandu, kde potom ztroskotanci všem vyprávěli o statečném Bjarnim a zbabělém mladíkovi, který se s nimi vrátil živ. Pro nešťastného mladého muže by bylo asi lépe, kdyby se utopil, protože takto se dopustil nejhoršího činu, jakého se kdy viking vůbec mohl odvážit. Báł se umřít. Za to navěky ztratil svou čest a ságy nezachovaly ani jeho jméno, neboť i je musel ztratit. Od svého návratu byl méně než pes nebo kůň, méně než válečná sekera nebo meč. neboť vikingové pojmenovávali jen to, co měli rádi, na čem jim záleželo.

Ale vraťme se k výpravě. Podle ságy o Eriku Rudém (na rozdíl od ostatních) prý Markland a Helluland neobjevil Leif, ale právě tento kupec Karlsefnim. Leif prý našel pouze Vinland. Ale na tom snad příliš nezáleží. Karlsefnim s sebou přivezl do Země vína také ženy a také domácí zvířata. Byl rozhodnut zalidnit novou pevninu severňany a první rozšířil skupinu kolonizátorů jeho syn Snorri, který se tady narodil. Začátky nových přesídlenců byly po všech stránkách šťastné. Dokonce se jim podařilo navázat styk s domorodci a začít s nimi obchodovat. Skraelingar přinášeli kůže a kožešiny a na oplátku žádali červené látky a mléko: Skot byl v této zemi neznámý, a to se právě stalo pro vikingy osudným. Vzájemným návštěvám a obchodu udělal konec rozzuřený býk, který se dal do bučení právě ve chvíli, když spolu lidé dvou světů jednali. Poplašení domorodci začali pro jistotu hned střílet. Divocí vikingové jim odpověděli stejně a byla z toho bitva s mrtvými na obou stranách. Válečná sekera byla vykopána. Mimochodem, ta železná vikinská sekera budila u domorodců veliký úžas. Útoky skraelingarů se opakovaly stále častěji a mimoto dolehly na mořeplavce další starosti. Nemohli založit skutečnou vikingskou osadu, protože s nimi připlulo příliš málo žen. Kdyby chtěli čekat, až z Grónska nebo kteréhokoli jiného norského ostrova připluje další výprava, odsoudili by se k dlouhým letům nejistoty.

Výprava se rozhodla pro ústup. Před návratem mořeplavci ještě chytili dva domorodé chlapce a vezli si je domů jako trofej. Zdá se, že přivážení exotických lidí z dalekých cest u vikingů hraničilo s jakousi sběratelskou vášní. Jsou známy případy, kdy se pirátské výpravy vracely na sever s černochoy, s Araby i s Turky. Podle líčení ság se zajatí Staroameričané severňanům nelíbili. Na jejich vkus měli moc vysedlé lící kosti, byli příliš snědí a vůbec si o nich říkali, že jsou šerední.

Poslední známou výpravu k břehům Vinlandu podnikla nevlastní dcera Erika Rudého, Freydis, žena odvážná, ale příliš divoká a neukázněná, která

nemohla udržet neklidnou posádku pohromadě. Tuto poslední výpravu potkaly osudy nejpodivnější. Do Vinlandu lodě sice dopluly a lidé se ubytovali v domě, který kdysi postavil Leif Šťastný, ale záhy v táboře vypukly neshody. Zejména mezi Freydis a dvěma bratry Island'any, kteří ji provázeli. Vše skončilo tím, že jedné noci tato podivná žena oba bratry zavraždila a potom ještě pobila všechny ženy, které byly ve výpravě. Po tomto krvavém činu se vrátila do Grónska.

Čtyři výpravy se pokoušely dobýt Ameriku, a ta zůstávala stále nepokořená. Máme-li říci pravdu, vikingové neměli ani dost sil, ani dost zájmu, aby si tuto zemi udrželi. Na jih a na východ od Norska bylo dost zemí bližších a bohatších, kam se spíš vyplatilo podnikat pirátské výpravy, a půdy měli zatím také dost. Grónsko bylo veliké a zatím jen nepatrně obydlené.

Leife Erikson, objevil jsi Ameriku a nikdo ti o ní nestál. Tvůj čin byl stejně tak hrdinský, a marný jako objev vynálezce, který se nikdy neuskutečnil a časem byl zapomenut. Našel jsi tu velikou zemi předčasně, tvoje doba ještě nebyla připravena přijmout myšlenku o existenci dvou světů na této planetě. Starý Svět nebyl dost silný, aby ten druhý mohl pokořit. Vyvrátit jeho civilizaci z kořenů. Loupit v něm, drancovat a osidlovat jej dobrodruhy. Snad bylo pro starou Ameriku dobře, že mohla ještě půl tisíciletí žít po svém.

Na začátku jsme řekli, že vpád vikingů do Evropy byl poslední velkou vzpourou barbarů před šířící se civilizací. Když však křesťané vpadli na sklonku patnáctého století do Ameriky, chovali se mnohem barbarštěji než divocí vikingové v Evropě. Ale Země byla od té doby zaručeně kulatá a celý svět se stal jediným začarovaným kruhem, z něhož, jak se zdálo, nebylo úniku. Až v posledních letech se objevily vesmírné koráby, které zřejmě začnou hledat nové světy. Ale nedělejme si iluze. I když v tom nekonečném vesmírném moři přece jen nějakou tu novou Ameriku najdou, nebude to nic jiného než čin divokého vikinga Leif a Erikssona. V tomto smyslu ještě stále žijeme ve světě barbarů, kteří by neměli dost sil si ten nový svět sami udržet. Ale bylo by dobré vědět, že jsme ve vesmíru sami.

K A R A

dobrodružnou stezkou

V A N A

F. A. ELSTNER

Č Á S T V _a

Nenahrazuj nožem sekerku nebo kladivo, netluc na něj. Zvykláš želízko, otlučeš jeho hřbet, opakovanými údery otupíš nebo vyhřeješ ostří.

Ocel je živá a mění se teplem. Nejlépe zakalený nůž se zničí, když ho vyhřeješ a zchladíš: nenapichuj na nůž opékané uzenky, nepokládej ocelové nástroje na Teplou plotnu.

V obchodech najdeš množství nožů, především kapesních, zavíracích, Ptej se na materiál, na ocel! Prohlédni si střenku! Perleťová se láme. Dlouho vydrží rohová, fibrová i papírová! Podívej se, jak je nůž snýtován, želízka se nesmějí vyviklat. Nože s mnoha želízky, nůžkami, vrtáčky, pilníčky nebo pilkou jsou sice neobyčejně zajímavé, ale často k ničemu. Stačí jedno pořádné želízko. Otvírač konzerv připojený k noži bývá slabý, láme se. Kup si samostatný otvírač!

Dobrým nožem začíná náš poměr k různým nástrojům, a dobrý nůž také mnoho jiných nástrojů nahradí. Drží se pevně, jistě, aby při práci neztratil směr nebo nevyklouzl z ruky; dej do něho pouze tolik síly, kolik je právě třeba, nic neřež násilím! Dívej se dobře, kam zajíždíš, jak hluboko, jak rychle, sleduj, kolik síly dáváš do řezání! Než zařízneš nebo zakrojíš, promysli, co chceš vyrobit, odkud a kam řízneš! Je to prosté: dvakrát měř a jednou řež!

Podívej se také, jak je uchyceno dřevo nebo jak je držíš, zda nejsou v cestě konečky prstů nebo dlaň, pomysli, kam by nůž sjel, kdyby ti vyběhl ze dřeva.

Od sebe a k zemi

Řež a krájej vždycky od sebe, od těla, ne k sobě a proti sobě. Odhadni předem tvrdost a houževnatost materiálu; dej pozor na suky a na zaražené hřebíky! Na naší kresbě je naznačen správný směr odřezávání a odsekávání postranních větví — při odsekávání stůj na druhé straně kmene —, prohlédni si špatné a správné nasazení nože do silnějšího dřeva, krájení chleba na prkénku, jak se to má dělat!

Nůž — je nůž!

Není to šroubovák, nejsou to kleště na otvírání beden ani rýč na hrabání v zemi nebo na vykrajování drnů, ani součást jídelního příboru. Starý, nečistý nůž můžeme sice před broušením vyleštit v jemném písku nebo v jílu, když ho protahujeme ostrým vzhůru, aby se do země nezakrojovalo, ale to je pomoc z nouze.

Nůž pro celý život

Říkalo se mu „zálesácký“, ale nebylo v tom slově nic divokého.

Lidé, kteří pronikali do neznámých pustin, dělili se na tři postupné skupiny: ti první, to byli pionýři, praví průkopníci. Za nimi postupovali zálesáci, lidé, odcházející „za lesy“, to končiny, kde už bylo možno trochu bezpečně žít, zakládat tam lovecké tábory, sruby, opěrné body a primitivní domovy. Teprve potom táhli do kraje farmářů, první hospodáři. Přijížděli na vozech, krytých vysokou plachtou a tažených voly, se ženami, dětmi a čeledí. Vezli si nářadí, nože, sekery, pily, rýče, lopaty, zásobu lan, plachtovinu, silné jehly a dratve na šití plachet a kůže, smůlu, vosk, hřebíky, dráty a plechy — prostě všechny pomůcky, které měly v pustině cenu zlata.

Lovci z kožešinových oblastí říkají, že má mít muž na celý život tři nože v jednom pouzdře. Mají stačit na všechnu loveckou práci, od zárazu zvířete po stažení a vyčištění kožešiny, od vykuchání úlovku a zrušení masa až po seřiznutí první kotlety; nosí se na opasku s náboji. Poslouží na lovu i při cestě houštinami, všude tam, kde nůž jde napřed a člověk až za ním. Postačí na skácení slabšího stromu, na zrobení přístřešku nebo chýše z chvojí, na vyřezání šindelů, luku nebo nového topůrka k sekyře.

Levý nůž v pouzdře je stahovač na stažení kožešiny nebo kůže, druhý je rezač a třetí párač na vykuchání zvířete.

Budeme skromnější.

Šikovitá ruka vyřeže záznaky i s poctivou českou kudlou, s nejlevnějším zavíracím nožem v dřevěné stěnce!

Kdo by toužil po dokonalém nástroji pro přírodní život, může si ho opatřit u dobrého nožíře. Bude to otevřený nůž se širokým želízkiem, dlouhým kolem dvaceti centimetrů, měřeno od špičky k patě rukojeti dlouhé deset až dvanáct centimetrů. Rukojeť je složena z kožených destiček - jak jsme už říkali — navlečených na tyčku, vycházející z želízka a zakončenou závity. Destičky vykrojíme nebo vystříhneme z hovězí kůže a propálíme do nich kulaté otvory silným žhavým hřebíkem, trochu tenčím, než je tyčka nože. Velikosti destiček odměříme z nákresu rukojeti v původní velikosti a nezapomeneme, že nejsou kulaté, ale oválné. Můžeme je proložit destičkami z hliníkového nebo mosazného plechu, nebo z barevné kůže. Navlékáme je vlhké a dobře je stáhneme. Navrch nasadíme hlavici, kovovou nebo rohovou, do které je stahovací matka čistě zapuštěna. Po pevném stažení celek rukojeti chladíme na brusce, struhákem a smrkovým papírem; rukojeť můžeme trochu napojit fermeží, aby vzdorovala vlhku. Její tvar musí bezpečně a dobře zapadat do sevřené dlaně.

Broušení

Větší škody natropily na světě nože tupé než ostré

Ostrost se zkouší na hraně tenkého papíru nebo řezem do dřeva dřív, než se dáme do práce.

Podle účelu a tvaru nože zvol hrubší nebo jemnější brus, s rovnou a navlhčenou brusnou plochou. Čepel polož tak, aby se vybrušovala do ztracena, postupuj po lících od hřbetu k ostří a břitu, nikoli obráceně! Ani ze hřbetu neubírej zbytečně materiál, a na břitu pouze vyrovněj zuby a správný tvar okraje.

Výbrus do ztracena se nesmí ovšem přehnát: na okraji by vznikla jehla, nebo lámavý a zvlněný plíšek. Ostří lehčích nožů také nesmí končit klínkem, a výbrus musí být z obou stran souměrný, aby nůž správně krájel. Přesné a jemné vyhlazení provedeme na ručním brousku a na naolejovaném brusném kameni.

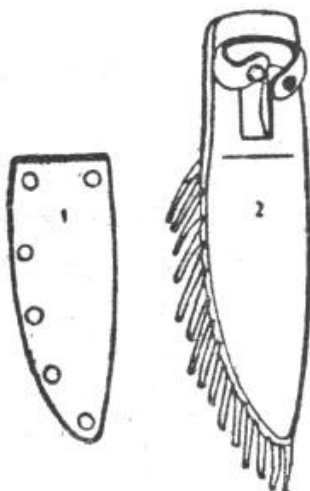
Nůž má od hřbetu po svých lících přesně vybroušený sklon k ostří a k obnovenému břitu. Někdy je sklon klínový, třeba u finských dýk, někdy má jemný nůž bříško, jehož tvar nesmíme broušením porušit.

Stejně pečlivě brousíme sekery, aby se z nich nestaly rezavé motyky, pohozené v kůlně. Zadní ploše sekery, která někdy z nouze poslouží jako kladivo, říkáme čelo nebo tyl. Hlava sekery objímá svými stěnami ucho pro topůrko, obyčejně oválné nebo jinak přizpůsobené pro pevné nasazení.

Také náběh stěn sekery je správně proměřen: od hlavy se líce mírně sbíhají do výbrusu, který naštipnuté dřevo oddělí jako klín, pokračují do vyklenutého bříška, valu, následuje jen několik milimetrů široké ostří, to naříznutou štěpinu krájí a je zakončeno břitem, který první vniká do dřeva.

Nůž do hry a pěkné pouzdro

Z odpadkové kůže vyřízneme podle velikosti nože, dva díly, svrchní a spodní, okraj spodního můžeme nastříhat do trásní, pro hezčí vzhled. Vyřízneme dva otvory pro opasek. Chcete-li, vystříhněte si nejdříve stříh z tuhého papíru, podle tvaru nože. Ve spodní části někdy připevníme plech stejného tvaru, aby se zamezilo propíchnutí kůže.

Střih na pochvu

Pak tenkým navoskovaným provázkem nebo dratví našijeme oba díly k sobě nebo je snýtujeme.

Před ztrátou se chráníme zapínacím řemínkem nebo zavléknutou koženou tkaničkou, kterou zavazujeme na klíčku.

Zavírací nůž nenos u opasku na karabince! Pohazuje se a závěsným ouškem karabinku otevře.

Pouzdro snadno vyzdobíme vypálením své značky, počátečních písmen jména, nebo můžeme vypalovat znamení za dobré činy, kterými jsme někomu prospěli, za vynikající úlovky.

Kupte si nůž „pro celý život“, jako to dělali dávní pionýři a zálesáci! Snad nebude levný, ale vyplatí se. Nože kdysi vyráběli nožíři ručně, ručně je vykovali, zakalili je a pak je vybrousili. Dnes kupujeme nože vyráběné sériově, ale to Ještě neznamená, že by byly špatné. Ovšem, za málo peněz, málo kvality! Ztráty dobrého nože litovali kdysi trapeři, lovci a trampové stejně, jako ztráty dobrého psa. Pes i nůž kousou, když jejich pán je v nebezpečí.

Úctě k noži a k seceře jsou vytrvale věrni skauti a trampové. Rozhodně by nožem neotevřeli konzervu, neviděli by v něm šroubovák, dláto ani by na něm neopékali špekáčky.

Z kamenné doby k dnešní seceře

Na dějiny sekery by nestačila celá kniha.

Snad lidé znali dřív jen kamenný klín a tloukli do něho kamenným kladivem, aby rozštípli kmen. Snad jim pomohl klínový kámen, náhodou nalezený, ale tak jako tak byl někdo prvním vynálezcem: ostrý klín přivázal nebo nasadil na topůrko. Tisíce let potom

plynuly k prvním indiánským tomahavkům, k válečné sekeře, která se vykopala v nepřátelství a zakopala v míru.

Lidé z volné přírody a členové různých výprav do osamělých končin mají velmi dobré zkušenosti s lehkými, ručně kovanými sekerami na pružném, dvakrát zahnutém topůrku. Je to tvar, známý po celém světě. Příruční sekerka se nosí na opasku v koženém nebo plátěném zapínacím pouzdře, můžeme ji také zasunout na opasek. Plátěné pouzdro zhotovíme z nepromokavé plachtoviny nebo kůže. Ostří sekerky se někdy chrání plechovým hřebínkem. Ten se nasadí po skončené práci.

Topůrko je z pevného houževnatého dřeva, které se ne- kroucí a nevlhne. Nejlepší je dřevo ze stromu hikory, známé lyžařům, tisové a jasanové. Do čepele se topůrko zaklínuje dřevem tvrdším, bukovým nebo habrovým, nebo se tvrdý klínek s měkkým kombinuje. Dřevěný klín se pojišťuje železným, ale ten rezaví, nebo se do ucha navlékne nahoře zahnuté železné péro, dole přišroubované na topůrku.

Rozviklaná sekera je velmi nebezpečná. Těžká čepel může vyletět a zranit, proto se různými způsoby zajišťuje; uvolněnou upevníme dřív, než se dáme do díla. Buď vyjmeme starý klínek a nasadíme nový, větší, nebo uhodíme spodkem topůrka do tvrdé země, abychom čepel narazili.

Zesílený díl topůrka pod uchem sekerky můžeme ovinout drátem, aby se nepoškozoval.

Naši dřevaři na Šumavě nebo v Jeseníkách pečují o svoje sekery jako o rodinnou vzácnost. V létě je rozvěsí, důkladně naolejované, do suché komory na prkno, aby byly připraveny na podzimní lesní práce.

V denním užívání platí totéž neválej sekeru po zemi, když ji nepotřebuješ, zatni ji do dřeva, tam patří! Sekera zaťatá do výřezu z kmene je mezinárodním znakem práce a míru všude blízko volných lesů. Také táborové porady a besedy zahajujeme tím, že zatneme sekeru do polena

Leckde na světě se vyrábějí nejrůznější tvary „patentních“ sekerek, plechových, s kovovými topůrkou, sklápěcích, doplněných kladivem, lopatkou, nebo dokonce pilkou.

Co s tím?

Sekera je sekera a pila je pila, štípací, odvětvovací, po- žárnická, tesařská šířičina, dřevařský pantok, řeznická na maso nebo příruční — s výřezem na tahání hřebíků.

Ještě něco o sekerách

Kdysi a kdesi daleko za mořem jsem viděl starého dřevorubce, jak si v krámku na pokraji lesů vybíral sekeru.

Trvalo to skoro celé dopoledne: vyvažoval různé výrobky v ruce, ptal se, který kovář je koval, kdo je brousil a nasazoval, kdo s takovou sekerou tady v okolí pracuje a jak je s ní spokojen. Díval se, zda je osa topůrka v jedné rovině s ostřím, zkoušel tvrdost materiálu, prohlížel oblouk a zábrus břitu. Pozoroval směr a hustotu let na topůrku. Teprve potom koupil, a sekera byla přijata do rodiny.

Sekery mají různý tvar, váhu a účel. Dlouhá dřevorubecká sekera je vzácným pomocníkem pro celý život. Topůrko pruží jako struna, je poměrně tenké a dvakrát prohnuté, na konci zesílené, aby nevyklouzlo z ruky. Jeho tvar je přizpůsoben „házení sekery do dřeva" při vy- štípávání klínků ze záseku.

A collection of various tools including axes, hammers, saws, and a pickaxe, arranged in a grid-like fashion. The tools are shown in black and white line art style.

KARAVANA

1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 2680, 26

[illegible]

13-133-00	14/94	Brakevarg	Yuan T. Kuo	585/14-95-1	@ Alacra, 1999	@ John Fink, 1999
Translation: E. Gerdler, 1999		Illustrations: E. Gerdler, 1999				

VIKINGOVÉ V NORSKU

Tzv. vikinské období (asi 800 až 1030) bylo časem expanze všech tří severských národů, Norů, Švédů a Dánů do Evropy. Norové se usídlili zprvu na Shetlands a Orkneys, Švédové zase na pobřeží Finska a Estonska, později cílily jejich dobovatelské, ale i objevitelské výpravy stále dál do Evropy. Zda tyto „expedice“ byly vždy jen loupežné, těžko dnes posoudit. Objektivně však pomáhaly na-vazovat hospodářské a kulturní spojení mezi Skandinávií a Evropou. Alespoň to musíme těmto středověkým pirátům přiznat.

ČLUNY VIKINGŮ byly nalezeny ve starých královských hrobech. Ve vikinských dobách se těchto plavidel užívalo jako válečných a obchodních lodí. Každý člun byl vybaven pro vesla i pro plachty. Byly vykopány dokonce i zábavné jachty z dávných dob, jak svědčí tato pěkná ukázka s bohatě vyřezávanou příďí se zakončením v podobě hadího ocasu. Uvnitř byly nalezeny pozůstatky pohanské královny, která tu byla víc než před tisíci roky pohřbena i se svými klenoty, šperky a jinými ozdobnými a užitkovými předměty.

VIKINGSKÉ EXPEDICE směřovaly především dvěma směry: Po tzv. „východní cestě“ a po tzv. „západní cestě“. Po té první pronikali do Evropy hlavně švédští vikinkové. Přeplovli se přes baltské moře a tu, v lůně slovanských kmenů, založili království zvané Gardarike s hlavními městy Novgorodem a Kyjevem. Podél ruských řek pak pronikli až k Černému moři, obsadili Konstantinopol a odtud se plavili dál do vých. částí Středozemního moře. Několik „hord“ vplulo do Kaspického moře a navázalo spojení s bagdádským kalífátem. Západní cesta mířila především na britské ostrovy a do Francie. Bitvu s keltským světem započali norští a dánští vikinkové loupežným útokem na klášter na ostrově Lindisfarne (Svatý ostrov) v r. 793. Následovala řada nájezdů na různá místa Anglie, Skotska, Irska (kde založili vikinkové své království), na Francii. Skupiny Vikingů pronikly až do Španělska a dokonce až na Sicílii.

BĚHEM 10. STOLETÍ stává se převažujícím prvkem a motivem vikinských expedic obchod. Tato změna souvisí především se změněnou situací v celé Evropě. Státy západní Evropy byly postupně konsolidovány a i skandinávské země začínají vystupovat jako uvědomělé národní, státní jednotky, které usilují o mírové vztahy s ostatními státy evropskými. A tak tedy cesty vytyčené původně válečnými výpravami stávají se nakonec významnými hospodářskými tepnami, jež spojí daleký Sever s Evropou.

EMILE GABOMAU • ZLOČIN V BANKOVNÍM DOMĚ • UKÁZKA Z DALŠÍHO SVAZKU KARAVANY

Mezi řeči vešel Prosper do své kanceláře. „Toho nic nerozhází,“ řekl jeden z úředníků. „Nejméně dvacetkrát už mu šéf vytýkal, že chodí pozdě – a nic si z toho nedělá.“ „Proč taky. Stejně dostane od pána, nač si vzpomene.“ „Ostatně těžko může chodit včas, když celé noci proflámuje. Všimli jste si, jak je zas bledý?“ „Nejspíš zaspal. Couturiere říkal, že minulý měsíc prohrál na posezení patnáct set franků.“ „A pracuje snad proto hůř?“ přerušil je Cavailon. „Kdybyste byli na jeho místě ...“ Nedomluvil, neboť v tomž okamžiku se otevřely dveře a do místnosti se vpotácel pokladník. „Krádež!“ kotal, „okradli mě!“ Prosperův zjev, chraplavý hlas a rozčilení svědčily o hrozném úzkosti. Všichni úředníci se k němu seběhli. Museli Prospera podírat. „Jaká krádež? Kde?“

PREHISTORIC
EXHIBIT

This illustration shows a pterosaur in flight at the top, with its wings spread wide, and a crocodile on land at the bottom, facing right. The pterosaur is depicted with a long, thin neck and a small head. The crocodile is shown in a side profile, with its body and tail extending to the right.

